

ศูนย์ป้องกันวิกฤติน้ำ กรมทรัพยากรน้ำ

สรุปผลการป้องกันและบรรเทาสถานการณ์ภัยแล้ง ปีพุทธศักราช ๒๕๕๙-๒๕๖๐

โดย กรมทรัพยากรน้ำ

แนวทางการแก้ไขปัญหาดภัยแล้ง

โดย คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

บทสรุปผู้บริหาร

การขาดแคลนน้ำ ถือเป็นปรากฏการณ์ที่เรียกว่า “ความหายนะที่ค่อยๆ คืบคลานเข้ามา”(Creeping Catastrophe) นับเป็นสิ่งที่น่าเป็นห่วงอย่างยิ่ง ต่อความเป็นอยู่และความอยู่รอดของประชาชนบางแห่ง ทั้งในระดับโลก ระดับประเทศ และระดับท้องถิ่น จนทำให้สหประชาชาติกำหนดให้การขาดแคลนน้ำเป็น “วาระเร่งด่วนของโลก”

ในประเทศไทย หลักฐานจากการศึกษาต่างๆ ล้วนชี้ให้เห็นว่า ในอนาคตปัญหาการขาดแคลนน้ำมีแนวโน้มที่น่าวิตกอย่างยิ่ง ดังเช่นในฤดูแล้งปี พ.ศ. ๒๕๕๘/๕๙ ประเทศไทยประสบกับปัญหาวิกฤตภัยแล้งในหลายพื้นที่ โดยกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ได้การประกาศเขตให้ความช่วยเหลือภัยแล้ง ตามระเบียบกระทรวงการคลังฯ พ.ศ. ๒๕๕๖ ทั้งสิ้น ๔๑ จังหวัด ๒๖๗ อำเภอ ๑,๔๔๔ ตำบล ๑๑,๘๔๐ หมู่บ้าน ได้แก่ ภาคเหนือ ๑๓ จังหวัด ภาคกลาง ๑๐ จังหวัด ภาคตะวันออก ๔ จังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๗ จังหวัด และภาคใต้ ๗ จังหวัด

จากบทเรียนดังกล่าว รัฐบาลได้มุ่งเน้นให้เกิดการบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการ ความร่วมมือร่วมใจของกองทัพ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และภาคเอกชน รวมทั้งการสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชน ทำให้การดำเนินงานแก้ไขปัญหาวิกฤตภัยแล้ง และการบูรณาการให้ความช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาวิกฤตภัยแล้ง ปี ๒๕๕๘/๖๐ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีการบูรณาการ และเชื่อมโยงนโยบายไปสู่การปฏิบัติในพื้นที่ โดยมีการประกาศเขตให้ความช่วยเหลือภัยแล้ง ตามระเบียบกระทรวงการคลังฯ พ.ศ. ๒๕๕๖ ทั้งสิ้น ๒ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสระแก้ว จำนวน ๓ อำเภอ และจังหวัดตาก จำนวน ๒ อำเภอ

ในการนี้ ศูนย์ป้องกันวิกฤติน้ำ ได้สรุปผล การป้องกันและบรรเทาภัยแล้ง ปีพุทธศักราช ๒๕๕๘-๒๕๖๐ โดยกรมทรัพยากรน้ำ และหน่วยงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตามแนวทางการแก้ไขปัญหาภัยแล้ง ในมติคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ มีรายละเอียดดังนี้

๑. แหล่งกักเก็บน้ำต้นทุนในปัจจุบัน

๑.๑ อ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่และขนาดกลาง จำนวน ๔๘๒ แห่ง ความจุรวม ๗๗,๖๘๐ ล้านลูกบาศก์เมตร

๑.๒ แหล่งน้ำขนาดเล็กและแหล่งน้ำธรรมชาติ จำนวน ๓๖๘,๓๑๙ แห่ง ความจุรวม ๑๙,๔๖๓ ล้านลูกบาศก์เมตร

๑.๓ แหล่งน้ำตามแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ได้แก่ แหล่งน้ำในและนอกเขตชลประทาน สระน้ำในไร่นา น้ำบาดาลเพื่อการเกษตร ความจุรวม ๑,๙๖๓ ล้านลูกบาศก์เมตร

๒. ผลการเพาะปลูกข้าวฤดูแล้ง ปี ๒๕๕๘/๖๐

หน่วย : ล้านไร่

ภาค	ข้าวนาปี ปี 2559/60								ข้าวนาปรัง ปี 2559/60								รวมเมื่อ ข้าวสีส้ม ไม่เกี่ยว
	พื้นที่ คาดการณ์	นาปี			นาปีต่อเมือง			คงเหลือ	พื้นที่ คาดการณ์	นาปรัง			นาปรัง 2			คงเหลือ	
		ปลูก	เสียหาย	เก็บเกี่ยว	ปลูก	เสียหาย	เก็บเกี่ยว			ปลูก	เสียหาย	เก็บเกี่ยว	ปลูก	เสียหาย	เก็บเกี่ยว		
เหนือ	4,227,797	4,461,378	66,489	4,394,889	38,621		38,621	628,535	2,461,496		2,334,059			127,437	127,437		
ตอน	3,267,980	3,326,161	6,842	3,319,319				385,649	866,532	10	779,145			87,377	87,377		
กลาง	3,696,537	3,257,270	19,045	3,238,225	44,021		44,021	1,478,523	2,327,163		2,266,278	223,462		274,167	274,167		
ตะวันออก	1,350,965	1,251,355		1,251,355	15,516		15,516	638,076	851,460		850,010	16,211		4,471	4,471		
ตะวันตก	2,493,951	2,322,782	1,720	2,321,062	8,196		8,196	659,393	1,054,221		944,341	92,069		201,949	201,949		
ใต้	896,408	605,330	42,360	562,680	19,930	3,180	7,760	213,341	150,512		2,572			147,940	157,220		
รวมทั้งประเทศ	15,933,639	15,224,276	136,456	15,087,530	126,284	3,180	114,114	9,280	4,003,517	7,711,384	10	7,176,405	331,742	23,370	843,341	852,621	

ที่มา : กรมชลประทาน กรมส่งเสริมการเกษตร (ข้อมูล ณ พ.ศ. ๖๐)

๓. ผลการเพาะพืชไร่-พืชผัก ฤดูแล้งปี ๒๕๕๙/๖๐

หน่วย : ล้านไร่

ภาค	พืชไร่-พืชผัก ฤดูฝน ปี 2559/60							พืชไร่-พืชผัก ฤดูแล้ง ปี 2559/60							รวมเนื้อที่ ที่ยังไม่เกี่ยว
	พื้นที่ คาดการณ์	เนื้อที่เพาะปลูก			เนื้อที่ เสียหาย	เนื้อที่ เก็บเกี่ยว	คงเหลือ	พื้นที่ คาดการณ์	เนื้อที่เพาะปลูก			เนื้อที่ เสียหาย	เนื้อที่ เก็บเกี่ยว	คงเหลือ	
		พืชไร่	พืชผัก	รวมพืชไร่-พืชผัก					พืชไร่	พืชผัก	รวมพืชไร่-พืชผัก				
เหนือ	314,103	52,949	13,587	66,536	110	66,426		1,076,220	307,396	29,395	336,791		326,222	10,569	10,569
ตอน.	21,687	5,995	2,426	8,421	45	8,376		469,428	47,535	8,481	56,016		45,031	10,985	10,985
กลาง	47,901	21,020	11,987	33,007		33,007		722,947	11,600	7,808	19,408		12,600	6,808	6,808
ตะวันออก	56,778	27,537	12,533	40,070		40,070		219,567	33,162	3,144	36,306		18,338	17,968	17,968
ตะวันตก	225,247	89,358	117,792	207,150		207,150		355,921	59,189	74,414	133,603		57,769	75,834	75,834
ใต้	22,130	1,399	7,726	9,125	426	8,699		26,013	4,535	9,620	14,155		4,728	9,427	9,427
รวมทั้งประเทศ	687,845	198,258	166,051	364,309	581	363,728		2,870,097	463,417	132,862	596,279		464,688	131,591	131,591

ที่มา : กรมชลประทาน กรมส่งเสริมการเกษตร (ข้อมูล ณ พ.ค. ๖๐)

๔. พื้นที่ประสบภัยแล้ง ปี ๒๕๕๙/๖๐

๑. พื้นที่ประสบภัย (รวมพื้นที่ที่ประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือฯ)	จังหวัด	๒	จังหวัด
	อำเภอ	๕	อำเภอ
	ตำบล	๒๗	ตำบล
	รวมหมู่บ้าน	๑๙๓	หมู่บ้าน
๒. ราษฎรประสบภัย	ราษฎร	๒๕,๘๒๑	ครัวเรือน
	ราษฎร	๔๖,๗๙๖	คน
๓. พื้นที่การเกษตรที่ได้รับความเสียหาย	พื้นที่นา	๙๘,๗๗๑	ไร่
	พื้นที่ไร่	-	ไร่
	พื้นที่สวน	-	ไร่
	บ่อปลา	-	บ่อ
	รวมพื้นที่	๙๘,๗๗๑	ไร่
๔. รวมมูลค่าความเสียหายทั้งสิ้น		๑๑๑,๘๓๐,๓๔๕	บาท

ที่มา : กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ข้อมูล ณ ส.ค. ๖๐

๖. มาตรการช่วยเหลือเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากภัยแล้ง

รัฐบาลได้ดำเนินมาตรการ/โครงการที่สนับสนุนให้เกษตรกรและประชาชนสามารถลดรายจ่าย สร้างรายได้ และขยายโอกาสในการปรับตัวให้ผ่านพ้นวิกฤตภัยแล้ง ซึ่งกำหนด มาตรการเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยแล้งด้านการเกษตร ประกอบด้วย ๖ มาตรการ จำนวน ๒๙ โครงการ ดังนี้

(๑) มาตรการส่งเสริมความรู้เพื่อลดความเสี่ยงจากภัยแล้ง โดยมุ่งเน้นการส่งเสริมและสร้างความตระหนักรู้ให้เกษตรกรสามารถประเมินความเสี่ยง และปรับตัวเพื่อลดความเสี่ยง โดยปรับเปลี่ยนการผลิตให้

เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และปริมาณน้ำต้นทุน ประกอบด้วย ๗ โครงการ งบประมาณรวม ๙.๑๔ ล้านบาท ประกอบด้วย

๑.๑ การส่งเสริมความรู้เพื่อลดความเสี่ยงจากภัยแล้งตามแผนการเพาะปลูกพืชฤดูแล้ง ปี ๒๕๕๙/๖๐ (ทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์)

๑.๒ โครงการส่งเสริมถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกร เพื่อลดความเสี่ยงในการเพาะเลี้ยง สัตว์ ในน้ำช่วงฤดูแล้ง (กรมประมง)

๑.๓ โครงการพัฒนาอาชีพการเลี้ยงสัตว์แบบผสมผสานในเกษตรกรรายย่อย (กรมปศุสัตว์)

๑.๔ การวิเคราะห์ความเสี่ยงและความเปราะบางด้านน้ำ เพื่อการเกษตรและอุปโภคบริโภค ในพื้นที่แล้งซ้ำซาก ๖ ปี (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย)

๑.๕ โครงการปรับปรุงข้อมูลแผนที่พื้นที่แล้งซ้ำซากประเทศไทย (กรมพัฒนาที่ดิน)

๑.๖ การจัดทำแผนที่เตือนภัยแล้งในพื้นที่ทำการเกษตรก่อนฤดูน้ำหลาก (กรมพัฒนาที่ดิน)

๑.๗ ฝักระวังเตือนภัยจากดินถล่ม น้ำป่าไหลหลาก น้ำท่วม และความแห้งแล้ง (กรมพัฒนาที่ดิน)

(๒) มาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำเพื่อการเกษตร จำนวน ๕ โครงการ โดยมุ่งเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้น้ำเพื่อการเพาะปลูกในช่วงฤดูแล้ง ปี ๒๕๕๙/๖๐ โดยเฉพาะการส่งเสริมการปลูกพืชใช้น้ำน้อย หรือกิจกรรมการเกษตรอื่น เพื่อทดแทนการปลูกข้าวนาปรัง ประกอบด้วย ๕ โครงการ งบประมาณรวม ๑,๗๙๖.๙๕ ล้านบาท ประกอบด้วย

๒.๑ โครงการพืชปุ๋ยสด (กรมพัฒนาที่ดิน)

๒.๒ โครงการส่งเสริมการปลูกข้าวโดยวิธีเปียกสลับแห้ง (นาปรัง) ปี ๒๕๖๐ (กรมการข้าว และกรมชลประทาน)

๒.๓ โครงการปรับเปลี่ยนพื้นที่นาไม่เหมาะสม เพื่อส่งเสริมอาชีพปศุสัตว์

๒.๔ โครงการปรับเปลี่ยนการปลูกข้าวไปปลูกพืชหลากหลาย ฤดูนาปรัง ปี ๒๕๖๐ (กรมส่งเสริมการเกษตร)

๒.๕ โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ทดแทนการปลูกข้าว รอบที่ ๒ ปี ๒๕๕๙/๖๐) (กรมส่งเสริมการเกษตร)

(๓) มาตรการเพิ่มปริมาณน้ำต้นทุน โดยเป็นการก่อสร้างและพัฒนาแหล่งน้ำในพื้นที่ทั้งในและนอกเขตชลประทาน การขุดเจาะบ่อน้ำบาดาล รวมทั้งการปฏิบัติการฝนหลวง เพื่อเพิ่มปริมาณน้ำต้นทุนและบรรเทาปัญหาภัยแล้ง จำนวน ๘ โครงการ งบประมาณรวม ๑๒,๙๖๖.๕๑ ล้านบาท ได้แก่

๓.๑ การเพิ่มปริมาณน้ำต้นทุนเพื่อการเกษตรให้ทั่วถึงและเพียงพอ (อ่างเก็บน้ำ/แก้มลิง) (กรมชลประทาน)

๓.๒ โครงการก่อสร้างขุดลอก/ปรับปรุงแหล่งน้ำในเขตปฏิรูปที่ดิน (สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม)

๓.๓ ปฏิบัติการฝนหลวงป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยแล้ง (กรมฝนหลวงและการบินเกษตร)

๓.๔ โครงการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ (กรมพัฒนาที่ดิน)

๓.๕ โครงการพัฒนาแหล่งน้ำชุมชน (กรมพัฒนาที่ดิน)

๓.๖ โครงการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน (กรมพัฒนาที่ดิน)

๓.๗ โครงการพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลเพื่อการเกษตรในพื้นที่ประสบภัยแล้ง ปีงบประมาณ ๒๕๖๐ (กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)

๓.๘ โครงการอนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งน้ำ ปีงบประมาณ ๒๕๖๐ (กรมทรัพยากรน้ำ)

(๔) มาตรการฟื้นฟูและพัฒนาพื้นที่เกษตรที่ประสบภัย โดยการเร่งรัดปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๖ การให้คำปรึกษาแนะนำในการฟื้นฟูอาชีพและพื้นที่การเกษตรที่ประสบภัยเพื่อให้กลับคืนสภาพและดีกว่าเดิม รวมทั้งการจ้างงานเพื่อสร้างรายได้ ให้แก่เกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ภัยแล้งทั่วประเทศ โดยเฉพาะบริเวณพื้นที่รอบอ่างเก็บน้ำที่มีปริมาณน้ำต้นทุนน้อย และไม่ได้สนับสนุนน้ำเพื่อการเกษตรในช่วงฤดูแล้ง ประกอบด้วย ๗ โครงการ งบประมาณรวม ๒,๕๖๐.๒๒ ล้านบาท ประกอบด้วย

๔.๑ การช่วยเหลือผู้ประสบภัยตามระเบียบกระทรวงการคลังฯ (กรมส่งเสริมการเกษตร กรมประมง กรมปศุสัตว์ สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์)

๔.๒ การจ้างแรงงานเกษตรกรในพื้นที่ชลประทาน โดยเฉพาะพื้นที่บริเวณรอบอ่างเก็บน้ำที่มีปริมาณน้ำน้อยไม่ได้สนับสนุนน้ำเพื่อการเกษตร (กรมชลประทาน)

๔.๓ โครงการเพิ่มขีดความสามารถให้แก่เกษตรกร กิจกรรมหน่วยบริการชาวนาแบบเคลื่อนที่

๔.๔ โครงการสำรองเมล็ดพันธุ์พืชไร่เพื่อเตรียมสนับสนุนเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากวิกฤตภัยแล้ง (กรมวิชาการเกษตร)

๔.๕ ประเมินมูลค่าความเสียหายในภาคการเกษตรจากสถานการณ์ภัยพิบัติ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร)

๔.๖ โครงการส่งเสริมการเลี้ยงแพะและแกะ ในพื้นที่แล้งซ้ำซากนอกเขตชลประทาน (กรมปศุสัตว์)

๔.๗ โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรกร (ทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์)

(๕) มาตรการสร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์ เพื่อประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารให้สาธารณชนได้รับทราบเกี่ยวกับการดำเนินงานมาตรการต่างๆ ในการป้องกันและลดผลกระทบจากสถานการณ์ภัยแล้ง ปี ๒๕๕๙/๖๐ จำนวน ๒ โครงการงบประมาณ ๒ ล้านบาท

๕.๑ กิจกรรมการประชาสัมพันธ์ป้องกันภัยแล้งด้านการเกษตร (กรมประชาสัมพันธ์ สำนักนายกรัฐมนตรี)

๕.๒ โครงการสร้างการรับรู้และเสริมสร้างการเรียนรู้แก่เกษตรกรเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยแล้ง (กรมชลประทาน และสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรฯ)

(๖) มาตรการจัดหาแผนชุมชนเพื่อบรรเทาผลกระทบภัยแล้ง ซึ่งเป็นมาตรการที่จัดทำขึ้นเพื่อให้ชุมชนได้เตรียมการรองรับและปรับตัวเพื่อลดผลความเสี่ยงจากภัยแล้งที่จะเกิดขึ้นตามความต้องการของชุมชน โดยประสานขอความร่วมมือจากกระทรวงมหาดไทย และผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อให้ชุมชนได้ตระหนักถึงความสำคัญในการจัดทำแผนงาน/โครงการ เพื่อลดความเสี่ยงและบรรเทาผลกระทบจากภัยแล้งโดยการบูรณาการงบประมาณของหน่วยงานต่างๆ ที่มีอยู่ภายในจังหวัด (เช่น งบโครงการยกระดับศักยภาพหมู่บ้านเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางประชารัฐ (หมู่บ้านละ ๒๕๐,๐๐๐ บาท งบประมาณพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด) เพื่อให้การสนับสนุนแผนบรรเทาภัยแล้งของชุมชนต่อไป

ทั้งนี้ โครงการภายใต้แผนเตรียมความพร้อมฯ ปี ๒๕๕๙/๖๐ ได้ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้งบปกติในการดำเนินงาน โดยขอให้พิจารณาปรับแผนงบประมาณปี ๒๕๖๐ หรือเสนอขอตั้งงบประมาณประจำปี ๒๕๖๑ ยกเว้น โครงการอนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งน้ำ ปี ๒๕๖๐ ภายใต้มาตรการที่ ๓ ของกรมทรัพยากรน้ำขอให้ประสานขอความร่วมมือจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น หรือผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อขอใช้งบประมาณพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัดต่อไป

๗. ผลการดำเนินงานตามมาตรการ/โครงการ ภายใต้แผนเตรียมความพร้อมเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยแล้งด้านการเกษตร ปี ๒๕๕๙/๖๐

ข้อมูล ณ วันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๖๐

มาตรการ/โครงการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน		หมายเหตุ
			ผล	ร้อยละ	
1. มาตรการส่งเสริมความรู้เพื่อลดความเสี่ยงจากภัยแล้ง					
1.1) การส่งเสริมความรู้เพื่อลดความเสี่ยงจากภัยแล้งตามแผนการเพาะปลูกพืชฤดูแล้ง ปี 2559/60 (ทุกหน่วยงานในสังกัด กษ.)	งบปกติ	พ.พ.นเขต ๗๖.788 ล้านไร่ พ.พ.นเขต ๗๖.430 ล้านไร่	6,583 ครั้ง 921,398 ราย	-	- ประชาสัมพันธ์ผ่านศูนย์ ศ.พ.ก. - ประชาสัมพันธ์ผ่านคณะกรรมการ JMC - ประชาสัมพันธ์ผ่านข่าวอื่นๆ
1.2) โครงการส่งเสริมถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกรเพื่อลดความเสี่ยงในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำช่วงฤดูแล้ง (ป.ม.)	งบปกติ	99,313 ราย 77 จังหวัด	99,313 ราย 77 จังหวัด	100	อบรมแล้ว 99,313 ราย 77 จังหวัด
1.3) โครงการพัฒนาอาชีพการเลี้ยงสัตว์แบบผสมผสานในเกษตรกรรายย่อย (ป.ค.)	2.22 (งบปกติ)	8,870 ราย 77 จังหวัด	8,870 ราย 77 จังหวัด	100	อบรมแล้ว 8,870 ราย 77 จังหวัด
1.4) การวิเคราะห์ความเสี่ยงและความเปราะบางด้านน้ำเพื่อการเกษตรและอุปโภคบริโภคในพื้นที่ลุ่มต่ำชายฝั่ง 6 ปี (ป.ก.)	1.03 (งบปกติ)	พื้นที่ลุ่มต่ำชายฝั่ง	-	-	ไม่ได้รับงบประมาณ
1.5) โครงการปรับปรุงข้อมูลแผนที่พื้นที่เสี่ยงภัยจากประเทศไทย (พ.ค.)	4.02 (งบปกติ)	1 ชุดข้อมูล	ความก้าวหน้าในการดำเนินงาน 85%	-	จัดทำวางแผนที่เสร็จเรียบร้อยแล้ว อยู่ระหว่างปรับปรุงแก้ไขรายละเอียด
1.6) การจัดทำแผนที่เตือนภัยแล้งในพื้นที่ทำการเกษตรก่อนฤดูกาลเพาะปลูก (พ.ค.)	1.06 (งบปกติ)	1 ชุดข้อมูล	ความก้าวหน้าในการดำเนินงาน 100%	-	
1.7) ฝึกอบรมวิทยากรด้านผสม นวัตกรรมเทคโนโลยี นวัตกรรมและความแห้งแล้ง (พ.ค.)	0.81 (งบปกติ)	-	ความก้าวหน้าในการดำเนินงาน 88%	-	แจ้งเดือนผ่านสถานีพัฒนาที่ดินทุก 7 วัน
2. มาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำเพื่อการเกษตร					
2.1) โครงการปลูกพืชคลุมดิน (พ.ค.)	383.49 (งบปกติ 88.49 ลบ. งบกลาง 295 ลบ.)	194,510.27 ไร่ 19 จังหวัด	194,510.27 ไร่ 19 จังหวัด	100	- เกษตรกรเข้าร่วมโครงการ 12,477 ราย 194,510.27 ไร่ 19 จังหวัด - ดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้ว
- โดรนบิน		145,830.67 ไร่ 19 จังหวัด	124,347.44 ไร่ 19 จังหวัด	85.27	
- โกลบ		5,841.55 ต้น	116.69 ต้น	1.99	

มาตรการ/โครงการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน		หมายเหตุ
			ผล	ร้อยละ	
2.2) โครงการส่งเสริมการปลูกข้าวโดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ (น.ปร.) ปี 2560 (กษ. ๗๖.)	งบปกติ	15 ไร่ (กษ.) 405 ไร่ (๗๖.)	3 แปลง 15 ไร่ 405 ไร่	100 100	ดำเนินการในพื้นที่ อ.สรรคโลก จ.สุโขทัย อ.โพธิ์ทะเล จ.พิจิตร อ.พรหมพิราม จ.พิษณุโลก
2.3) โครงการปรับเปลี่ยนพื้นที่ไม่เหมาะสม เพื่อส่งเสริมอาชีพปศุสัตว์ (ป.ค.)	663.45 (งบกลาง)	13,176 ราย	11,240 ราย	85.31	- เกษตรกรเข้าร่วมโครงการ 13,218 ราย ลดการทาน้ำ 66,090 ไร่ - จังหวัดอุบลราชธานี 13,176 ราย ลดการทาน้ำ 65,880 ไร่ พื้นที่ 37 จังหวัด - ร.ก.ส.อินทรีย์ให้เกษตรกรแล้ว 11,240 ราย วงเงิน 224.80 ล้านบาท - ปลูกพืชอาหารสัตว์ 25,193 ไร่ - สร้างโรงเรือน 2,098 หลัง - ซื้อพันธุ์สัตว์ 1,883 ตัว
2.4) โครงการปรับเปลี่ยนการปลูกข้าวไม่ปลูกพืชหลากหลายฤดูนาปรัง ปี 2560 (ก.ส.)	636.25 (งบกลาง)	300,000 ไร่ (22 จังหวัดกลุ่มน้ำเจ้าพระยา)	175,641.75 ไร่ 37,428 ราย 351.28 ล้านบาท	58.55	- เกษตรกรเข้าร่วมโครงการ 66,800 ราย พื้นที่ 323,000 ไร่ - คณะกรรมการบริหารโครงการฯ รับอนุมัติ 37,399 ราย พื้นที่ 175,498.25 ไร่ - ดำเนินการปลูกแล้ว 37,428 ราย 175,641.75 ไร่ - ได้รับอนุมัติเงินจาก สกป. แล้ว 351.28 ล้านบาท - โอนเงินให้เกษตรกรเรียบร้อยแล้ว 36,900 ราย วงเงิน 350.43 ล้านบาท - ปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินงาน เนื่องจากสถานการณ์น้ำอยู่ในเกณฑ์ที่ส่งผลให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนกลับไปปลูกข้าว
2.5) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ท.ค.น.การปลูกข้าวรอบ 2 ปี 2559/60) (ก.ส.)	103.76 (งบกลาง)	262,304 ไร่ (29 จังหวัด)	148,049 ไร่ 16,564 ราย	56.78	- เกษตรกรเข้าร่วมโครงการ 27,941 ราย 262,304 ไร่ - เกษตรกรปลูกแล้ว 16,545 ราย 148,049 ไร่ ในพื้นที่ 29 จังหวัด - ได้รับเงินอุดหนุนจาก อ.ก.ส.แล้ว 395 ราย วงเงิน 10.57 ล้านบาท - เก็บเกี่ยวผลผลิตเสร็จเรียบร้อยแล้ว - สาเหตุที่ทำให้การดำเนินงานไม่เป็นไปตามแผน เนื่องจาก เกษตรกรวงเงินสินเชื่อเต็ม อ.ก.ส.จึงไม่อนุมัติสินเชื่อเพิ่ม
3. มาตรการเพิ่มปริมาณน้ำต้นทุน					
3.1) การเพิ่มปริมาณน้ำต้นทุนเพื่อการเกษตรไว้ใช้มีผลระยะเพียงรอบ (๗๖.)	2,736.94 (งบปกติ)	อ่างเก็บน้ำ 10 แห่ง 10 จังหวัด	ความก้าวหน้าการก่อสร้าง 74.14%	-	- ดำเนินการเสร็จแล้ว 2 แห่ง 2 จังหวัด มีครัวเรือนได้รับประโยชน์ 2,248 ครัวเรือน และมีปริมาณน้ำเก็บกัก 21.60 ล้าน ลบ.ม. - อยู่ระหว่างดำเนินการก่อสร้าง 8 แห่ง 8 จังหวัด
		แก้มลิง 24 แห่ง 20 จังหวัด	ความก้าวหน้าการก่อสร้าง 65.93%	-	- ดำเนินการเสร็จแล้ว 3 แห่ง 3 จังหวัด มีครัวเรือนได้รับประโยชน์ 1,262 ครัวเรือน และมีปริมาณน้ำเก็บกัก 1.00 ล้าน ลบ.ม. - อยู่ระหว่างดำเนินการก่อสร้าง 21 แห่ง 17 จังหวัด

มาตรการ/โครงการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน		หมายเหตุ
			ผล	ร้อยละ	
3.2) โครงการก่อสร้าง ซ่อมแซมปรับปรุงแหล่งน้ำในเขตปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก.)	125.92 (งบปกติ)	113 แห่ง 33 จังหวัด	83 แห่ง	73.45	- ดำเนินการเสร็จแล้ว 83 แห่ง - ยกเลิก 20 แห่ง - อยู่ระหว่างดำเนินการก่อสร้าง 10 แห่ง
3.3) ปฏิบัติการผันน้ำชลประทานและแก้ไขปัญหาภัยแล้ง (ฝ.ลช.)	497.98 (งบปกติ)	230 ล้านไร่ ครอบคลุม 25 ศูนย์น้ำหลัก ในพื้นที่ 77 จังหวัด	เปิดหน่วยปฏิบัติการฯ 5 หน่วย ขึ้นเงิน 110 วัน 2,021 เทียว ฝนตก 56 จังหวัด	-	ฝนตกจังหวัดเชียงใหม่แพร่ น่าน ลำปาง ลำพูน สุโขทัย เชียงราย แม่ฮ่องสอน พะเยา กำแพงเพชร ตาก พิจิตร พิษณุโลก เพชรบูรณ์หนองบัวลำภู นครสวรรค์ อุทัยภูมิ โดย อุตรดิตถ์ ชัยนาท สุพรรณบุรี อุทัยธานี กาญจนบุรี นครปฐม สุพรรณบุรี พระนครศรีอยุธยา อ่างทอง สระบุรี นครราชสีมา กาฬสินธุ์ ขอนแก่น นครพนม สกลนคร นครสวรรค์อุดรธานี บุรีรัมย์ อุบลราชธานี มหาสารคาม ยโสธร ร้อยเอ็ด ศรีสะเกษ สุรินทร์ จันทบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ปราจีนบุรี ระยอง สระแก้ว ตราด ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี ราชบุรี พังงูระยอง และน่านยี่สิบ
3.4) โครงการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ (พด.)	797.71 (งบปกติ)	187 แห่ง 64 จังหวัด	159 แห่ง	85.02	- ดำเนินการเสร็จแล้ว 159 แห่ง - อยู่ระหว่างดำเนินการก่อสร้าง 28 แห่ง
3.5) โครงการพัฒนาแหล่งน้ำชุมชน (พด.)	64.53 (งบปกติ)	7 แห่ง 7 จังหวัด	3 แห่ง	42.85	- ดำเนินการเสร็จแล้ว 3 แห่ง - อยู่ระหว่างดำเนินการก่อสร้าง 4 แห่ง 4 จังหวัด
3.6) โครงการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นาเกษตรชลประทาน (พด.)	752.40 (งบปกติ)	44,000 บ่อ 60 จังหวัด	44,000 บ่อ	100	
3.7) โครงการสนับสนุนเงินกู้ยืมเพื่อสร้างระบบน้ำในไร่นาของสมาชิกสหกรณ์เกษตรกร (กสส.) *	-	สหกรณ์เกษตรกร 100 แห่ง สมาชิก 6,000 ราย	สหกรณ์เกษตรกร 350 แห่ง สมาชิก 5,154 ราย วงเงิน 241.97 ล้านบาท	85.90	สหกรณ์เกษตรกรได้รับอนุมัติเงินกู้แล้ว 350 แห่ง จำนวน 5,154 ราย วงเงิน 241.97 ล้านบาท
3.8) โครงการพัฒนาแหล่งน้ำภาคเพื่อการเกษตรในพื้นที่ประสบภัยแล้ง ปีงบประมาณ 2560 (พ.ท.ส.)	777.70 (งบปกติ)	จัดหาแหล่งน้ำบาดาล เพื่อการเกษตร จำนวน 1,750 บ่อ ในพื้นที่ 60 จังหวัด	954 บ่อ	52.63	- ดำเนินการเสร็จแล้ว 954 บ่อ - อยู่ระหว่างดำเนินการก่อสร้าง 796 บ่อ
3.9) โครงการอนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งน้ำ ปีงบประมาณ 2560 (ท.น.ส.)	7,213.53 (งบปกติ 6,420.02 ล.น. งบกลาง 499.16 ล.น. งบเพิ่มเติม 294.35 ล.น.)	862 แห่ง	121 แห่ง	14.04	- ดำเนินการเสร็จแล้ว 121 แห่ง - อยู่ระหว่างดำเนินการก่อสร้าง 741 แห่ง

4. มาตรการฟื้นฟูและพัฒนาพื้นที่เกษตรที่ประสบภัย

มาตรการ/โครงการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน		หมายเหตุ
			ผล	ร้อยละ	
4.1) การช่วยเหลือผู้ประสบภัยตามระเบียบกระทรวงการคลังฯ (กลก. ปก. ป.ม. สป.ภ.ช.)	เงินอุดหนุนราชการ	พื้นที่ประสบภัย	6,106 ราย 111.83 ล้านบาท	-	- ประกาศเขตภัยแล้ว 9. ส.ระ.ม. เมื่อวันที่ 15 พ.ย.59 - จ่ายเงินช่วยเหลือเกษตรกรแล้ว
4.2) การจ้างแรงงานเกษตรกรในพื้นที่ชลประทาน (ชป.)	2,400 (งบปกติ)	8,000,000 คน-วัน	3,631,114 คน-วัน 59,751 คน	45.39	จ้างงานแล้ว 59,751 คน วงเงิน 1,108.87 ล้านบาท
4.3) โครงการเพิ่มขีดความสามารถให้แก่เกษตรกรกิจกรรมหน่วยบริการชาวนาแบบเคลื่อนที่ (กช.) - ศูนย์บริการชาวนา - หน่วยเคลื่อนที่ตรวจสุขภาพข้าว - หน่วยเคลื่อนที่ถ่ายทอดเทคโนโลยี	8.30 (งบปกติ)	51 ศูนย์	เกษตรกร 7,522 ราย เกษตรกร 2,143 ราย เกษตรกร 13,936 ราย	-	- อบรมเกษตรกร 7,522 ราย ในพื้นที่ 16 จังหวัด - จัดตั้งศูนย์แล้ว 51 ศูนย์ 77 จังหวัด - เกษตรกรเข้ารับบริการ 2,143 ราย ในพื้นที่ 8 จังหวัด - เกษตรกรเข้ารับบริการ 13,936 ราย ในพื้นที่ 32 จังหวัด - ออกไปบริการ 127 ครั้ง 32 จังหวัด
4.4) โครงการสำรวจเมล็ดพันธุ์พืชในเพื่อเก็บคืนพันธุ์เกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากวิกฤตภัยแล้ง (ภ.ก.)	2.55 (งบปกติ)	51 ต้น	51 ต้น	100	- สำรวจเมล็ดพันธุ์พืช 50 ต้น - สำรวจเมล็ดพันธุ์พืชโพดแข็งพันธุ์ 1 ต้น
4.5) ประเมินมูลค่าความเสียหายในภาคการเกษตรจากสถานการณ์ภัยพิบัติ (สท.ก.)	งบปกติ	-	37 ฉบับ	-	คำนวณจากรายงานพื้นที่เสียหายของ กลส.
4.6) โครงการส่งเสริมการเลี้ยงมะพร้าวและในพื้นที่แก้งข้าวกวัก (นอกเขตชลประทาน) (ปศ.)	149.37 (งบปกติ)	กลุ่มเกษตรกร/สหกรณ์ ในพื้นที่นอกเขต ชป.	-	-	ยกเลิกโครงการ เนื่องจากไม่ได้รับ งบประมาณ.
4.7) โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (กลก. กช. กว.ก.)	งบปกติ	882 ศูนย์	- ปศ.อบรมให้ความรู้แล้ว 100 ศูนย์ 1,200 ราย - กว.อบรมให้ความรู้แล้ว 321 ศูนย์ 12,451 ราย	-	
4.8) สนับสนุนเงินกู้ปลอดดอกเบี้ยจากกองทุนพัฒนาสหกรณ์ให้สหกรณ์ที่ประสบสาธารณภัย (กสส.) *	-	วงเงิน 100 ล้านบาท	43.69 ล้านบาท	-	ให้ความช่วยเหลือเกษตรกรแล้ว 21 จังหวัด (จ.แม่ฮ่องสอน จ.ร้อยเอ็ด จ.กำแพงเพชร จ.อุตรดิตถ์ จ.น่าน จ.สุโขทัย จ.เชียงราย จ.ลำปาง จ.พิจิตร จ.หนองบัวลำภู จ.บุรีรัมย์ จ.นครสวรรค์ จ.เพชรบูรณ์ จ.อุบลราชธานี จ.ราชบุรี จ.สุโขทัย จ.เพชรบูรณ์ จ.กาญจนบุรี จ.ประจวบคีรีขันธ์ จ.อ่างทอง และ จ.ชัยนาท)

มาตรการ/โครงการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน		หมายเหตุ
			ผล	ร้อยละ	
5. มาตรการสร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์					
5.1) กิจกรรมการประชาสัมพันธ์ป้องกันภัยแล้งด้านมาตรการ (ป.ส.น.ร.)	งบปกติ	ทั่วประเทศ	อยู่ระหว่างดำเนินการ	-	- ข้อความประชาสัมพันธ์ด้านรายการ - ประชาสัมพันธ์วงเวียนรายการสหภาพเชื่อมโยง - ข่าว - ประชาสัมพันธ์ผ่านข้อความตัววีบนโทรทัศน์
5.2) โครงการสร้างการรับรู้และเสริมสร้างการเรียนรู้แก่เกษตรกรเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยแล้ง (หน่วยรณ.ในสังกัด กช.)	2.00 (งบปกติ)	ทั่วประเทศ	75 ครั้ง	-	
6. มาตรการจัดทำแผนความต้องการของชุมชนเพื่อบรรเทาผลกระทบภัยแล้ง					
					ขอความร่วมมือจังหวัดพิจารณาขับเคลื่อนผ่านงบประมาณของจังหวัด

หมายเหตุ *โครงการที่ ๓๗ และ ๓๘ เป็นโครงการเพิ่มเติมของงานส่งเสริมสหกรณ์

หมายเหตุ : รายละเอียดดังภาคผนวก ก

๗. การวิเคราะห์สมดุลน้ำ

ในฤดูแล้งปี ๒๕๕๙/๖๐ ที่ผ่านมา ศูนย์ป้องกันวิกฤติน้ำ กรมทรัพยากรน้ำ ได้วิเคราะห์สมดุลน้ำ โดยเปรียบเทียบระหว่างปริมาณน้ำใช้การได้กับความต้องการใช้น้ำในแต่ละอำเภอ โดยแบ่งพื้นที่ออกเป็น ๒ ประเภท ประกอบด้วย พื้นที่ในเขตชลประทาน และพื้นที่นอกเขตชลประทาน

ทั้งนี้ ศูนย์ป้องกันวิกฤติน้ำ ได้วิเคราะห์สมดุลน้ำจำนวน ๒ ครั้ง ประกอบด้วย ๑) เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ๒) เดือนมีนาคม ๒๕๖๐ มีรายละเอียดดังนี้

๗.๑ ผลการวิเคราะห์สมดุลน้ำ เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

จากการเปรียบเทียบระหว่างปริมาณน้ำใช้การได้กับความต้องการใช้น้ำรายอำเภอ ทั้งพื้นที่ในเขตชลประทาน และนอกเขตชลประทาน พบว่ามีพื้นที่เสี่ยงภัยแล้ง ดังนี้

- พื้นที่นอกเขตชลประทานที่เสี่ยงภัยแล้ง ๑๐๕ อำเภอ
  - พื้นที่ในเขตชลประทานที่เสี่ยงภัยแล้ง ๐ อำเภอ
  - พื้นที่ที่อยู่ทั้งในและนอกเขตชลประทานที่เสี่ยงภัยแล้ง ๐ อำเภอ
- รวมพื้นที่ที่เสี่ยงภัยแล้ง ๑๐๕ อำเภอ

๗.๒ ผลการวิเคราะห์สมดุลน้ำ เดือนมีนาคม ๒๕๖๐

จากการเปรียบเทียบระหว่างปริมาณน้ำใช้การได้กับความต้องการใช้น้ำรายอำเภอ ทั้งพื้นที่ในเขตชลประทาน และนอกเขตชลประทาน พบว่ามีพื้นที่เสี่ยงภัยแล้งดังนี้

- พื้นที่นอกเขตชลประทานที่เสี่ยงภัยแล้ง ๖๖ อำเภอ
  - พื้นที่ในเขตชลประทานที่เสี่ยงภัยแล้ง ๐ อำเภอ
  - พื้นที่ที่อยู่ทั้งในและนอกเขตชลประทานที่เสี่ยงภัยแล้ง ๐ อำเภอ
- รวมพื้นที่ที่เสี่ยงภัยแล้ง ๖๖ อำเภอ

ซึ่งสอดคล้องกับการช่วยเหลือพื้นที่ประสบภัยแล้ง โครงการสูบน้ำและแจกจ่ายน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค กรมทรัพยากรน้ำ

คำนำ

ตามที่ สถานการณ์ภัยแล้ง ปลายปี ๒๕๕๗ ส่อเค้าจะเกิดความรุนแรงมาก เมื่อปริมาณฝนที่ตกทั้งปีต่ำกว่าค่าเฉลี่ย รวมทั้งปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำมีน้อยกว่าปีที่ผ่านมา ประกอบกับปรากฏการณ์เอลนีโญได้ปรากฏชัดเจนมากยิ่งขึ้น ทำให้มีผลคาดการณ์ว่า สถานการณ์ภัยแล้งจะยาวนานกว่าปกติ ส่งผลกระทบต่อหลายด้าน โดยเฉพาะด้านน้ำเพื่อการอุปโภค-บริโภค ที่คาดว่าจะขาดแคลน ดังนั้น ในวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๕๗ นายกรัฐมนตรี ได้ดำริให้มีการเตรียมการป้องกันและแก้ไขปัญหาวิกฤติภัยแล้งเป็นการเร่งด่วน ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้สั่งการให้กรมทรัพยากรน้ำดำเนินการตามดำริของนายกรัฐมนตรี นั้น

จากการติดตามสภาพอากาศและปริมาณน้ำในแหล่งน้ำขนาดใหญ่ พบว่าปี ๒๕๕๙ ช่วงปลายฤดูฝนประเทศไทยได้รับอิทธิพลจากปรากฏการณ์ลานีญาอ่อนอยู่ ส่งผลให้ปริมาณฝนที่ตกมีปริมาณใกล้เคียงถึงมากกว่าค่าเฉลี่ยร้อยละ ๕-๑๐ ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ของกรมชลประทานมีปริมาณมากกว่าปีที่แล้ว ๘,๐๘๙ ล้านลูกบาศก์เมตร (ณ วันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙) และปริมาณน้ำในลำน้ำส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์พอใช้ จากข้อมูลข้างต้นแสดงว่าฤดูแล้ง ปี ๒๕๕๙/๖๐ ลดความรุนแรงลงจากปี ๒๕๕๘/๕๙

อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ ได้เล็งเห็นสภาพปัญหาภัยแล้งที่จะเกิดขึ้น จึงได้สั่งการให้จัดตั้งศูนย์อำนวยการติดตามและแก้ไขปัญหาภัยแล้ง ปีงบประมาณ ๒๕๕๙/๖๐ เมื่อวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๖๐ เพื่อเป็นศูนย์บัญชาการเตรียมการป้องกันและช่วยประชาชนที่จะประสบปัญหาภัยแล้ง พร้อมจัดทำแผนเฉพาะหน้าโดยจัดชุดสูบน้ำเคลื่อนที่เพื่อสูบน้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติไปเก็บกักไว้ในแหล่งน้ำสำหรับอุปโภค-บริโภค ก่อนที่แหล่งน้ำธรรมชาติจะแห้ง ทั้งนี้ได้เริ่มสูบน้ำและแจกจ่ายน้ำสำหรับอุปโภค-บริโภค ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๙ ถึง ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๐ นอกจากนี้ยังได้จัดทำแผนระยะสั้น โดยการจัดทำแหล่งน้ำเพื่อเก็บกักน้ำไว้ในฤดูแล้ง

การป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยแล้งของกรมทรัพยากรน้ำ เป็นไปด้วยความรวดเร็วและต่อเนื่อง เป็นผลมาจากผู้บริหารกรมฯ ให้ความสำคัญ และความเสียสละทั้งร่างกายและแรงใจของเจ้าหน้าที่กรมทรัพยากรน้ำทุกคน ที่ได้ตั้งใจปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ ศูนย์ป้องกันวิกฤติน้ำในฐานะหน่วยงานประสานงาน ต้องขอขอบคุณผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ทุกท่าน แทนประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากภัยแล้งมา ณ โอกาสนี้

ศูนย์ป้องกันวิกฤติน้ำ

สารบัญ

	หน้า
บทที่ ๑ บทนำ.....	๑
๑.๑ หลักการและเหตุผล	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์	๒
๑.๓ วิธีการและขอบเขตการศึกษา	๒
บทที่ ๒ ภัยแล้งในประเทศไทย.....	๓
๒.๑ ประเภทของภัยแล้ง	๔
๒.๒ สาเหตุของการเกิดภัยแล้ง.....	๖
๒.๓ พื้นที่แล้งซ้ำซากในประเทศไทย.....	๗
๒.๔ การปลูกพืชฤดูแล้ง.....	๙
๒.๔ การเกิดภัยแล้งของประเทศ	๑๐
๒.๕ ปริมาณความชื้นและสถานการณ์แหล่งน้ำขนาดเล็กจากภาพถ่ายดาวเทียม.....	๑๓
๒.๖ ปรากฏการณ์ ENSO (เอลนีโญ/ลานีญา).....	๑๕
๒.๗ ผลกระทบจากเอลนีโญกับการเกิดภัยแล้งปี ๒๕๕๙ - ๒๕๖๐.....	๑๘
๒.๘ การวิเคราะห์สมดุลน้ำในฤดูแล้งปี ๒๕๕๙/๖๐	๒๘
๒.๗ ผลกระทบและความเสียหายจากภัยแล้ง	๔๔
บทที่ ๓ แนวทางการแก้ไขปัญหากลภัยแล้ง	๔๗
๓.๑ ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ	๔๗
๓.๒ การบริหารจัดการสาธารณภัย	๔๘
๓.๓ แนวทางการแก้ไขปัญหากลภัยแล้ง	๔๙
๓.๔ เครื่องมือและระบบการติดตามสถานการณ์น้ำกรมทรัพยากรน้ำ	๕๓
บทที่ ๔ การดำเนินการแก้ไขปัญหากลภัยแล้ง.....	๕๖
๔.๑ การป้องกันและลดผลกระทบ (Prevention & Mitigation).....	๕๖
๔.๒ โครงการอนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งน้ำของกรมทรัพยากรน้ำปี พ.ศ. ๒๕๕๗, ๒๕๕๘, ๒๕๕๙, ๒๕๖๐	๕๗
๔.๓ การติดตามผลการดำเนินงานโครงการอนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งน้ำของกรมทรัพยากรน้ำ	๖๑
๔.๔ การเตรียมความพร้อม (Preparedness)	๖๔
๔.๕ การเผชิญเหตุหรือการจัดการภาวะฉุกเฉิน (Emergency Response)	๖๗
๔.๖ การรณรงค์การใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า.....	๗๒

บทที่ ๕	ผลการดำเนินงานแก้ไขปัญหามลพิษของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง.....	๗๖
	๕.๑ มาตรการช่วยเหลือเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากภัยแล้งของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๗๖
	๕.๒ การดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการน้ำ ปี ๒๕๕๗-๒๕๖๙.....	๗๗
บทที่ ๖	ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหามลพิษ.....	๗๙
	๖.๑ แนวทางระยะเร่งด่วน	๗๙
	๖.๒ แนวทางระยะสั้น.....	๗๙
	๖.๓ แนวทางระยะปานกลาง	๘๐
	๖.๔ แนวทางระยะยาว	๘๑
	๖.๕ การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศไทยไปสู่การปฏิบัติ เพื่อแก้ไขปัญหามลพิษ.....	๘๑
บทที่ ๗	แนวทางการแก้ไขปัญหามลพิษ (คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ).....	๘๕
	รายการอ้างอิง.....	๙๑
	ภาคผนวก ผลการดำเนินงานช่วยเหลือพื้นที่ประสบปัญหามลพิษของกรมทรัพยากรน้ำ.....	๙๓
	ภาคผนวก ก ผลการดำเนินงานบรรเทาผลกระทบจากปัญหามลพิษ.....	๙๔
	ภาคผนวก ข การช่วยเหลือพื้นที่ประสบปัญหามลพิษโดยกรมทรัพยากรน้ำ ปี ๒๕๕๙ -๒๕๖๐ ...	๑๒๘
	ภาคผนวก ค การวิเคราะห์พื้นที่ประสบภัยแล้งซ้ำซาก.....	๑๓๑
	ภาคผนวก ง ผลการดำเนินงานตามมาตรการ/โครงการ ภายใต้แผนเตรียมความพร้อม เพื่อลดความ เสี่ยงจากภัยแล้งด้านการเกษตรปี ๒๕๕๙/๖๐	๑๓๖
	รายชื่อคณะผู้จัดทำ.....	๑๔๒

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ หลักการและเหตุผล

ในยุคปัจจุบันที่อารยประเทศมุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของตน ตามความเจริญเติบโตของเศรษฐกิจโลก หนึ่งในที่กล่าวมานั้นคือ ประเทศไทย ซึ่งถือว่าเป็นประเทศที่กำลังพัฒนา ดังจะเห็นได้จากการเติบโตของภาคอุตสาหกรรมและเกษตรกรรม เพื่อเพิ่มอัตราการผลิตสินค้าต่างๆ ให้สามารถตอบสนองความต้องการของตลาดทั้งภายในและต่างประเทศได้ นำไปสู่การนำทรัพยากรมาใช้ในกระบวนการผลิตมากขึ้นเช่นกัน น้ำเป็นหนึ่งในทรัพยากรธรรมชาติที่มีค่าและมีอยู่อย่างจำกัด และเป็นทรัพยากรพื้นฐานสำหรับการพัฒนาด้านการเกษตรและอุตสาหกรรมแล้ว ยังมีส่วนสำคัญต่อความเป็นอยู่ของประชาชนในประเทศ ในด้านการอุปโภคบริโภค และการดำรงชีวิต จากอดีตจนถึงปัจจุบันนั้น การบริหารจัดการน้ำจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อให้เกิดแนวทางการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และเกิดประสิทธิผลมากที่สุด

ในประเทศไทย คณะกรรมการอุทกวิทยาแห่งชาติ ได้แบ่งพื้นที่ประเทศไทยออกเป็นลุ่มน้ำผิวดิน ๒๕ ลุ่มน้ำ ประกอบด้วย ๒๕๔ ลุ่มน้ำย่อย มีพื้นที่ลุ่มน้ำผิวดินรวมทั้งประเทศ ๕๑๑,๓๖๑ ตารางกิโลเมตร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดการศึกษาและจัดการทรัพยากรน้ำได้ชัดเจนขึ้น ในปัจจุบันประเทศไทยได้ประสบกับสถานการณ์การขาดแคลนน้ำและภัยแล้งมาอย่างต่อเนื่องในหลายพื้นที่ ดังเช่นในปี พ.ศ. ๒๕๕๗-๒๕๕๘ โดยเฉพาะในพื้นที่ภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศ ซึ่งนอกจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศที่ส่งผลให้มีปริมาณฝนตกน้อยหรือไม่ตกตามฤดูกาลแล้ว ปัญหาการกระจายตัวของฝนที่ไม่สม่ำเสมอแน่นอน ปัญหาฝนทิ้งช่วงเป็นระยะเวลายาวนาน การลดลงของคุณภาพน้ำ การบุกรุกพื้นที่ป่าต้นน้ำ และการตัดไม้ทำลายป่า ได้กลายมาเป็นสาเหตุส่วนหนึ่งที่สำคัญที่เชื่อมโยงไปสู่ปัญหาการขาดแคลนน้ำและภัยแล้งของประเทศ

ภายใต้แนวคิดที่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ และแนวทางการบริหารจัดการน้ำแบบผสมผสานที่มุ่งเน้นการประสาน การพัฒนา และการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำร่วมกับทรัพยากรอื่นที่เกี่ยวข้อง ด้วยการคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญ เพื่อนำไปสู่ผลตอบแทนสูงสุดด้านเศรษฐกิจและสังคม คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติให้ความเห็นชอบเมื่อวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๔๓ ในการจัดตั้งกรมทรัพยากรน้ำตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ และตามกฎกระทรวงการแบ่งส่วนราชการ กรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๔๕

กรมทรัพยากรน้ำในฐานะหน่วยงานหลักที่มีภารกิจหน้าที่ในการเสนอแนะ การจัดทำนโยบาย แผน และมาตรการที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำ รวมถึงการบริหารจัดการ การแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำ ในระดับภาพรวมของประเทศและในระดับลุ่มน้ำและได้จัดตั้งศูนย์ป้องกันวิกฤติน้ำ (Water Crisis Prevention Center) เพื่อทำหน้าที่ในการศึกษา วิเคราะห์ ติดตามและประมวลผลข้อมูลด้านภูมิศาสตร์กายภาพและอุทกวิทยา ตลอดจนการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ภัยพิบัติทางน้ำและการประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อบรรเทาและแก้ไขปัญหาสถานการณ์ภัยพิบัติทางน้ำของประเทศ

ภัยแล้ง เป็นปัญหาภัยธรรมชาติที่ประเทศไทยต้องประสบทุกปี ซึ่งรัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับปัญหาภัยแล้งเป็นอย่างมาก มีโครงการการดำเนินงาน และงบประมาณเกี่ยวกับภัยแล้งค่อนข้างมาก อย่างไรก็ตาม ยังพบว่ามีหมู่บ้านที่เกิดภัยแล้งซ้ำซากขึ้นเสมอๆ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ปัญหาภัยแล้งเป็นปัญหาที่ต้องการวิเคราะห์เชิงพื้นที่อย่างเป็นระบบ ทั้งนี้ มีปัจจัยหลายประการที่เกี่ยวข้อง เช่น ปัจจัยจากลักษณะทางกายภาพ เศรษฐกิจ-สังคม พฤติกรรมการใช้น้ำ ฯลฯ

จากสภาพปัญหาที่มีความทำลาย กรมทรัพยากรน้ำได้นำแนวคิดในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแบบผสมผสาน (Integrated Water Resources Management: IWRM) มาดำเนินการ เพื่อแก้ไขปัญหาที่ทำหายนดังกล่าว โดยได้มุ่งไปสู่การบริหารจัดการในการสร้างความสมดุลในการ ๓ ด้าน คือ ความเท่าเทียมในการเข้าถึงทรัพยากรน้ำ การอนุรักษ์ระบบนิเวศ และการตอบสนองต่อการพัฒนาและการเติบโตทางเศรษฐกิจ ตามบริบทของสภาพพื้นที่และเงื่อนไขด้านอุทกวิทยาที่เกี่ยวข้องในมิติเวลาและปริมาณของทรัพยากรน้ำ ซึ่งการบริหารจัดการและการแก้ไขปัญหาภัยแล้งนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องวิเคราะห์สถานการณ์ การจัดทำนโยบาย แผนงาน การเตรียมความพร้อม รวมถึงการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อป้องกันและบรรเทาผลกระทบจากภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้น ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องทำการศึกษา รวบรวมข้อมูลสถานการณ์ภัยแล้ง เพื่อให้ทราบถึงสถานการณ์และเตรียมการบรรเทาความเดือดร้อนที่กำลังจะเกิดขึ้น รวมถึงใช้เป็นข้อมูลประกอบในการประสานงานกับหน่วยงานราชการต่างๆที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์

- ๑.๒.๑ เพื่อศึกษา และรวบรวมข้อมูลสถานการณ์ด้านภัยแล้งในประเทศไทย
- ๑.๒.๒ เพื่อศึกษามาตรการในการเตรียมความพร้อม การเพิ่มประสิทธิภาพและแนวทาง การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น
- ๑.๒.๓ เพื่อรวบรวมแนวทางการแก้ไขปัญหาภัยแล้งของรัฐบาล และคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

๑.๓ วิธีการและขอบเขตการศึกษา

๑.๓.๑ วิธีการศึกษา รวบรวมข้อมูล สถิติ สถานการณ์ภัยแล้ง พร้อมทั้งแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับปัญหาภัยแล้ง ในพื้นที่ ๒๕ ลุ่มน้ำของประเทศไทย จากเอกสารราชการ แผนงานงานวิจัย มติ คณะรัฐมนตรี และบทความที่เกี่ยวข้อง

บทที่ ๒

ภัยแล้งในประเทศไทย

ภัยแล้ง เป็นภัยธรรมชาติที่ทำความเสียหายทางเศรษฐกิจและสังคมเป็นอย่างมาก ทั้งการขาดแคลนน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค การผลิตทางการเกษตรและการพัฒนาอุตสาหกรรม ปัจจุบัน ปัญหาภัยแล้งมีแนวโน้มความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น จากความแปรปรวนจากสภาพภูมิอากาศ ความต้องการใช้น้ำที่มากขึ้น การขยายพื้นที่เกษตรกรรมและการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรม สำหรับการกำหนดนิยามของภัยแล้งนั้น ได้มีอยู่กว้างขวาง และมีความแตกต่างกันไปตามบริบทของลักษณะทางภูมิภาค ปัจจัยด้านอุตุนิยมวิทยา และผลกระทบที่เกิดขึ้น The U.S. National Drought Policy Commission (NDPC) (๒๕๔๓) ได้ให้ความหมายภัยแล้ง คือ “การขาดความชื้นในอากาศ หรือบนผิวดินอย่างผิดปกติและต่อเนื่อง ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อพืช สัตว์ หรือมนุษย์” (WMO, ๒๐๐๐) และกรมอุตุนิยมวิทยา ให้นิยาม ภัยแล้ง คือ “ภัยที่เกิดจากการขาดแคลนน้ำในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งเป็นเวลานาน จนก่อให้เกิดความแห้งแล้ง และส่งผลกระทบต่อชุมชน” (กรมอุตุนิยมวิทยา, ๒๕๕๓) นอกจากนี้ ภัยแล้ง ยังหมายถึง “ภัยที่เกิดจากการขาดแคลนน้ำดื่ม น้ำใช้ พืชพันธุ์ไม้ต่างๆ ขาดน้ำไม่สามารถเจริญเติบโตได้ตามปกติ ในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งเป็นเวลานาน จนก่อให้เกิดความเดือดร้อนเสียหาย และส่งผลกระทบอย่างกว้างขวางต่อชุมชน สังคม และระบบเศรษฐกิจโดยรวม” (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, ๒๕๕๘) อย่างไรก็ตาม จากคำจำกัดความภัยแล้งที่มีอยู่อย่างหลากหลายนั้น แต่โดยรวมแล้ว ความหมายของภัยแล้งมีความหมายใกล้เคียงกัน คือ “ภัยธรรมชาติ อันเกิดจากการมีฝนตกน้อยหรือฝนไม่ตกตามฤดูกาลทำให้เกิดสภาวะการขาดแคลนน้ำในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง ทั้งด้านน้ำอุปโภคบริโภค และน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นสาเหตุให้พืชพรรณต่างๆ ได้รับผลกระทบ ทำให้พืชชะงักการเจริญเติบโต ผลผลิตไม่สมบูรณ์เกิดความเสียหายทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม” (กรมพัฒนาที่ดิน, ๒๕๕๘)

ปัญหาภัยแล้ง เป็นภัยที่ก่อให้เกิดปัญหาอย่างมากซึ่งมีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนทั้งทางตรงและทางอ้อม เกิดปัญหาต่างๆ มากมายทั้งทางด้านการเกษตร เศรษฐกิจ สังคม สาธารณสุข และสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสาเหตุของปัญหาภัยแล้งนั้นมีสาเหตุมาจากหลายสาเหตุด้วยกัน ทั้งปัญหาปริมาณน้ำฝนไม่เพียงพอและการกระจายของฝนไม่ทั่วถึงพื้นที่ที่ไม่มีแหล่งกักเก็บน้ำเพียงพอและความสามารถในการอุ้มน้ำของดินต่ำ ตลอดจนแหล่งน้ำต่างๆ ที่มีอยู่ตื้นเขิน ไม่มีการชะลอน้ำ ทำให้น้ำไหลบ่าลงสู่แม่น้ำสายหลักต่างๆ และไหลลงทะเลอย่างรวดเร็ว

ผลการวิจัยใหม่ๆ ได้ข้อสรุปที่คล้ายคลึงกันว่า (กัลยาณี, ๒๕๔๘) ปัจจัยผสมผสานระหว่างปรากฏการณ์ธรรมชาติ "เอลนีโญ" และภาวะโลกร้อน ที่เป็นผลพวงของการแปรควันพิษขึ้นสู่ชั้นบรรยากาศ ดึงภูมิภาคต่างๆ ของโลกให้ต้องเผชิญกับวิกฤตภัยแล้งที่รุนแรงสาหัสในปี ๒๕๕๘ ความเป็นไปได้ดังกล่าว มาจากผลการศึกษาของสำนักงานอุตุนิยมวิทยาของออสเตรเลียพบว่ามีความเป็นไปได้ที่ปี ๒๕๖๐ ในช่วงเดือนกันยายนถึงธันวาคม จะเกิดปรากฏการณ์เอลนีโญ ซึ่งมีอิทธิพลต่อภูมิอากาศของประเทศต่างๆ โดยจะทำให้เกิดภาวะภัยแล้งในแอฟริกาตะวันออกเฉียงใต้ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ แปซิฟิกตะวันออก และบราซิลตะวันออกเฉียงเหนือ

นอกจากนี้ เอลนีโญยังอาจจะก่อให้เกิดภาวะแห้งแล้งในพื้นที่ส่วนใหญ่ของอินเดียและประเทศไทย รวมทั้งทำให้พืชที่ใช้ผลิตน้ำตาลลดลง และทำให้ผลผลิตกาแฟในเวียดนามได้รับผลกระทบอย่างหนัก

การเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมโลกดังกล่าว ทำให้สถานะของปัญหาภัยแล้งเป็นปัญหาที่แต่ละประเทศให้ความสำคัญมาเป็นลำดับต้นๆ ในทวีปเอเชียสถานการณ์ภัยแล้งได้เกิดขึ้นในหลายพื้นที่ครอบคลุมตั้งแต่ จีน อินเดีย ไทย กัมพูชา เวียดนาม จนถึงฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซีย ส่งผลให้รัฐบาลในหลายประเทศต้องเร่งจัดทำมาตรการฉุกเฉินเพื่อบรรเทาผลกระทบ และรับมือกับวิกฤตการณ์ อาทิ รัฐบาลอินโดนีเซียที่ได้สั่งการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดูแลเรื่องการแจกจ่ายน้ำสะอาด และเมล็ดพันธุ์พืชชนิดพิเศษที่สามารถปลูกในดินแห้งแล้งได้ดี เพื่อรับมือกับวิกฤตขาดแคลนอาหารและน้ำ หากภาวะภัยแล้งกินเวลายาวนาน

ในส่วนของกรมทรัพยากรน้ำ เป็นหน่วยงานภาครัฐที่มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศไทยแบบบูรณาการ เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาโดยปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ ซึ่งการดำเนินการแก้ไขปัญหาภัยแล้ง ถือเป็นภารกิจหนึ่งที่ศูนย์ป้องกันวิกฤติน้ำ กรมทรัพยากรน้ำ จะต้องดำเนินการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การพยากรณ์และการเตรียมข้อมูลที่จำเป็นในการเฝ้าระวังเรื่องของภัยแล้ง เพื่อให้ประชาชนรับทราบล่วงหน้า เพื่อเตรียมตัวป้องกัน รวมทั้งประสานหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การสนับสนุนการดำเนินการแก้ไขและป้องกันปัญหาอันเนื่องมาจากภัยแล้ง

๒.๑ ประเภทของภัยแล้ง

ภัยแล้ง (Drought) เป็นภัยธรรมชาติ หรือปรากฏการณ์ที่เกิดในช่วงเวลาซึ่งอากาศแห้งผิดปกติหรือขาดฝน ทำให้เกิดความขาดแคลนน้ำใช้ และถ้ามีความรุนแรงอาจทำให้พืชผลตลอดจนสิ่งมีชีวิตต่างๆ เสียหาย ความรุนแรงของความแห้งแล้งมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับสภาวะฝนแล้งหรือความแห้งแล้งของลมฟ้าอากาศ ซึ่งเกิดจากการมีฝนตกน้อยกว่าปรกติ หรือฝนไม่ตกตามฤดูกาล ทำให้เกิดการขาดแคลนน้ำใช้ พืชพันธ์ต่างๆ ขาดน้ำหล่อเลี้ยง ขาดความชุ่มชื้น ทำให้พืชผลไม่สมบูรณ์ หรือเจริญเติบโตให้ผลตามปรกติ เกิดความเสียหาย และเกิดความขาดแคลนทั่วไป ความรุนแรงของฝนแล้ง ขึ้นอยู่กับความชื้นในอากาศ ความชื้นในดิน ระยะเวลาที่เกิดความแห้งแล้ง และความกว้างใหญ่ของพื้นที่ที่เกิดความแห้งแล้ง จะเห็นได้ว่า (กัลยาณี, ๒๕๔๖) สภาวะฝนแล้งก็คือ การที่ปริมาณฝนที่ได้รับไม่เพียงพอต่อความต้องการ จึงนับได้ว่า ฝนเป็นตัวประกอบสำคัญ และมีอิทธิพลต่อความแห้งแล้งชัดเจนกว่าข้อมูลอุตุนิยมวิทยาอื่นๆ เช่น อุณหภูมิ ความชื้น หรือการระเหยของน้ำ เป็นต้น

ในนิยาม “ความแห้งแล้ง” สามารถแบ่งแยกประเภทตามสาเหตุการเกิดและผลกระทบ ออกเป็น ๔ ประเภทหลักๆ (กัลยาณี, ๒๕๔๖ อ้างถึง V. Varshini Vigasini.S, ๒๐๑๓) ประกอบด้วย

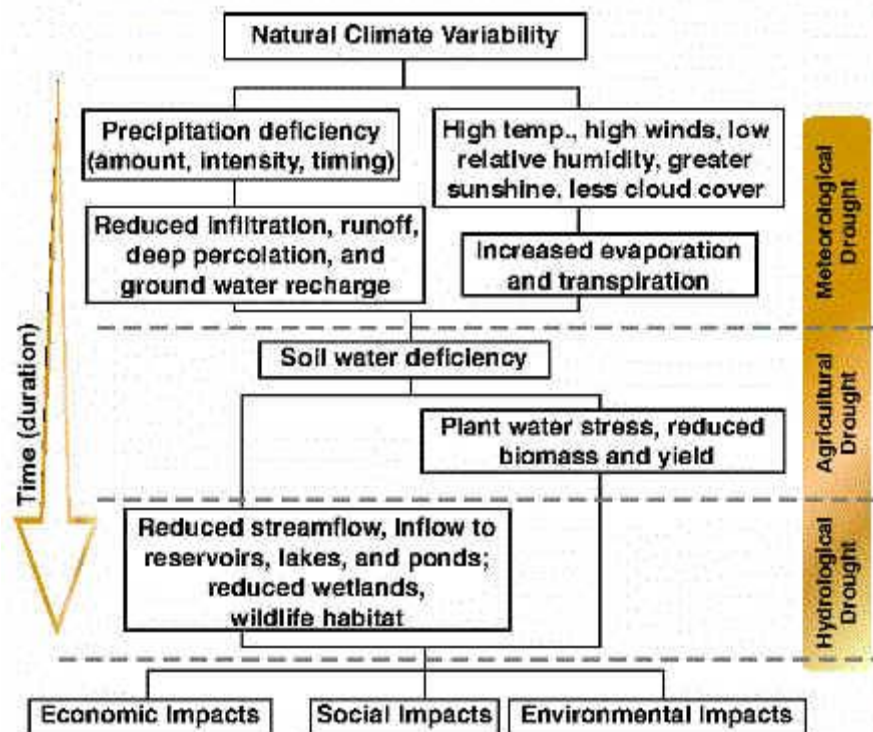
(๑) ความแห้งแล้งเชิงอุตุนิยมวิทยา (Meteorological drought) เกิดเนื่องจากการมีฝนตกน้อยกว่าปรกติ หรือมีจำนวนวันที่ฝนตกน้อยผิดปกติ เป็นบริเวณกว้างและเป็นระยะเวลานานต่อเนื่องกัน

(๒) ความแห้งแล้งเชิงอุทกวิทยา (Hydrological drought) เกิดเนื่องจากปริมาณน้ำท่า (ในแม่น้ำลำคลอง หนอง บึง และอ่างเก็บน้ำต่างๆ) มีน้อยกว่าระดับปรกติ หรือระดับน้ำใต้ดินลดลง

(๓) ความแห้งแล้งเชิงเกษตรกรรม (Agricultural drought) มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับความแห้งแล้งเชิงอุตุนิยมวิทยาและความแห้งแล้งเชิงอุทกวิทยา เป็นสภาวะที่พืชขาดน้ำ ซึ่งเกิดเนื่องจากปริมาณฝนรวม และการกระจายตัวของฝนน้อยผิดปกติ การระเหยของน้ำจริง (Actual evapotranspiration) มีมากกว่าศักยภาพการ

ระเหย (Potential evapotranspiration) และความชื้นในดินมีน้อย ทำให้ระดับน้ำใต้ดินและแหล่งน้ำผิวดินลดลง จึงทำให้ผลผลิตการเกษตร (พืชพันธุ์และสัตว์เลี้ยง) ลดน้อยลง

(๔) ภัยแล้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม (Socioeconomic Drought) เป็นผลกระทบจากความแห้งแล้ง ทำให้มีการระเหยของน้ำจากดินและพืชมาก พื้นดินขาดน้ำ ผลผลิตการเกษตรลดลง พืชและสัตว์เลี้ยงอาจถึงตายได้ จากการที่มนุษย์และสัตว์ขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภค อาจมีผลถึงโรคระบาดในฤดูแล้ง รวมถึงการขาดแคลนน้ำในด้านอุตสาหกรรม และน้ำที่ใช้ในการผลิตกระแสไฟฟ้า เมื่อผลผลิตน้อยลง ในขณะที่ราคาสินค้าสูงขึ้น ทำให้รัฐต้องสูญเสียงบประมาณเพื่อช่วยผู้ประสบภัยแล้ง นอกจากนี้ ยังส่งผลให้เกษตรกรไม่มีงานทำ ต้องอพยพเข้ามาหางานทำในเมืองใหญ่ๆ ซึ่งทำให้เกิดปัญหาด้านเศรษฐกิจ ปัญหาชุมชน และบางทีก็เพิ่มปัญหาทางด้านอาชญากรรมขึ้น ถ้าไม่สามารถหางานทำได้

รูปที่ 2-1 ลักษณะการเกิดความแห้งแล้งและผลกระทบจากความแห้งแล้ง (ที่มา: UNL, ๑๙๙๕)

ภูมิอากาศประจำถิ่นถือเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่ง สำหรับประเทศไทยจัดอยู่ในเขตภูมิอากาศชื้นและแห้ง (Wet and Dry Climate) หรือที่รู้จักกันในการจำแนกเขตภูมิอากาศของ Koppen ว่า มีลักษณะดังนี้

(๑) Am คือ มีช่วงแห้งแล้งระยะสั้น ความชื้นในดินไม่เพียงพอให้พืชได้เจริญเติบโตไม่หยุดชะงัก

(๒) Aw คือ มีช่วงแห้งแล้งระยะยาว ความชื้นในดินหมดไป จนกระทั่งพืชบางชนิดต้องตายไป หรือไม่ก็ต้องปรับตัว โดยวิธีการต่างๆ เพื่อให้ดำรงชีพได้ในช่วงที่แห้งแล้ง

ดังนั้น ความแห้งแล้งจึงเป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติที่เกิดขึ้นเป็นปกติซึ่งต้องยอมรับ และเตรียมการเพื่อแก้ไข ทั้งนี้ภาวะความแห้งแล้งของลมฟ้าอากาศ สามารถแบ่งตามระดับความรุนแรงที่เกิดขึ้นได้ ดังนี้

(๑) ความแห้งแล้งอย่างเบา หรือช่วงฝนทิ้ง (Dry Spell) เป็นสภาวะความแห้งแล้งที่มีฝนตกเฉลี่ยไม่ถึงวันละ ๑ มม. เป็นเวลาต่อเนื่องกันถึง ๑๕ วันในช่วงฤดูฝน ความแห้งแล้งแบบนี้ เกิดขึ้นตามภาคต่างๆ ในประเทศไทยเสมอ ในตอนต้นฤดูฝน ระหว่างเดือนมิถุนายน และกรกฎาคม

(๒) ความแห้งแล้งปานกลางหรือความแห้งแล้งชั่วคราว (Partial Drought) เป็นช่วงฝนแล้ง ที่มีฝนตกในฤดูฝนเฉลี่ยไม่เกินวันละ ๐.๒๕ มม. เป็นเวลานานต่อเนื่องกันไม่น้อยกว่า ๒๙ วัน ความแห้งแล้งแบบนี้เกิดขึ้นถึงขั้นขาดแคลนน้ำ มีผลกระทบต่อการศึกษา การสาธารณสุข และเศรษฐกิจของประเทศ แต่ไม่ค่อยได้เกิดขึ้นในประเทศไทยบ่อยนัก

(๓) ความแห้งแล้งอย่างรุนแรง หรือความแห้งแล้งสมบูรณ์ (Absolute Drought) เป็นความแห้งแล้งที่ฝนไม่ตกในฤดูฝน ต่อเนื่องกันไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน หรืออาจมีตกบ้าง แต่ไม่มีวันที่มีฝนตกถึง ๐.๒๕ มม. นับเป็นภัยธรรมชาติที่รุนแรงที่สุด มีพืชพรรณต่างๆ ล้มตายเรื่อยๆ ทำให้ไม่มีผลผลิต สภาวะแห้งแล้งเช่นนี้ยังไม่เคยปรากฏในประเทศไทย

ภาวะความแห้งแล้ง มีสาเหตุดังนี้

(๑) การแปรปรวนของลมฟ้าอากาศ ทำให้ฝนตกน้อยกว่าปกติหรือไม่ตกต้องตามฤดูกาล จำนวนวันที่ฝนตกน้อยกว่าเกณฑ์เฉลี่ยหรือฝนทิ้งช่วงนานผิดปกติ

(๒) การขาดความสมดุลของธรรมชาติ จึงไม่เอื้ออำนวยต่อการเกิดฝน

(๓) การเปลี่ยนแปลงสภาพสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การตัดไม้ทำลายป่าต้นน้ำ การทำไร่เลื่อนลอย การปลูกพืชเชิงเดี่ยว เป็นต้น

(๔) การใช้น้ำที่มีปริมาณเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากการพัฒนาพื้นที่ทั้งทางด้านเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม รวมทั้งการเพิ่มของประชากร

จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสภาวะภัยแล้ง พบว่า ฝนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้เกิดสภาวะภัยแล้ง นอกจากนั้นสภาพสิ่งแวดล้อมของพื้นที่ก็เป็นปัจจัยสนับสนุนที่จะก่อให้เกิดระดับความรุนแรงของสภาวะภัยแล้ง ได้แก่ ดิน พืชคลุมดิน ความลาดชัน เป็นต้น และจากการศึกษาโครงการศึกษาเพื่อกำหนดพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดอุทกภัยและภัยธรรมชาติในเขตลุ่มน้ำภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ ซึ่งได้กำหนดปัจจัยของการเกิดภัยแล้งคือ ข้อมูลน้ำฝน ข้อมูลดิน ขอบเขตชลประทาน ข้อมูลน้ำใต้ดิน ข้อมูลการใช้ที่ดิน และเพิ่มขึ้นข้อมูลแหล่งน้ำกับขอบเขตลุ่มน้ำ สำหรับการศึกษาเพื่อกำหนดพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดภัยแล้ง

๒.๒ สาเหตุของการเกิดภัยแล้ง

สำหรับสาเหตุของการเกิดภัยแล้งและการขาดแคลนน้ำในประเทศไทยนั้น ประกอบด้วยหลายปัจจัย เช่น ระบบการหมุนเวียนของบรรยากาศ การเปลี่ยนแปลงส่วนผสมของบรรยากาศ การเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศและน้ำทะเลหรือมหาสมุทร การเปลี่ยนแปลงและการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจและสังคม โดยสาเหตุการเกิดภัยแล้ง สามารถสรุปได้ดังนี้

๑. จากสภาวะอากาศในฤดูร้อนที่ร้อนมากกว่าปกติ หรือความผิดปกติของตำแหน่งร่องมรสุมและการพัดพาของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้

๒. การเกิดฝนตกในพื้นที่ไม่ต่อเนื่องหรือฝนไม่ตกตามฤดูกาล รวมทั้งการเกิดภาวะฝนทิ้งช่วงติดต่อกันเป็นระยะเวลา

๓. ความผิดปกติ เนื่องจากพายุหมุนเขตร้อนเคลื่อนที่ผ่านประเทศไทยน้อยกว่าปกติ

๔. การเปลี่ยนแปลงความสมดุลของพลังงานที่ได้รับจากดวงอาทิตย์ เช่น การเผาพลาสติก น้ำมัน และถ่านหิน ทำให้เกิดรูโหว่ในชั้นโอโซน

๕. ผลกระทบจากปรากฏการณ์ภาวะเรือนกระจก เนื่องจากส่วนผสมของบรรยากาศ เช่น คาร์บอนไดออกไซด์ ไออน้ำ ลอยขึ้นไปเคลือบชั้นล่างของชั้นโอโซน ทำให้ความร้อนสะสมอยู่ในอากาศใกล้ผิวโลกมากขึ้น ทำให้อากาศร้อนกว่าปกติ

๖. การเจริญเติบโตและการพัฒนาด้านอุตสาหกรรม รวมถึงการเพิ่มขึ้นของประชากร การขยายตัวของเมืองหลวงและพื้นที่เขตเศรษฐกิจที่สำคัญ

๗. การตัดไม้ทำลายป่า การบุกรุกพื้นที่ป่าต้นน้ำและการขยายพื้นที่ทำกิน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม เป็นสาเหตุหนึ่งที่มีผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบของภูมิอากาศ เช่น ฝน อุณหภูมิ และความชื้น (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๑)

๘. แหล่งเก็บกักน้ำตามธรรมชาติและที่สร้างขึ้น มีน้อยไม่เพียงพอต่อการเก็บกักน้ำไว้ใช้ประโยชน์ ซึ่งอาจเกิดจาก ข้อจำกัดของภูมิประเทศที่ไม่มีลำน้ำธรรมชาติ สภาพพื้นที่ไม่เหมาะสม ที่จะพัฒนาเป็นแหล่งน้ำ แหล่งน้ำที่ได้รับการพัฒนา มีขนาดเล็กเกินไป ใช้ประโยชน์ได้ไม่เพียงพอ เก็บกักน้ำได้น้อย และอยู่ไกลแหล่งชุมชน

๙. แหล่งเก็บกักน้ำตามธรรมชาติและที่สร้างขึ้นเสื่อมสภาพ ต้นเขิน ชำรุด ทำให้มีประสิทธิภาพต่ำ เก็บกักน้ำไว้ได้น้อยจนถึงไม่สามารถเก็บกักน้ำไว้ได้ การร่อนน้ำฝนจากหลังคาบ้านเพื่อเก็บเอาไว้ใช้อุปโภคบริโภคไม่สามารถทำได้ เพราะแร่ใยหินที่ใช้ผลิตกระเบื้องมุงหลังคาเป็นสารก่อมะเร็ง อีกทั้งในเขตเมืองมีฝุ่นควันและมลพิษจากเครื่องยนต์จำนวนมาก

๑๐. คุณภาพน้ำไม่เหมาะสมที่จะนำมาใช้ประโยชน์ได้ เช่น น้ำเค็ม น้ำขุ่น เป็นสนิม สกปรก หรือเน่าเสีย

๑๑. การขาดจิตสำนึกในการใช้น้ำและการอนุรักษ์น้ำ เช่น ใช้น้ำไม่ประหยัด ใช้น้ำอย่างไม่ถูกต้องเหมาะสม การบุกรุกทำลายแหล่งน้ำ

๑๒. การวางผังเมืองไม่เหมาะสม โดยแบ่งแยกพื้นที่เพื่อการทำกิจกรรมไม่เหมาะสมสอดคล้องกับแหล่งน้ำที่จะนำมาใช้ประโยชน์ ขาดการวางแผนพัฒนาแหล่งน้ำที่เหมาะสมไว้ล่วงหน้า

๑๓. การบริหารจัดการน้ำ ซึ่งเกี่ยวข้องกับ การคาดการณ์ การประมาณการ กักเก็บและระบายน้ำ เป็นต้น (กรมชลประทาน, ๒๕๔๗)

๒.๓ พื้นที่แล้งซ้ำซากในประเทศไทย

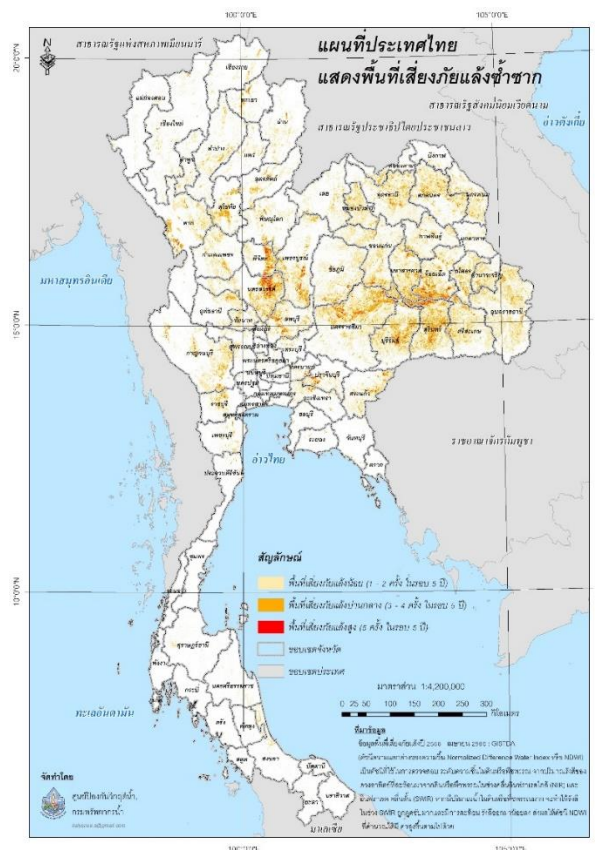
ปัจจุบันประเทศไทย มีพื้นที่แล้งซ้ำซากเพิ่มมากขึ้น อันมีสาเหตุมาจากฝนตกน้อยกว่าปกติ หรือฝนตกไม่เป็นไปตามฤดูกาล แต่ส่วนใหญ่เกิดจากฝนทิ้งช่วงเป็นเวลานาน ทำให้ประชากรเกิดการขาดแคลนน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคและเพื่อการเกษตรนั้น มีสาเหตุหนึ่งมาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม โดยเฉพาะพื้นที่ป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติ ซึ่งเป็นแหล่งต้นน้ำลำธารตามธรรมชาติ การบุกรุกทำลายพื้นที่ดังกล่าว เพื่อใช้เป็นพื้นที่เกษตรกรรม ทำให้ธรรมชาติขาดความสมดุล จึงเกิดสภาวะความแห้งแล้ง ดังนั้น

ศูนย์ป้องกันวิกฤติน้ำ ได้จัดทำพื้นที่เสี่ยงภัยแล้งซ้ำซาก โดยวิเคราะห์จากดัชนีความแตกต่างของความชื้น (Normalized Difference Water Index, NDWI) ซึ่งเป็นดัชนีที่ใช้ในการตรวจสอบความชื้นในดินหรือพืชพรรณ จากปริมาณรังสีของดวงอาทิตย์ที่สะท้อนมาจากดินหรือพืชพรรณในช่วงรังสีอินฟราเรด หากพื้นที่ใดมีปริมาณน้ำและค่าความชื้นในดินหรือพืชพรรณมาก จะสามารถดูดซับรังสีไว้ได้มาก ทำให้ปริมาณรังสีที่ถูกสะท้อนออกมาน้อยลง ส่งผลให้ค่าดัชนี NDWI มีค่าสูงขึ้น จากการวิเคราะห์ดังกล่าว สามารถแบ่งระดับพื้นที่แล้งซ้ำซากออกเป็น ๓ ระดับ ดังนี้

๑. พื้นที่แล้งซ้ำซากระดับน้อย เกิดน้อยกว่า ๑-๒ ครั้ง/ ๕ ปี พื้นที่แล้งซ้ำซากระดับนี้เกิดจากสาเหตุฝนตกน้อยหรือไม่ตกตามฤดูกาล ก่อให้เกิดปัญหาภัยแล้ง เป็นช่วงปกติของฤดูกาลในประเทศไทย

๒. พื้นที่แล้งซ้ำซากระดับปานกลาง เกิด ๓-๔ ครั้ง/ ๕ ปี พื้นที่แล้งซ้ำซากระดับนี้เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม ก่อให้เกิดภัยธรรมชาติ ได้แก่ ปรากฏการณ์เรือนกระจก ปรากฏการณ์เอลนีโญ ความผิดปกติของร่องมรสุม

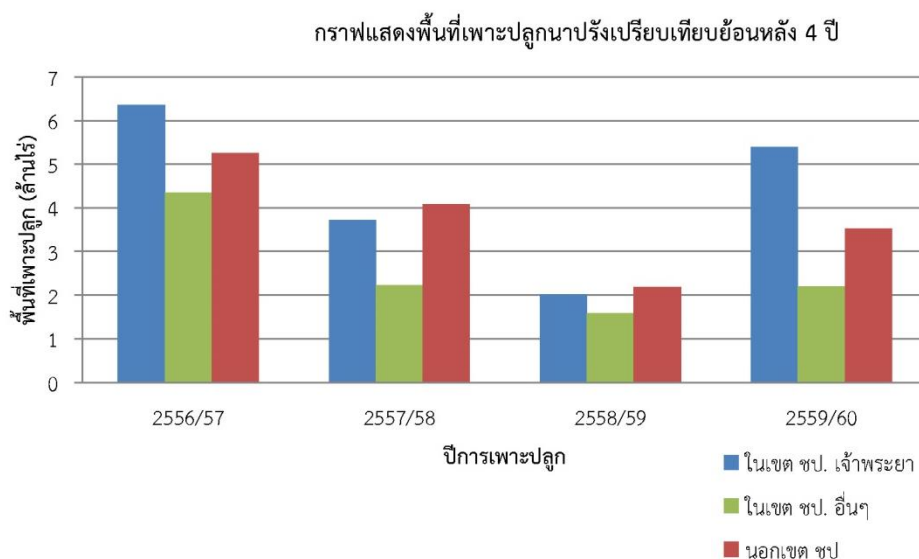
๓. พื้นที่แล้งซ้ำซากระดับมาก เกิด ๕ ครั้ง/ ๕ ปี พื้นที่แล้งระดับนี้ โดยส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ปลูกอ้อยและนาข้าว ซึ่งพืชพรรณทั้งสองมีระดับการใช้น้ำที่มาก รวมถึงพื้นที่เป็นดินที่มีการระบายน้ำดี ความสามารถในการเก็บกักน้ำไม่ดี

รูปที่ ๒-๒ พื้นที่เกิดภัยแล้งซ้ำซาก

๒.๔ การปลูกพืชฤดูแล้ง

พื้นที่เพาะปลูกข้าวนาปรังในปี ๒๕๖๐ ทั้งในเขตพื้นที่ชลประทานและนอกเขตพื้นที่ชลประทาน อยู่ในระดับที่ควบคุมได้ตามแผน เทียบกับช่วงเวลาเดียวกันที่ผ่านมาในปี พ.ศ. ๒๕๕๗-๒๕๖๐ ดังรูปที่ ๒-๓

รูปที่ ๒-๓ พื้นที่เพาะปลูกนาปรังเปรียบเทียบย้อนหลัง ๔ ปี (ที่มา: GISTDA, ๒๕๖๐)

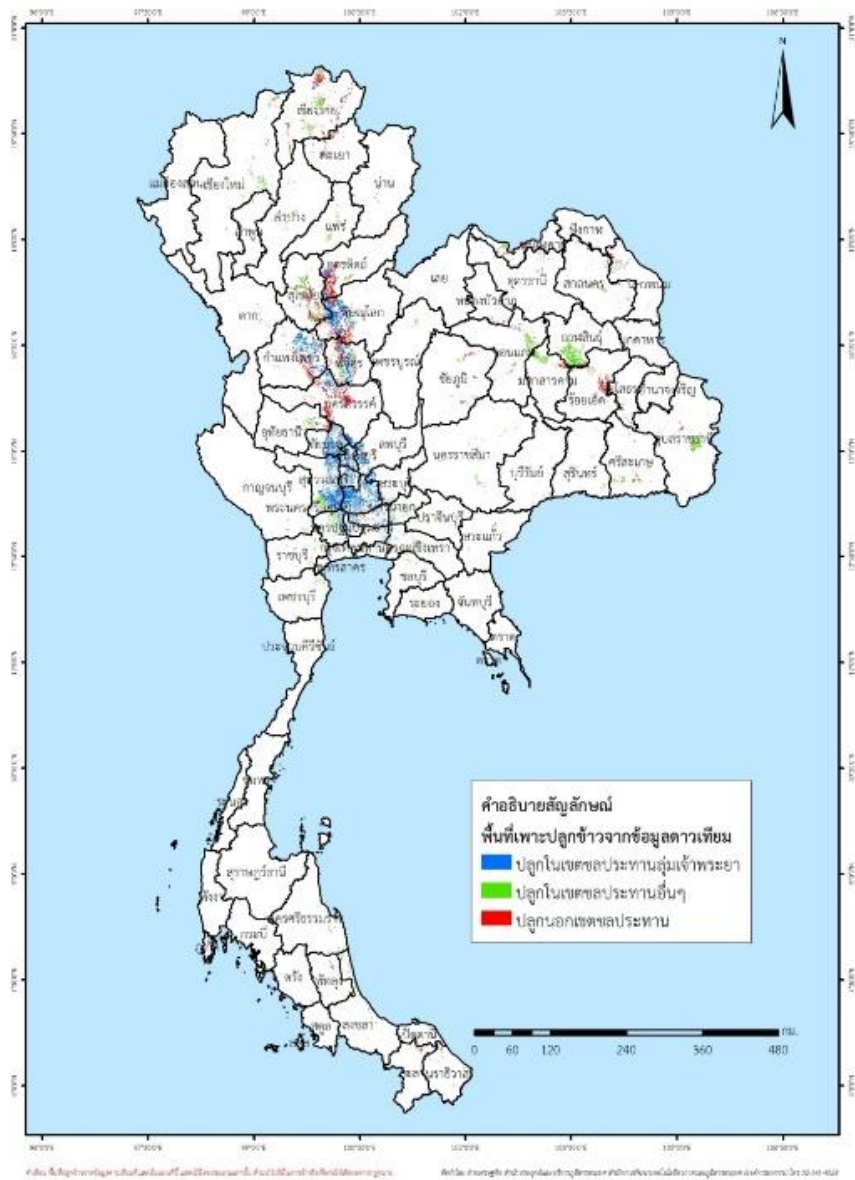
การเพาะปลูกข้าวนาปรัง ปี ๒๕๕๙/๖๐ (พ.ย. ๕๙ – มี.ค. ๖๐) จากดาวเทียมพบว่ามีการเพาะปลูกไปแล้วรวม ๑๑.๑๐ ล้านไร่ แยกเป็น

- ในเขตชลประทานลุ่มเจ้าพระยาปลูก ๙.๕๘ ล้านไร่
- ในเขตชลประทานอื่นๆ ปลูก ๓.๕๖ ล้านไร่
- นอกเขตชลประทาน ปลูก ๖.๒๑ ล้านไร่

พื้นที่ปลูกข้าว ปี 2559/60 จากข้อมูลดาวเทียม ณ วันที่ 16 มีนาคม 2560

รูปที่ ๒-๔ พื้นที่เพาะปลูกพืชนาปรัง ปี พ.ศ.๒๕๖๐ (ที่มา: Gistda)

๒.๔ การเกิดภัยแล้งของประเทศ

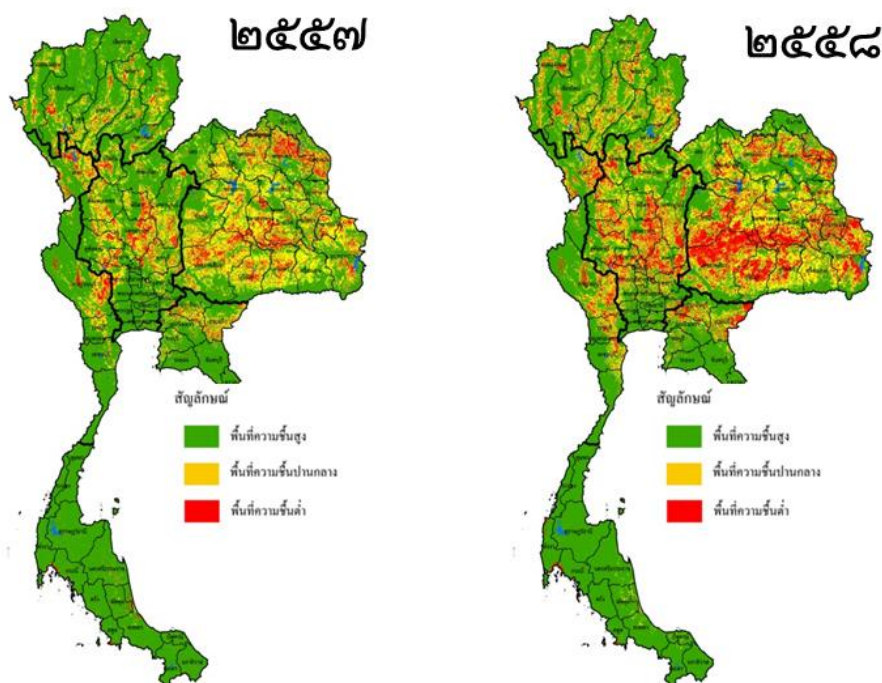
ประเทศไทยมีพื้นที่ประกอบด้วย ๒๕ ลุ่มน้ำ ครอบคลุมพื้นที่ ๕๑๗,๐๐๘ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๓๒๑.๒ ล้านไร่ โดยสภาพทางภูมิศาสตร์ของพื้นที่มีลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดผ่าน ปริมาณฝนรายปีเฉลี่ยทั่วประเทศประมาณ ๑,๔๕๕ มิลลิเมตร/ปี โดยการเกิดภาวะภัยแล้งนั้น ประเทศไทยจะประสบปัญหาดังกล่าวใน ๒ ช่วงเวลา ได้แก่

๑) ช่วงฤดูหนาวต่อเนื่องถึงฤดูร้อน ซึ่งเริ่มจากครึ่งหลังของเดือนตุลาคมเป็นต้นไป บริเวณประเทศไทยตอนบน (ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลางและภาคตะวันออก) จะมีปริมาณฝนตกลงเป็นลำดับจนกระทั่งเข้าสู่ฤดูฝนในช่วงกลางเดือนพฤษภาคมของปีถัดไป ซึ่งภัยแล้งลักษณะนี้จะเกิดขึ้นประจำปี

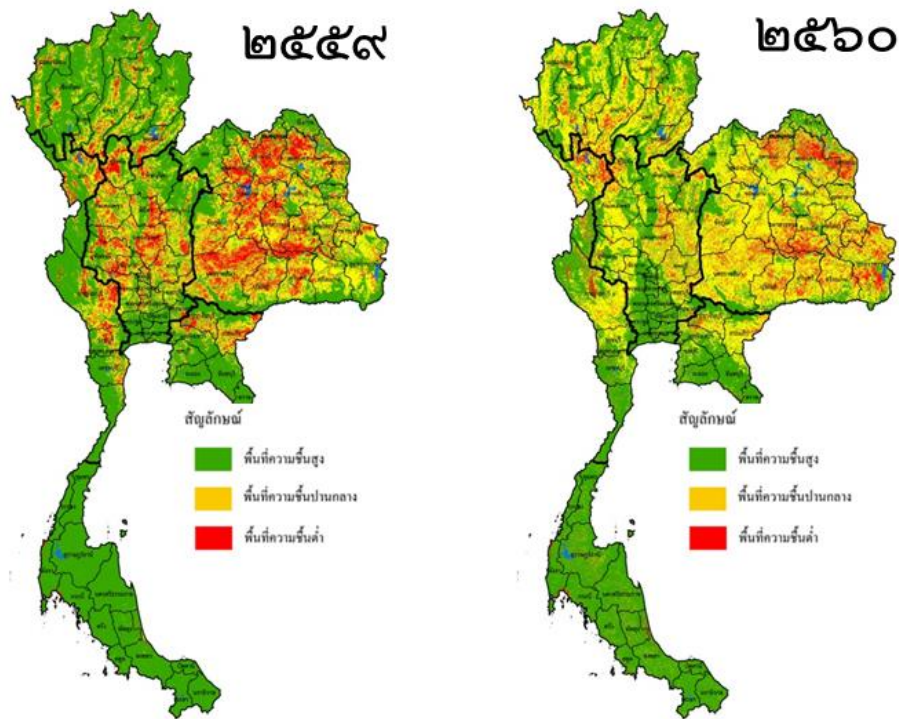
๒) ช่วงกลางฤดูฝน ประมาณปลายเดือนมิถุนายนถึงเดือนกรกฎาคม จะมีสถานการณ์ฝนทิ้งช่วงเกิดขึ้น ทำให้เกิดภัยแล้งครอบคลุมพื้นที่เป็นบริเวณกว้างเกือบทั่วประเทศ โดยระดับความรุนแรงของภัยแล้งได้ขึ้นอยู่กับปัจจัยทางด้านอุทกวิทยาเป็นสำคัญ ได้แก่ ปริมาณน้ำฝนรายปีเฉลี่ย ความชื้นในดินและในอากาศ รวมถึงสภาพทางภูมิศาสตร์ การใช้ที่ดิน และการพัฒนาด้านแหล่งน้ำ (กรมอุตุนิยมวิทยา ๒๕๕๗)

พื้นที่ในประเทศไทยจะได้รับผลกระทบจากภัยแล้งแตกต่างกันตามฤดูกาลและลักษณะพื้นที่ โดยภัยแล้งในประเทศไทยส่วนมากจะมีผลกระทบต่อการผลิตในด้านเกษตรกรรม ซึ่งเป็นภัยแล้งที่เกิดจากการขาดฝนหรือฝนแล้ง ในฤดูฝน และฝนทิ้งช่วง ระหว่างเดือนมิถุนายนถึงเดือนกรกฎาคม

จากการติดตามแนวโน้มสถานการณ์ภัยแล้งจากดาวเทียม ซึ่งทำการแปลภาพถ่ายดาวเทียมโดย สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (GISTDA) พบว่า ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ สถานการณ์ภัยแล้งลดลงกว่าปีที่ผ่านมา ดังรูปที่ ๒-๕ โดยพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบด้านภัยแล้งมากที่สุด คือ พื้นที่บริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่อิทธิพลมรสุมตะวันตกเฉียงใต้เข้าไปไม่ถึง และความรุนแรงของภัยแล้งจะเพิ่มมากขึ้น ในปีที่ไม่มียาอุกเขตร้อนพาดผ่านในพื้นที่ดังกล่าว สำหรับพื้นที่ที่เกิดปัญหาภัยแล้งตามฤดูกาล

รูปที่ 2-5 สถานการณ์ภัยแล้ง ปี พ.ศ. ๒๕๕๗-๕๘

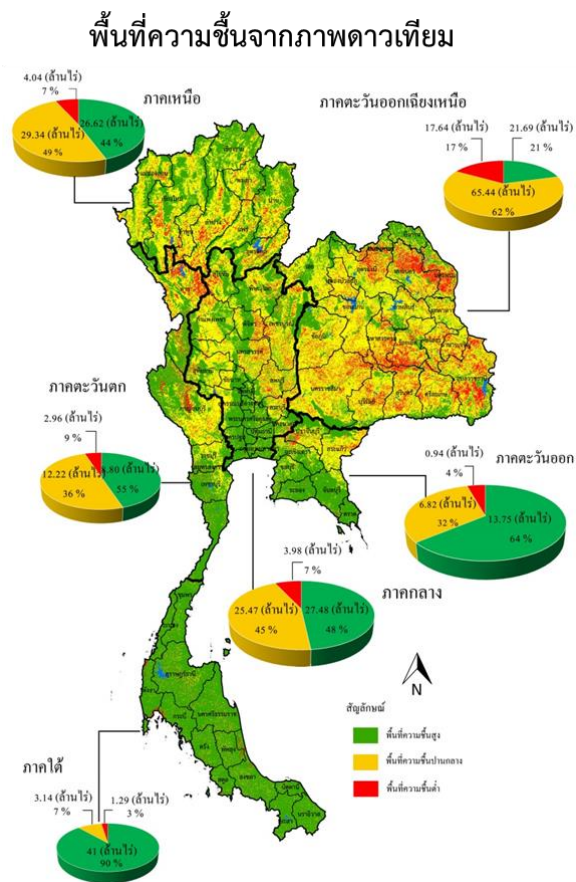
รูปที่ 2-6 สถานการณ์ภัยแล้ง ปี พ.ศ. ๒๕๕๙-๖๐

ในช่วงฤดูฝนที่จะมาถึงนี้ ภัยแล้งในประเทศไทยอาจเกิดขึ้นในหลายพื้นที่ (ตามการคาดการณ์โดยกรมอุตุนิยมวิทยา ข้อมูล ณ วันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๐) ตั้งแต่สิงหาคมถึงกันยายน บริเวณที่ได้รับผลกระทบเป็นประจำ คือ

- ภาคเหนือ เช่น กลุ่มน้ำยม (แพร่ สุโขทัย พิษณุโลก) และกลุ่มน้ำน่าน
- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น กลุ่มน้ำชี (ชัยภูมิ มหาสารคาม กาฬสินธุ์ ร้อยเอ็ด ยโสธร) และกลุ่มน้ำมูล (นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ)
- ภาคกลาง เช่น กลุ่มน้ำสะแกกรัง (อุทัยธานี นครสวรรค์)
- ภาคตะวันออก เช่น กลุ่มน้ำโตนเลสาบ (สระแก้ว) และกลุ่มน้ำชายฝั่งทะเลตะวันออก (ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด)
- ตอนบนของภาคใต้ ฝั่งตะวันออก เช่น กลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา (สงขลา พัทลุง) กลุ่มน้ำโตนเลสาบ (สระแก้ว) และกลุ่มน้ำชายฝั่งทะเลตะวันออก (ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด) เป็นต้น

๒.๕ ปริมาณความชื้นและสถานการณ์แหล่งน้ำขนาดเล็กจากภาพถ่ายดาวเทียม

ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ จากการสำรวจปริมาณความชื้นในช่วงเวลาดังกล่าวโดยใช้เทคโนโลยีภาพถ่ายดาวเทียม พบว่า สำหรับพื้นที่เกษตร ยังมีพื้นที่แหล่งน้ำขนาดเล็ก มากกว่าร้อยละ ๙๓ ที่มีปริมาณน้ำเหลืออยู่ ดังรูปที่ ๒-๖ ซึ่งจะสามารถช่วยควบคุมสถานการณ์ความรุนแรงในการขาดแคลนน้ำภาคการเกษตรได้ในระดับหนึ่ง และการคาดการณ์แนวโน้มสถานการณ์ในอนาคต จำเป็นต้องมีการติดตามและควบคุมโดยใช้มาตรการจากรัฐบาล และมาตรการจากหน่วยงานต่างๆ เข้ามาร่วมหนุนเสริม ประกอบกับการสนับสนุนผลการวิเคราะห์และติดตาม ด้วยเทคโนโลยีภูมิสารสนเทศจากดาวเทียมของ GISTDA

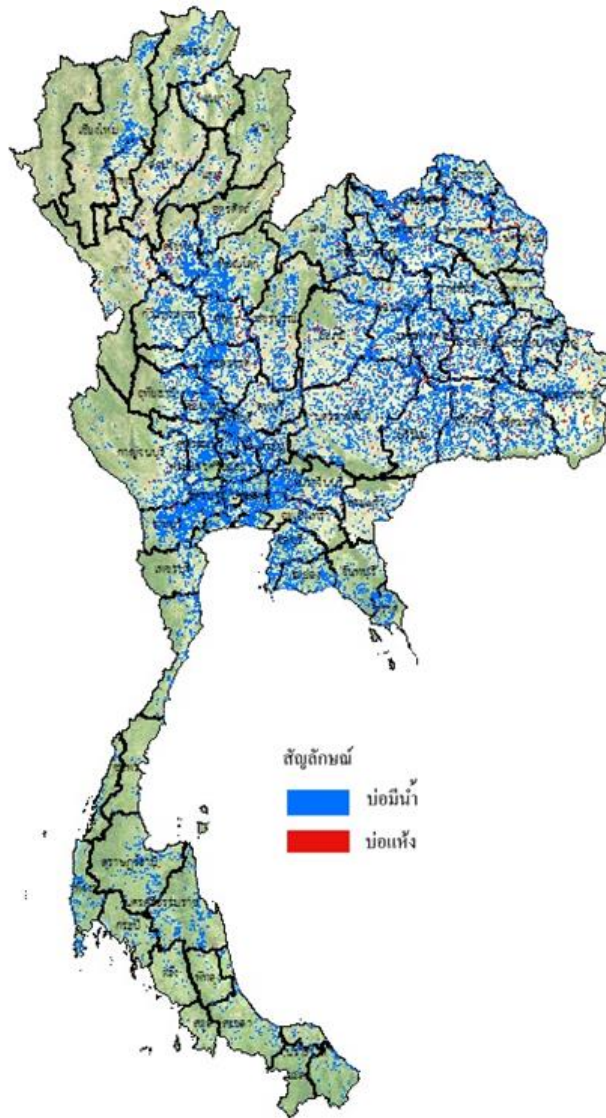

รูปที่ ๒-๗ แผนที่ปริมาณความชื้นจากดาวเทียม

ภาพรวมของประเทศมีพื้นที่ที่มีความชื้นอยู่ในเกณฑ์ดี มากกว่าร้อยละ ๘๐ และมีความชื้นสูงสำหรับพื้นที่ภาคใต้

สถานการณ์แหล่งน้ำขนาดเล็ก จากดาวเทียม

รูปที่ 2-8 แผนที่สถานการณ์แหล่งน้ำขนาดเล็กจากดาวเทียม

สำหรับพื้นที่เกษตร ยังมีพื้นที่แหล่งน้ำขนาดเล็ก มากกว่าร้อยละ ๙๓ ที่มีปริมาณน้ำเหลืออยู่ (ข้อมูล ณ เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๐) ซึ่งจะสามารถช่วยควบคุมสถานการณ์ความรุนแรงในการขาดแคลนน้ำภาคการเกษตรได้ในระดับนี้

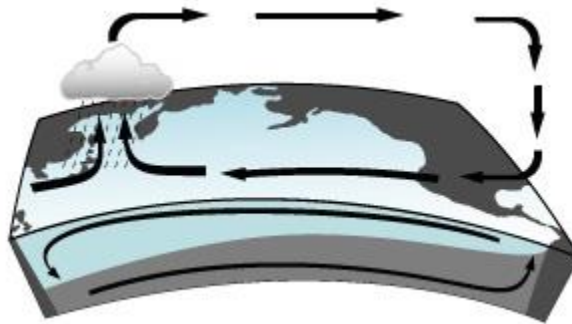

๒.๖ ปรากฏการณ์ ENSO (เอลนีโญ/ลานีญา)

ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ ที่ส่งผลต่อสภาพภูมิอากาศในประเทศไทย แบ่งเป็น ๒ ปรากฏการณ์ คือ ปรากฏการณ์เอลนีโญ และปรากฏการณ์ลานีญา โดยกรมอุตุนิยมวิทยาได้อธิบายลักษณะของปรากฏการณ์ดังกล่าวไว้ ดังนี้

๒.๖.๑ สภาวะปกติ

โดยปกติบริเวณเส้นศูนย์สูตร เหนือมหาสมุทรแปซิฟิก ลมสินค้าตะวันออก (Easterly trade winds) จะพัดจากประเทศเปรูชายฝั่งทวีปอเมริกาใต้ ไปทางตะวันตกของมหาสมุทรแปซิฟิก แล้วยกตัวขึ้นบริเวณประเทศอินโดนีเซีย ทำให้มีฝนตกมากในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และทวีปออสเตรเลียตอนเหนือ กระแสลมสินค้าพัดให้กระแสน้ำอุ่นบนพื้นผิวมหาสมุทรแปซิฟิกไปกองรวมกันทางทิศตะวันตก จนมีระดับสูงกว่าระดับน้ำทะเลปกติประมาณ ๖๐ - ๗๐ เซนติเมตร แล้วจมตัวลง ทำให้กระแสน้ำเย็นใต้มหาสมุทรซีกเบื้องล่างไหลเข้ามาแทนที่กระแสน้ำอุ่นพื้นผิวซีกตะวันออก นำพาธาตุอาหารจากก้นมหาสมุทรขึ้นมาทำให้ปลาชุกชุม เป็นประโยชน์ต่อนกทะเลและการทำประมงชายฝั่งของประเทศเปรู

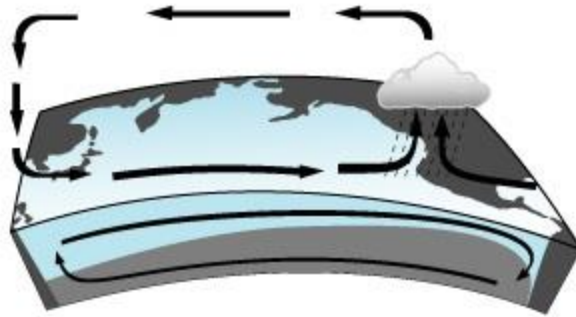

รูปที่ ๒-๙ สภาวะปกติ

๒.๖.๒ ปรากฏการณ์เอลนีโญ (El Nino)

เอลนีโญ เป็นคำภาษาสเปน แปลว่า บุตรพระคริสต์ เป็นชื่อของกระแสน้ำอุ่นที่ไหลเลียบชายฝั่งทะเลของประเทศเปรูลงไปได้ของประเทศต่างๆ ๒-๓ ปี โดยเริ่มประมาณกลางเดือนธันวาคม กระแสน้ำอุ่นนี้จะไหลเข้ามาแทนที่กระแสน้ำเย็นที่อยู่ตามชายฝั่งเปรูนาน ๒-๓ เดือน ทำให้กระแสน้ำเย็นใต้มหาสมุทรไม่สามารถลอยตัวขึ้นมาได้ และมีผลกระทบต่อระบบนิเวศน์และห่วงโซ่อาหาร ทำให้ปริมาณปลาน้อย นกทะเลขาดแคลนธาตุอาหาร ชาวประมงขาดรายได้ รวมทั้งเกิดฝนตกและดินถล่มอย่างรุนแรง ในประเทศเปรูและเอกวาดอร์

เอลนีโญเป็นปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการหมุนเวียนของกระแสอากาศและกระแสน้ำในมหาสมุทรทั้งบนพื้นผิวและใต้มหาสมุทร ซึ่งมีชื่อเรียกอย่างเป็นทางการว่า El nino Southern Oscillation (ENSO) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงซึ่งเกิดขึ้นบริเวณมหาสมุทรแปซิฟิกตอนใต้

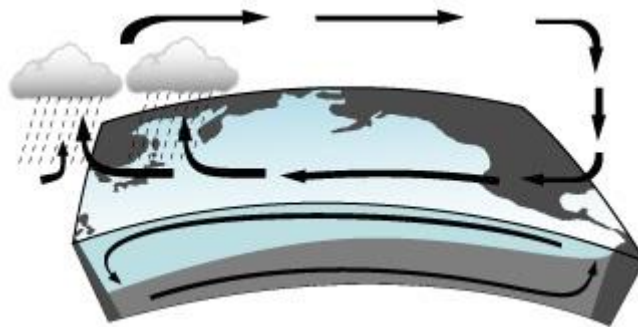

รูปที่ ๒-๑๐ ปรากฏการณ์เอลนีโญ (El nino)

เมื่อเกิดปรากฏการณ์เอลนีโญ กระแสลมสินค้าตะวันออกเฉียงใต้จะอ่อนกำลังลง กระแสลมพื้นผิวเปลี่ยนทิศทางพัดจากประเทศอินโดนีเซียและออสเตรเลียตอนเหนือไปทางตะวันออกเฉียงใต้ แล้วยกตัวขึ้นเหนือชายฝั่งทวีปอเมริกาใต้ ก่อให้เกิดฝนตกหนักและดินถล่มในประเทศเปรูและเอกวาดอร์ หรือตอนเหนือของทวีปอเมริกาใต้ อีกทั้งยังก่อให้เกิดความแห้งแล้งในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และออสเตรเลียตอนเหนือ

๒.๖.๓ ปรากฏการณ์ลานีญา (La Nina)

ลานีญา แปลว่า บุตรีธิดา เป็นปรากฏการณ์ที่มีลักษณะของกระแสลมสินค้า และกระแสพื้นผิว มีลักษณะตรงข้ามกับปรากฏการณ์เอลนีโญ คือมีลักษณะคล้ายคลึงสภาวะปกติ แต่ทว่ารุนแรงกว่า กล่าวคือ กระแสลมสินค้าตะวันออกเฉียงใต้มีกำลังแรง ทำให้ระดับน้ำทะเลบริเวณทางซีกตะวันตกของมหาสมุทรแปซิฟิกสูงกว่าสภาวะปกติ ลมสินค้ายกตัวเหนือประเทศอินโดนีเซีย ทำให้เกิดฝนตกหนักในทวีปเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ น้ำเย็นใต้มหาสมุทรยกตัวขึ้นแทนที่กระแสน้ำอุ่น ก่อให้เกิดหาคาตุอาหาร ผุพังปลาชุกชุม ตามบริเวณชายฝั่งประเทศเปรู กล่าวคือ เมื่อเกิดปรากฏการณ์ลานีญา อุณหภูมิบนผิวน้ำทะเลมหาสมุทรแปซิฟิกด้านตะวันตกจะต่ำลงอย่างผิดปกติราว ๓-๕ องศาเซลเซียส ทำให้ความดันฝั่งตะวันตกต่ำกว่าความดันฝั่งตะวันออก เกิดลมพายุพัดเสริมลมสินค้าทิศตะวันออกเฉียงใต้พัดพ่นน้ำและอากาศที่หนาวเย็นไปยังทิศตะวันตก และมีฝนตกหนัก

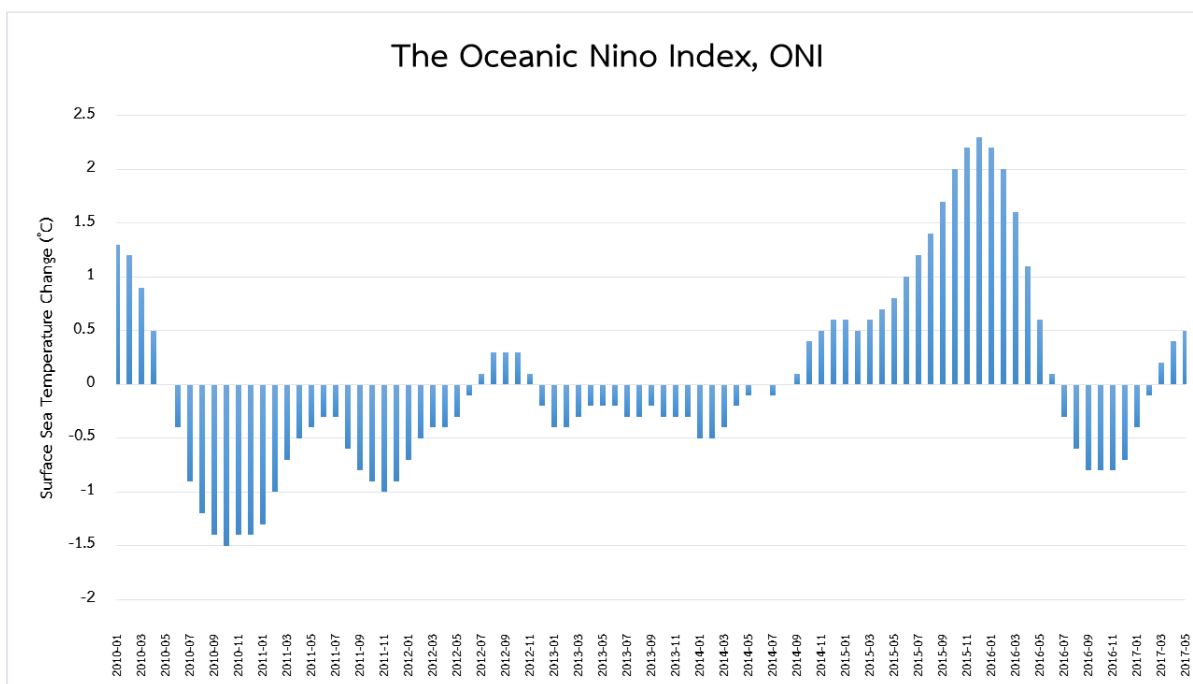

รูปที่ ๒-๑๑ ปรากฏการณ์ลานีญา

ผลกระทบต่อประเทศไทย จากข้อมูลฝนและอุณหภูมิรายเดือนตั้งแต่ปี ๒๕๔๔-๒๕๕๙ ของกรมอุตุนิยมวิทยา พบว่า ลานีญา ทำให้ปริมาณฝนของประเทศไทยส่วนใหญ่สูงกว่าค่าปกติอย่างชัดเจน ในช่วงฤดูร้อนและต้นฤดูฝน และทำให้อุณหภูมิต่ำกว่าปกติทุกฤดู ส่งผลให้เกิดอากาศหนาวไปทุกภูมิภาค และจากการติดตามอย่างต่อเนื่องพบว่า ตั้งแต่

ปี ๒๕๑๓ อัตรากาเกิดปรากฏการณ์เอลนีโญและลานีญา มีความผันผวนอย่างรุนแรง ระยะเวลาหลัง เอลนีโญเกิดขึ้นบ่อยครั้ง เช่น ในช่วงเวลาหนึ่งเอลนีโญเกิดขึ้น ๙ ครั้งในรอบ ๒.๒ ปี ซึ่งโดยปกติจะเกิดขึ้น ๑.๕ ครั้งต่อปี ขณะที่ลานีญาเกิดขึ้นเพียงครั้งเดียว ปรากฏการณ์แปรปรวนนี้มีความรุนแรงมากขึ้นตั้งแต่ปี ๒๕๔๒ ซึ่งอาจมีผลมาจากสภาวะโลกร้อนก็เป็นได้ และในช่วงปี ๒๕๕๙-๒๕๖๐ ประเทศไทยได้รับผลกระทบจากปรากฏการณ์เอลนีโญ ทำให้ปริมาณฝนต่ำกว่าค่าปกติ ในช่วงปลายฤดูฝน อาจก่อให้เกิดภัยแล้งในพื้นที่แล้งซ้ำซากได้

อีกทั้งในปัจจุบันตั้งแต่กลางปี ๒๕๕๙ เป็นต้นมา ประเทศไทยได้รับผลกระทบจากปรากฏการณ์ลานีญา ส่งผลให้เกิดฝนตกชุกถึงหนักในหลายพื้นที่ จนทำให้ในหลายจังหวัดประสบปัญหาอุทกภัยและน้ำท่วมขัง

รูปที่ ๒-๑๒ ดัชนีการเกิดปรากฏการณ์เอลนีโญ (The Oceanic Nino Index, ONI)

จากรูปที่ ๒-๑๒ ดัชนีการเกิดปรากฏการณ์เอลนีโญ (The Oceanic Nino Index, ONI) แสดงอุณหภูมิผิวน้ำทะเลในมหาสมุทรแปซิฟิก โดยช่วงเวลาต่างๆในรอบปี อุณหภูมิของน้ำทะเล ในเกณฑ์ -0.5 ถึง $+0.5$ °C หากช่วงเวลาใดมีการเปลี่ยนแปลงมากกว่าเกณฑ์ดังกล่าว จะแสดงถึงการเกิดปรากฏการณ์ ENSO มีรายละเอียดดังนี้

- ถ้าน้ำทะเลในมหาสมุทรมีอุณหภูมิ อยู่ในช่วง -0.5 ถึง $+0.5$ °C แสดงว่าสภาพภูมิอากาศจะอยู่ในสภาวะปกติ
- ถ้าน้ำทะเลในมหาสมุทรมีอุณหภูมิต่ำกว่า -0.5 °C แสดงว่าสภาพภูมิอากาศจะเกิดปรากฏการณ์ลานีญา (La Nina) อาจส่งผลกระทบต่อประเทศไทย ให้เกิดสภาวะน้ำท่วมได้ ดังเช่นปี ๒๕๕๔
- ถ้าน้ำทะเลในมหาสมุทรมีอุณหภูมิสูงกว่า $+0.5$ °C แสดงว่าสภาพภูมิอากาศจะเกิดปรากฏการณ์เอลนีโญ (El Nino) อาจส่งผลกระทบต่อประเทศไทย ให้เกิดสภาวะฝนทิ้งช่วงเป็นเวลานานได้ ดังเช่นปี ๒๕๕๙

๒.๗ ผลกระทบจากเอลนีโญกับการเกิดภัยแล้งปี ๒๕๕๙ - ๒๕๖๐

ในรายงานฉบับนี้ ได้ทำการศึกษาผลกระทบจากปรากฏการณ์เอลนีโญกับการเกิดภัยแล้ง ปี ๒๕๕๙ - ๒๕๖๐ จากรายงานสถานการณ์กรมอุตุนิยมวิทยา เพื่อสรุปปรากฏการณ์ ENSO (เอลนีโญ/ลานีญา) ในช่วงเวลาต่างๆ และศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสภาพภูมิอากาศในประเทศไทยช่วงเวลาดังกล่าว โดยแบ่งการศึกษาเป็น ๓ ช่วงดังนี้

- ๑) ช่วงที่ ๑ ช่วงต้นฤดูแล้ง เดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๙
- ๒) ช่วงที่ ๒ ช่วงกลางฤดูแล้ง เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๐
- ๓) ช่วงที่ ๓ ช่วงท้ายฤดูแล้ง เดือนพฤษภาคม ๒๕๖๐

โดยมีรายละเอียดดังนี้

๒.๗.๑ การศึกษาปรากฏการณ์ ENSO (เอลนีโญ/ลานีญา) เดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๙

การศึกษาปรากฏการณ์เอลนีโญในช่วงต้นฤดูแล้ง ตามรายงานสถานการณ์อุณหภูมิน้ำทะเลในมหาสมุทรแปซิฟิกเขตศูนย์สูตร เดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๙ โดยกรมอุตุนิยมวิทยา มีรายงานดังนี้ ปรากฏการณ์ ENSO มีสถานะเป็นกลางถึงลานีญากำลังอ่อน ตลอดเดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๙

อุณหภูมิผิวน้ำทะเลต่ำกว่าค่าปกติทางบริเวณตอนกลางและด้านตะวันออกของมหาสมุทรแปซิฟิกเขตศูนย์สูตร ดังรูปที่ ๒-๑๓

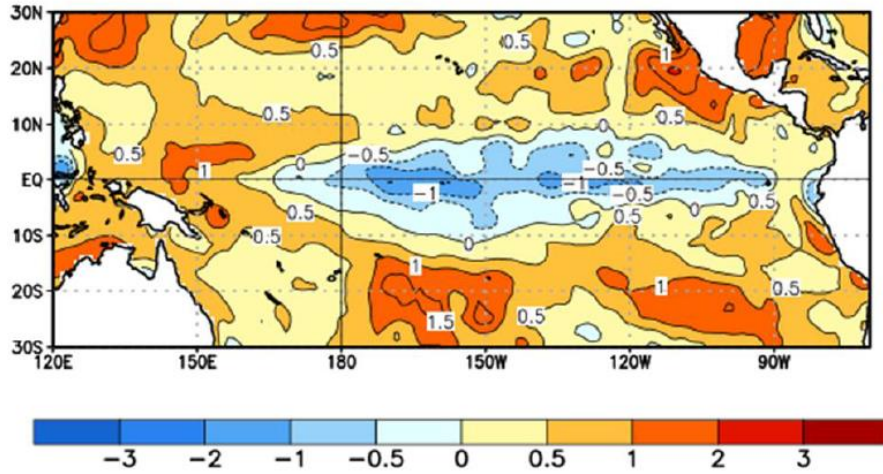
อุณหภูมิน้ำทะเลที่อยู่ลึกจากผิวน้ำลงไปจนถึงระดับ ๓๐๐ เมตร ยังคงต่ำกว่าค่าปกติอย่างต่อเนื่องในช่วงเดือนตุลาคม และมีค่าลดต่ำลงเล็กน้อยในระดับที่ลึกลงไปประมาณ ๑๐๐ เมตร ดังรูปที่ ๒-๑๔

สำหรับระบบบรรยากาศ ที่ระดับ ๘๕๐ hPa ลมฝ่ายตะวันออกที่ผิดปกติพัดปกคลุมพื้นที่เล็กๆ ทางด้านตะวันตกของมหาสมุทรแปซิฟิกเขตศูนย์สูตร ส่วนที่ระดับ ๒๐๐ hPa ลมตะวันตกมีค่าผิดปกติพัดปกคลุมบางพื้นที่ด้านตะวันตกและทางด้านตะวันออกของมหาสมุทรแปซิฟิก ดังError! Reference source not found.

การคาดหมาย จากความผิดปกติของอุณหภูมิน้ำทะเลในมหาสมุทรแปซิฟิกและระบบบรรยากาศในเขตศูนย์สูตรที่ต่ำกว่าค่าปกติเพียงเล็กน้อย ประกอบกับเมื่อวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติและแบบจำลองเชิงพลวัตแล้ว พบว่า อยู่ในสถานะเป็นกลางถึงเป็นปรากฏการณ์ลานีญากำลังอ่อน และโอกาสที่ลานีญาปรากฏอยู่ถึงช่วงต้นปี ๒๕๖๐ ลดลง

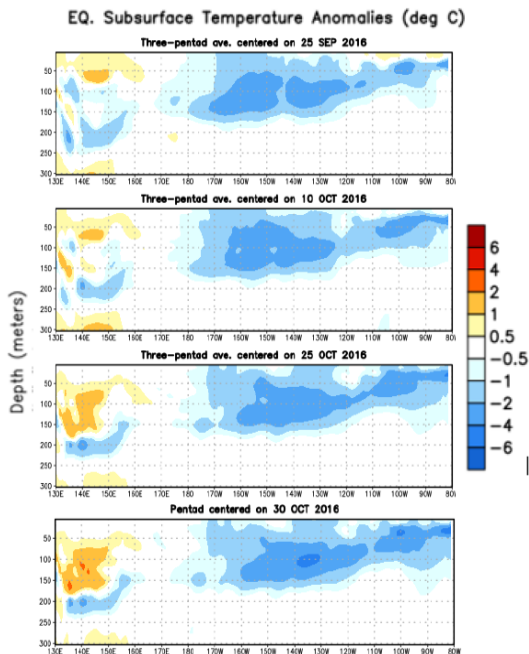
ผลกระทบกับประเทศไทย ในช่วงเดือนพฤศจิกายน - ธันวาคม ๒๕๕๙ ซึ่งเป็นช่วงฤดูหนาวของประเทศไทย อุณหภูมิมีแนวโน้มใกล้เคียงกับค่าปกติ ส่วนปริมาณฝนในประเทศไทยโดยเฉพาะภาคใต้มีแนวโน้มสูงกว่าค่าปกติเล็กน้อย (กรมอุตุนิยมวิทยา, ๒๕๕๙) เกิดน้ำท่วมในหลายพื้นที่ และมีน้ำป่าไหลหลากในพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย

ภาพแสดงอุณหภูมิผิวน้ำทะเลต่างจากค่าปกติ
ระหว่างวันที่ 9 ตุลาคม - 5 พฤศจิกายน 2559

รูปที่ ๒-๑๓ ภาพแสดงอุณหภูมิผิวน้ำทะเลมหาสมุทรแปซิฟิกเขตศูนย์สูตร

จากรูปที่ ๒-๑๓ พบว่า อุณหภูมิผิวน้ำทะเลมหาสมุทรแปซิฟิกเขตศูนย์สูตร ปรากฏว่าบริเวณตอนกลาง และด้านตะวันออกของมหาสมุทรฯ มีค่าต่ำกว่าค่าเฉลี่ย

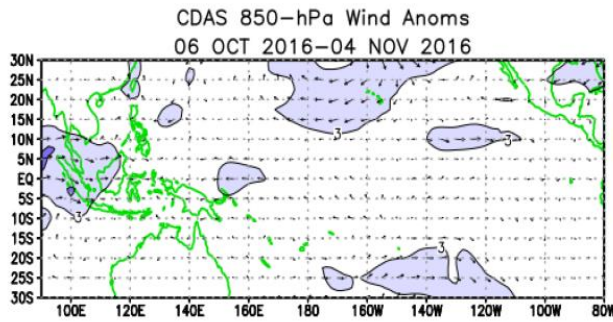

ภาพแสดงอุณหภูมิผิวน้ำทะเลที่อยู่ลึก จากผิวน้ำ ลงไปจนถึงระดับ ๓๐๐ เมตร

พบว่า ในมหาสมุทรแปซิฟิกเขตศูนย์สูตร บริเวณที่อุณหภูมิต่ำกว่าค่าปกติได้ขยาย พื้นที่ไปยังบริเวณตอนกลางและด้าน ตะวันออกของมหาสมุทรฯ มากขึ้น

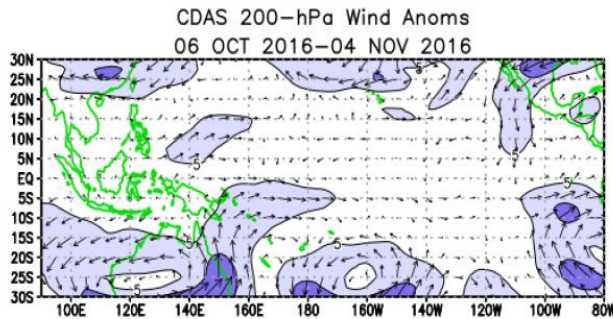
รูปที่ ๒-๑๔ ภาพแสดงอุณหภูมิผิวน้ำทะเลที่อยู่ลึก จากผิวน้ำลงไปถึงระดับ ๓๐๐ เมตร

ที่ระดับ 850 hPa

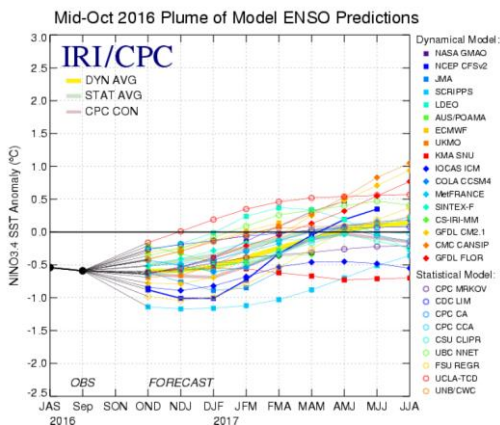
ลมตะวันออกที่ผิดปกติพัดปกคลุมพื้นที่เล็กๆ ทางด้านตะวันตกของมหาสมุทรฯ

ที่ระดับ 200 hPa

ลมฝ่ายตะวันตกมีค่าผิดปกติ พัดปกคลุมบางพื้นที่ทางด้านตะวันตกและทางด้านตะวันออกของมหาสมุทรฯ

รูปที่ ๒-๑๕ วิเคราะห์ความแปรปรวนของลมเฉลี่ยที่ระดับ ๘๕๐ hPa และ ๒๐๐ hPa วันที่ ๖ ตุลาคม - ๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

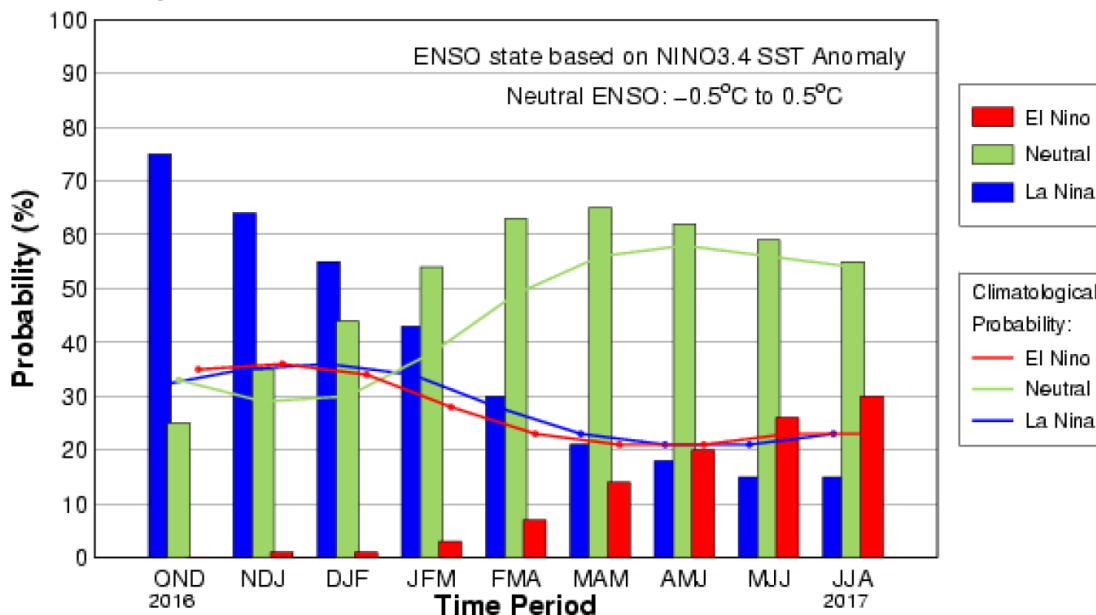

จากข้อมูลกลางเดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๘ เพื่อใช้คาดการณ์ล่วงหน้า พบว่า จากแบบจำลองเชิงพลวัต ศูนย์พยากรณ์ต่างๆ คาดว่า จะเกิดเป็นปรากฏการณ์เอลนีโญกำลังแรงถึงช่วงต้นปี ๒๕๕๙ หลังจากนั้นจะค่อยๆ ลดระดับความรุนแรงลง [Nino ๓.๔ บริเวณ (๕° N -๕° S) (๑๗๐ ° W - ๑๒๐° W)]

รูปที่ ๒-๑๖ ผลจากการคาดการณ์อุณหภูมิน้ำทะเลบริเวณตอนกลางของมหาสมุทรแปซิฟิกเขตศูนย์สูตร

ที่มา : National Weather Service; Climate Prediction Centre : NOAA

Early–Nov CPC/IRI Official Probabilistic ENSO Forecast

รูปที่ ๒-๑๗ วิเคราะห์ความน่าจะเป็นการเกิดปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ (ENSO : เอลนีโญ/ลานีญา) ด้วยวิธีการทางสถิติ

จากข้อมูลในช่วงต้นเดือนตุลาคม ปี ๒๕๕๙ เพื่อใช้ในการคาดการณ์ปรากฏการณ์ ENSO ล่วงหน้า พบว่ามีโอกาส ๗๕% ที่จะปรากฏการณ์ลานีญากาลังอ่อน ในช่วงเดือนตุลาคม – ธันวาคม ๒๕๕๙ และมีโอกาสลดลงเหลือประมาณ ๕๕% ที่จะปรากฏอยู่ถึงช่วงฤดูหนาว ๒๕๕๙-๒๕๖๐

๒.๗.๒ การศึกษาปรากฏการณ์ ENSO (เอลนีโญ/ลานีญา) เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

ในช่วงเดือนมกราคม ๒๕๖๐ ปรากฏการณ์ ENSO มีสถานะเป็นกลาง และไม่แสดงสถานะเป็นลานีญาอีก อุณหภูมิผิวน้ำทะเลตอนกลางของมหาสมุทรแปซิฟิกต่ำกว่าค่าปกติเล็กน้อย ส่วนด้านตะวันออกของมหาสมุทรแปซิฟิกเขตศูนย์สูตรมีค่าสูงขึ้นและสูงกว่าค่าปกติเล็กน้อย

สำหรับอุณหภูมิน้ำทะเลที่อยู่ลึกจากผิวน้ำลงไปจนถึงระดับ ๓๐๐ เมตร มีค่าสูงขึ้นในเดือนมกราคม และสูงกว่าค่าเฉลี่ยโดยทั่วไป ดังรูปที่ ๒-๑๘

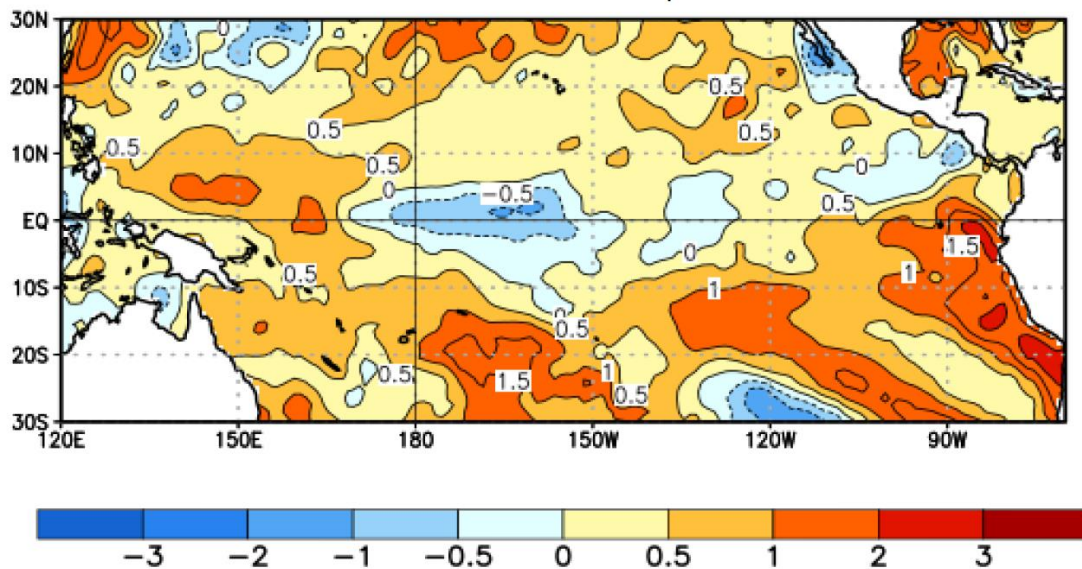
สำหรับอุณหภูมิน้ำทะเลที่อยู่ลึกจากผิวน้ำลงไปจนถึงระดับ ๓๐๐ เมตร บริเวณที่อุณหภูมิต่ำกว่าค่าปกติ ปรากฏชัดบริเวณแถบเส้นศูนย์สูตรและขยายพื้นที่ไปทางด้านตะวันออกมากขึ้น ดังรูปที่ ๒-๑๙

สำหรับระบบบรรยากาศ ที่ระดับ ๘๕๐ hPa ลมฝ่ายตะวันออกที่พัดปกคลุมอยู่ส่วนใหญ่มีค่าใกล้เคียงกับค่าปกติ ส่วนที่ระดับ ๒๐๐ hPa ลมตะวันตกที่พัดปกคลุมมหาสมุทรแปซิฟิกส่วนใหญ่มีค่าใกล้เคียงค่าปกติเช่นกัน ดังรูปที่ ๒-๒๐

การคาดหมาย จากความผิดปกติของอุณหภูมิน้ำทะเลในมหาสมุทรแปซิฟิกและระบบบรรยากาศในเขตศูนย์สูตรที่ใกล้เคียงค่าปกติ ประกอบกับเมื่อวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติและแบบจำลองเชิงพลวัตแล้วพบว่า ปรากฏการณ์ ENSO มีสถานะเป็นกลาง และคาดว่าจะคงสถานะเป็นกลางตลอดช่วงครึ่งปีแรก ของ พ.ศ. ๒๕๖๐

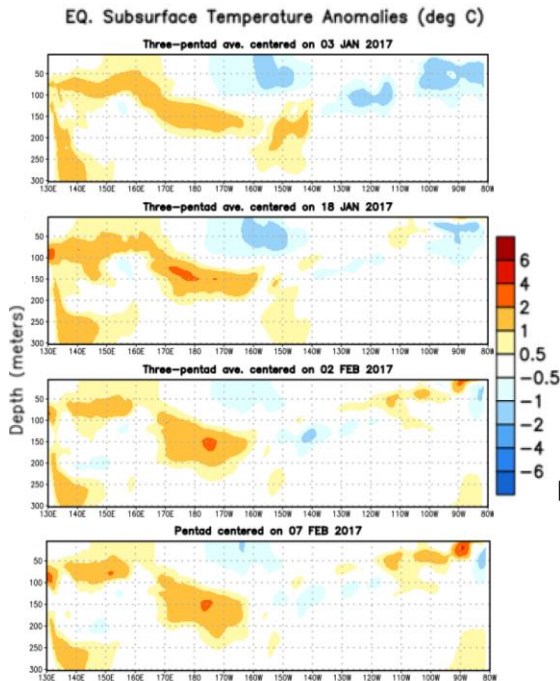
ผลกระทบต่อประเทศไทย ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ – มีนาคม ๒๕๖๐ ซึ่งเป็นช่วงปลายฤดูหนาวเข้าสู่ฤดูร้อนของประเทศไทย อุณหภูมิมีแนวโน้มสูงกว่าค่าปกติเล็กน้อย สำหรับปริมาณฝนในประเทศไทยโดยเฉพาะภาคใต้มีแนวโน้มสูงกว่าค่าปกติเล็กน้อย เช่น จังหวัดสงขลา สุราษฎร์ธานี และนครศรีธรรมราช

ภาพแสดงอุณหภูมิน้ำทะเลต่างจากค่าปกติ
ระหว่างวันที่ 15 มกราคม - 11 กุมภาพันธ์ 2560

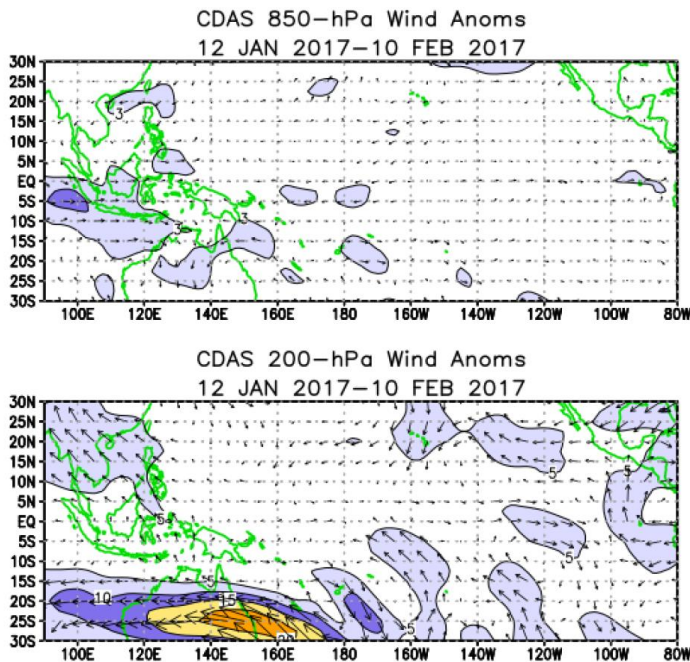
รูปที่ ๒-๑๘ ภาพแสดงอุณหภูมิผิวน้ำทะเลมหาสมุทรแปซิฟิกเขตศูนย์สูตร

จากรูปที่ ๒-๑๘ พบว่า ในช่วงกุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ บริเวณตอนกลางของมหาสมุทรฯ มีค่าใกล้เคียงถึงต่ำกว่าค่าเฉลี่ย ส่วนบริเวณด้านตะวันตกและด้านตะวันออกของมหาสมุทรฯ มีค่าสูงกว่าค่าเฉลี่ย

พบว่าใน มหาสมุทรแปซิฟิกเขตศูนย์สูตร อุณหภูมิที่ต่ำกว่าค่าปกติ อยู่บริเวณเส้นศูนย์สูตรของมหาสมุทรฯ ส่วนบริเวณที่อุณหภูมิสูงกว่าค่า ปกติ ได้เพิ่มพื้นที่ขึ้นตามระดับความลึกของ Thermocline

รูปที่ ๒-๑๙ ภาพแสดงอุณหภูมิน้ำทะเลที่อยู่ลึกจากผิวน้ำลงไปจนถึงระดับ ๓๐๐ เมตร

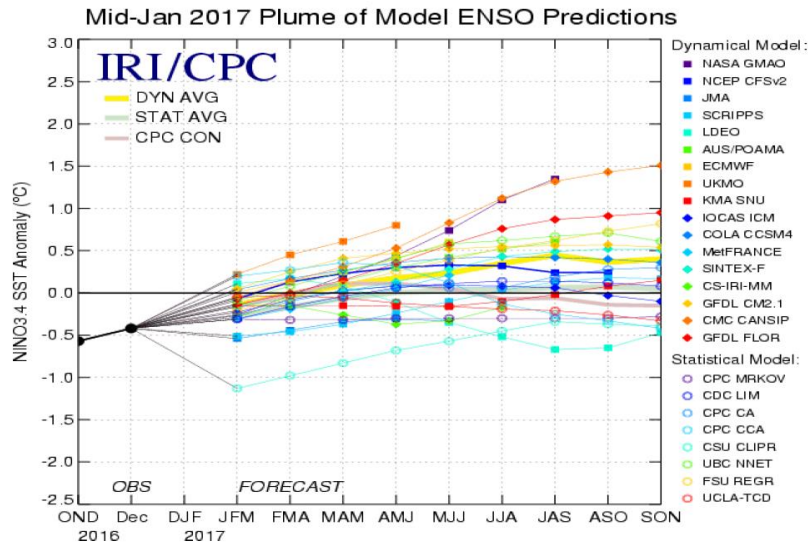

ที่ระดับ ๘๕๐ hPa ลมที่ปกคลุมมหาสมุทรแปซิฟิกเขตร้อน ส่วนใหญ่มีค่าใกล้เคียงกับค่าปกติ

ที่ระดับ ๒๐๐ hPa ลมที่มีค่าผิดปกติพัดปกคลุมพื้นที่ด้าน ตะวันออกของมหาสมุทรฯ

รูปที่ ๒-๒๐ วิเคราะห์ความแปรปรวนของลมเฉื่อยที่ระดับ ๘๕๐ hPa และ ๒๐๐ hPa วันที่ ๑๒ มกราคม - ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

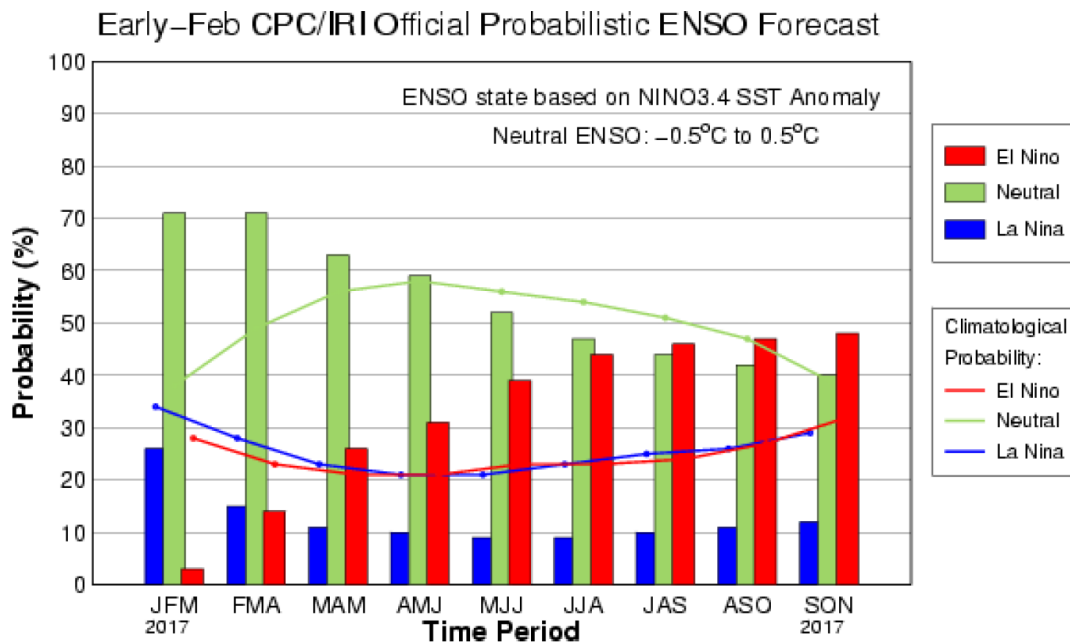

จากข้อมูลกลางเดือนพฤษภาคม ๒๕๕๙ เพื่อใช้คาดการณ์ล่วงหน้า พบว่า จากแบบจำลองเชิงพลวัต ศูนย์พยากรณ์ต่างๆ คาดว่า ปรากฏการณ์เอลนีโญจะเข้าสู่ ภาวะจะอยู่ใน ภาวะเป็นกลาง จนถึงช่วงปลายปี ๒๕๖๐

[Nino ๓.๔ บริเวณ (๕๐N-๕๐S)(๑๓๐ ๐W - ๑๒๐๐W)]

รูปที่ ๒-๒๑ ผลจากการคาดการณ์อุณหภูมิน้ำทะเลบริเวณตอนกลางของมหาสมุทรแปซิฟิกเขตศูนย์สูตร ที่มา : National Weather Service; Climate Prediction Centre : NOAA

รูปที่ ๒-๒๒ วิเคราะห์ความน่าจะเป็นการเกิดปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ (ENSO : เอลนีโญ/ลานีญา) ด้วยวิธีการทางสถิติ

จากข้อมูลในช่วงต้นเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ เพื่อใช้ในการคาดการณ์ปรากฏการณ์ ENSO ล่วงหน้า พบว่า มีโอกาสสูง ๖๐-๗๐% ที่จะอยู่ในภาวะเป็นกลาง (ไม่เป็นทั้งเอลนีโญและลานีญา) ตลอดช่วงครึ่งแรกของปี ๒๕๖๐ และมีโอกาสลดลงเป็นลำดับในช่วงปลายปี ๒๕๖๐

๒.๗.๓ การศึกษาปรากฏการณ์ ENSO (เอลนีโญ/ลานีญา) เดือนพฤษภาคม ๒๕๖๐

การศึกษาปรากฏการณ์ ENSO (เอลนีโญ/ลานีญา) ตามรายงานสถานการณ์อุณหภูมิน้ำทะเลในมหาสมุทรแปซิฟิกเขตศูนย์สูตร เดือนพฤษภาคม ๒๕๖๐ โดยกรมอุตุนิยมวิทยา ปรากฏการณ์ ENSO ตลอดช่วงเดือนเมษายน ๒๕๖๐ ปรากฏการณ์ ENSO ยังคงสถานะเป็นกลางอย่างต่อเนื่อง

อุณหภูมิมิวน้ำทะเลบริเวณแถบเส้นศูนย์สูตรและด้านตะวันออกของมหาสมุทรแปซิฟิกเขตร้อนมีค่าสูงกว่าค่าเฉลี่ย ดังรูปที่ ๒-๒๓

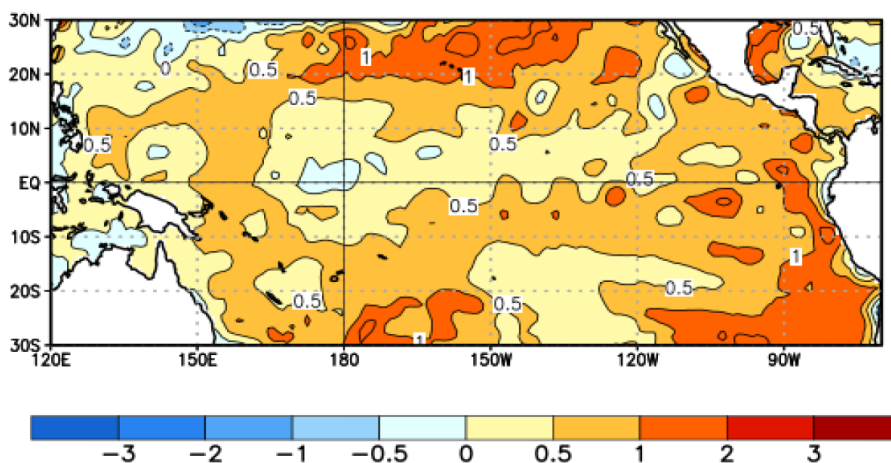
อุณหภูมิน้ำทะเลที่อยู่ลึกจากผิวน้ำลงไปจนถึงระดับ ๓๐๐ เมตร มีค่าสูงขึ้นในระดับลึกบริเวณรอบเส้นแบ่งวัน ดังรูปที่ ๒-๒๔

ระบบบรรยากาศ ที่ระดับ ๘๕๐ hPa และ ๒๐๐ hPa ลมที่พัดปกคลุมพื้นที่ส่วนใหญ่มหาสมุทรแปซิฟิกเขตร้อนมีค่าใกล้เคียงกับค่าเฉลี่ย ดังรูปที่ ๒-๒๕

การคาดหมาย จากความผิดปกติของอุณหภูมิน้ำทะเลในมหาสมุทรแปซิฟิกและระบบบรรยากาศในเขตศูนย์สูตรที่ใกล้เคียงค่าปกติ ประกอบกับเมื่อวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติและแบบจำลองเชิงพลวัตแล้ว พบว่า ปรากฏการณ์ ENSO ยังคงสถานะเป็นกลาง และคาดว่าจะคงสถานะเป็นกลางตลอดช่วงครึ่งแรกของปี ๒๕๖๐

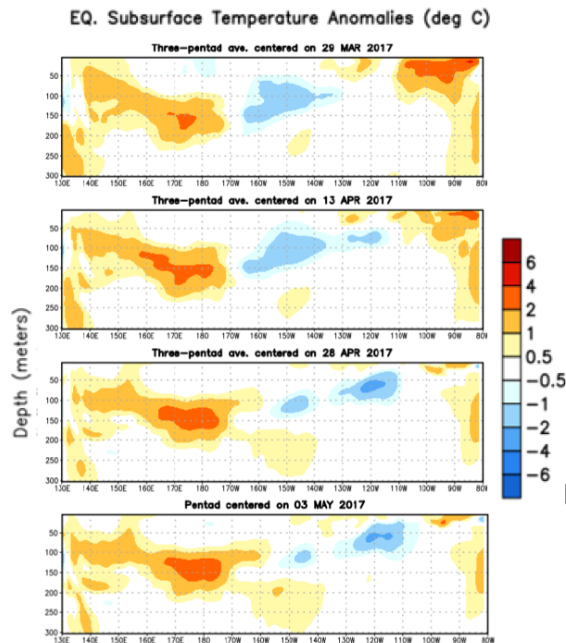
ผลกระทบต่อประเทศไทย ในช่วงเดือนพฤษภาคม – มิถุนายน ๒๕๖๐ ซึ่งเป็นช่วงต้นฤดูฝนของประเทศไทย คาดว่า ปริมาณฝนในประเทศไทยมีแนวโน้มสูงกว่าค่าปกติเล็กน้อย และมีพื้นที่ประสบภัยแล้งบริเวณจังหวัดสุโขทัย พิษณุโลก พิจิตร และสระแก้ว

ภาพแสดงอุณหภูมิน้ำทะเลต่างจากค่าปกติ
ระหว่างวันที่ 9 เมษายน – 6 พฤษภาคม 2560

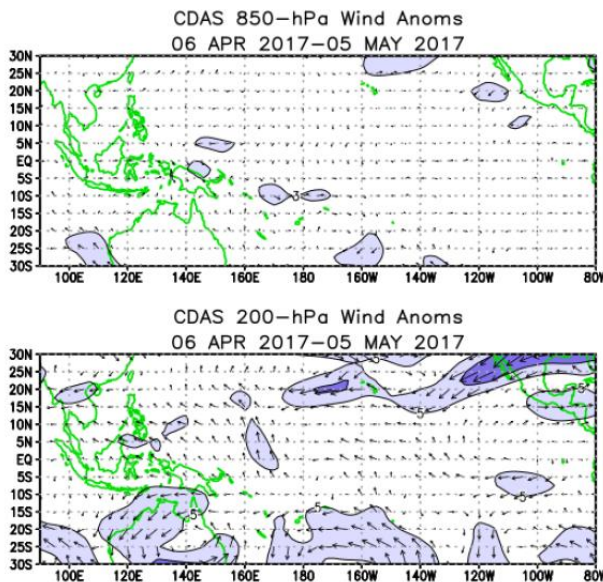
รูปที่ ๒-๒๓ ภาพแสดงอุณหภูมิมิวน้ำทะเลมหาสมุทรแปซิฟิกเขตศูนย์สูตร

จากรูปที่ ๒-๒๓ พบว่า บริเวณตอนกลางของมหาสมุทรฯ มีค่าใกล้เคียงกับค่าเฉลี่ย ส่วนบริเวณด้านตะวันออกของมหาสมุทรฯ มีค่าสูงกว่าค่าเฉลี่ย

พบว่า ในมหาสมุทรแปซิฟิกเขตศูนย์สูตร ในช่วง ๑๙ มีนาคม ถึง ๑๔ เมษายน ๒๕๖๐ บริเวณที่อุณหภูมิสูงกว่าค่าปกติได้ขยายพื้นที่มากขึ้น

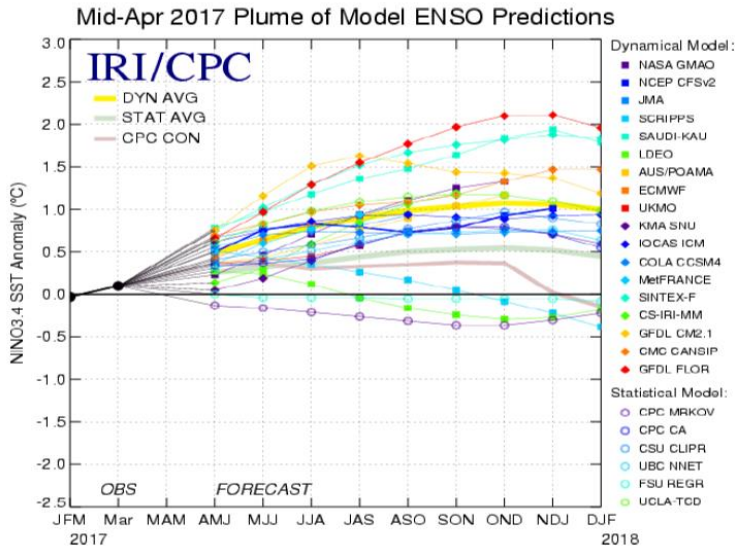
รูปที่ ๒-๒๔ ภาพแสดงอุณหภูมิน้ำทะเลที่อยู่ลึก จากผิวน้ำลงไปจนถึงระดับ ๓๐๐ เมตร

ที่ระดับ ๘๕๐ hPa ลมที่พัดปกคลุมบริเวณตอนกลางของมหาสมุทรแปซิฟิกเขตร้อนมีค่าใกล้เคียงกับค่าเฉลี่ย

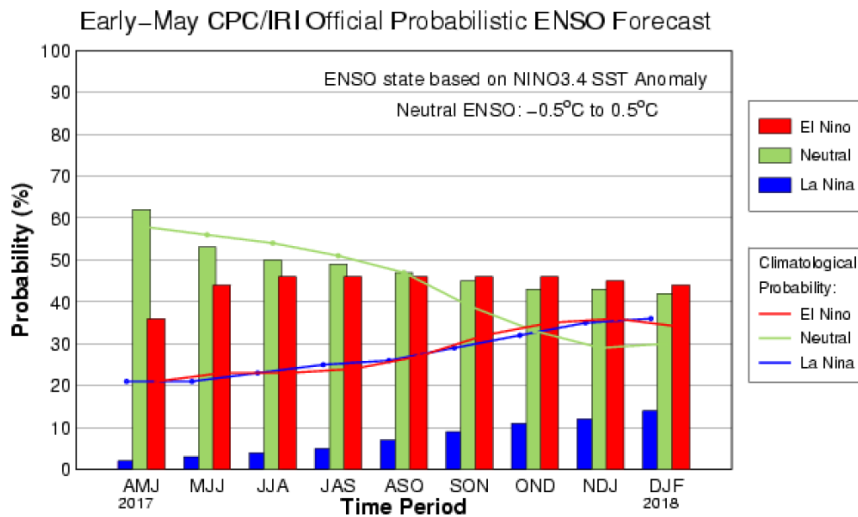
ที่ระดับ ๒๐๐ hPa ลมที่พัดปกคลุมด้านตะวันตกของมหาสมุทรฯ

รูปที่ ๒-๒๕ วิเคราะห์ความแปรปรวนของลมเฉลี่ยที่ระดับ ๘๕๐ hPa และ ๒๐๐ hPa วันที่ ๖ เมษายน - ๕ พฤษภาคม ๒๕๖๐

จากข้อมูลกลางเดือนกรกฎาคม ๒๕๕๙ เพื่อใช้คาดการณ์ล่วงหน้า พบว่า จากแบบจำลองเชิงพลวัต ศูนย์พยากรณ์ต่างๆ คาดว่า ปรากฏการณ์ เอนโซ่ (ENSO) จะอยู่ในภาวะเป็นกลาง จนถึงช่วงกลางปี ๒๕๖๐ และลดลง เป็นลำดับในช่วงครึ่งหลังของปี [Nino ๓.๔ บริเวณ (๕๐N-๕๐S) (๑๗๐oW-๑๒๐oW)]

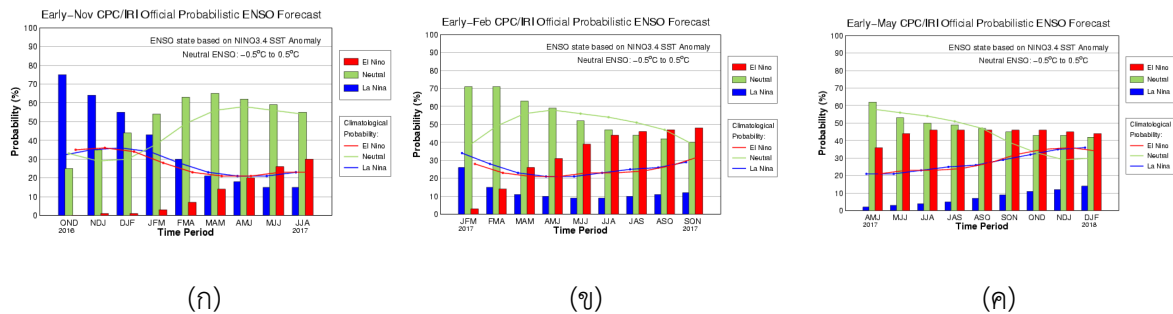
รูปที่ ๒-๒๖ ผลจากการคาดการณ์อุณหภูมิพื้นทะเลบริเวณตอนกลางของมหาสมุทรแปซิฟิกเขตศูนย์สูตร
ที่มา : National Weather Service; Climate Prediction Centre : NOAA

รูปที่ ๒-๒๗ วิเคราะห์ความน่าจะเป็นการเกิดปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ (ENSO : เอลนีโญ/ลานีญา)
ด้วยวิธีการทางสถิติ

จากข้อมูลในช่วงต้นเดือนสิงหาคม ๒๕๕๙ เพื่อใช้ในการคาดการณ์ปรากฏการณ์ ENSO ล่วงหน้า พบว่า ปรากฏการณ์ ENSO จะอยู่ในภาวะเป็นกลาง (ไม่เป็นทั้งเอลนีโญและลานีญา) ตลอดช่วงครึ่งแรกของปี ๒๕๖๐ และมีโอกาสประมาณ ๕๐% ที่จะพัฒนาเป็นปรากฏการณ์เอลนีโญในช่วงปลายปี ๒๕๖๐

จากการสรุปจากรายงานดังกล่าวข้างต้น ทั้ง ๓ ช่วงเวลา คือ เดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๙ เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ และเดือนพฤษภาคม ๒๕๖๐ มีรายละเอียดดังนี้

(ก) (ข) (ค)
รูปที่ ๒-๒๘ ปรากฏการณ์ ENSO (เอลนีโญ/ลานีญา) ในประเทศไทย

(ก) จากข้อมูลเดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๙ คาดการณ์ไว้ว่า ในช่วงเดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๙ เกิดปรากฏการณ์ลานีญา (สีน้ำเงิน) ต่อเนื่องถึงเดือนมกราคม อันเป็นผลให้ประเทศไทยเกิดภาวะฝนตกและมีลมมรสุม หลังจากนั้นจะเข้าสู่สภาวะเป็นกลาง

(ข) จากข้อมูลต้นเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ คาดการณ์ไว้ว่า ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงพฤษภาคม อยู่ในสภาวะปกติ และหลังจากนั้นมีโอกาสเกิดปรากฏการณ์เอลนีโญ (สีแดง) ได้ ต่อเนื่องถึงเดือนตุลาคม ๒๕๖๐ จะส่งผลให้ประเทศไทยมีฝนตกใกล้เคียงค่าปกติหรือต่ำกว่าเล็กน้อย

(ค) จากข้อมูลต้นเดือนพฤษภาคม ๒๕๖๐ คาดการณ์ไว้ว่า ในช่วงเดือนพฤษภาคม ๒๕๖๐ ต่อเนื่องถึงสิ้นปี มีโอกาสเกิดปรากฏการณ์เอลนีโญ (สีแดง) และสภาวะเป็นกลาง เท่าๆกัน อาจส่งผลทำให้ประเทศไทยเกิดฝนตกน้อยกว่าถึงใกล้เคียงค่าปกติ

๒.๘ การวิเคราะห์สมดุลงานในฤดูแล้งปี ๒๕๕๙/๖๐

ศูนย์ป้องกันวิกฤติน้ำ กรมทรัพยากรน้ำ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจเกี่ยวข้องกับการติดตามสถานการณ์และบริหารจัดการวิกฤติน้ำ ทั้งด้านอุทกภัยและภัยแล้ง ทั้งนี้ ในช่วงฤดูแล้งปี ๒๕๕๙/๖๐ ที่ผ่านมา ศูนย์ป้องกันวิกฤติน้ำ ได้ติดตามสถานการณ์ภัยแล้ง อีกทั้งได้วิเคราะห์สมดุลงานในช่วงเวลาดังกล่าว โดยแบ่งออกเป็น ๒ พื้นที่ ประกอบด้วย ๑) พื้นที่นอกเขตชลประทาน ๒) พื้นที่ในเขตชลประทาน

ทั้งนี้ในฤดูแล้งปี ๒๕๕๙/๖๐ ที่ผ่านมา ศูนย์ป้องกันวิกฤติน้ำ ได้วิเคราะห์สมดุลงานทั้งสิ้น ๒ ครั้ง ประกอบด้วย ๑) วันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ และ ๒) วันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๐ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

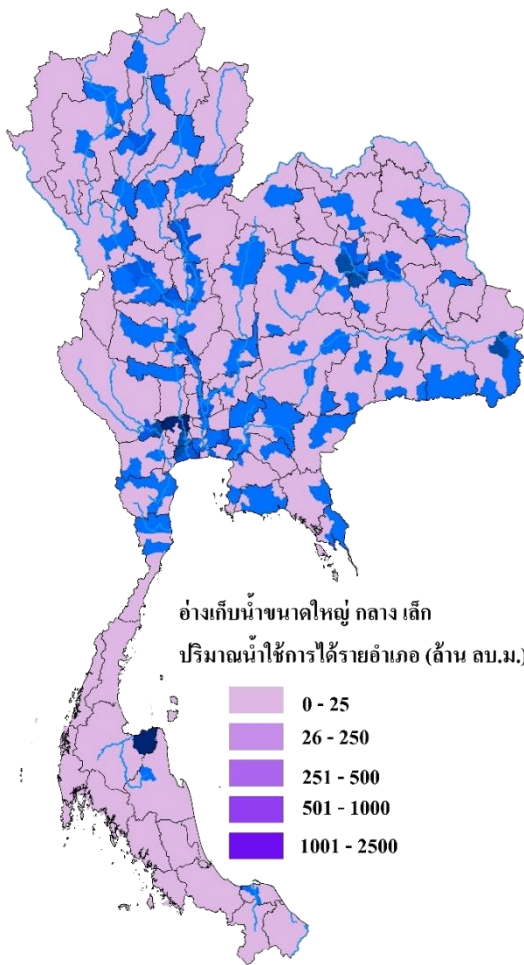
๒.๘.๑ การวิเคราะห์สมมูลน้ำวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

๑) ปริมาณน้ำใช้การได้

ในการวิเคราะห์ปริมาณน้ำใช้การได้ในครั้งนี้ ได้รวบรวมปริมาณน้ำใช้การจากแหล่งน้ำต่างๆ โดยมีปริมาณน้ำใช้การได้รวม ๒๘,๓๘๔ ล้านลูกบาศก์เมตร ซึ่งแบ่งตามเขตพื้นที่ได้ ๒ เขต ได้แก่ ปริมาณน้ำใช้การได้ในเขตชลประทาน และปริมาณน้ำใช้การได้นอกเขตชลประทาน มีรายละเอียดดังนี้

๑.๑) ปริมาณน้ำใช้การได้ในเขตชลประทาน

ปริมาณน้ำใช้การได้ในเขตชลประทาน ข้อมูล ณ วันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ประกอบด้วย ปริมาณน้ำใช้การได้จากอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ ซึ่งบริหารจัดการน้ำโดยกรมชลประทาน และการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย มีปริมาณน้ำใช้การได้ในเขตชลประทานรวม ๒๖,๓๘๘ ล้านลูกบาศก์เมตร ดังรูปที่ ๒-๒๙

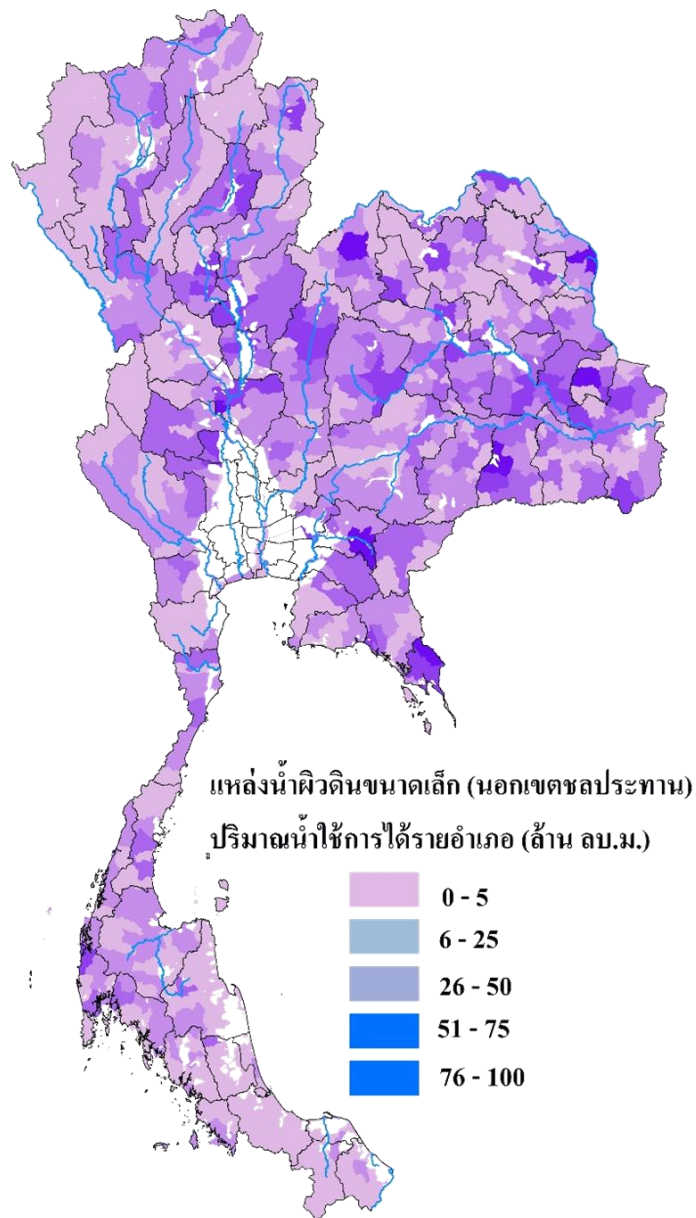

รูปที่ ๒-๒๙ ปริมาณน้ำใช้การได้ในเขตชลประทาน

๑.๒) ปริมาณน้ำใช้การได้นอกเขตชลประทาน

ปริมาณน้ำใช้การได้นอกเขตชลประทาน ข้อมูล ณ วันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ประกอบด้วย ปริมาณน้ำใช้การได้จากแหล่งน้ำในโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งน้ำ โดยกรมทรัพยากรน้ำ และแหล่งน้ำของกรมพัฒนาที่ดิน มีปริมาณน้ำใช้การได้นอกเขตชลประทานรวม ๒,๐๐๕ ล้านลูกบาศก์เมตร ดังรูปที่ ๒-๓๐

รูปที่ ๒-๓๐ ปริมาณน้ำใช้การได้นอกเขตชลประทาน

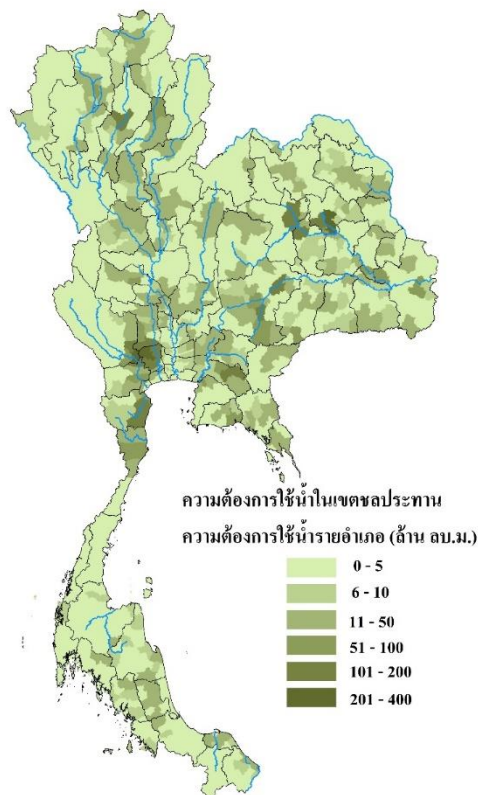
๒) ความต้องการใช้น้ำ

ในการวิเคราะห์ความต้องการใช้น้ำในครั้งนี้ ได้รวบรวมความต้องการใช้น้ำ โดยมีความต้องการใช้น้ำรวม ๑๖,๖๔๗ ล้านลูกบาศก์เมตร (กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐-เมษายน ๒๕๖๐) ซึ่งแบ่งตามเขตพื้นที่ได้ ๒ เขต ได้แก่ ความต้องการใช้น้ำในเขตชลประทาน และความต้องการใช้น้ำนอกเขตชลประทาน อีกทั้ง ในแต่ละพื้นที่ ยังทำการแบ่งความต้องการใช้น้ำตามวัตถุประสงค์การใช้น้ำ ออกเป็น ๓ ประเภท ประกอบด้วย ๑) ความต้องการใช้น้ำเพื่อการเกษตร ๒) ความต้องการใช้น้ำเพื่ออุปโภคบริโภค ๓) ปริมาณน้ำที่รักษาระบบนิเวศน์ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

๒.๑) ความต้องการใช้น้ำในเขตชลประทาน

ความต้องการใช้น้ำในเขตชลประทานรวม ๙,๒๙๑ ล้านลูกบาศก์เมตร ดังรูปที่ ๒-๓๑ ซึ่งแบ่งออกเป็น ๓ ประเภท ประกอบด้วย

- ความต้องการใช้น้ำเพื่อการเกษตร ๗,๓๕๒ ล้านลูกบาศก์เมตร
- ความต้องการใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค ๑,๐๐๒ ล้านลูกบาศก์เมตร
- ปริมาณน้ำเพื่อรักษาระบบนิเวศน์ ๙๓๖ ล้านลูกบาศก์เมตร

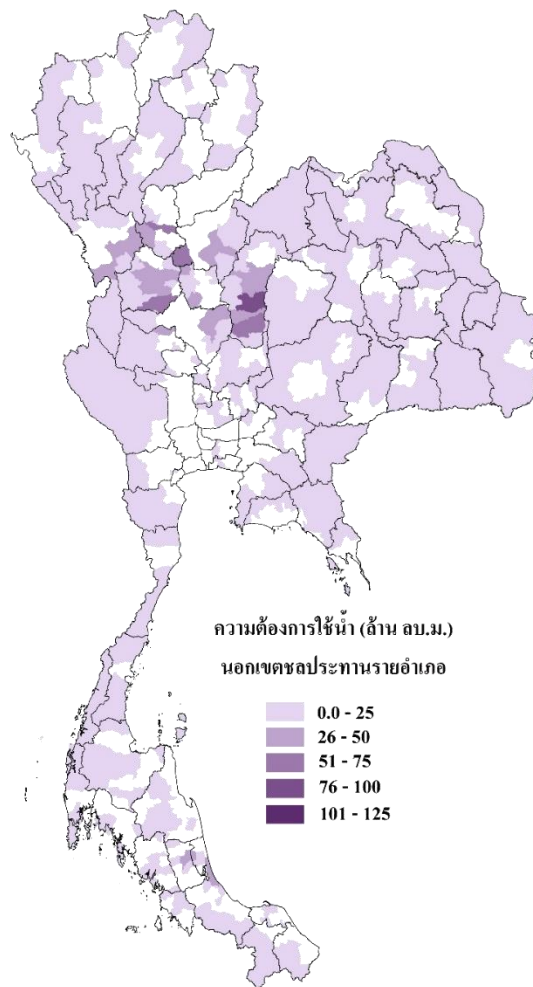

รูปที่ ๒-๓๑ ความต้องการใช้น้ำในเขตชลประทาน

๒.๒) ความต้องการใช้น้ำนอกเขตชลประทาน

ความต้องการใช้น้ำในเขตชลประทานรวม ๖,๕๖๑ ล้านลูกบาศก์เมตร ดังรูปที่ ๒-๓๒ ซึ่งแบ่งออกเป็น ๔ ประเภท ประกอบด้วย

- ความต้องการใช้น้ำเพื่อการเกษตร ๔,๘๑๙ ล้านลูกบาศก์เมตร
- ความต้องการใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค ๗๒๐ ล้านลูกบาศก์เมตร
- ความต้องการใช้น้ำเพื่อการอุตสาหกรรม ๕๔๐ ล้านลูกบาศก์เมตร
- ปริมาณน้ำเพื่อรักษาระบบนิเวศน์ ๔๘๒ ล้านลูกบาศก์เมตร

รูปที่ ๒-๓๒ ความต้องการใช้น้ำนอกเขตชลประทาน

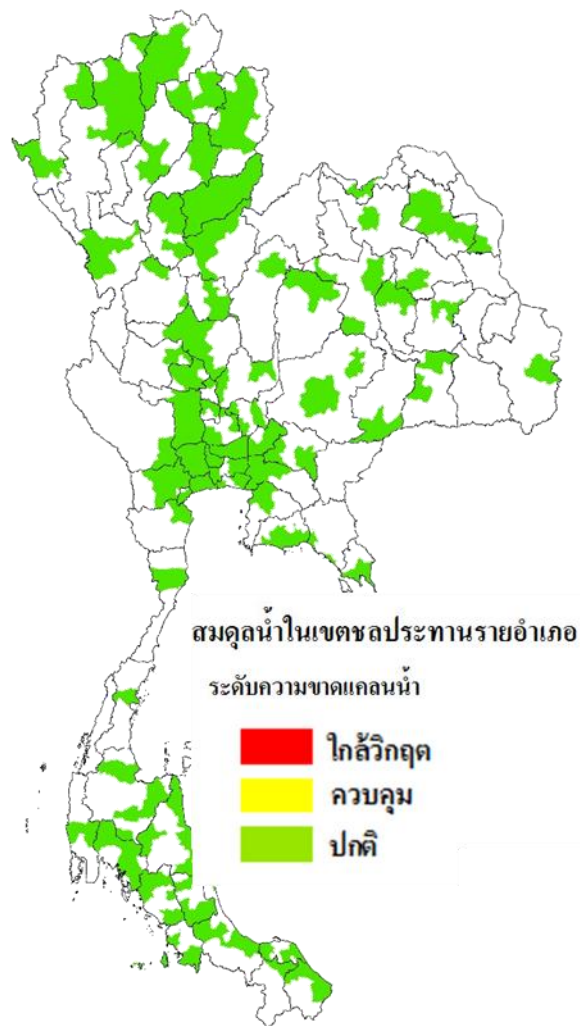
๓) สมดุลน้ำรายอำเภอ

ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ ต้องการประเมินพื้นที่ที่ประสพภัยแล้งรายอำเภอ โดยเปรียบเทียบระหว่างปริมาณน้ำใช้การได้กับความต้องการใช้น้ำรายอำเภอ มีรายละเอียดดังนี้

๓.๑) สมดุลน้ำในพื้นที่เขตชลประทาน

พื้นที่ในเขตชลประทาน ไม่มีอำเภอที่มีปริมาณน้ำใช้การได้ไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้น้ำ ดังรูปที่

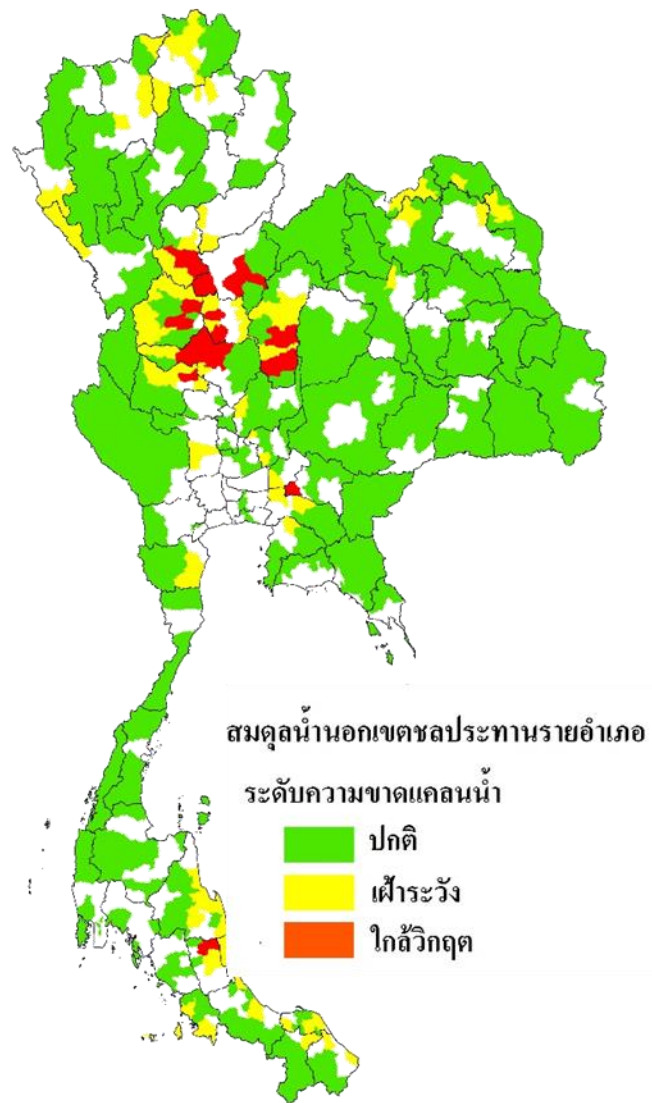
๒-๓๓

รูปที่ ๒-๓๓ พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งในเขตชลประทาน

๓.๒) สมดุลน้ำในพื้นที่นอกเขตชลประทาน

ในพื้นที่นอกเขตชลประทาน มีอำเภอที่มีปริมาณน้ำใช้การได้ไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้น้ำ จำนวนทั้งสิ้น ๑๐๕ อำเภอ ประมาณร้อยละ ๑๒ ของจำนวนอำเภอทั้งหมดในประเทศไทย ดังรูปที่ ๒-๓๔

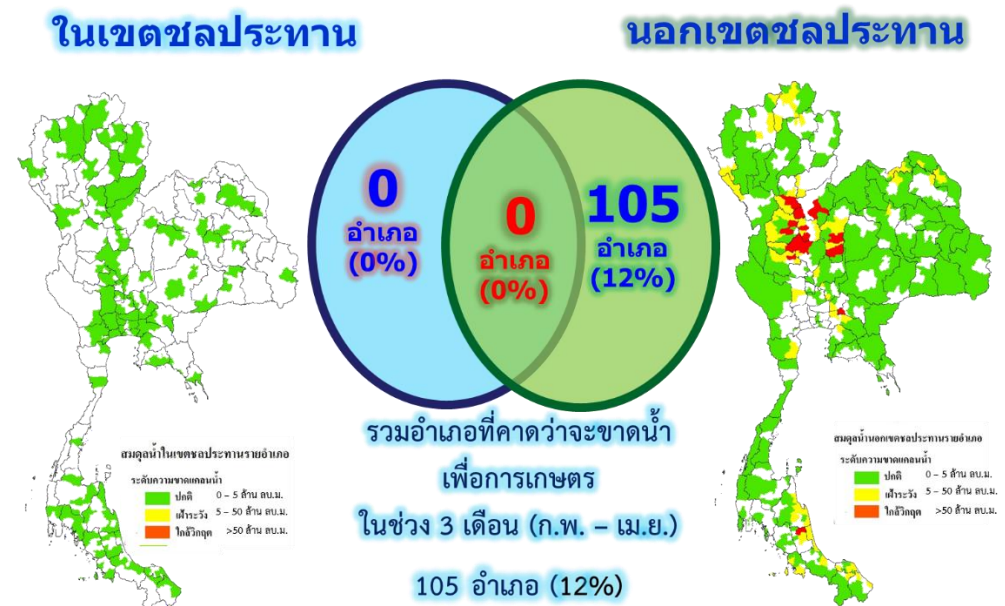
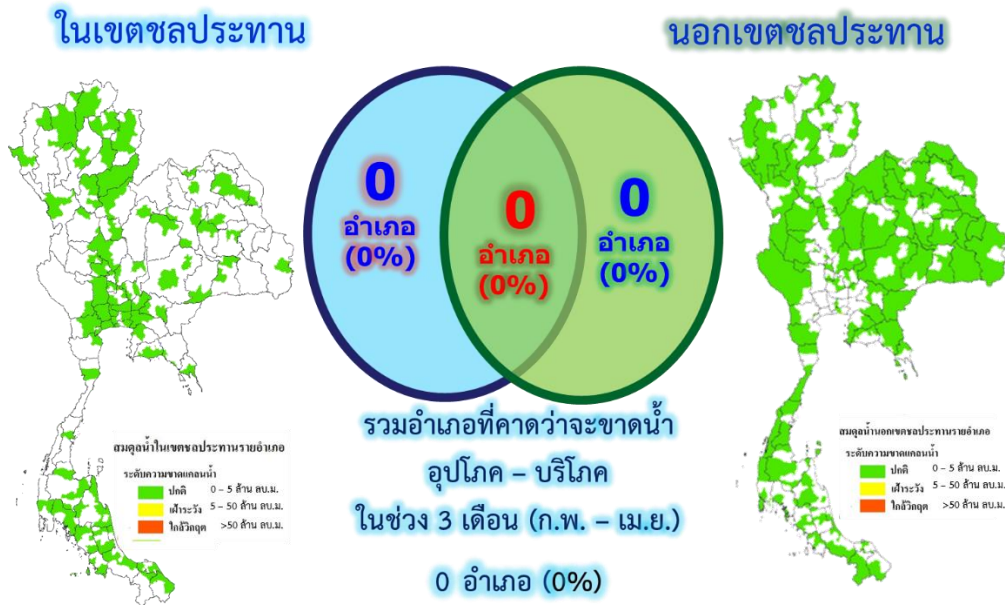

รูปที่ ๒-๓๔ พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งนอกเขตชลประทาน

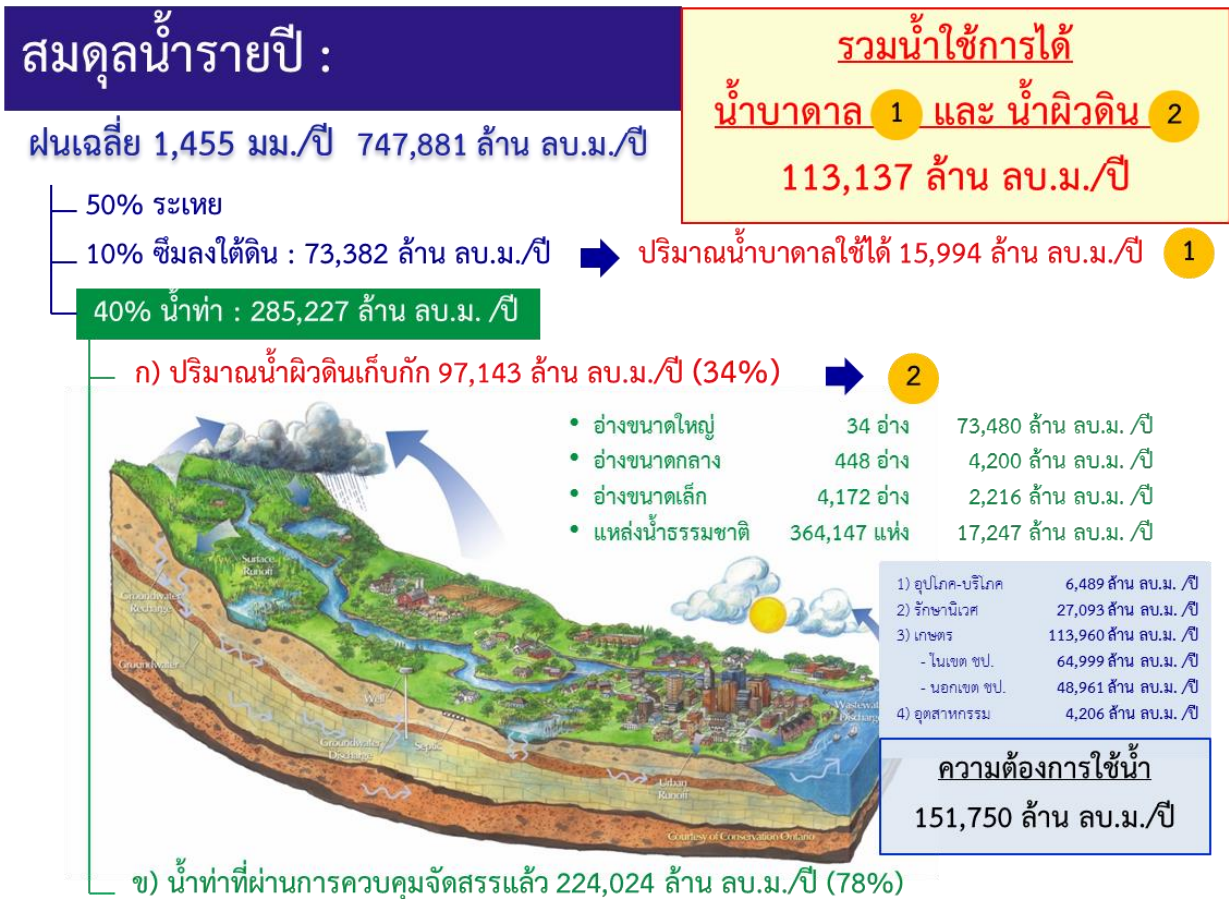
จากการวิเคราะห์ปริมาณน้ำใช้การได้กับความต้องการใช้น้ำในแต่ละอำเภอ วันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ พบว่ามีอำเภอที่มีความต้องการใช้น้ำมากกว่าปริมาณน้ำใช้การได้ ดังรูปที่ ๒-๓๕

โดยมีอำเภอที่อยู่ทั้งในเขตชลประทานและนอกเขตชลประทานที่ขาดแคลนน้ำ จำนวน ๑๐๕ อำเภอ คิดเป็นร้อยละ ๑๒

รูปที่ ๒-๓๕ พื้นที่เสี่ยงภัยแล้ง วันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

๒.๘.๒ การวิเคราะห์สมดุลน้ำวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๐

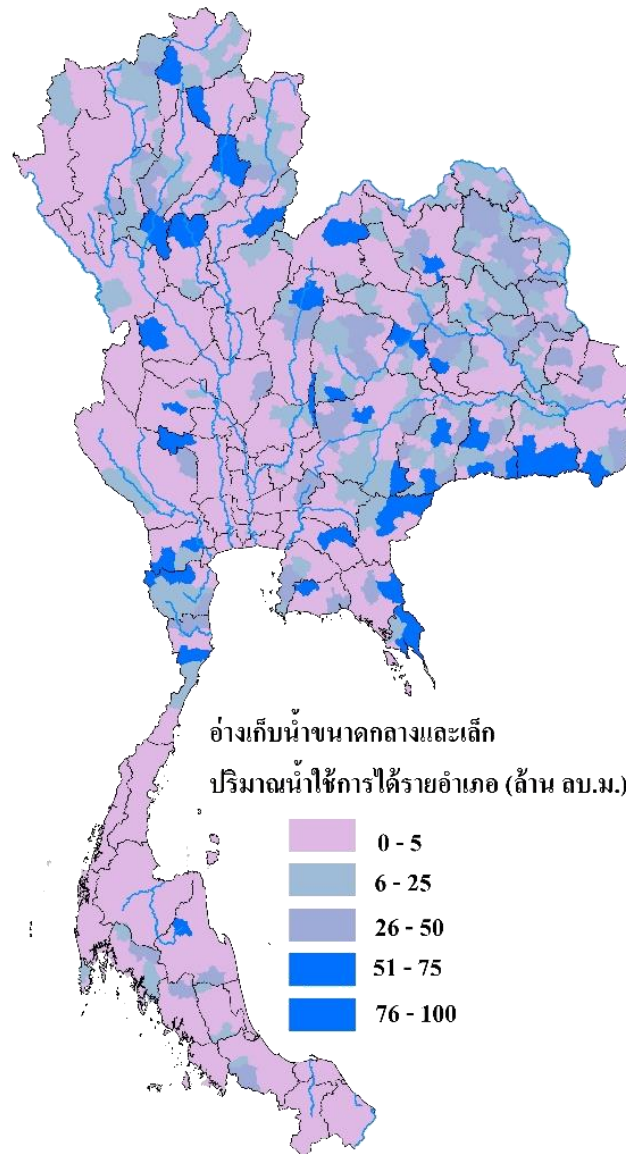
รูปที่ ๒-๓๖ การวิเคราะห์สมดุลน้ำรายปี

๑) ปริมาณน้ำใช้การได้

ในการวิเคราะห์ปริมาณน้ำใช้การได้ในครั้งนี้ ได้รวบรวมปริมาณน้ำใช้การจากแหล่งน้ำต่างๆ โดยมีปริมาณน้ำใช้การได้รวม ๒๓,๕๙๗ ล้านลูกบาศก์เมตร ซึ่งแบ่งตามเขตพื้นที่ได้ ๒ เขต ได้แก่ ปริมาณน้ำใช้การได้ในเขตชลประทาน และปริมาณน้ำใช้การได้นอกเขตชลประทาน มีรายละเอียดดังนี้

๑.๑) ปริมาณน้ำใช้การได้ในเขตชลประทาน

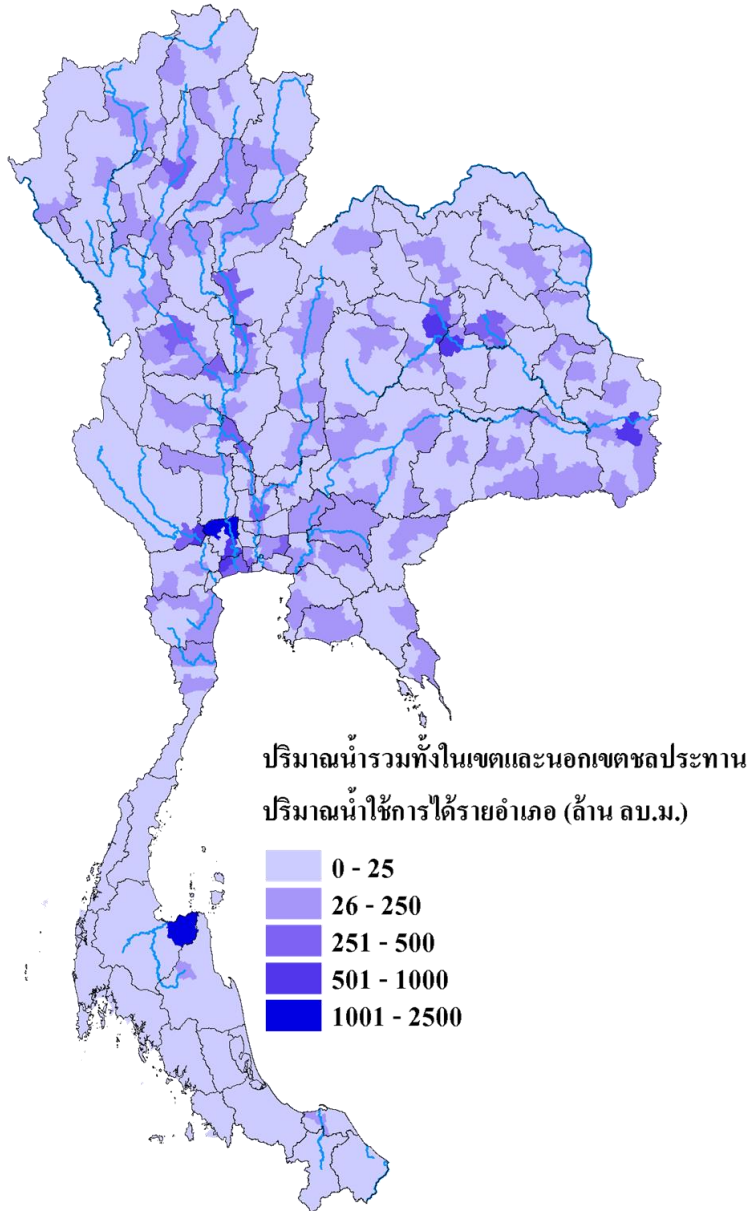
ปริมาณน้ำใช้การได้ในเขตชลประทาน ข้อมูล ณ วันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๐ ประกอบด้วย ปริมาณน้ำใช้การได้จากอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ ซึ่งบริหารจัดการน้ำโดยกรมชลประทาน และการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย มีปริมาณน้ำใช้การได้ในเขตชลประทานรวม ๒๒,๐๑๐ ล้านลูกบาศก์เมตร ดังรูปที่ ๒-๓๗

รูปที่ ๒-๓๗ ปริมาณน้ำใช้การได้ในเขตชลประทาน

๑.๒) ปริมาณน้ำใช้การได้นอกเขตชลประทาน

ปริมาณน้ำใช้การได้นอกเขตชลประทาน ข้อมูล ณ วันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๐ ประกอบด้วย ปริมาณน้ำใช้การได้จากแหล่งน้ำในโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งน้ำ โดยกรมทรัพยากรน้ำ และแหล่งน้ำขององค์กรปกครองท้องถิ่น มีปริมาณน้ำใช้การได้นอกเขตชลประทานรวม ๑,๕๘๗ ล้านลูกบาศก์เมตร ดังรูปที่ ๒-๓๘

รูปที่ ๒-๓๘ ปริมาณน้ำใช้การได้นอกเขตชลประทาน

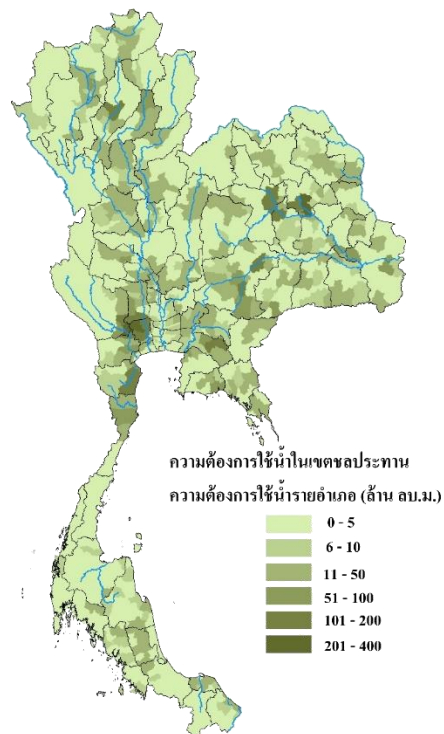
๒) ความต้องการใช้น้ำ

ในการวิเคราะห์ความต้องการใช้น้ำในครั้งนี้ ได้รวบรวมความต้องการใช้น้ำ โดยมีความต้องการใช้น้ำรวม ๑๑,๘๘๘ ล้านลูกบาศก์เมตร ซึ่งแบ่งตามเขตพื้นที่ได้ ๒ เขต ได้แก่ ความต้องการใช้น้ำในเขตชลประทาน และ ความต้องการใช้น้ำนอกเขตชลประทาน อีกทั้ง ในแต่ละพื้นที่ ยังทำการแบ่งความต้องการใช้น้ำตามวัตถุประสงค์ การใช้น้ำ ออกเป็น ๓ ประเภท ประกอบด้วย ๑) ความต้องการใช้น้ำเพื่อการเกษตร ๒) ความต้องการใช้น้ำเพื่อ อุปโภคบริโภค ๓) ปริมาณน้ำที่รักษาระบบนิเวศน์ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

๒.๑) ความต้องการใช้น้ำในเขตชลประทาน

ความต้องการใช้น้ำในเขตชลประทานรวม ๙,๒๕๐ ล้านลูกบาศก์เมตร ดังรูปที่ ๒-๓๙ ซึ่งแบ่งออกเป็น ๓ ประเภท ประกอบด้วย

- ความต้องการใช้น้ำเพื่อการเกษตร ๗,๓๕๒ ล้านลูกบาศก์เมตร
- ความต้องการใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค ๑,๐๐๒ ล้านลูกบาศก์เมตร
- ปริมาณน้ำเพื่อรักษาระบบนิเวศน์ ๘๙๖ ล้านลูกบาศก์เมตร

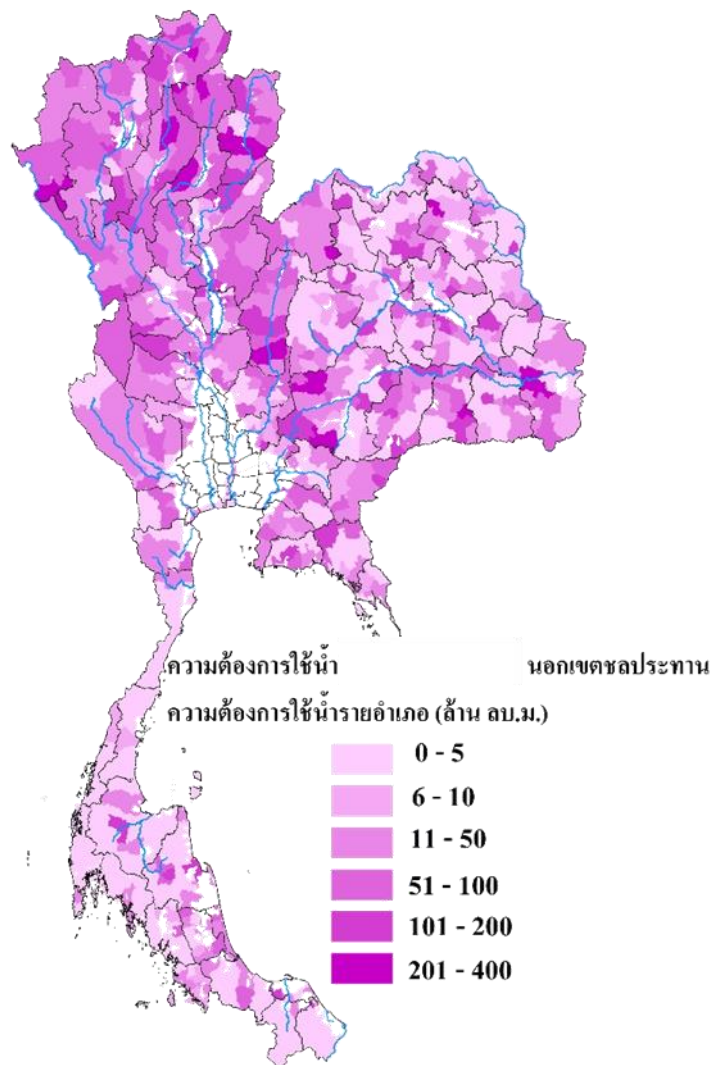
รูปที่ ๒-๓๙ ความต้องการใช้น้ำในเขตชลประทาน

๒.๒) ความต้องการใช้น้ำนอกเขตชลประทาน

ความต้องการใช้น้ำนอกเขตชลประทานรวม ๒,๕๙๘ ล้านลูกบาศก์เมตร ดังรูปที่ ๒-๔๐ ซึ่งแบ่งออกเป็น ๔ ประเภท ประกอบด้วย

- ความต้องการใช้น้ำเพื่อการเกษตร ๑,๙๘๐ ล้านลูกบาศก์เมตร
- ความต้องการใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค ๒๔๐ ล้านลูกบาศก์เมตร
- ความต้องการใช้น้ำเพื่อการอุตสาหกรรม ๑๘๐ ล้านลูกบาศก์เมตร
- ปริมาณน้ำเพื่อรักษาระบบนิเวศน์ ๑๙๘ ล้านลูกบาศก์เมตร

รูปที่ ๒-๔๐ ความต้องการใช้น้ำนอกเขตชลประทาน

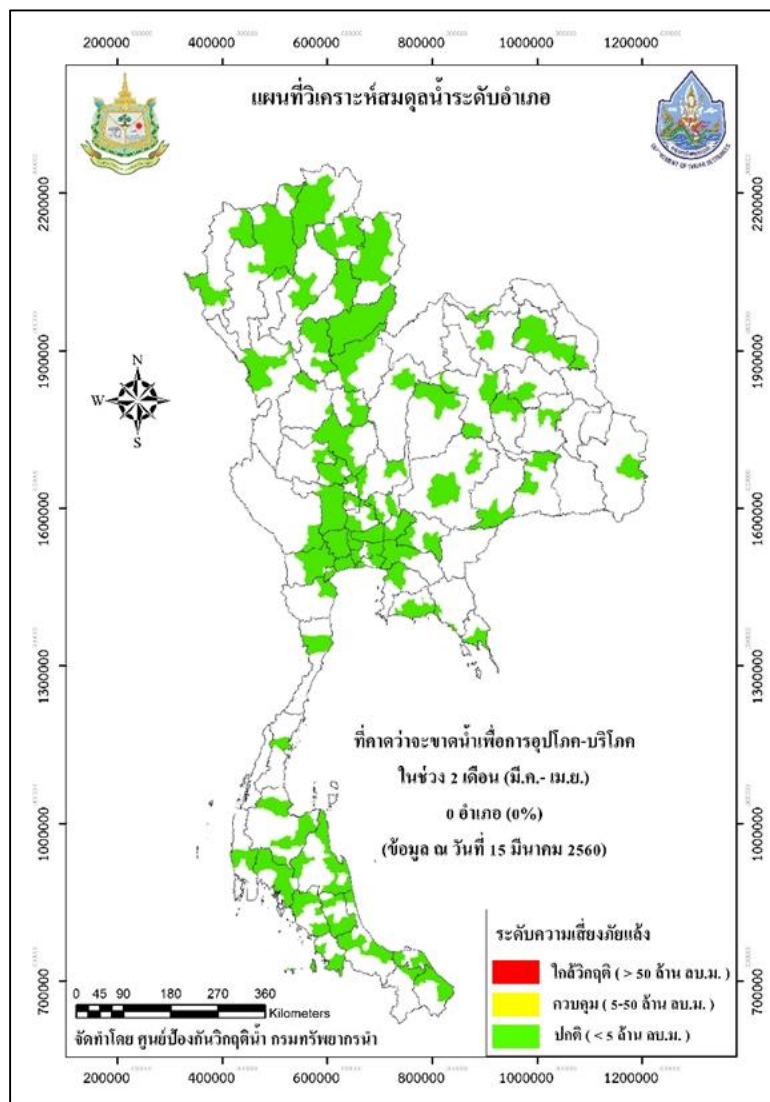
๓) สมดุลน้ำรายอำเภอ

ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ ต้องการประเมินพื้นที่ที่ประสบภัยแล้งรายอำเภอ โดยเปรียบเทียบระหว่างปริมาณน้ำใช้การได้กับความต้องการใช้น้ำรายอำเภอ มีรายละเอียดดังนี้

๓.๑) สมดุลน้ำในพื้นที่เขตชลประทาน

พื้นที่ในเขตชลประทาน ไม่มีอำเภอที่มีปริมาณน้ำใช้การได้ไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้น้ำ ดังรูปที่

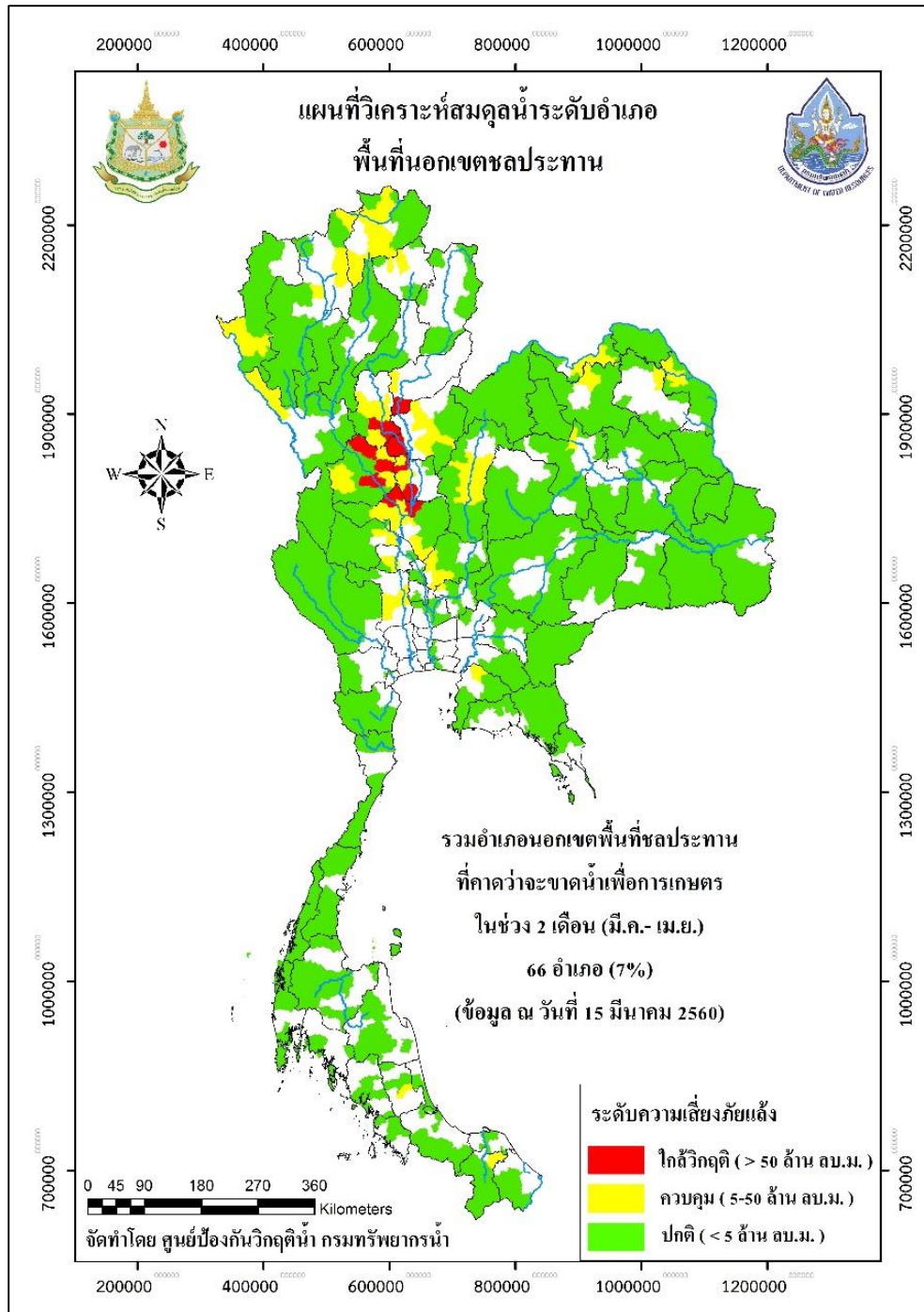
๒-๔๑

รูปที่ ๒-๔๑ พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งในเขตชลประทาน

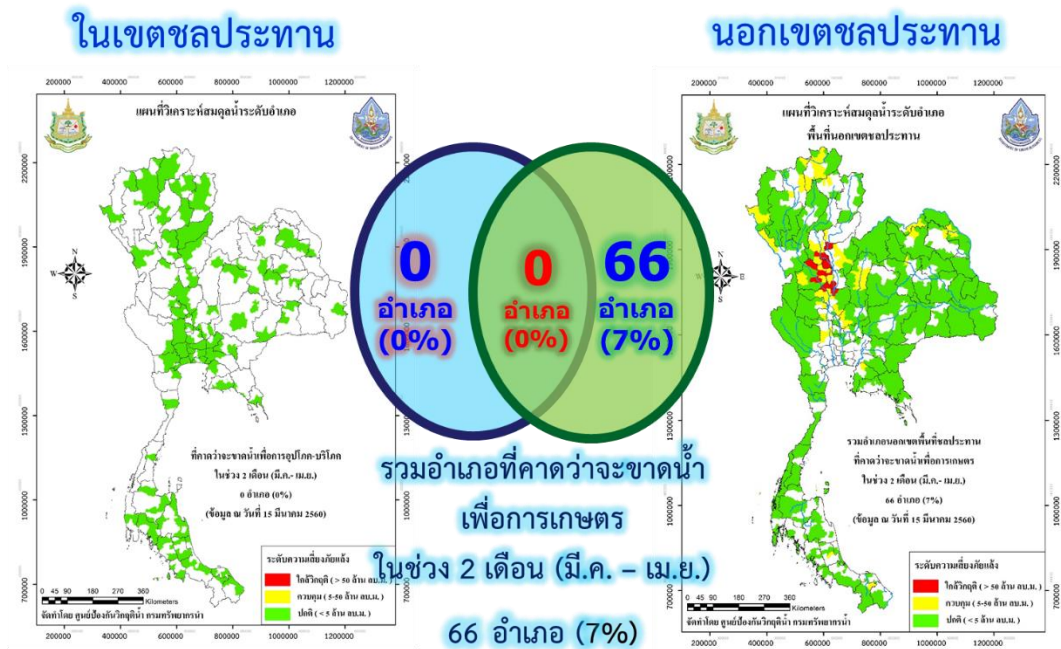
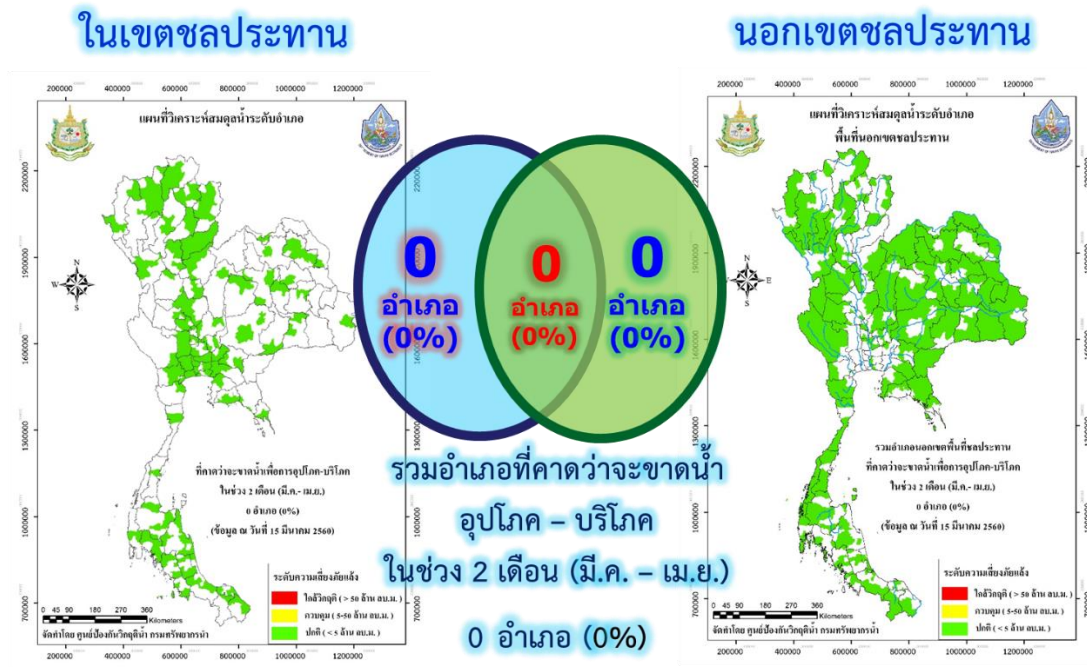
๓.๒) สมดุลน้ำในพื้นที่นอกเขตชลประทาน

ในพื้นที่นอกเขตชลประทาน มีอำเภอที่มีปริมาณน้ำใช้การได้ไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้น้ำ จำนวนทั้งสิ้น ๖๖ อำเภอ ประมาณร้อยละ ๗ ของจำนวนอำเภอทั้งหมดในประเทศไทย ดังรูปที่ ๒-๔๒

รูปที่ ๒-๔๒ พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งนอกเขตชลประทาน

จากการวิเคราะห์ปริมาณน้ำใช้การได้กับความต้งการใช้น้ำในแต่ละอำเภอ วันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๐ พบว่ามีอำเภอที่มีความต้งการใช้น้ำมากกว่าปริมาณน้ำใช้การได้ ดังรูปที่ ๒-๔๓

รูปที่ ๒-๔๓ พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๐

๒.๗ ผลกระทบและความเสียหายจากภัยแล้ง

ประเทศไทยมีประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านการเกษตรกรรม การเกิดภาวะภัยแล้งได้ส่งผลกระทบต่อกิจกรรมดังกล่าว รวมถึงการเจริญเติบโตด้านเศรษฐกิจ สังคม และอุตสาหกรรม การเกิดภาวะฝนทิ้งช่วงเป็นเวลานานหรือฝนไม่ตกตามฤดูกาล ทำให้เกิดการขาดแคลนน้ำสำหรับการเพาะปลูกและการอุปโภคบริโภค ผลผลิตทางการเกษตรลดลงและมีคุณภาพต่ำ ปริมาณน้ำที่หล่อเลี้ยงระบบนิเวศมีจำนวนน้อยลง ดินมีความเค็ม เกิดการรุกตัวของน้ำเค็มในพื้นที่ปากแม่น้ำ และเกิดปัญหาความขัดแย้งในการใช้น้ำ ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ประเทศไทยได้รับความเสียหายจากภัยแล้งอย่างมาก เช่น ในปี พ.ศ. ๒๕๔๘ มีประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากภัยแล้งถึงสองล้านครัวเรือน มูลค่าความเสียหายโดยรวมประมาณ ๗.๕ พันล้านบาท จากการรวบรวมข้อมูลและสถิติของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยปี ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๓๒-๒๕๖๐ ได้แสดงผลกระทบและความเสียหายที่เกิดขึ้นจากภัยแล้ง ดังนี้

ตารางที่ ๒-๒ ตารางสรุปความเสียหายจากภัยแล้ง

ปี พ.ศ.	จำนวน (จังหวัด)	ความเสียหาย				
		ราษฎรประสบภัย (คน)	ราษฎรประสบภัย (ครัวเรือน)	พื้นที่การเกษตร (ไร่)	ปศุสัตว์ (ตัว)	มูลค่า (ล้านบาท)
๒๕๓๒	๒๙	๑,๗๖๐,๑๙๒	๔๙๖,๐๖๒	๑,๒๙๔,๒๔๐	๑๙๗	๑๒๑.๙๗
๒๕๓๓	๔๘	๒,๑๐๗,๑๐๐	๔๓๖,๕๕๐	๑,๙๗๐,๗๐๓	๘๗๒	๙๒.๑๗
๒๕๓๔	๕๙	๔,๙๒๖,๑๗๗	๑,๒๒๑,๔๑๖	๑,๐๓๗,๒๗๑	๒๙๐	๒๖๒.๑๗
๒๕๓๕	๗๐	๘,๑๐๐,๙๑๖	๒,๔๓๐,๖๖๓	๕,๓๓๔,๔๗๑	๔๑๗	๑๗๖.๑๘
๒๕๓๖	๖๘	๙,๑๐๗,๖๗๕	๒,๕๓๓,๑๙๔	๒,๐๔๐,๔๔๓	๗๒๖	๑๙๘.๗๖
๒๕๓๗	๖๖	๘,๗๖๓,๐๑๔	๒,๗๓๖,๖๔๓	๑,๗๙๒๓,๘๑๗	๕๑๐	๙๘.๗๖
๒๕๓๘	๗๒	๑๒,๔๘๒,๕๐๒	๒,๖๖๑,๖๗๘	๓,๐๐๑,๔๓๗	๔๖๒	๑๗๗.๖๒
๒๕๓๙	๖๑	๑๐,๙๖๗,๙๓๐	๒,๒๗๗,๗๘๗	๑๐๑,๙๐๐	๕๗๓	๒๘๙.๑๖
๒๕๔๐	๖๔	๑๔,๖๗๘,๓๗๓	๓,๐๙๔,๒๘๐	๑,๔๓๑๒๙๖	๑๙๗	๒๔๙.๑๖
๒๕๔๑	๗๒	๖,๕๑๐,๑๑๑	๑,๕๓๑,๒๙๕	๑,๗๘๙,๒๘๕	๑,๑๐๗	๖๙.๑๗
๒๕๔๒	๕๘	๖,๑๒๗,๑๖๕	๑,๕๕๖,๑๐๗	๓,๑๔๔,๙๓๒	๙๘๐	๑,๕๒๐.๕๐
๒๕๔๓	๕๙	๑๐,๕๖๑,๕๒๖	๒,๘๓๐,๒๙๗	๔๗๒,๗๐๐	๒,๐๗๑	๖๔๑.๗๑

ปี พ.ศ.	จำนวน (จังหวัด)	ความเสียหาย				
		ราษฎรประสบ ภัย (คน)	ราษฎรประสบ ภัย (ครัวเรือน)	พื้นที่ การเกษตร (ไร่)	ปศุสัตว์ (ตัว)	มูลค่า (ล้านบาท)
๒๕๔๔	๕๑	๑๘,๙๓๓,๙๐๕	๗,๓๓๔,๘๑๖	๑,๗๑๒,๖๙๑	๑๙๒	๗๑.๙๖
๒๕๔๕	๖๘	๑๒,๘๔๑,๑๑๐	๒,๙๓๙,๑๓๙	๒,๐๗๑,๕๖๐	-	๕๐๘.๗๘
๒๕๔๖	๖๓	๕,๙๓๙,๒๘๒	๑,๓๙๙,๙๓๖	๔๘๔,๑๘๙	-	๑๗๔.๓๓
๒๕๔๗	๖๔	๘,๓๘๘,๗๒๘	๑,๙๗๐,๕๑๖	๑,๔๘๐,๒๐๙	-	๑๙๐.๖๗
๒๕๔๘	๗๑	๑๑,๑๔๗,๖๒๗	๒,๗๖๘,๙๑๙	๑๓,๗๓๖,๖๖๐	-	๗,๕๖๕.๘๖
๒๕๔๙	๖๑	๑๑,๘๖๒,๓๕๘	๒,๙๖๐,๘๒๔	๕๗๘,๗๕๓	-	๔๙๕.๒๖
๒๕๕๐	๖๖	๑๖,๗๕๔,๙๘๐	๔,๓๗๘,๒๒๕	๑,๓๕๐,๑๑๘	-	๑๙๘.๓
๒๕๕๑	๖๑	๑๓๕,๒๙๘,๘๙๕	๓,๕๓๑,๕๗๐	๕๒๔,๙๙๙	-	๑๐๓.๙
๒๕๕๒	๖๒	๑๗,๓๕๓,๓๕๘	๔,๕๐๐,๘๖๑	๕๙๔,๔๓๔	-	๑๐๘.๓๕
๒๕๕๓	๖๔	๑๕,๗๔๐,๘๒๔	๔,๐๗๗,๔๑๑	๑,๗๑๖,๘๕๓	-	๑,๔๑๕.๒๒
๒๕๕๔	๕๕	๑๖,๕๖๐,๕๖๑	๔,๘๓๕,๓๒๑	๘๑๑,๖๘๐	-	๑๓๑.๘๖๕
๒๕๕๕	๕๓	๑๕,๒๓๕,๘๓๐	๔,๑๘๘,๕๑๖	๑,๔๘๖,๕๑๒	-	๓๙๙.๑๗๙
๒๕๕๖	๕๘	๙,๐๗๐,๑๔๔	๒,๖๗๘,๔๘๗	๒,๔๐๖,๖๖๕	-	๒,๙๑๔.๙๘๗
๒๕๕๗	๔๙	๙,๐๖๖,๑๘๕	๒,๖๗๗,๐๙๑	๔,๒๗๒,๒๙๗	-	๑๘,๑๗๖.๐๒๔
๒๕๕๘	๔๐	๓,๙๘๘,๑๒๕	๑,๔๔๓,๕๔๓	๒,๓๙๕,๕๑๓	-	๖๓๗.๙๘
๒๕๕๙	๔๑	๓,๐๑๕,๓๙๑	๑,๐๖๑,๑๒๕	๒,๕๙๘,๔๐๒	-	๑๔๕.๔๐
รวม						๒๑,๘๗๔.๓๙๑

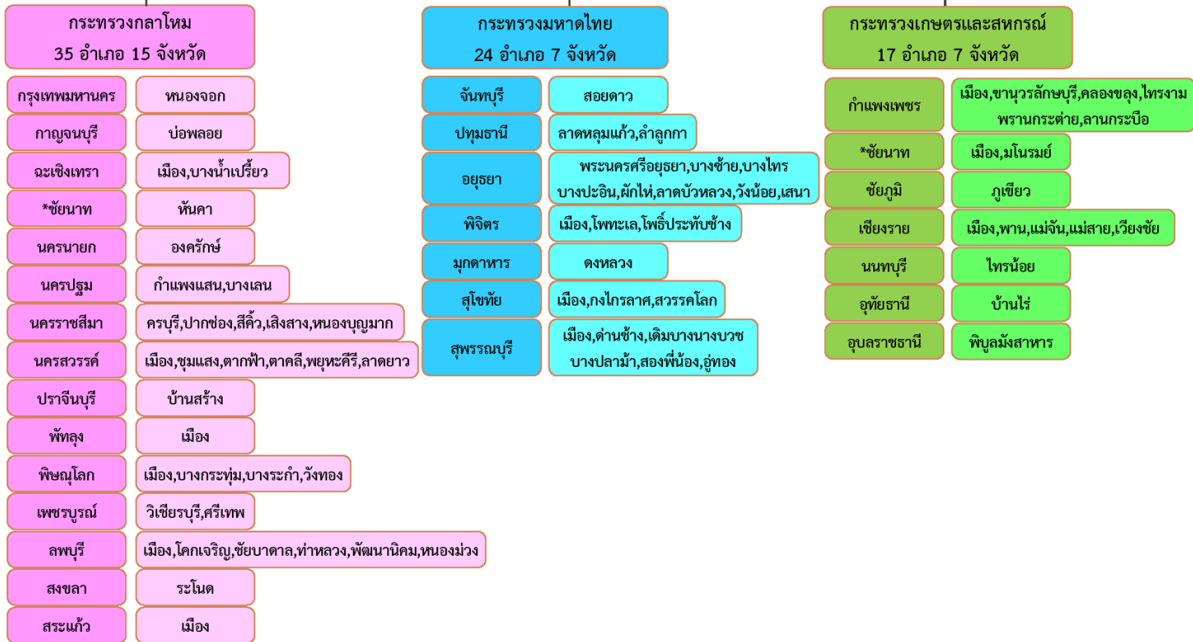
ที่มา : กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, ๒๕๖๐

จากความเสียหายของพื้นที่ประสบภัยแล้งดังกล่าว หน่วยงานภาครัฐได้บูรณาการช่วยเหลือพื้นที่ประสบภัยแล้ง โดยจำแนกหน่วยงานที่รับผิดชอบ ในเขตพื้นที่ต่างๆ ดังรูปที่ ๒-๔๔

จำแนกหน่วยงานรับผิดชอบ

76 อำเภอ 28 จังหวัด

รูปที่ ๒-๔๔ การจำแนกหน่วยงานรับผิดชอบการช่วยเหลือพื้นที่ประสบภัยแล้ง

บทที่ ๓

แนวทางการแก้ไขปัญหาภัยแล้ง

๓.๑ ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

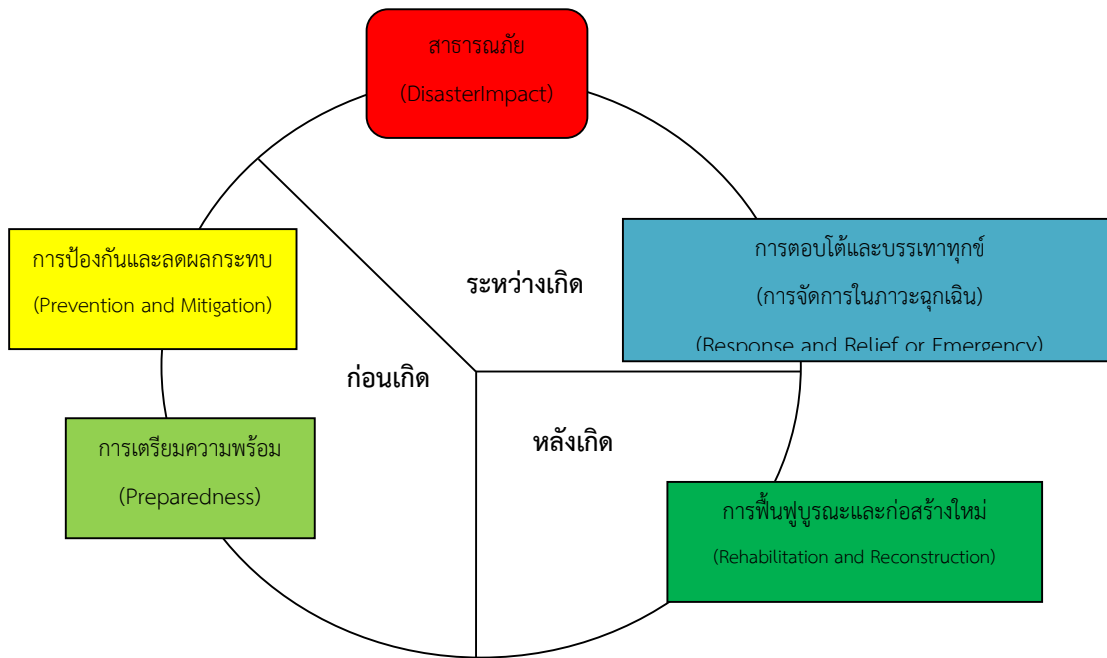
ปัจจุบันรัฐบาลได้แต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ โดยได้จัดทำยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ – ๒๕๖๙ และกำหนดกรอบนโยบายและแผนงานการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ซึ่งได้มุ่งเน้นไปสู่การแก้ไขปัญหาทรัพยากรน้ำ และการสร้างโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้าถึงทรัพยากรน้ำอย่างเหมาะสม ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แนวทางการบริหารจัดการน้ำแบบผสมผสาน และนโยบายการบริหารราชการแผ่นดิน รวมถึงการสร้างความมั่นคงด้านน้ำและการสร้างสมดุลในการใช้ทรัพยากรน้ำสำหรับการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคมและการรักษาสภาพสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน โดยยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ประกอบด้วย ๖ ยุทธศาสตร์ ดังนี้

๑. ยุทธศาสตร์การจัดการน้ำอุปโภคบริโภค
๒. ยุทธศาสตร์การสร้างความมั่นคงของน้ำภาคการผลิต (เกษตรและอุตสาหกรรม)
๓. ยุทธศาสตร์การจัดการน้ำท่วมและอุทกภัย
๔. ยุทธศาสตร์การจัดการคุณภาพน้ำ
๕. ยุทธศาสตร์การอนุรักษ์ฟื้นฟูสภาพป่าต้นน้ำที่เสื่อมโทรมและป้องกันการพังทลายของดิน
๖. ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการ

จากสภาพปัญหาการขาดแคลนน้ำและภัยแล้งที่เกิดขึ้น กรอบยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำได้เชื่อมโยงไปสู่แนวทางในการแก้ไขปัญหา โดยยุทธศาสตร์ดังกล่าว ได้ให้ความสำคัญต่อความจำเป็นในการดำรงชีวิตพื้นฐาน ซึ่งประชาชนในพื้นที่สูงและห่างไกลแหล่งน้ำ จะมีความเสี่ยงต่อการขาดแคลนน้ำเพื่อการบริโภคอุปโภค เมื่อเกิดภาวะฝนทิ้งช่วงและภาวะภัยแล้งรุนแรง การจัดหาน้ำสะอาดเพื่อการอุปโภคบริโภคให้แก่ชุมชนครอบคลุมทุกหมู่บ้าน ชุมชนเมือง และในพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษและแหล่งท่องเที่ยว จึงเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นรวมถึงการสร้างความมั่นคงด้านน้ำสำหรับการผลิตด้านการเกษตรและอุตสาหกรรม ซึ่งการผลิตในด้านดังกล่าวเป็นกิจกรรมที่มีบทบาทอย่างมากต่อการพัฒนาและเศรษฐกิจของประเทศ โดยเฉพาะภาคเกษตรกรรมในระดับภูมิภาคนั้น ถือได้ว่าเป็นพื้นฐานหลัก ของประเทศ การสร้างความมั่นคงด้านน้ำ ไม่เพียงแต่จะลดความเสี่ยงในการขาดแคลนน้ำและการบรรเทาผลกระทบจากภัยแล้งเท่านั้น แต่ยังสามารถเพิ่มรายได้ แก้ไขปัญหาความยากจนและสนับสนุนความมั่นคงของเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ

๓.๒ การบริหารจัดการสาธารณภัย

จากยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำซึ่งได้กำหนดกรอบในการดำเนินงานและการแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำด้วยการกำหนดนโยบายและการขับเคลื่อนอย่างเป็นเอกภาพ มีระบบข้อมูลเพื่อการสนับสนุนการตัดสินใจในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในภาวะปกติและในภาวะวิกฤต ทั้งในระดับประเทศและระดับลุ่มน้ำ รวมถึงการพัฒนาาระบบโครงสร้างพื้นฐานและระบบสนับสนุนการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและสาธารณภัยนั้น

รูปที่ ๓-๑ วัฏจักรการบริหารจัดการสาธารณภัย (Disaster Management Cycle)

ปัจจุบันกรอบแนวคิดในการบริหารจัดการสาธารณภัยของโลกได้เปลี่ยนแปลงจากแนวคิดในอดีตที่เคยมุ่งเน้นการจัดการสาธารณภัย (Disaster Management) ไปสู่การดำเนินการเชิงรุก โดยใช้แนวทาง การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Management: DRM) ซึ่งเป็นการจัดการกับปัจจัยที่ทำให้เกิดความเสียหายผ่านมาตรการต่างๆ ที่จะช่วยทำให้ผลกระทบที่อาจเกิดจากสาธารณภัยให้ลดน้อยที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยให้ความสำคัญกับมาตรการป้องกันและลดผลกระทบมาตรการเตรียมความพร้อม และมาตรการเสริมสร้างศักยภาพและความสามารถของชุมชนในพื้นที่เสี่ยงมากขึ้น

จากแนวทางตามยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการบริหารจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Management: DRM) ที่สนับสนุนต่อการปรับตัวต่อสถานการณ์ภัยพิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลดโอกาสที่จะเกิดการสูญเสียจากสาธารณภัย ทั้งต่อชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน ความเป็นอยู่ และภาคบริการต่างๆ ในชุมชนใดชุมชนหนึ่ง ณ ห้วงเวลาใดเวลาหนึ่งในอนาคต สำหรับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Management) แบ่งการดำเนินงาน ออกเป็น ๓ ระยะ ได้แก่

๑) ระยะก่อนเกิดภัย ประกอบด้วย

- การป้องกัน (Prevention) คือ การปฏิบัติที่ถูกออกแบบเพื่อต้านทานการเกิดขึ้นของสาธารณภัยหรือผลกระทบจากสิ่งที่เป็นอันตรายต่อชุมชนหรือที่ตั้งที่สำคัญ
- การลดผลกระทบ (Mitigation) คือ มาตรการที่ใช้โครงสร้างและไม่ใช่โครงสร้าง เพื่อจำกัดผลกระทบจากสิ่งที่เป็นอันตรายทางธรรมชาติ การทำให้สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม และอันตรายเกี่ยวกับเทคโนโลยี
- การเตรียมความพร้อม (Preparedness) คือ มาตรการที่ทำให้รัฐบาล องค์กรต่างๆ ชุมชนและปัจเจกชนสามารถรับมือกับสาธารณภัยอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

๒) ระยะเกิดภัย ประกอบด้วย

- การจัดการในภาวะฉุกเฉิน (Emergency Response)
- การเผชิญเหตุ คือ การดำเนินการที่มาตรฐานอย่างเป็นระบบด้วยความรวดเร็วเมื่อเกิดสาธารณภัย เพื่อปกป้องชีวิตและทรัพย์สิน จัดการกับความสับสนวุ่นวาย และผลกระทบที่เกิดจากสาธารณภัยโดยปรับเปลี่ยนจากการเผชิญเหตุตามสถานการณ์ (Reactive) มาเป็นการควบคุมสถานการณ์ (Proactive)
- การช่วยเหลือในภาวะฉุกเฉิน คือ การให้ความช่วยเหลือเบื้องต้นเพื่อตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานแก่ผู้ประสบภัยในขณะที่ยังเกิดขึ้น

๓) ระยะหลังเกิดภัย ประกอบด้วย

- การฟื้นฟู (Recovery) ประกอบด้วย
- การฟื้นคืนสภาพ (Rehabilitation) คือ การดำเนินการรับมือกับผลที่ตามมาภายหลังการเกิดสาธารณภัย การปรับปรุงบริการขั้นพื้นฐานและสาธารณูปโภคให้กลับสู่สภาพเดิมโดยเร็วที่สุด การสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้ประสบภัยสามารถช่วยเหลือตัวเอง เพื่อซ่อมแซมความเสียหายทางกายภาพ และสิ่งอำนวยความสะดวกของชุมชน การคืนสภาพทางเศรษฐกิจ และการจัดการส่งเสริมให้ผู้รอดชีวิตจากสาธารณภัยมีสภาพจิตใจและสังคมที่ดี รวมทั้งการพัฒนาในระยะยาว
- การก่อสร้างใหม่ (Reconstruction) คือ การฟื้นคืนสภาพสาธารณประโยชน์ทั้งหมดและโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่อย่างเต็มรูปแบบ การแทนที่โครงสร้างที่เสียหายทางกายภาพ การฟื้นฟูเศรษฐกิจ สภาพความเป็นอยู่ทางสังคมและวัฒนธรรม รวมถึงความเสี่ยงสาธารณภัยในอนาคต

๓.๓ แนวทางการแก้ไขปัญหาระยะภัยแล้ง

สำหรับแนวทางในการแก้ไขปัญหาระยะภัยแล้งได้ประยุกต์แนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Management) ซึ่งสอดคล้องตามแนวทางยุทธศาสตร์การบริหารจัดการน้ำของประเทศ แบ่งได้เป็น ๔ ด้าน ดังนี้

๑. ด้านการป้องกันและลดผลกระทบ (Prevention & Mitigation)
๒. ด้านการเตรียมความพร้อม (Preparedness)
๓. ด้านการจัดการภาวะฉุกเฉิน (Emergency Response)
๔. ด้านการฟื้นฟู (Recovery)

จากการดำเนินงานตามกรอบแนวทางดังกล่าว (หลักการ ๒P๒R) จะเป็นการดำเนินงานในการเตรียมความพร้อมในการป้องกันและลดผลกระทบจากปัญหาภัยพิบัติ ช่วยบรรเทาความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้น และช่วยเหลือผู้ประสบภัยได้อย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ รวมถึงเป็นการบูรณาการการทำงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีแนวทางการดำเนินงานในแต่ละด้าน มีดังนี้

๑. ด้านการป้องกันและลดผลกระทบ (Prevention & Mitigation)

๑) การขุดลอก ปรับปรุงและฟื้นฟูแหล่งน้ำ

๑.๑ สํารวจตรวจสอบสภาพโครงการอนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งน้ำ/พื้นที่ชุ่มน้ำ และแหล่งเก็บกักน้ำธรรมชาติ ก่อนเข้าสู่ฤดูแล้งว่ามีความสามารถในการเก็บกักน้ำสำหรับเป็นแหล่งน้ำต้นทุนเพื่อการอุปโภคและบริโภคในพื้นที่ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

๑.๒ ปรับปรุง คูแฉก และบำรุงรักษาโครงการแหล่งน้ำ/พื้นที่ชุ่มน้ำ ให้อยู่ในสภาพที่ดี มีศักยภาพที่จะรองรับน้ำ (ซึ่งงบประมาณจังหวัดและท้องถิ่น)

๑.๓ การเสนอบรรจุแผนงาน โครงการอนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งน้ำที่มีสภาพเสื่อมโทรม ต้นเงินเพื่อเป็นแหล่งรองรับน้ำในพื้นที่ ประจำปีงบประมาณ (ซึ่งงบประมาณส่วนกลาง)

๑.๔ การอนุรักษ์ต้นน้ำลำธาร เพื่อให้มีการใช้ทรัพยากรน้ำอย่างยั่งยืนและเป็นธรรมในแต่ละพื้นที่ โดยประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู ต้นน้ำลำธาร ให้ความอุดมสมบูรณ์ เพื่อให้มีการใช้ทรัพยากรน้ำได้อย่างยั่งยืน โดยมีการบริหารจัดการพื้นที่พื้นที่ป่าไม้ การปลูกพืชคลุมดิน เพื่อลดการกัดเซาะและการสร้างฝายชะลอน้ำ เป็นต้น

๒) การซ่อมแซม ตรวจสอบ ระบบประปาหมู่บ้าน

๒.๑ การก่อสร้างระบบประปาชุมชนให้ครบและทั่วถึงทุกหมู่บ้าน พร้อมทั้งแหล่งน้ำต้นทุนสำหรับระบบประปาในอนาคตที่มั่นคง รวมทั้งจัดหา/ปรับปรุงแหล่งน้ำต้นทุนสำหรับระบบประปาปัจจุบันที่ยังขาดแคลนหรือไม่พอเพียง

๓) การจัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่กลุ่มผู้ใช้น้ำ

๓.๑ การจัดสรรน้ำ ต้องทำการจัดสรรน้ำต้นทุนที่เก็บกักไว้ในลุ่มน้ำเพื่อกิจกรรมการใช้น้ำต่างๆ ตามลำดับความสำคัญ กำหนดสัดส่วนการใช้น้ำในแต่ละกิจกรรมให้เหมาะสมกับสภาพการณ์น้ำต้นทุนปกติ น้ำต้นทุนน้อยและน้ำต้นทุนวิกฤติ เมื่อสิ้นสุดฤดูฝนของทุกปี โดยผ่านกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกิจกรรมต่างๆ/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้มีความชัดเจน โปร่งใส เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และต้องมีกระบวนการควบคุม กำกับการใช้น้ำในแต่ละกิจกรรมให้เป็นไปตามสัดส่วนที่ได้รับการจัดสรรในแต่ละปี

๓.๒ การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำ ในกิจกรรมต่างๆ ทั้งด้านการเกษตร อุปโภคบริโภค และอุตสาหกรรม เป็นต้น

๔) การจัดหาแหล่งน้ำเพิ่มเติม

๔.๑ การจัดหาและพัฒนาแหล่งน้ำ การก่อสร้างโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กให้กระจายไปในพื้นที่ลุ่มน้ำสาขาอย่างทั่วถึง การก่อสร้างโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดกลางและขนาดใหญ่ที่มีศักยภาพ เพื่อให้ประชาชนทุกพื้นที่ มีน้ำใช้เพื่อความจำเป็นขั้นพื้นฐานการแก้ไขปัญหาด้านวิกฤติภัยแล้งในพื้นที่ลุ่มน้ำ

๒. ด้านการเตรียมความพร้อม (Preparedness)

๑) การเตรียมอุปกรณ์และเครื่องมือเตรียมพร้อมรับสถานการณ์

๑.๑ เตรียมข้อมูลและสภาพเครื่องสูบน้ำ จำนวน สถานที่จัดเก็บ สภาพเครื่องสูบน้ำ อัตราการสูบน้ำ อัตราการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงน้ำมันหล่อลื่น ผู้รับผิดชอบในการดูแลและเบอร์โทรติดต่อกัน โดยปรับปรุงให้ทันสมัยอยู่เสมอ

๑.๒ เตรียมวางแผนงบประมาณในการเผชิญเหตุ กำหนดหน่วยงานที่มาของงบประมาณ และผู้ประสานงานงบประมาณในกรณีฉุกเฉิน

๑.๓ วางแผนปฏิบัติการ จำนวนชนิดของเครื่องมือ อุปกรณ์ท่อส่งน้ำ กำลังคน อุปกรณ์ยังชีพ เส้นทางขนส่งเครื่องมือ น้ำมันเชื้อเพลิง น้ำมันหล่อลื่นและซ่อมบำรุง กำหนดขั้นตอนวิธีการประสานงาน และรายงาน

๑.๔ เตรียมเจ้าหน้าที่ ควบคุมเครื่อง ควบคุมการจ่ายและส่งน้ำมันเชื้อเพลิง น้ำมันหล่อลื่น ขับรถเครนและยานพาหนะต่างๆ ซ่อมบำรุง พลัทธิกร ทำรายงานและประสานงาน

๒) การเตรียมความพร้อมด้านการพยากรณ์ การคาดการณ์และการรายงานสถานการณ์

๒.๑ การประชุมคณะอนุกรรมการติดตามและแก้ไขปัญหาเรื่องน้ำ ณ กรมทรัพยากรน้ำ โดยกรมทรัพยากรน้ำเป็นฝ่ายเลขานุการ โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเสนอสถานการณ์น้ำต่อที่ประชุม ในส่วนที่หน่วยงานรับผิดชอบ

๒.๒ ศึกษาบทเรียนการเกิดภัยแล้งและการดำเนินงานที่ผ่านมา เพื่อปรับปรุงการดำเนินงาน

๒.๓ ติดตามสถานการณ์และข้อมูล การใช้น้ำของภาคส่วนต่างๆ การเพาะปลูกพืช การประปา การนิคมอุตสาหกรรม อุตสาหกรรมจังหวัด รวมทั้งคุณภาพน้ำที่สามารถนำไปใช้ได้

๒.๔ ศึกษาการไหลของน้ำ แหล่งน้ำ น้ำบาดาลในพื้นที่ภัยแล้งโดยใช้แผนที่เส้นทางน้ำ แผนที่น้ำบาดาลและลำคลอง เพื่อจัดทำแผนการดำเนินการ

๒.๕ ประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และให้คำปรึกษาจังหวัด อำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการกำหนดตำแหน่งและระยะเวลาในการติดตั้งเครื่องสูบน้ำและดำเนินการสูบน้ำ โดยใช้แผนที่ประกอบ รวมทั้งประเมินความสามารถในการบรรเทาภัยแล้ง โดยเรียงลำดับความสำคัญ ด้านอุปโภคบริโภค ด้านเกษตรกรรม ด้านอุตสาหกรรม ตามลำดับ

๒.๖ ประสานงานงบประมาณและความช่วยเหลือสนับสนุนต่างๆในการดำเนินการดำเนินการสูบน้ำ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้แก่ จังหวัด อำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๒.๗ จัดเจ้าหน้าที่ติดตามสถานการณ์น้ำในพื้นที่ที่รับผิดชอบ และรายงานสถานการณ์ให้ผู้บริหารทราบเป็นระยะ และในกรณีฉุกเฉินต้องรายงานให้ทราบโดยทันที

การเฝ้าระวังติดตามสถานการณ์น้ำแล้งในพื้นที่ลุ่มน้ำต่างๆ ของประเทศไทยมีหน่วยงานหลักๆที่ดำเนินการอยู่หลายแห่ง เช่น กรมชลประทาน กรมทรัพยากรน้ำ กรมอุตุนิยมวิทยา กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น โดยในราวเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคมของทุกปี เมื่อรู้ปริมาณเก็บกักน้ำต้นทุนในอ่างเก็บน้ำขนาดกลางและขนาดใหญ่ในพื้นที่ลุ่มน้ำจากฤดูฝนที่ผ่านมาแล้ว ทางกรมชลประทานจะจัดประชุมจัดสรรน้ำ

ต้นทุนที่มีอยู่ เพื่อจัดสรรการใช้ในฤดูแล้งร่วมกับหน่วยราชการและภาคเอกชน โดยกิจกรรมที่ใช้ต้นทุนมากที่สุดคือ การเพาะปลูกข้าวนาปรัง ซึ่งกรมชลประทานจะประกาศพื้นที่เป้าหมายที่สอดคล้องกับปริมาณน้ำต้นทุนล่วงหน้าทุกปี สำหรับกรมทรัพยากรน้ำ โดยศูนย์ป้องกันวิกฤติน้ำนั้น จะทำหน้าที่ประเมินสถานการณ์ น้ำแล้งล่วงหน้า โดยพิจารณาจากปัจจัยต่างๆที่สำคัญ เช่น ข้อมูลด้านอุตุวิทยาและอุทกวิทยา ปริมาณฝนสะสมในปีนั้นๆเทียบกับค่าฝนเฉลี่ย ๓๐ ปี ปริมาณน้ำเก็บกักในอ่างเก็บน้ำ ปริมาณน้ำในลำน้ำ สายหลัก เป็นต้น แล้วทำการเปรียบเทียบพื้นที่ที่เสี่ยงภัยแล้งกับพื้นที่ที่ประสบปัญหาภัยแล้งจริงเพื่อเตือนภัยน้ำแล้งล่วงหน้า ซึ่งจะทำให้หน่วยราชการและเอกชน ได้มีเวลาสำหรับเตรียมพร้อมรับสถานการณ์และเร่งจัดทำแผนปฏิบัติการภายใต้วิกฤติน้ำแล้ง เพื่อให้สามารถช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ประสบภัยได้อย่างทันทั่วถึง และตรงกลุ่มเป้าหมาย รวมถึงแจ้งเตือนประชาชนในพื้นที่เสี่ยงภัยให้ประหยัดน้ำ

๓. ด้านการจัดการภาวะฉุกเฉิน (Emergency Response)

๑) การวิเคราะห์สถานการณ์ภัยแล้ง การคาดการณ์ภัยแล้งและการให้ความช่วยเหลือ

๑.๑ ติดตามสถานการณ์สภาพอากาศ ปริมาณฝน จำนวนวันที่ฝนทิ้งช่วง ปริมาณน้ำในเขื่อน พื้นที่ชุ่มน้ำ ข้อมูลจากภาพถ่ายทางอากาศ

๑.๒ ติดตามสถานการณ์และข้อมูล การใช้น้ำของภาคส่วนต่างๆ การเพาะปลูกพืช การประปา การนิคมอุตสาหกรรม อุตสาหกรรมจังหวัด รวมทั้งคุณภาพน้ำที่สามารถนำไปใช้ได้

๑.๓ วิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งต่างๆ เพื่อให้การช่วยเหลือประชาชนในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ

๒) การให้ความช่วยเหลือแจกจ่ายน้ำ สำหรับการอุปโภคและบริโภค

๒.๑ ดำเนินการช่วยเหลือผู้ประสบภัยแล้ง ทั้งในด้านการแจกจ่ายน้ำอุปโภคบริโภค (ถ้ามี) ถังเก็บน้ำกลางประจำหมู่บ้าน โดยให้ผู้แทนชุมชนเป็นผู้บริหารน้ำ) การจัดสร้างทำนบกั้นน้ำชั่วคราวตามระเบียบการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน โดยให้มีการประสานงานร่วมมือกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การดำเนินงานให้ความช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ที่ประสบภัยอย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

๒.๒ ให้ทุกฝ่ายที่ได้รับมอบหมายปฏิบัติการตามแผนปฏิบัติการทันทีเมื่อเกิดภัย ตรวจสอบความเดือดร้อน ความเสียหายของประชาชนที่ขาดแคลนน้ำ หากเกิดภัยเป็นบริเวณกว้าง ให้ช่วยเหลือผู้ประสบภัยในพื้นที่ที่เสี่ยงภัยมากที่สุดที่ได้สำรวจไว้ล่วงหน้าเป็นอันดับแรก

๒.๓ ดำเนินการประชาสัมพันธ์ให้ราษฎรใช้น้ำอย่างประหยัด

๓) การสูบน้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติ เข้าสู่แหล่งเก็บกัก

๓.๑ การสูบน้ำจากแหล่งน้ำเข้าสู่แหล่งเก็บกัก ควรมีการสำรวจแหล่งน้ำต้นทุนและแหล่งเก็บกักน้ำในพื้นที่ที่จะดำเนินการ

๔) การประสานความร่วมมือกลุ่มผู้ใช้น้ำ และคณะกรรมการกลุ่มน้ำ

๔.๑ ติดต่อบริษัทเอกชนกับกลุ่มผู้ใช้น้ำและคณะกรรมการกลุ่มน้ำในพื้นที่ที่รับผิดชอบ เพื่อแจ้งสถานการณ์ในขณะปัจจุบัน ทำความเข้าใจกับประชาชนในพื้นที่ โดยใช้องค์กรกลุ่มผู้ใช้น้ำช่วยกระจายข่าว เพื่อให้เตรียมการรับมือสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้น และจัดทำแผนการใช้น้ำในช่วงฤดูแล้ง โดยการจัดทำรายชื่อผู้ติดต่อประสานงานทั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำและคณะกรรมการกลุ่มน้ำ เพื่อลดความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น และทำการปรับปรุงรายชื่อให้ใหม่อยู่เสมอ

๔. ด้านการฟื้นฟู (Recovery)

๑) การตรวจสอบความเสียหายของแหล่งน้ำ

๑.๑ การปรับปรุงฟื้นฟูและเยียวยาโครงการที่ได้รับความเสียหายจากอุทกภัย และการปรับปรุงโครงการให้มีประสิทธิภาพการบรรเทาอุทกภัยที่ดีขึ้นกว่าสภาพเดิมของโครงการ โดยมีหลักการตรวจสอบเบื้องต้นเหมือนกับการดำเนินงานในส่วนการบริหารจัดการอุทกภัย และดินโคลนถล่ม

๒) การตรวจสอบและซ่อมแซมความเสียหายของเครื่องมือและอุปกรณ์ ระบบโทรมาตร CCTV และระบบเตือนภัยล่วงหน้า (Early Warning)

๓.๔ เครื่องมือและระบบการติดตามสถานการณ์น้ำกรมทรัพยากรน้ำ

จากปัญหาด้านน้ำที่ประเทศไทยได้ประสบอย่างต่อเนื่อง ทั้งปัญหาด้านอุทกภัยและปัญหาภัยแล้ง โดยจากสถานการณ์ดังกล่าว กรมทรัพยากรน้ำได้ดำเนินการติดตั้งเครื่องมือและระบบเพื่อติดตาม วิเคราะห์ และเตรียมความพร้อมต่อสถานการณ์ปัญหาด้านน้ำที่เกิดขึ้น ประกอบด้วย ระบบตรวจวัดสภาพน้ำทางไกลอัตโนมัติ (Telemetry System)

๑. ระบบตรวจวัดสภาพน้ำทางไกลอัตโนมัติ (Telemetry System)

ระบบตรวจวัดสภาพน้ำทางไกลอัตโนมัติ ประกอบด้วย ๓ ส่วนหลัก ได้แก่ ระบบตรวจวัดข้อมูลทางไกลอัตโนมัติ แบบจำลองคณิตศาสตร์ และระบบสนับสนุนการตัดสินใจ

รูปที่ ๓-๒ ระบบตรวจวัดสภาพน้ำทางไกลอัตโนมัติ

ระบบตรวจวัดข้อมูลทางไกลอัตโนมัติ

๑) **สถานีหลัก** ตั้งอยู่ภายในพื้นที่ห้องควบคุมระบบ (Server Room) ของศูนย์ป้องกันวิกฤติน้ำ ชั้น ๑๑ อาคารกรมทรัพยากรน้ำ กรุงเทพฯ ทำหน้าที่ ควบคุมระบบตรวจวัดสถานภาพน้ำทางไกลอัตโนมัติ ในลุ่มน้ำต่างๆ ที่ดำเนินการแล้วเสร็จ ๑๐ ลุ่มน้ำ มีลุ่มน้ำโขง ซี มูล ยม น่าน บางปะกง ปราจีนบุรี เจ้าพระยา ท่าจีน และทะเลสาบสงขลา ผ่านโครงข่ายการสื่อสารด้วยอุปกรณ์สื่อสารต่างๆ จัดเก็บข้อมูลตรวจวัดจากโครงข่ายสถานีตรวจวัดในระบบฐานข้อมูล และรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากหน่วยงานต่างๆ รวมทั้งประมวลผลแบบจำลองคณิตศาสตร์และระบบสนับสนุนการตัดสินใจ

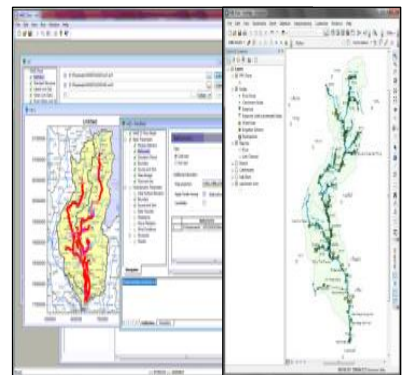
๒) **สถานีรอง** ตั้งอยู่ภายในพื้นที่ที่รับผิดชอบดูแลลุ่มน้ำหลักของ สำนักงานของส่วนอุทกวิทยา สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค ๒, ๓, ๔, ๕ และ ๙ ซึ่งรับผิดชอบ ทำหน้าที่ติดตามและเฝ้าระวังสถานการณ์น้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำยมและน่านอย่างต่อเนื่องตามเวลาจริง (Real Time) โดยผ่านโครงข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อประสานกับหน่วยงานต่างๆ ในการแจ้งเตือนภัยและวางแผนบริหารจัดการกรณีเกิดเหตุการณ์วิกฤต นอกจากนั้น เจ้าหน้าที่ประจำสถานีรองยังรับผิดชอบการดูแลบำรุงรักษาสถานีสนาม

๓) **สถานีสนาม** ทำหน้าที่ตรวจวัดข้อมูลระดับน้ำ ปริมาณน้ำฝน ข้อมูลคุณภาพน้ำ และภาพ CCTV แล้วส่งข้อมูลมายังสถานีหลัก สถานีสนามต้องมีจำนวนสถานีที่เพียงพอ โดยครอบคลุมทั่วทั้งพื้นที่ลุ่มน้ำ โดยคัดเลือกสถานีที่เป็นตัวแทนที่ดีของสภาพอุทกนิยามวิทยา อุทกวิทยา และคุณภาพน้ำของพื้นที่ลุ่มน้ำ โครงข่ายสถานีสนามได้ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน อุปกรณ์หลักที่ติดตั้งที่สถานีสนาม ประกอบด้วย อุปกรณ์ตรวจวัดข้อมูล กล้อง CCTV อุปกรณ์ควบคุมระยะไกล ระบบไฟฟ้า และระบบสื่อสาร

แบบจำลองคณิตศาสตร์

แบบจำลองคณิตศาสตร์ถูกนำมาใช้ในการจำลองสภาพลุ่มน้ำให้อยู่ในรูปแบบความสัมพันธ์เชิงตัวเลข เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณน้ำฝนกับน้ำในแม่น้ำ เมื่อทราบปริมาณฝนจากสถานีสนามก็สามารถนำมาคำนวณได้ว่าจะมีน้ำในแม่น้ำเท่าไร จะก่อให้เกิดน้ำท่วมหรือไม่ เป็นต้น แบบจำลองคณิตศาสตร์ ได้ถูกนำมาประยุกต์ใช้กับระบบตรวจวัดสถานภาพน้ำทางไกลอัตโนมัติ เพื่อช่วยในการประเมินสภาพน้ำภาพรวมของพื้นที่ทั้งในปัจจุบันและอนาคตให้มีความถูกต้องเหมาะสมและทันต่อเหตุการณ์ ประกอบด้วยแบบจำลองคณิตศาสตร์ สำหรับการคำนวณด้านน้ำท่วมแบบจำลองคณิตศาสตร์ สำหรับการคำนวณด้านคุณภาพน้ำ และแบบจำลองคณิตศาสตร์ สำหรับการคำนวณด้านการใช้น้ำ

ระบบสนับสนุนการตัดสินใจ

ระบบสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อวางแผนจัดการวิกฤติน้ำเป็นการติดตามสภาพน้ำจากระบบตรวจวัดทางไกลอัตโนมัติ แล้วนำข้อมูลสภาพน้ำ ณ ปัจจุบัน ไปใช้ในการตัดสินใจคัดเลือกแนวทาง การบริหารจัดการน้ำ โดยใช้แบบจำลองคณิตศาสตร์ ซึ่งจะทำหน้าที่คัดเลือกแนวทางบริหารจัดการน้ำจากเงื่อนไขสภาพน้ำ ณ ขณะนั้นโดยอัตโนมัติ พร้อมทั้งประยุกต์ใช้แบบจำลองคณิตศาสตร์ให้ทำการจำลองสภาพน้ำของพื้นที่ลุ่มน้ำ แล้วจัดส่งผลการคำนวณและแนวทางการบริหารจัดการน้ำไปยังระบบนำเสนอผ่านอินเทอร์เน็ตเป็นรายงานสรุปเพื่อให้หน่วยงานทั่วไป และประชาชนผู้สนใจสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากข้อมูลตรวจวัด และผลการพยากรณ์ได้สะดวกผ่านทางเว็บไซต์ <http://mekhala.dwr.go.th>

บทที่ ๔

การดำเนินการแก้ไขปัญหากล้วยแล้ง

สืบเนื่องจากคณะรัฐมนตรี ได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๕๘ เห็นว่า ปัญหากล้วยแล้งเป็นปัญหาที่สำคัญของประเทศ จึงกำหนดมาตรการช่วยเหลือสำหรับผู้ประสบปัญหากล้วยแล้ง โดยมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องบูรณาการการทำงานร่วมกัน โดยให้พิจารณาช่วยเหลือพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบตามลำดับความเร่งด่วน ตามยุทธศาสตร์กรมทรัพยากรน้ำที่มุ่งเน้นในการพัฒนากลไกและเครื่องมือในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ การอนุรักษ์ พื้นฟู พัฒนาแหล่งน้ำ เพื่อจัดหาต้นทุน รวมถึงการพัฒนา ติดตั้ง ระบบเฝ้าระวัง เตือนภัยพิบัติจากธรรมชาติและรองรับการเปลี่ยนแปลงของสภาวะภูมิอากาศ สามารถกำหนดเป็นแนวทางในการดำเนินงานเพื่อแก้ไขและบรรเทาปัญหากล้วยแล้ง ดังนี้

๔.๑ การป้องกันและลดผลกระทบ (Prevention & Mitigation)

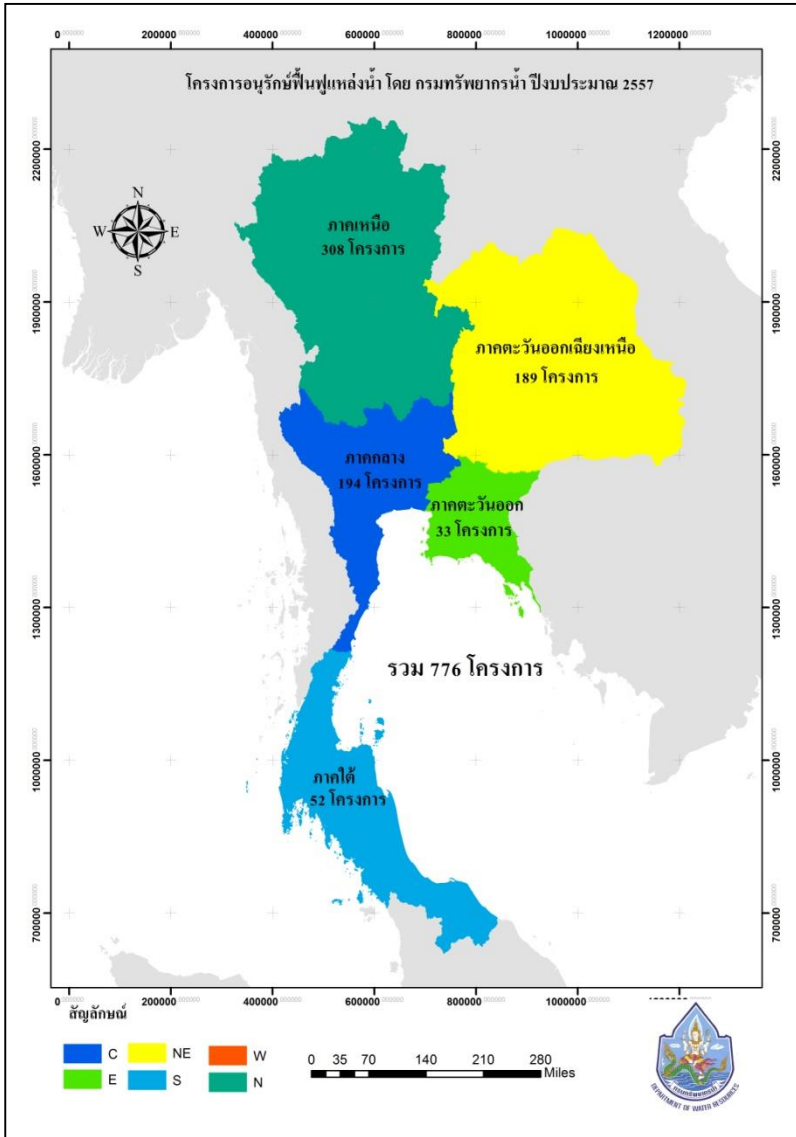
กรมทรัพยากรน้ำได้ดำเนินการโครงการปรับปรุง อนุรักษ์ พื้นฟูแหล่งน้ำ แหล่งน้ำธรรมชาติที่เสื่อมสภาพ ให้เป็นแหล่งกักเก็บน้ำไว้ใช้ในฤดูแล้ง เพิ่มปริมาณน้ำต้นทุน และวางระบบการกระจายน้ำเพื่อตอบสนองต่อความต้องการใช้น้ำ บรรเทาและแก้ไขปัญหากล้วยแล้งในพื้นที่

รูปที่ ๔-๑ โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งน้ำ กรมทรัพยากรน้ำ

๔.๒ โครงการอนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งน้ำของกรมทรัพยากรน้ำปี พ.ศ. ๒๕๕๗, ๒๕๕๘, ๒๕๕๙, ๒๕๖๐

๔.๒.๑ โครงการอนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งน้ำของกรมทรัพยากรน้ำปี พ.ศ. ๒๕๕๗ จำนวน ๗๗๖ แห่ง

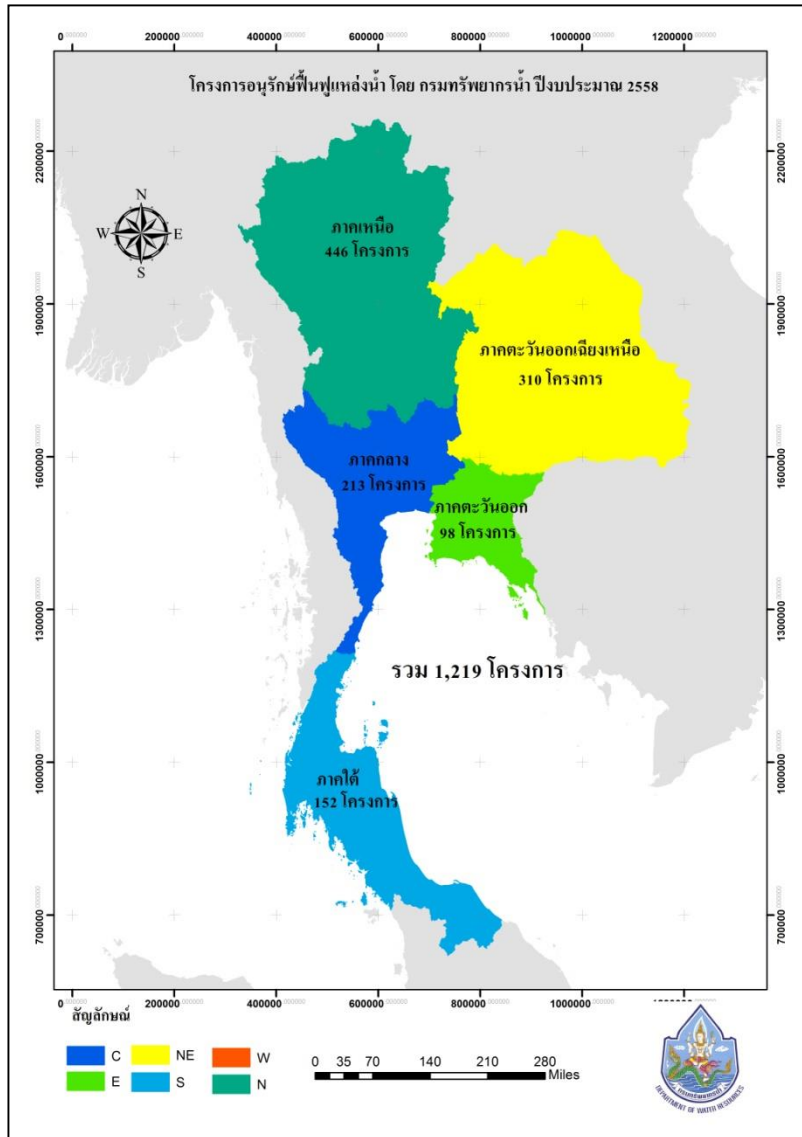

ประโยชน์ที่ได้รับ ประกอบด้วย

- ปริมาณน้ำรวม ๒๐๑.๙๒ ล้าน ลบ.ม.
- ประชาชน ๖๗๓,๐๖๗ คน ไร่
- พื้นที่ ๑๓๔,๖๑๓ ไร่

รูปที่ ๔-๒ โครงการอนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งน้ำของกรมทรัพยากรน้ำปี พ.ศ. ๒๕๕๗

๔.๒.๒ โครงการอนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งน้ำของกรมทรัพยากรน้ำปี พ.ศ. ๒๕๕๘ จำนวน ๑,๒๑๙ แห่ง

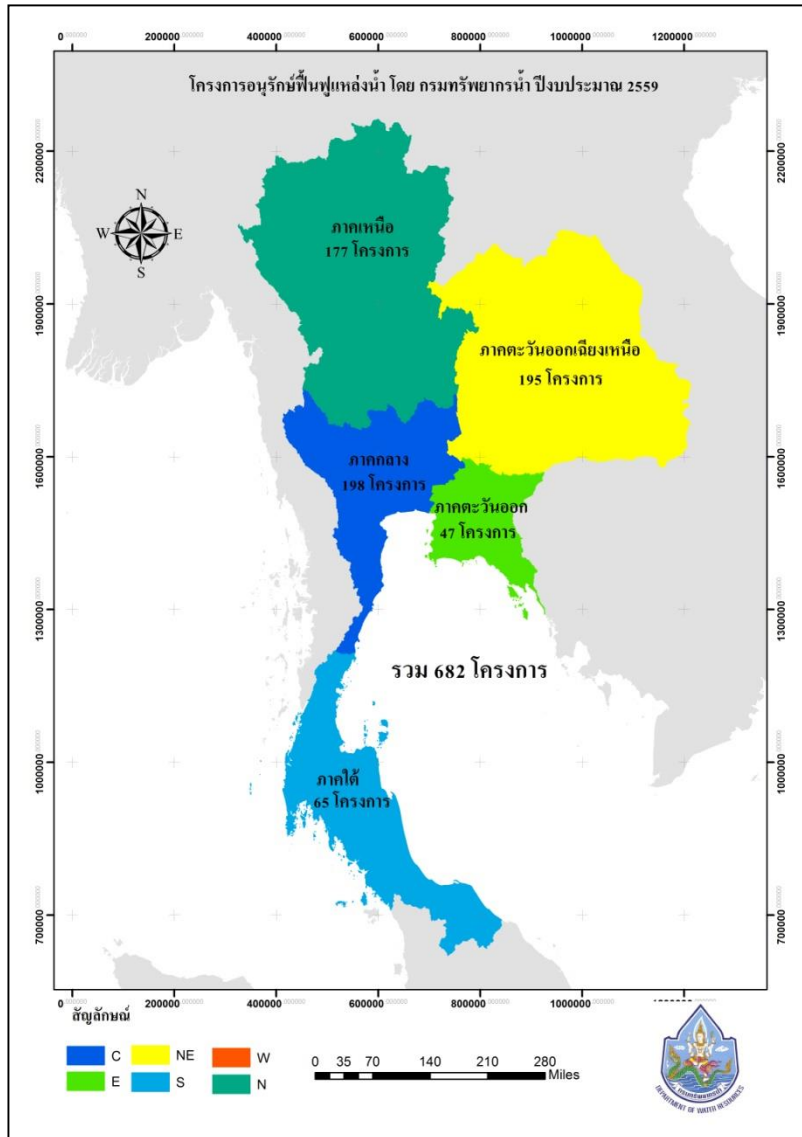

ประโยชน์ที่ได้รับ ประกอบด้วย

- ปริมาณน้ำ รวม ๓๖๑.๕๑ ล้านลบม.
- ประชาชน ๑,๒๐๕,๐๔๔ คน
ครัวเรือน
- พื้นที่ ๒๔๑,๐๐๙ ไร่

รูปที่ ๔-๓ โครงการอนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งน้ำของกรมทรัพยากรน้ำปี พ.ศ. ๒๕๕๘

๔.๒.๓ โครงการอนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งน้ำของกรมทรัพยากรน้ำปี พ.ศ. ๒๕๕๙ จำนวน ๖๘๒ โครงการ

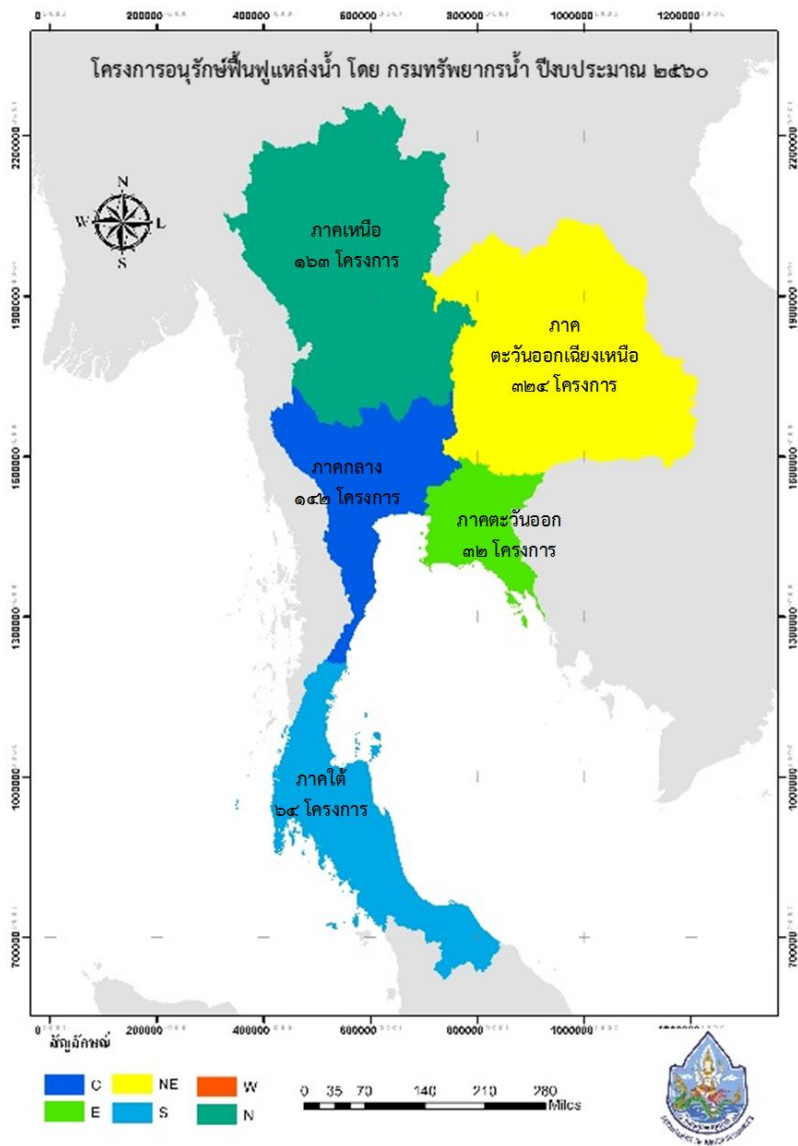
ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- ปริมาณน้ำรวม ๑๙๒.๒๘ ล้าน ลบ.ม.
- ประชาชน ๖๔๐,๙๑๗ครัวเรือน
- พื้นที่รับประโยชน์ ๑๒๘,๑๘๓ ไร่

รูปที่ ๔-๔ โครงการอนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งน้ำของกรมทรัพยากรน้ำปี พ.ศ. ๒๕๕๙

๔.๒.๔ โครงการอนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งน้ำของกรมทรัพยากรน้ำปี พ.ศ. ๒๕๖๐ จำนวน ๗๒๕ แห่ง

ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- ปริมาณน้ำรวม ๑๘๗.๗๘ ล้าน ลบ.ม.
- ประชาชน ๑๕๖,๐๐๐ คน
- พื้นที่รับประโยชน์ ๑๑๒,๐๐๐ ไร่

รูปที่ ๔-๕ โครงการอนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งน้ำของกรมทรัพยากรน้ำปี พ.ศ. ๒๕๖๐

๔.๓ การติดตามผลการดำเนินงานโครงการอนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งน้ำของกรมทรัพยากรน้ำ

โครงการปรับปรุงฟื้นฟูแหล่งน้ำห้วยวังตง บ้านนาคำ หมู่ที่ ๓ ตำบลนาหมอม้า อำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ เพื่อใช้กักเก็บน้ำบรรเทาอุทกภัยและภัยแล้ง

โครงการปรับปรุงฟื้นฟูแหล่งน้ำห้วยยาวตอนกลาง บ้านนาหมอม้า หมู่ที่ ๑ ตำบลนาหมอม้า อำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ เป็นโครงการที่สามารถบรรเทาปัญหาภัยแล้งและอุทกภัยให้แก่ราษฎรได้เนื่องจากเป็นแก้มลิงในฤดูน้ำหลาก ใช้เป็นแหล่งเก็บน้ำไว้ใช้ในช่วงฤดูแล้งและช่วยแก้ไขปัญหาขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรและฟื้นฟูระบบนิเวศ

โครงการอนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งน้ำหนองน้ำบ้านกุดกุง หมู่ที่๑,๖ ตำบลกุดกุง อำเภอคำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร ซึ่งเป็นโครงการที่ช่วยเหลือปัญหาขาดแคลนน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค ทำการเกษตร ช่วยฟื้นฟูระบบนิเวศและบรรเทาปัญหาภัยแล้งและอุทกภัย ทั้งนี้ยังเป็นแก้มลิงเพื่อช่วยเก็บกักน้ำในภาวะวิกฤติอุทกภัย และสามารถช่วยเหลือระบบชลประทานได้อีกด้วย

โครงการอนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งน้ำห้วยคำเตย บ้านป่าหวาย หมู่ที่ ๗ ตำบลบ้านโคก อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร เป็นโครงการเพื่อกักเก็บน้ำ และช่วยเหลือการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร อุปโภคบริโภคในพื้นที่

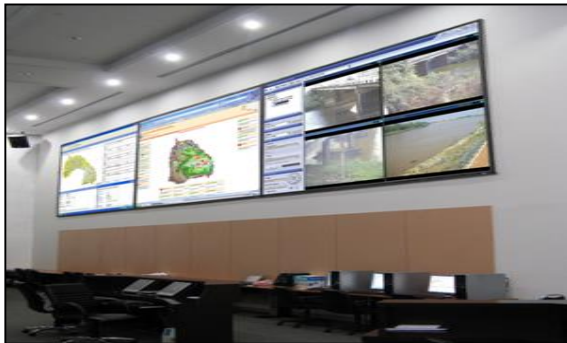

โครงการปรับปรุงฟื้นฟูแหล่งน้ำห้วยเปรม บ้านบาก ตำบลคำบก อำเภอดำชะอี จังหวัดมุกดาหาร เป็นโครงการเพื่อปรับปรุงแหล่งน้ำและเพิ่มศักยภาพแหล่งน้ำให้กักเก็บน้ำเพียงพอต่อการเกษตร อุปโภคบริโภค และรักษาระบบนิเวศน์

๔.๔ การเตรียมความพร้อม (Preparedness)

การเตรียมการโดยการเตรียมความพร้อมในการรับมือกับสถานการณ์ภัยแล้งที่จะเกิดขึ้น เพื่อป้องกันและบรรเทาความรุนแรงของปัญหา โดยการจัดตั้งศูนย์ติดตามสถานการณ์น้ำ ทั้งในส่วนกลาง (ศูนย์ป้องกันวิกฤติน้ำ กรมทรัพยากรน้ำ) และส่วนภูมิภาค (สำนักงานทรัพยากรน้ำ ภาค ๑ - ๑๑) เพื่อรวบรวมข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำ มาบริหารจัดการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นได้อย่างถูกต้องรวดเร็ว และทันต่อเหตุการณ์ อย่างมีประสิทธิภาพ

รูปที่ ๔-๖ ศูนย์อำนวยการติดตามและแก้ไขปัญหาภัยแล้งส่วนกลาง ณ ศูนย์ป้องกันวิกฤติน้ำ กรมทรัพยากรน้ำ

รูปที่ ๔-๗ ศูนย์อำนวยการติดตามและแก้ไขปัญหาภัยแล้งส่วนภูมิภาค (สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค ๑ - ๑๑)

รูปที่ ๔-๘ เจ้าหน้าที่ศูนย์อำนวยการติดตามและแก้ไขปัญหาภัยแล้งส่วนภูมิภาค และการปฏิบัติงาน

คำสั่งกรมทรัพยากรน้ำ
ที่ ๒๒ / ๒๕๖๐

เรื่อง จัดตั้งศูนย์อำนวยการติดตามและแก้ไขปัญหาภัยแล้ง ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๐

เพื่อเป็นการเตรียมการรองรับและสนับสนุนการแก้ไขปัญหาภัยแล้งได้อย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพและ ถูกต้องตามหลักวิชาการ จึงเห็นควรจัดตั้งศูนย์อำนวยการติดตามและแก้ไขปัญหาภัยแล้ง ประจำปี ๒๕๖๐ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ดังนี้

๑. ส่วนกลาง

ให้มีศูนย์อำนวยการติดตามและแก้ไขปัญหาภัยแล้ง ปีงบประมาณ ๒๕๖๐ ส่วนกลาง ขึ้นที่ ศูนย์เมขลา กรมทรัพยากรน้ำ โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑.๑ องค์ประกอบ

(๑) อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ	ผู้อำนวยการศูนย์ฯ
(๒) รองอธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ(เพื่ออธิบดีมอบหมาย)	รองผู้อำนวยการศูนย์ฯ
(๓) ผู้อำนวยการสำนักบริหารจัดการน้ำ	กรรมการ
(๔) ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนทรัพยากรน้ำ	กรรมการ
(๕) ผู้อำนวยการสำนักอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งน้ำ	กรรมการ
(๖) ผู้อำนวยการสำนักงานเลขานุการ คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ	กรรมการ
(๗) ผู้อำนวยการศูนย์ป้องกันวิกฤติน้ำ	กรรมการและเลขานุการ
(๘) ผู้อำนวยการส่วนประสานการปฏิบัติงาน ศูนย์ป้องกันวิกฤติน้ำ	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๑.๒ อำนาจหน้าที่

- (๑) กำหนดมาตรการและแนวทางในการบรรเทาและแก้ไขปัญหาภัยแล้ง
- (๒) ติดตาม วิเคราะห์ ประเมินสถานการณ์ภัยแล้งอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง
- (๓) ประสานการปฏิบัติงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาภัยแล้ง
- (๔) เสนอแนวทางปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาภัยแล้ง อย่างมีประสิทธิภาพและทันต่อ

เหตุการณ์

- (๕) แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานประจำศูนย์ ในการรับแจ้งเหตุและนำเสนอข้อมูลเพื่อใช้ประกอบในการแก้ไขปัญหาภัยแล้ง
- (๖) รายงานสถานการณ์และสร้างการรับรู้และความเข้าใจกับประชาชน
- (๗) ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

๒. ส่วนภูมิภาค...

๒. ส่วนภูมิภาค

ให้มีศูนย์อำนวยการติดตามและแก้ไขปัญหาภัยแล้ง ส่วนหน้า ขึ้นในสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค ๑ - ๑๑ โดยมีองค์ประกอบตามความเหมาะสมของสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค ๑ - ๑๑ และมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(๑) ติดตามสถานการณ์ และให้ความช่วยเหลือเพื่อบรรเทาปัญหาภัยแล้งในพื้นที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค

(๒) ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาภัยแล้งในพื้นที่สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค

(๓) รายงานสถานการณ์ พื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากภัยแล้งและการแก้ไข รวมทั้งสรุปการให้ความช่วยเหลือของสำนักงานทรัพยากรน้ำภาคและหน่วยงานอื่นๆ ในจังหวัด ต่อศูนย์อำนวยการติดตามและแก้ไขปัญหาภัยแล้ง ส่วนกลาง ทุกวันศุกร์ ก่อนเวลา ๑๒.๐๐ น.

(๔) จัดทำบัญชีรายชื่อ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องจักร ที่สามารถช่วยเหลือภัยแล้ง พร้อมทั้งตั้งและผู้รับผิดชอบ รายงานต่อศูนย์อำนวยการติดตามและแก้ไขปัญหาภัยแล้ง ส่วนกลาง และผู้ว่าราชการจังหวัดในพื้นที่ที่รับผิดชอบ

(๕) แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อช่วยเหลือการปฏิบัติงานตามความจำเป็น

(๖) ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้ เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

(นายวรศาสตร์ อภัยพงษ์)
อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ

๔.๕ การเผชิญเหตุหรือการจัดการภาวะฉุกเฉิน (Emergency Response)

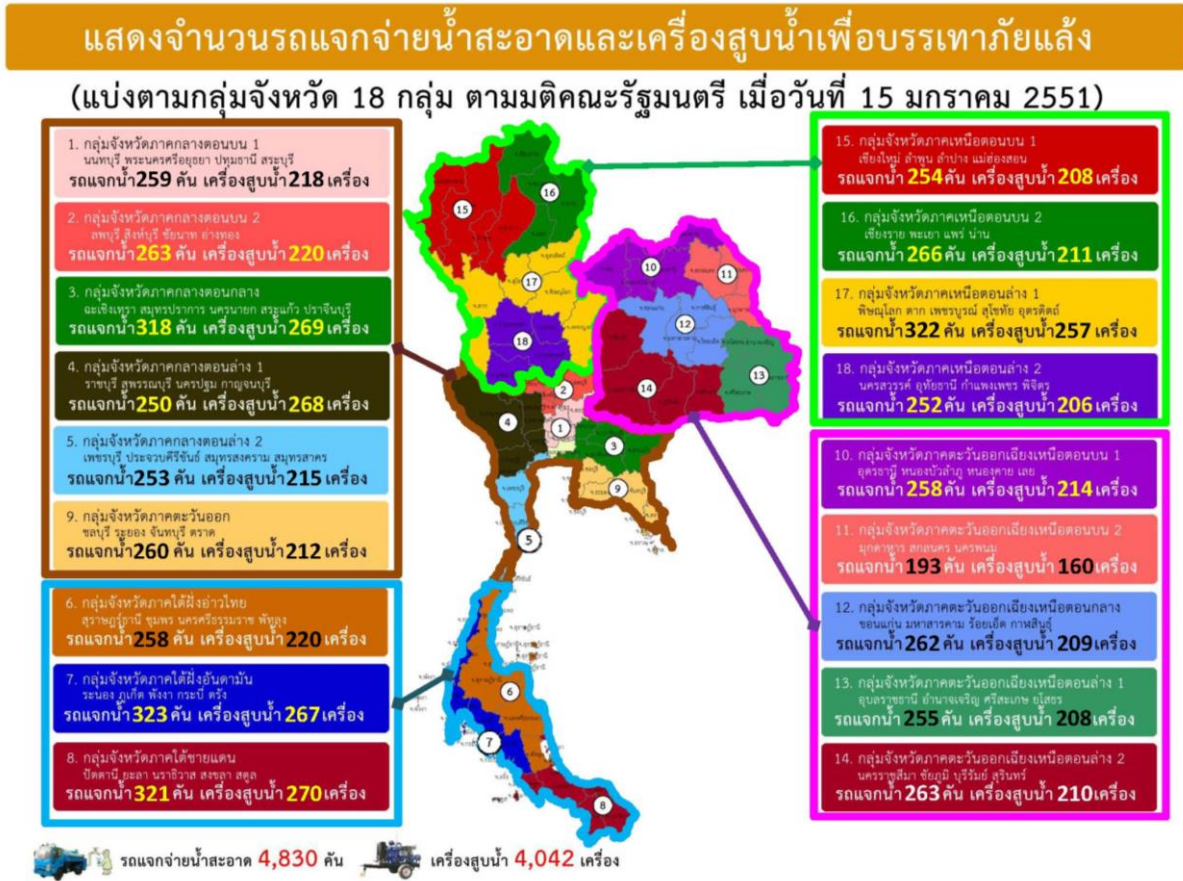
กรมทรัพยากรน้ำได้ดำเนินการแก้ไขสถานการณ์เบื้องต้นจากภาวะภัยแล้งและการขาดแคลนน้ำ โดยได้จัดเตรียมชุดเครื่องสูบน้ำเคลื่อนที่ (Mobile Pump Unit) สูบน้ำจากแหล่งน้ำสายหลักหรือลำน้ำสาขาไปเก็บไว้ในแหล่งน้ำธรรมชาติ เพื่อผลิตน้ำประปา และช่วยเหลือการเกษตร พร้อมทั้งแจกจ่ายน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค พร้อมทั้งการบูรณาการทำงานร่วมกันกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ เพื่อให้สามารถเข้าไปช่วยเหลือและบรรเทาปัญหาการขาดแคลนน้ำและภัยแล้งให้กับประชาชนที่เดือดร้อนได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

ตารางที่ ๔-๑ เครื่องมือและอุปกรณ์รองรับสถานการณ์วิกฤติน้ำ

ที่	ที่ตั้ง เครื่องมือ	ขนาด เครื่องมือ											รวม
		สทภ. ๑	สทภ. ๒	สทภ. ๓	สทภ. ๔	สทภ. ๕	สทภ. ๖	สทภ. ๗	สทภ. ๘	สทภ. ๙	สทภ. ๑๐	สทภ. ๑๑	
๑.	เครื่องสูบน้ำ ขนาด ๘ นิ้ว	๔	-	๒	๓	๒	๒	๒	-	๔	-	๑	๒๐
๒.	เครื่องสูบน้ำ ขนาด ๑๐ นิ้ว	๕	๒	๓	๔	๓	๓	๓	๑	๖	๑	๑	๓๒
๓.	เครื่องสูบน้ำ ขนาด ๑๒ นิ้ว	๑๕	๓๐	๑๔	๑๔	๑๕	๒๐	๒๕	๒๐	๒๐	๑๕	๑๒	๒๐๐
๔.	เครื่องสูบน้ำ ขนาด ๒๐ นิ้ว	-	๑๐	-	-	-	-	-	-	-	-	-	๑๐
๕.	เครื่องสูบน้ำ ขนาด ๒๖ นิ้ว	-	๒	๑	๑	-	๒	๒	๑	๒	๑	-	๑๒
๖.	เครื่องสูบน้ำ ขนาด ๓๐ นิ้ว	-	๕	-	-	-	๕	๕	-	๕	๔	-	๒๔
๗.	รถบรรทุก ๑๐ ล้อ พร้อมเครน (NGV)	-	๑	๑	๑	-	๑	๑	๑	๑	๑	-	๘
๘.	รถบรรทุก ๖ ล้อ (NGV)	๓	๕	๑	๓	๒	-	๑	๒	๒	๑	๑	๒๑
๙.	รถบรรทุก ๖ ล้อ พร้อมเครน	๑	๒	๑	๑	๑	๑	๒	๑	๒	๑	๑	๑๔
	รวม	๒๘	๕๗	๒๓	๒๗	๒๓	๓๔	๔๑	๒๖	๔๒	๒๔	๑๖	๓๔๑

ข้อมูล ณ วันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๐

นอกจากนี้กรมทรัพยากรน้ำ ได้ประสานกับหน่วยงานต่างๆเพื่อจัดทำฐานข้อมูล เครื่องสูบน้ำ และรถแจกจ่ายน้ำ เพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาภัยแล้ง โดยแบ่งตามเขตการตรวจราชการของสำนักนายกรัฐมนตรี ซึ่งเป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๑ จำนวน ๑๘ กลุ่ม ดังรูปที่ ๔-๘

รูปที่ ๔-๘ ภาพแสดงจำนวนรถแจกจ่ายน้ำสะอาด และเครื่องสูบน้ำ

ภาพกิจกรรมการแก้ไขและบรรเทาปัญหาภัยแล้ง

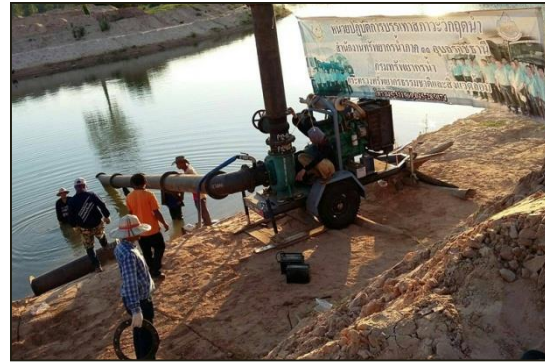

รูปที่ ๔-๙ ศูนย์ผลิตและบริการน้ำดื่มสะอาด

รูปที่ ๔-๑๐ รถบรรทุกน้ำ และเครื่องผลิตน้ำประปา

รูปที่ ๔-๑๑ การสูบน้ำเพื่อช่วยเหลือพื้นที่ประสบภัยแล้ง

รูปที่ ๔-๑๒ การแจกจ่ายน้ำเพื่อช่วยเหลือพื้นที่ประสบภัยแล้ง

ตารางที่ ๔-๒ ผลการดำเนินการช่วยเหลือพื้นที่ประสบปัญหาภัยแล้ง (๑ ต.ค.๕๙ - ๓๑พ.ค.๖๐)

หน่วย ดำเนินงาน	จังหวัด	จุด ดำเนินการ (แห่ง)	ปริมาณ สูบน้ำ (ลบ.ม.)	ปริมาณ แจกจ่ายน้ำ (ลิตร)	ประโยชน์ที่ได้รับ		
					ครัวเรือน	ประชากร	พื้นที่ การเกษตร /ไร่
สทภ.๑	ลำปาง	๑	-	๒๒,๓๑๔	๓๗๐	๑,๑๓๐	-
	กำแพงเพชร	๑	-	๘,๗๖๕.๐๐	๔๔๐.๐๐	๑,๓๒๐.๐๐	-
	เชียงราย	๒	-	๑๐,๑๙๔	๔๑๓	๑,๒๓๙	-
	แม่ฮ่องสอน	๒	๒๙๔,๐๐๐	๑๕,๑๕๐	๓,๒๓๔	๑๒,๓๑๕	-
	เชียงใหม่	๑	-	๑๒,๘๕๗	๓๕๐	๑,๐๕๐	-
สทภ.๒	สระบุรี	๒	๔๐๕,๐๐๐	๒๗๐,๐๐๐	๓,๑๒๕	๑๐,๒๖๓	-
	นครสวรรค์	๓	๗,๗๑๔,๔๔๐	๑๗๔,๐๐๐	๖๐๙	๒,๑๘๕	๖๐๐
	อุทัยธานี	๑	๓๔๕,๐๖๐	-	๑๕๐	๖๐๐	-
	สิงห์บุรี	๑	๑๘๙,๕๔๐	-	๗๐	๔๐๐	-
สทภ.๓	อุดรธานี	๕	๓๗๓,๗๐๐	-	๒,๐๒๑	๘,๖๕๐	-
	นครพนม	๑	๗๘,๗๕๐	-	๓๓๐	๑,๕๐๐	-
	สกลนคร	๑	๓๖๒,๘๘๐	-	๗๒๒	๒,๕๘๓	-
สทภ.๔	ขอนแก่น	๑๒	๘๒๘,๕๔๐	-	๕,๔๔๗	๑๘,๔๒๑	-
	ชัยภูมิ	๑	๔๕,๐๐๐	-	๑๖๓	๗๔๑	-
	ร้อยเอ็ด	๑	๒๕,๐๐๐	-	๑๖๕	๖๖๐	-
	มหาสารคาม	๑	๑๐๒,๐๖๐	-	๓๘๗	๙๗๒	-
	กาฬสินธุ์	๑	๖๐,๐๐๐	-	๑๔๑	๔๘๕	-
สทภ.๕	นครราชสีมา	๑๒	๙๑๙,๘๘๐	-	๒,๒๑๑	๘,๖๘๗	-
	บุรีรัมย์	๓	๔๙๒,๓๐๐	-	๑,๓๖๕	๖,๐๖๙	-

หน่วย ดำเนินงาน	จังหวัด	จุด ดำเนินการ (แห่ง)	ปริมาณ สูบน้ำ (ลบ.ม.)	ปริมาณ แจกจ่ายน้ำ (ลิตร)	ประโยชน์ที่ได้รับ		
					ครัวเรือน	ประชากร	พื้นที่ การเกษตร /ไร่
สทภ.๖	สระแก้ว	๙	๒,๐๘๓,๕๖๐	-	๑๕,๗๐๔	๖๐,๙๓๑	๗,๕๐๐
	ปราจีนบุรี	๖	๑,๓๙๒,๖๔๐	-	๓,๔๒๒	๑๐,๙๔๙	๖,๑๕๐
	นครนายก	๑	๘๙,๖๐๐	-	๒๑๖	๘๐๓	-
สทภ.๗	ราชบุรี	๖	๑,๗๙๘,๗๔๐	-	๒,๑๐๐	๕,๗๖๐	๒,๐๕๐
	สุพรรณบุรี	๑	๖๙,๖๖๐	-	๒๐๐	๘๐๐	-
สทภ.๙	แพร่	๑	๔๑๗,๐๐๐	-	๕๘	๒๓๒	๓,๐๐๐
	อุตรดิตถ์	-	-	๘๖๔,๒๘๗	๓,๑๔๑	๑๔,๖๑๙	-
สทภ.๑๑	อำนาจเจริญ	๑	๓๔,๐๐๐	-	๒๒๐	๑,๐๑๐	-
	ยโสธร	๒	๓๒,๔๐๐	-	๑,๑๒๗	๔,๖๗๔	๕๐
	อุบลราชธานี	๑	๒๔,๐๐๐	-	๓๓๔	๑,๔๓๕	-
	๒๙ จังหวัด	๘๐	๑๘,๑๓๗,๗๕๐	๑,๓๓๗,๕๖๗	๔๘,๒๓๕	๑๘๐,๔๘๓	๑๙,๓๕๐

๔.๖ การรณรงค์การใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า

กรมทรัพยากรน้ำ ได้ทำการประชาสัมพันธ์รณรงค์การเตรียมความพร้อมพิชิตภัยแล้งและมาตรการการใช้น้ำอย่างประหยัดในช่วงหน้าแล้ง เพื่อสร้างวินัยการใช้น้ำอย่างมีคุณค่าและปลูกจิตสำนึกให้เห็นคุณค่าของน้ำ

รูปที่ ๔-๑๓ การรณรงค์การใช้น้ำอย่างประหยัด

รูปที่ ๔-๑๔ การเตรียมพร้อมระบบประปาเพื่อเผชิญปัญหาภัยแล้ง

๔.๗ การฟื้นฟู (Recovery)

นอกจากการดำเนินการในด้านการป้องกัน การเผชิญเหตุ และการเตรียมความพร้อมแล้ว กรมทรัพยากรน้ำได้ดำเนินการในการตรวจสอบ ซ่อมแซม และบำรุงรักษาเครื่องมือและอุปกรณ์ เพื่อให้สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพในการตรวจสอบ ติดตาม การเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์น้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำ รวมถึงการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานภายใต้กระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในการเยียวยาช่วยเหลือผู้ประสบภัยแล้งตามลำดับความเร่งด่วน การเร่งขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำและภัยแล้งพื้นที่แล้งซ้ำซาก การอนุรักษ์ ฟื้นฟู และการพัฒนาแหล่งน้ำให้เหมาะสมกับศักยภาพพื้นที่ เพื่อเพิ่มปริมาณน้ำต้นทุน บรรเทา และแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำและภัยแล้ง

รูปที่ ๔-๑๕ การตรวจสอบ บำรุงรักษาระบบตรวจวัดสภาพน้ำทางไกลอัตโนมัติ (Telemetry System)

๔.๘ แนวทางการแก้ไขปัญหา

จากการจัดทำสมมูลน้ำ พบว่าบางอำเภอมีปริมาณน้ำเพียงพอต่อความต้องการ แต่เมื่อได้ลงตรวจสอบในพื้นที่ พบว่าบางหมู่บ้านมีปริมาณน้ำที่เกินความต้องการ และบางหมู่บ้านขาดแคลนน้ำ ปัญหาดังกล่าวเกิดจากในบางพื้นที่ยังไม่มีระบบกระจายน้ำ ทำให้ไม่สามารถกระจายน้ำจากพื้นที่ที่มีน้ำมากไปยังพื้นที่ที่มีน้ำน้อย ทำให้บางพื้นที่ต้องประกาศเป็นเขตให้ความช่วยเหลือด้านภัยแล้ง ของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

กรมทรัพยากรน้ำ มิได้นิ่งนอนใจในปัญหาดังกล่าว จึงได้มีการจัดทำโครงการหนึ่งหมู่บ้านหนึ่งแหล่งน้ำ หรือ One Village One Water Supply : OVOWS นอกจากนี้พื้นที่ใดมีแหล่งน้ำแต่ยังไม่มีระบบกระจายน้ำ กรมทรัพยากรน้ำได้ออกแบบระบบกระจายน้ำ ดังรูปที่ ๔-๑๕ และ ๔-๑๖

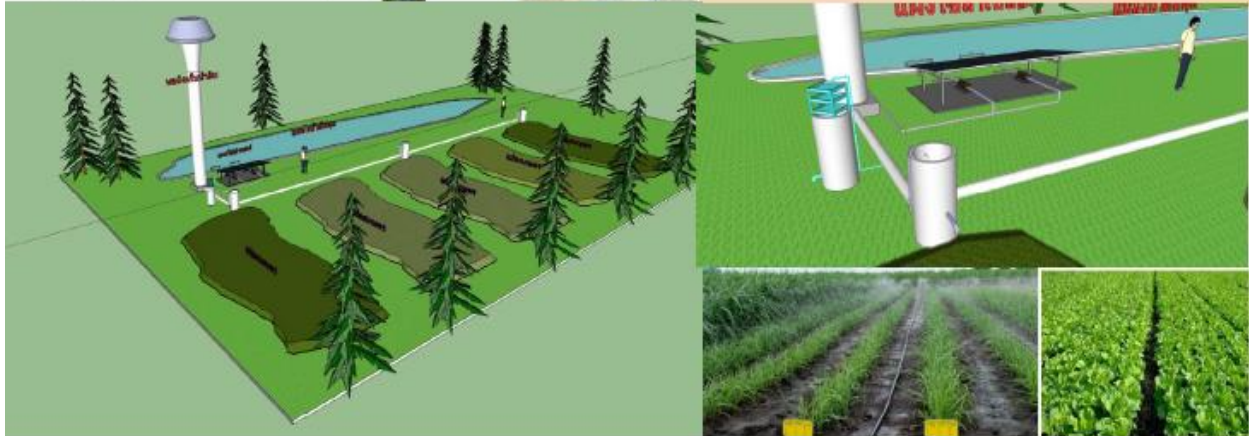

แนวคิดโครงการ

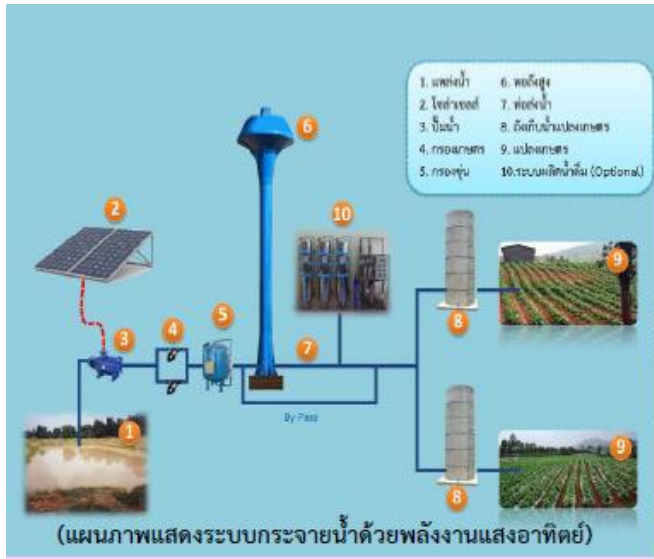
ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำหมู่บ้านหรือใช้แหล่งน้ำที่มีอยู่เดิม แล้วนำแผงพลังงานแสงอาทิตย์มาต่อเข้ากับปั๊มเพื่อสูบน้ำจากแหล่งน้ำ มาพักไว้ที่หอถังสูงเพื่อจ่ายไปยังถังกระจายน้ำในพื้นที่เกษตรกรรมครัวเรือน ซึ่งเกษตรกรสามารถนำน้ำจากถังกระจายน้ำมาใช้ในพื้นที่เกษตรกรรมครัวเรือนซึ่งอาจใช้ระบบการให้น้ำหยดหรือ แบบสปริงเกอร์ ขึ้นกับชนิดพืชที่ปลูก หรือสูบน้ำดิบโดยตรงเพื่อจ่ายเข้าระบบแปลงเกษตร

พืชที่ควรปลูก : พืชที่ใช้น้ำน้อยและมีมูลค่าสูง เช่นหัวผักกาด มะเขือม่วง มะเขือยาว ผักกาดหอม ผักกาดขาว เป็นต้น

รูปที่ ๔-๑๖ โครงการหนึ่งหมู่บ้านหนึ่งแหล่งน้ำ หรือ One Village One Water Supply : OVOWS

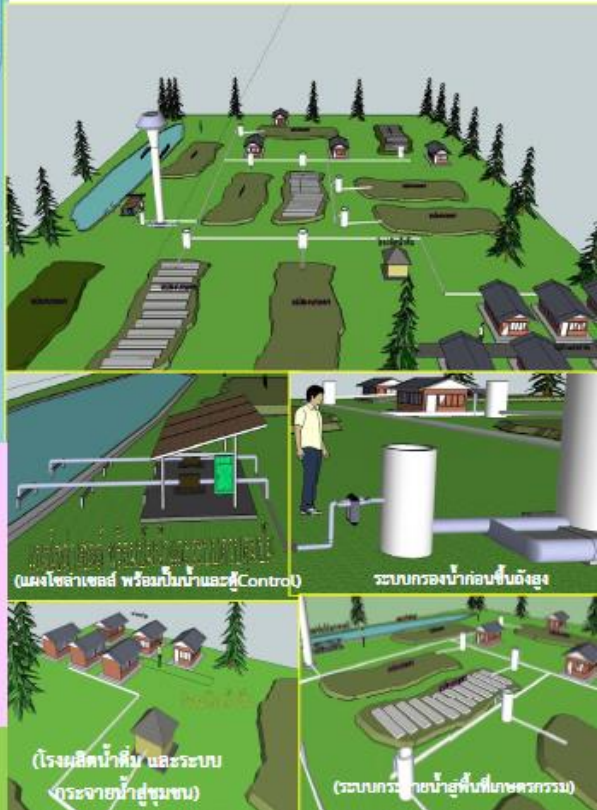

แนวคิดโครงการ

ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำหมู่บ้านหรือใช้แหล่งน้ำที่มีอยู่เดิมแล้วนำแผงพลังงานแสงอาทิตย์มาต่อเข้ากับปั๊มเพื่อสูบน้ำจากแหล่งน้ำ มาพักไว้ที่หอถังสูงเพื่อจ่ายไปยังถังกระจายน้ำในพื้นที่เกษตรกรรมครัวเรือน ซึ่งเกษตรกรสามารถนำน้ำจากถังกระจายน้ำมาใช้ในพื้นที่เกษตรกรรมครัวเรือนซึ่งอาจใช้ระบบการให้น้ำหยดหรือ แบบสปริงเกอร์ ขึ้นกับชนิดพืชที่ปลูกหรือสูบน้ำดิบโดยตรงเพื่อจ่ายเข้าระบบแปลงเกษตร

พืชที่ควรปลูก : พืชที่ใช้น้ำน้อยและมีมูลค่าสูง เช่น หัวผักกาด มะเขือม่วง มะเขือยาว ผักกาดหอม ผักกาดขาว เป็นต้น

แผนภาพสามมิติแสดงระบบกระจายน้ำด้วยพลังงานแสงอาทิตย์

รูปที่ ๔-๑๗ โครงการอ่างเก็บน้ำหมู่บ้านและระบบกระจายน้ำพลังงานแสงอาทิตย์

บทที่ ๕

ผลการดำเนินงานแก้ไขปัญหาภัยแล้งของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

สรุปการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการน้ำ ปี ๒๕๕๗-๒๕๖๙ มีรายละเอียดดังนี้

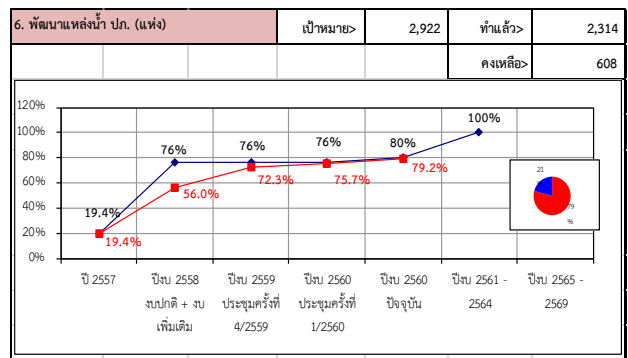
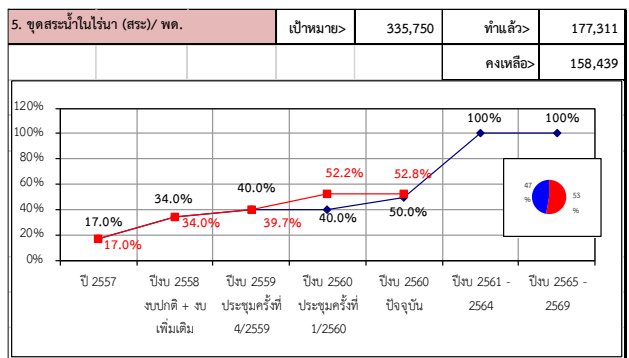
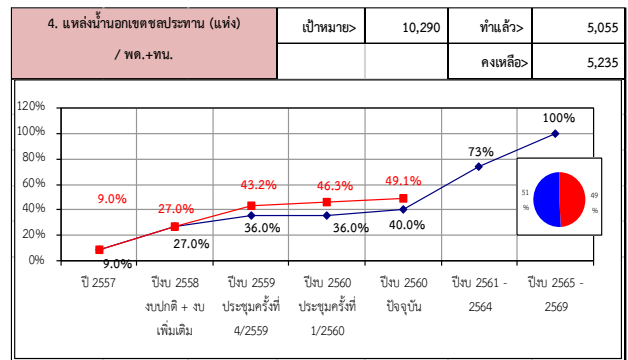
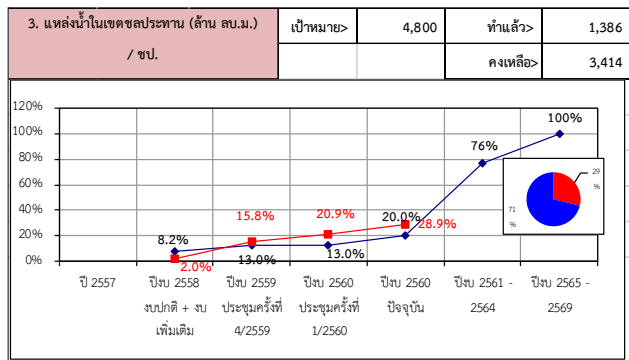
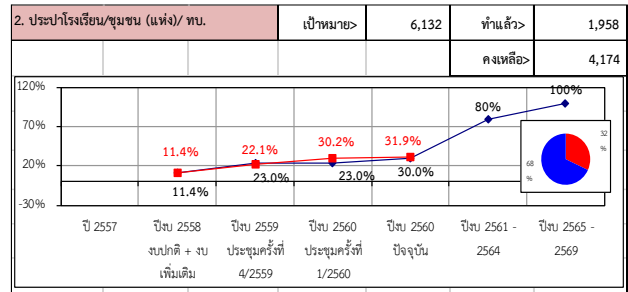
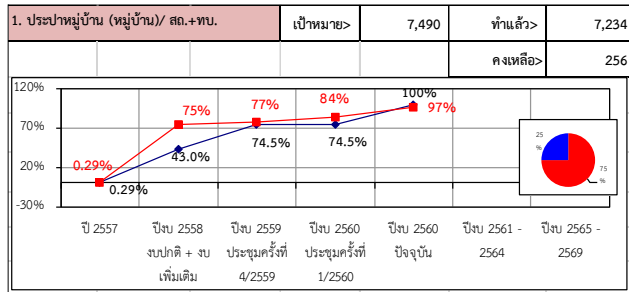
๕.๑ มาตรการช่วยเหลือเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากภัยแล้งของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ข้อมูลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ (๑๕ หน่วยงาน) ข้อมูล ณ วันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๐

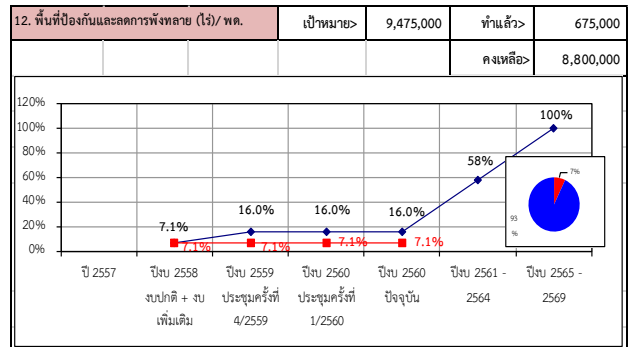
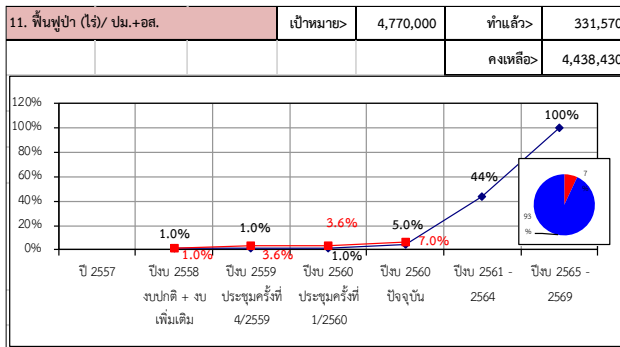
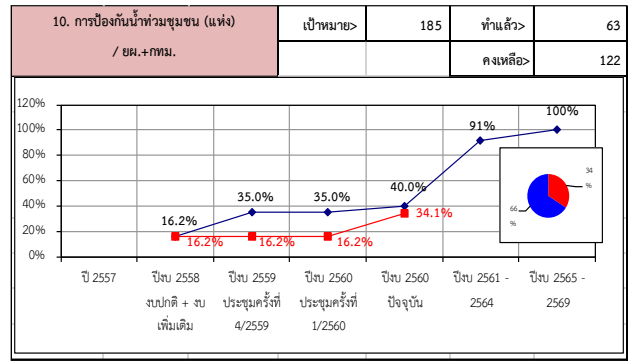
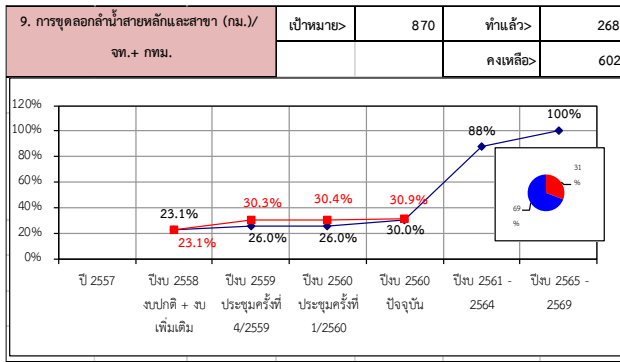
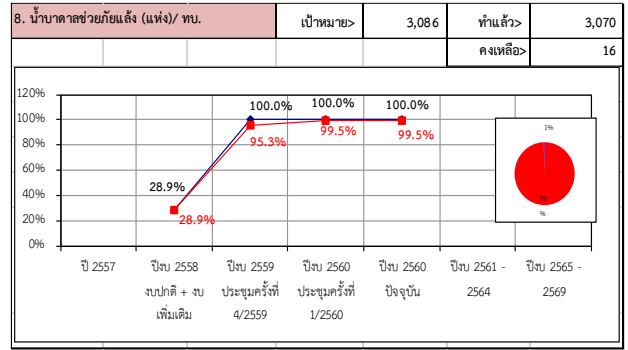
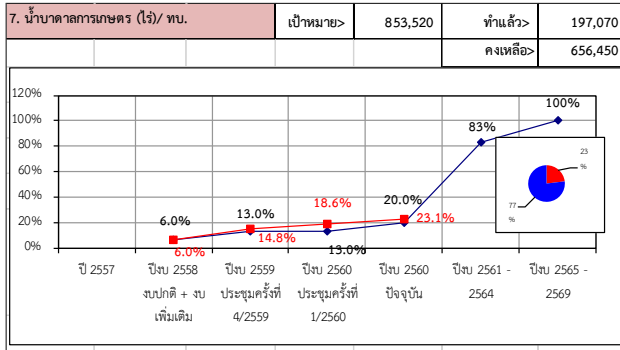
- พัฒนาระบบประปาหมู่บ้านแล้ว ๗,๒๓๔ หมู่บ้าน
- มีประปาโรงเรียน/ชุมชนแล้ว ๑,๙๕๘ แห่ง
- พัฒนาแหล่งน้ำทั้งในและนอกเขตชลประทานได้ ๒,๔๕๐.๘๕ ล้านลูกบาศก์เมตร
- พัฒนาน้ำบาดาลมาใช้ประโยชน์ได้รวม ๓๒๓.๐๓ ล้านลูกบาศก์เมตร (เจาะบ่อบาดาลเพิ่มประสิทธิภาพฯ ปริมาณน้ำ ๒๓.๙๓ ล้านลูกบาศก์เมตร)
- น้ำบาดาลเพื่อการอุปโภคบริโภค ๘๑.๖๖ ล้านลูกบาศก์เมตร (ไม่รวมประปาหมู่บ้าน) (เพิ่มประสิทธิภาพฯ ปริมาณน้ำ ๒๓.๙๓ ล้านลูกบาศก์เมตร)
- น้ำบาดาลเพื่อการเกษตร ๒๔๑.๓๘ ล้านลูกบาศก์เมตร
- เป้าหมายจำนวนบ่อน้ำบาดาลรวมทั้งหมด ปี ๒๕๕๘-๕๙ เพิ่มเติม= ๖,๙๒๒ บ่อ
- ผลดำเนินการเจาะบ่อน้ำบาดาลแล้วเสร็จ ปี ๒๕๕๘-๕๙ เพิ่มเติม= ๖,๓๘๓ บ่อ
- พื้นฟูพื้นที่ป่าต้นน้ำได้ ๓๓๑,๕๗๐ ไร่
- พัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพระบบรวบรวมและระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนแล้ว ๒๑ แห่ง
- โครงการสูบน้ำด้วยพลังงานแสงอาทิตย์ ดำเนินการในปี ๒๕๕๙ แล้วจำนวน ๑๑ แห่ง
- สรุปปริมาณน้ำเพื่อการเกษตรที่ทำแล้ว ๒,๖๙๒.๒๒ ล้านลูกบาศก์เมตร (คิดเป็นร้อยละ ๓๒ ของเป้าหมาย ๑ -๑๓ ปีของหน่วยงาน)
- ปัจจุบันมีน้ำเก็บแล้ว ๖๖๒.๗๖ ล้านลูกบาศก์เมตร

๕.๒ การดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการน้ำ ปี ๒๕๕๗-๒๕๖๙

สรุปการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการน้ำ ปี ๒๕๕๗-๒๕๖๙ (ข้อมูล ณ วันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๐)

สรุปการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการน้ำ ปี ๒๕๕๗-๒๕๖๙ (ข้อมูล ณ วันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๐)

บทที่ ๖

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาภัยแล้ง

จากสภาพปัญหาภัยแล้งและการขาดแคลนน้ำที่เกิดขึ้น มาตรการในการบริหารจัดการตามบริบทเชิงโครงสร้างและไม่ใช่โครงสร้าง เพื่อป้องกันและบรรเทาผลกระทบและความเสี่ยงจากภัยแล้ง รวมถึงการเตรียมพร้อมเพื่อรองรับการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ตามบริบทลักษณะพื้นที่และเงื่อนไขด้านอุตุ-อุทกวิทยา มีดังนี้

๖.๑ แนวทางระยะเร่งด่วน

มาตรการเชิงโครงสร้าง

- พัฒนา/ปรับปรุง ขยาย ระบบประปาชนบท/เมือง
- พัฒนาแหล่งน้ำบาดาลเพื่อการอุปโภคบริโภค และการเกษตร
- ฟื้นฟูทางน้ำ/แหล่งน้ำธรรมชาติ
- การเพิ่มประสิทธิภาพโครงการเดิม (ที่มีอายุเกิน ๓๐ ปี)
- การพัฒนาโครงการแหล่งน้ำ (อ่างเก็บน้ำ ฝาย ระบบส่งน้ำ ระบบกระจายน้ำ สระน้ำในไร่นา/สระพวง)

มาตรการที่ไม่ใช่เชิงโครงสร้าง

- ฟื้นฟูสภาพป่าต้นน้ำเสื่อมโทรม
- การจัดการด้านความต้องการน้ำ (ปรับระบบการปลูกพืช)
- จัดทำฝนเทียม
- จัดหาและแจกจ่ายน้ำต้นทุนให้กับพื้นที่ที่ประสบภัยแล้ง

๖.๒ แนวทางระยะสั้น

มาตรการเชิงโครงสร้าง

- พัฒนา/ปรับปรุง ขยาย ระบบประปาชนบท/เมือง
- พัฒนาแหล่งน้ำบาดาลเพื่อการอุปโภคบริโภค และการเกษตร
- ฟื้นฟูทางน้ำ/แหล่งน้ำธรรมชาติ
- การเพิ่มประสิทธิภาพโครงการเดิม (ที่มีอายุเกิน ๓๐ ปี)
- การพัฒนาโครงการแหล่งน้ำ (อ่างเก็บน้ำ ฝาย ระบบส่งน้ำ ระบบกระจายน้ำ สระน้ำในไร่นา/สระพวง)
- พัฒนาระบบคาดการณ์ และการเฝ้าระวังการเตือนภัย

มาตรการไม่ใช่เชิงโครงสร้าง

- ฟื้นฟูสภาพป่าต้นน้ำเสื่อมโทรม
- การจัดการด้านความต้องการน้ำ (ปรับระบบการปลูกพืช)
- จัดทำฝนเทียม
- การเตรียมพร้อมในการจัดหา (รถบรรทุกน้ำ เครื่องสูบน้ำ ถังเก็บน้ำ) เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัย

๕. จัดทำแผนปฏิบัติการและงบประมาณภายใต้แผนแม่บท เพื่อเป็นกลไกในการป้องกันและบรรเทาผลกระทบจากภัยแล้ง ระยะ ๓ ปี
๖. พัฒนาและอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาผลกระทบจากภัยแล้งให้กับเครือข่ายชุมชน อาสาสมัคร ประชาชน ในพื้นที่เสี่ยงภัยแล้ง
๗. รณรงค์ในเรื่องการใช้น้ำอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ
๘. พัฒนาระบบฐานเครือข่าย และระบบฐานข้อมูลน้ำ รวมถึงจัดทำแผนที่เสี่ยงภัยแล้ง พื้นที่ภัยแล้งซ้ำซาก
๙. พัฒนาและเพิ่มศักยภาพความสามารถของบุคลากรในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
๑๐. ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่างประเทศด้านภัยแล้ง และพัฒนาเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอาเซียน

๖.๓ แนวทางระยะปานกลาง

มาตรการเชิงโครงสร้าง

๑. พัฒนา/ปรับปรุง ขยาย ระบบประปาชนบท/เมือง
๒. พัฒนาแหล่งน้ำบาดาลเพื่อการอุปโภคบริโภค และการเกษตร
๔. พื้นฟูทางน้ำ/แหล่งน้ำธรรมชาติ
๕. การเพิ่มประสิทธิภาพโครงการเดิม (ที่มีอายุเกิน ๓๐ ปี)
๖. การพัฒนาโครงการแหล่งน้ำ (อ่างเก็บน้ำ ฝาย ระบบส่งน้ำ ระบบกระจายน้ำ สระน้ำในไร่นา/สระพวง เครือข่ายน้ำ)
๗. การพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพการเก็บน้ำต้นทุนด้วยการรองน้ำฝนจากหลังคา รวมถึงการพัฒนาแหล่งกักเก็บน้ำเพื่อใช้ในการอุปโภคบริโภค

มาตรการไม่ใช่เชิงโครงสร้าง

๑. พื้นฟูสภาพป่าต้นน้ำเสื่อมโทรม
๒. การจัดการด้านความต้องการน้ำ (กำหนดกติกาการจัดการจัดสรรน้ำ/ พิจารณากฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง)
๓. ปรับปรุงการปลูกพืชให้สอดคล้องกับการใช้น้ำ รอบการปลูกพืช และพันธ์พืชทนแล้ง
๔. พัฒนาองค์ความรู้และเทคโนโลยีเกี่ยวกับการประหยัดน้ำและการนำน้ำกลับมาใช้ใหม่
๕. ปรับปรุงกฎหมาย และข้อบังคับให้สอดคล้องต่อการบริหารจัดการภัยแล้ง
๖. ปรับปรุงผังเมืองและการใช้ประโยชน์ที่ดิน
๗. การเพิ่มปริมาณน้ำต้นทุน (ศึกษาการผันน้ำข้ามลุ่มน้ำ)
๘. รณรงค์และให้ความรู้ในเรื่องการใช้น้ำอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ
๙. เพิ่มประสิทธิภาพระบบคาดการณ์ และการเฝ้าระวังการเตือนภัย
๑๐. พัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพประสานความร่วมมือต่างประเทศ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของโลก

๑๑. การศึกษาการพัฒนาการใช้น้ำใต้ดินร่วมกับผิวดิน (Groundwater and surface water conjunctive use)

๖.๔ แนวทางระยะยาว

มาตรการเชิงโครงสร้าง

๑. พัฒนา/ปรับปรุง ขยาย ระบบประปาเมือง
๒. พัฒนาแหล่งน้ำบาดาลเพื่อการอุปโภคบริโภค และการเกษตร
๓. พื้นฟูทางน้ำ/แหล่งน้ำธรรมชาติ
๔. การเพิ่มประสิทธิภาพโครงการเดิม (ที่มีอายุเกิน ๓๐ ปี)
๕. การพัฒนาโครงการแหล่งน้ำ (อ่างเก็บน้ำ ฝาย ระบบส่งน้ำ เครือข่ายน้ำ)
๖. การเพิ่มปริมาณน้ำต้นทุน (ศึกษาการผันน้ำข้ามลุ่มน้ำในประเทศและระหว่างประเทศ)
๗. การพัฒนาระบบการใช้น้ำใต้ดินร่วมกับผิวดิน (Groundwater and surface water conjunctive use)
๘. การพัฒนาการเพิ่มปริมาณน้ำต้นทุน (การผันน้ำข้ามลุ่มน้ำ)

มาตรการไม่ใช่เชิงโครงสร้าง

๑. ฟื้นฟูสภาพป่าต้นน้ำ
๒. การเพิ่มประสิทธิภาพและการจัดทำแผนเทียม
๓. การจัดการด้านความต้องการน้ำ (กำหนดกติกาการจัดสรรน้ำ/พิจารณากฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง)
๔. การเพิ่มประสิทธิภาพการปลูกพืชให้สอดคล้องกับการใช้น้ำ รอบการปลูกพืช และพันธ์พืชทนแล้ง
๕. พัฒนาองค์ความรู้และเทคโนโลยีเกี่ยวกับการประหยัดน้ำและการนำน้ำกลับมาใช้ใหม่
๖. ปรับปรุงกฎหมาย และข้อบังคับให้สอดคล้องต่อการบริหารจัดการภัยแล้ง
๗. ปรับปรุงผังเมืองและการใช้ประโยชน์ที่ดิน
๘. การเพิ่มประสิทธิภาพการเพิ่มปริมาณน้ำต้นทุนและการกระจายน้ำ (ผันน้ำข้ามลุ่ม)
๙. รมรงค์และให้ความรู้ในเรื่องการใช้น้ำอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ
๑๐. เพิ่มประสิทธิภาพระบบคาดการณ์ และการเฝ้าระวังการเตือนภัย
๑๑. พัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพประสานความร่วมมือต่างประเทศ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของโลก
๑๒. การศึกษาการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำใต้ดินร่วมกับผิวดิน (Groundwater and surface water conjunctive use)

๖.๕ การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศไทยไปสู่การปฏิบัติ เพื่อแก้ไขปัญหาภัยแล้ง

ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศไทย เพื่อให้เป็นไปตามหลักการและสามารถบรรลุวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ประกอบด้วย ๖ ยุทธศาสตร์ ดังนี้

๑. ยุทธศาสตร์การจัดการน้ำอุปโภคบริโภค
๒. ยุทธศาสตร์การสร้างความมั่นคงของน้ำภาคการผลิต (เกษตรและอุตสาหกรรม)
๓. ยุทธศาสตร์การจัดการน้ำท่วมและอุทกภัย
๔. ยุทธศาสตร์การจัดการคุณภาพน้ำ
๕. ยุทธศาสตร์การอนุรักษ์ฟื้นฟูสภาพป่าต้นน้ำที่เสื่อมโทรมและป้องกันการพังทลายของดิน
๖. ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการ

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การจัดการน้ำอุปโภคบริโภค

หลักการ : น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคเป็นความจำเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนซึ่งต้องจัดทำให้ประชาชนสามารถมีน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคให้ทั่วถึงทั้งในชนบทและเมือง ภาพรวมความต้องการใช้น้ำปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๕๗) เพื่อการอุปโภคบริโภคมีความต้องการ ๖,๔๙๐ ล้านลูกบาศก์เมตร ซึ่งในอนาคตคาดการณ์ความต้องการน้ำในปี พ.ศ. ๒๕๗๐ จำนวน ๘,๒๖๐ ล้านลูกบาศก์เมตร เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีพของประชาชนจากข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช.๒ค.) ในปี พ.ศ. ๒๕๕๖ พบว่าจำนวนหมู่บ้านที่ไม่มีประปา จำนวน ๗,๔๙๐ หมู่บ้านและมีหมู่บ้านที่ประกาศเป็นพื้นที่ภัยแล้งที่ต้องให้การช่วยเหลือเฉพาะหน้าเป็นประจำทุกปี ราษฎรในหลายพื้นที่ยังอาศัยน้ำจากบ่อน้ำตื้นสำหรับการอุปโภคและหลายพื้นที่มีค่าใช้จ่ายสูงในการจัดหาน้ำเพื่อการบริโภค เนื่องจากมีข้อจำกัดในการจัดหาแหล่งน้ำต้นทุน ทั้งน้ำผิวดินและน้ำบาดาล เช่น ในพื้นที่สูง พื้นที่ห่างไกลแหล่งน้ำ พื้นที่ที่มีปัญหาคุณภาพน้ำบาดาล และในบางปีที่เกิดภาวะฝนทิ้งช่วงและภัยแล้งรุนแรง

สำหรับในเขตเมือง ความต้องการใช้น้ำส่วนใหญ่เพิ่มจากการเพิ่มขึ้นของประชากร และประชากรเคลื่อนย้ายเข้าสู่เมืองมากขึ้น การขยายตัวเมืองหลักและการท่องเที่ยว รวมถึงการค้า การบริการทั้งในประเทศและเมืองการค้าชายแดน ซึ่งต้องวางแผนทั้งการจัดหาน้ำต้นทุนและระบบประปาควบคู่กันไป

เป้าประสงค์ : จัดหาน้ำสะอาดเพื่ออุปโภคบริโภคให้แก่ชุมชนครอบคลุมทุกหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งในพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ และท่องเที่ยวสำคัญ

กลยุทธ์ : ๑. จัดหาแหล่งน้ำต้นทุนและก่อสร้างระบบประปา

๒. พัฒนาระบบประปาเมืองและพื้นที่เศรษฐกิจ

๓. การเพิ่มประสิทธิภาพระบบประปาชนบทและจัดหาแหล่งเก็บน้ำเพิ่มเติม รวมทั้งการเก็บกักน้ำฝน

๔. จัดหาน้ำดื่มให้โรงเรียนและชุมชน

๕. การใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ

๕.๑ รณรงค์การใช้น้ำอย่างประหยัด

๕.๒ เพิ่มประสิทธิภาพระบบส่งน้ำและลดความสูญเสียในระบบจัดส่งน้ำประปา

๕.๓ ควบคุมการขยายตัวของชุมชนเมืองให้เหมาะสมกับศักยภาพน้ำต้นทุน

๕.๔ บริหารจัดการน้ำตามหลัก ๓R

ตารางที่ ๖-๑ ตารางสรุปการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ปี ๒๕๕๗ - ๒๕๖๙

ลำดับ ที่	งาน	เป้าหมาย	ทำแล้ว	จะทำอีก	รวม
๑	ประปาหมู่บ้าน (แห่ง)	๗,๔๙๐	๗,๒๓๔	๒๕๖	๗,๔๙๐
	เป้าหมายปริมาณน้ำ (ล้าน ลบ.ม.)	๐.๐๗๔๙	-	-	๐.๐๗๔๙
	ปริมาณน้ำที่ได้ ณ ปัจจุบัน (ล้าน ลบ.ม.)	-	-	-	-
๒	ประปาโรงเรียน/ชุมชน (แห่ง)	๖,๑๒๓	๑,๙๕๘	๔,๑๗๔	๖,๑๒๓
	เป้าหมายปริมาณน้ำ (ล้าน ลบ.ม.)	๒๑๔.๘๗	๕๗.๗๓	๑๕๗.๑๔	๒๑๔.๘๗
	ปริมาณน้ำที่ได้ ณ ปัจจุบัน (ล้าน ลบ.ม.)	-	-	-	-
๓	แหล่งน้ำในเขตชลประทาน	-	-	-	-
	เป้าหมายน้ำในเขตชลประทาน (ล้าน ลบ.ม.)	๔,๘๐๐.๐๐	๑,๓๖๘.๒๒	๓,๔๓๑	๔,๘๐๐.๙๖
	ปริมาณน้ำที่ได้ ณ ปัจจุบัน (ล้าน ลบ.ม.)	-	-	-	-
	เพิ่มพื้นที่ชลประทาน (ไร่)	๘,๗๐๐,๐๐๐	๑,๖๙๕,๙๓๔	๗,๐๐๔,๐๖๖	๘,๗๐๐,๐๐๐
๔	แหล่งน้ำนอกเขตชลประทาน (แห่ง)	๑๐,๒๙๐	๕,๐๕๕	๕,๒๓๕	๑๐,๒๙๐
	ปริมาณน้ำ (ล้าน ลบ.ม.)	๒,๓๐๓.๔๗	๖๐๓.๔๙	๑,๖๙๙.๙๘	๒,๓๐๓.๔๗
	ปริมาณน้ำที่ได้ ณ ปัจจุบัน (ล้าน ลบ.ม.)	-	-	-	-
๕	จุดสระน้ำในไร่นา (สระ)	๓๓๕,๗๕๐	๑๗๗,๓๑๑	๑๕๘,๔๓๙	๓๓๕,๗๕๐
	ปริมาณน้ำ (ล้าน ลบ.ม.)	๔๔๑.๐๗	๑๖๖.๘๙	๒๗๔.๑๘	๔๔๑.๐๗
	ปริมาณน้ำที่ได้ ณ ปัจจุบัน (ล้าน ลบ.ม.)	-	-	-	-

ลำดับ ที่	งาน	เป้าหมาย	ทำแล้ว	จะทำอีก	รวม
๖	พัฒนาแหล่งน้ำ ปภ. (แห่ง)	๒,๙๒๒	๒,๓๑๔	๖๐๘	๒,๙๒๒
	ปริมาณน้ำ (ล้าน ลบ.ม.)	๓๙๓.๔๑	๒๙๔.๒๕	๙๙.๑๖	๓๙๓.๔๑
	ปริมาณน้ำที่ได้ ณ ปัจจุบัน (ล้าน ลบ.ม.)	-	-	-	-
๗	น้ำบาดาลการเกษตร (ไร่)	๘๕๓,๕๒๐	๑๙๗,๐๗๐	๖๕๖,๔๕๐	๘๕๓,๕๒๐
	น้ำบาดาลการเกษตร (แห่ง)	๑๕,๔๗๓	๓,๗๘๖	๑๑,๖๘๗	๑๕,๔๗๓
	ปริมาณน้ำที่ได้ ณ ปัจจุบัน (ล้าน ลบ.ม.)	๒๖๔.๓๗	๑๓๓.๒๓	๑๓๑.๑๓	๒๖๔.๓๗
๘	น้ำบาดาลช่วยภัยแล้ง (แห่ง)	๓,๐๘๖	๒,๓๙๖	๖๙๐	๓,๐๘๖
	น้ำบาดาลช่วยภัยแล้ง (ไร่)	๑๘๘,๕๓๐	๑๔๖,๓๗๖	๔๒,๑๕๔	๑๘๘,๕๓๐
	ปริมาณน้ำที่ได้ ณ ปัจจุบัน (ล้าน ลบ.ม.)	๑๐๗.๔๘	๑๐๘.๑๔	๐	๑๐๘.๑๔
๙	การขุดลอกลำน้ำสายหลัก (กม.)	๘๗๐	๒๖๘.๔๗	๖๐๑.๕๓	๘๗๐
๑๐	การป้องกันน้ำท่วมชุมชน (แห่ง)	๑๘๕	๖๓	๑๒๒	๑๘๕
๑๑	พื้นที่ฟูป่า (ไร่)	๔,๗๗๐,๐๐๐	๓๓๑,๕๗๐	๔,๔๓๘,๔๓๐	๔,๗๗๐,๐๐๐
๑๒	พื้นที่ป้องกันและลดการพังทลาย (ไร่)	๙,๔๗๕,๐๐๐	๖๗๕,๐๐๐	๘,๘๐๐,๐๐๐	๙,๔๗๕,๐๐๐
รวมปริมาณน้ำเกษตร (ล้าน ลบ.ม.)		๘,๓๐๙.๘๐	๒,๖๙๒.๒๒	๕,๖๑๘.๒๔	๘,๓๐๙.๘๐

(ข้อมูล ณ วันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๐)

บทที่ ๗

แนวทางการแก้ไขปัญหาภัยแล้ง (คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ)

ตามที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๕๘ เห็นชอบแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ (ปี พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๙) และได้มีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๑๔๕/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๘ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช) ในการทำหน้าที่หลักต้นและขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ เพื่อให้การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศเป็นไปอย่างมีเอกภาพ และบูรณาการสอดคล้องสัมพันธ์กันทั้งระดับประเทศและระดับลุ่มน้ำ ด้วยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน โดยคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ได้จัดประชุม ครั้งที่ ๑/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๘ เวลา ๐๙.๐๐ น. ณ ตึกสันติไมตรี (หลังใน) ทำเนียบรัฐบาล เพื่อพิจารณาเกี่ยวกับสถานการณ์ภัยแล้งในปัจจุบัน และได้มีมติเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาภัยแล้ง ดังนี้

๑. เร่งขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ เพื่อให้การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำไปสู่การปฏิบัติ

๒. แนวทางการแก้ไขปัญหาหน้าอุทกภัยบริเวณพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑลมี ๔ แนวทาง

ดังนี้

๒.๑ การใช้น้ำจากลุ่มน้ำแม่กลอง

๒.๒ การหาจุดรับน้ำที่อยู่สูงกว่าแทนคลองสำแล เพื่อประหยัดการใช้น้ำจัดต้น

น้ำเค็ม

๒.๓ การสร้างแหล่งน้ำเพื่อเป็นน้ำดิบของการประปานครหลวง เช่น เชื้อนคลองบ้านนา จังหวัดนครนายก

๒.๔ การใช้น้ำ Dead storage จากเขื่อนภูมิพลและเขื่อนสิริกิติ์

โดยคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติได้เห็นชอบในแนวทางดังกล่าวข้างต้น ในการศึกษาทางเลือกที่เหมาะสม และดำเนินการเพิ่มความมั่นคงของน้ำดิบเพื่อการประปานครหลวง โดยให้พิจารณาการนำน้ำบาดาลมาใช้ร่วมกับน้ำผิวดิน พร้อมทั้งการพิจารณากฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๓. เนื่องจากสถิติการใช้น้ำประปาในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล หน่วยงานภาครัฐมีการใช้น้ำในอัตราร้อยละ ๑๙ ภาคอุตสาหกรรม ร้อยละ ๓๒ และภาคครัวเรือน ร้อยละ ๔๙ จึงขอความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการประหยัดน้ำ เพื่อปลูกฝังค่านิยมในการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพและรู้คุณค่า รวมถึงเป็นการป้องกันปัญหาการขาดแคลนน้ำในระยะยาวอีกทางหนึ่ง โดยให้หน่วยงานภาครัฐลดการใช้น้ำอย่างน้อย ร้อยละ ๑๐ และรายงานผลทุกเดือน

๔. ประธานคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ได้มีข้อสั่งการ ดังนี้

๔.๑ แผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ อาจปรับให้เหมาะสมได้ตามสภาพปัญหาเร่งด่วน และตามลำดับความสำคัญของการพัฒนาประเทศ แม้ว่างบประมาณมีจำกัดก็ต้องเร่งรัดโดยการเพิ่มประสิทธิภาพ

๔.๒ คณะกรรมการกำหนดนโยบายและบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ซึ่งได้ทำแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ เสนอคณะรัฐมนตรีแล้วนั้น จะทำหน้าที่ติดตามงานด้านน้ำต่อไปให้เป็นไปตามเป้าหมายและแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

๔.๓ ขอให้ทุกหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องดูแลช่วยเหลือเกษตรกร พร้อมทั้งสร้างความเข้าใจกับประชาชนทั่วไปให้มากขึ้น เพื่อให้เข้าใจแนวทางการแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืน

๔.๔ ให้เร่งแก้ไขปัญหาเรื่องน้ำในพื้นที่แล้งซ้ำซาก กรณีที่เพิ่มปริมาณน้ำไม่ได้ให้ปรับแผนการใช้พื้นที่ให้เหมาะสมกับศักยภาพ

๔.๕ มาตรการเพิ่มความจุแหล่งน้ำต่าง ๆ เช่น การขุดลอกเพิ่มความลึกท้องน้ำนั้น เพื่อเพิ่มความจุเก็บกักน้ำโดยรวมในพื้นที่บริเวณท้ายเขื่อน ขอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องศึกษาและจัดทำกรอบหลักเกณฑ์ และแผนปฏิบัติการเสนอภายใน ๑ เดือน และเร่งดำเนินการต่อไปให้ประชาชนมีน้ำใช้เพิ่มขึ้นโดยเร็ว

การแก้ไขปัญหาภัยแล้งตามมติ ครม. ประกอบด้วย

๑. ในการบริหารจัดการน้ำให้นำหลักการบริหารจัดการน้ำตามแนวพระราชดำริ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาปฏิบัติและคำนึงถึงประเด็นที่เกี่ยวข้อง เช่น พิจารณาแนวทางการเพิ่มปริมาณน้ำในเขื่อนหลักของประเทศ ขยายร่องน้ำและเชื่อมโยงแหล่งน้ำใกล้เคียงเข้าด้วยกันปรับเปลี่ยนการใช้ประโยชน์หรือจัดระเบียบพื้นที่เพาะปลูกให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ (Zoning) สร้างแหล่งกักเก็บน้ำในฤดูน้ำหลากเพื่อเก็บไว้ใช้ในฤดูแล้ง

๒. เร่งศึกษาแนวทางในการพัฒนาแหล่งน้ำใหม่เพิ่มเติมเพื่อการกักเก็บน้ำหลากและชะลอน้ำไว้ในฤดูแล้ง ก่อนที่จะไหลลงสู่แม่น้ำโขง เช่น สร้างอ่างเก็บน้ำ สร้างระบบโครงข่ายแก้มลิง หรือวิธีอื่น ๆ โดยให้เร่งจัดทำแผนทั้งในระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงการใช้จ่ายงบประมาณให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดด้วย

๓. การแก้ไขปัญหาและให้ความช่วยเหลือระยะเร่งด่วน

๓.๑ การทำความเข้าใจเกี่ยวกับการปล่อยน้ำจากเขื่อน

๓.๒ การรณรงค์เพื่อช่วยกันประหยัดน้ำ และคุ้มค่า

๓.๓ การบริจาคและจัดหาน้ำดื่ม

๔. การดำเนินโครงการตามแผนบริหารจัดการน้ำ

๔.๑ กำหนดให้ภัยแล้งเป็นวาระแห่งชาติ

๔.๒ การจัดทำแผนงานโครงการระยะที่ ๑ - ๓ ให้รายงานความคืบหน้า ดังนี้

- ส่วนที่ดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้วในปัจจุบัน

- ส่วนที่จะต้องดำเนินการในระยะต่อไป ขอให้ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบ

๕ .การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรมการเพาะปลูก

- ปลูกพืชใช้น้ำน้อย
- หาดตลาดสำหรับพืชดังกล่าว

๖ .การขุดเจาะบาดาล เพื่อแก้ปัญหาภัยแล้ง ปี ๒๕๕๘

- ให้ มท.ขุดเจาะบาดาล จำนวน ๑,๑๗๓ บ่อ

๗. ยกเว้นการปฏิบัติตามระเบียบในการใช้จ่ายเงินทดลองราชการในเชิงป้องกันหรือยับยั้งภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินทดลองราชการ

๘. แนวทางประหยัดน้ำในหน่วยงานภาครัฐ

คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบแนวทางประหยัดน้ำในหน่วยงานภาครัฐ ตามมติคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๘ ที่ขอความร่วมมือทุกภาคส่วนร่วมกันประหยัดน้ำ โดยให้หน่วยงานภาครัฐลดการใช้น้ำอย่างน้อยร้อยละ ๑๐ พร้อมรายงานผลทุกเดือนและให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาดำเนินการ ตามข้อสั่งการของประธานคณะกรรมการฯ (พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี) ดังนี้

๑) แผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ อาจปรับให้เหมาะสมได้ตามสภาพปัญหาเร่งด่วน และตามลำดับความสำคัญของการพัฒนาประเทศ แม้ว่างบประมาณมีจำกัดก็ต้องเร่งรัดโดยการเพิ่มประสิทธิภาพ

๒) คณะกรรมการกำหนดนโยบายและบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ซึ่งได้ทำแผนยุทธศาสตร์ฯ เสนอคณะรัฐมนตรีแล้วนั้น จะทำหน้าที่ติดตามงานด้านน้ำต่อไปให้เป็นไปตามเป้าหมายและแผนยุทธศาสตร์ฯ

๓) ขอให้ทุกหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องดูแลช่วยเหลือเกษตรกร พร้อมทั้งสร้างความเข้าใจกับประชาชนทั่วไปให้มากขึ้น เพื่อให้เข้าใจแนวทางการแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืน

๔) ให้เร่งแก้ไขปัญหาเรื่องน้ำในพื้นที่แล้งซ้ำซาก กรณีที่เพิ่มปริมาณน้ำไม่ได้ให้ปรับแผนการใช้พื้นที่ให้เหมาะสมกับศักยภาพ

๕) มาตรการเพิ่มความจุแหล่งน้ำต่าง ๆ เช่น การขุดลอกเพิ่มความลึกท้องน้ำนั้น เพื่อเพิ่มความจุเก็บกักน้ำโดยรวมในพื้นที่บริเวณท้ายเขื่อน ขอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องศึกษาและจัดทำกรอบหลักเกณฑ์ และแผนปฏิบัติการเสนอภายใน ๑ เดือน และเร่งดำเนินการต่อไปให้ประชาชนมี

๙. การช่วยเหลือประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากภัยแล้ง โดยการจ้างแรงงาน ดังนี้

๑) กรมชลประทาน

- โครงการเงินกู้เพื่อการพัฒนาระบบบริหารจัดการน้ำและระบบขนส่งทางถนน ระยะเร่งด่วน โดยมีลักษณะงานเป็นการก่อสร้างฝายทดน้ำ สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้า อ่างเก็บน้ำและระบบส่งน้ำ จำนวน ๔๓๗ โครงการ ครอบคลุมพื้นที่ ๖๗ จังหวัด งบประมาณสำหรับการจ้างแรงงาน ๑๕% รวมทั้งสิ้น ๑,๖๒๓,๗๙๐,๐๐๐ บาท

- จากการเปลี่ยนแปลงงบประมาณเหลือจ่ายในปีงบประมาณ ๒๕๕๘ มาดำเนินการบำรุงรักษาคลองส่งน้ำสายใหญ่ คลองส่งน้ำสายย่อยและกำจัดวัชพืชด้วยแรงงานคน ตามข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรี โดยมีแผนการดำเนินการในพื้นที่ชลประทานทั่วประเทศครอบคลุม ๗๖ จังหวัดและกรุงเทพมหานคร งบประมาณรวมทั้งสิ้น ๑๒๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท

๒) กรมทรัพยากรน้ำ โครงการเงินกู้เพื่อการพัฒนาบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และระบบขนส่งทางถนน ระยะเร่งด่วน : มาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ ระยะที่ ๒ งบประมาณปี ๒๕๕๘ (เพิ่มเติม) มีวงเงินที่ใช้สำหรับการจ้างแรงงาน ๓-๕% ของงบที่ตั้งไว้

๓) กรมทรัพยากรน้ำบาดาล โครงการน้ำบาดาลเพื่ออุปโภค บริโภค และการเกษตร ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๘ จำนวน ๗ โครงการ มีงบประมาณทั้งสิ้น ๒,๒๑๑ ล้านบาท

๔) กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช โครงการช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัยแล้ง (การจ้างงานประชาชน) จำนวน ๓๔ โครงการ พื้นที่ดำเนินการ ๑๔ จังหวัด เงินงบประมาณทั้งสิ้น ๓๘,๐๐๐,๐๐๐ บาท

๕) กรมป่าไม้ โครงการช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัยแล้ง (การจ้างงานประชาชน) จำนวน ๑๖ โครงการ เงินงบประมาณทั้งสิ้น ๑,๓๙๑,๕๖๓,๔๘๒ บาท

๖) กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โครงการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ปี ๒๕๕๘ (เพิ่มเติม) ครั้งที่ ๑ โครงการขุดลอกแหล่งน้ำ จำนวน ๑,๑๒๐ โครงการ ครอบคลุม ๗๖ จังหวัด สามารถจ้างแรงงานได้ ๑๑๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท

๗) กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น รวมงบประมาณจาก ๓ กระทรวง ๗ กรม มีงบประมาณที่ตั้งไว้แล้ว ๒๔,๒๕๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท กระจายอยู่ในพื้นที่ทุกจังหวัดทั่วประเทศ

๑๐. กระทรวงการคลังโดยกรมบัญชีกลาง ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ทุนหมุนเวียนเป็นกลไกสำคัญหนึ่งในการดำเนินภารกิจของภาครัฐ อันจะส่งผลต่อ การให้ความช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากปัญหาภัยแล้งมี ประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น จากการวิเคราะห์ข้อมูลทุนหมุนเวียนที่มีกรอบภารกิจและ วัตถุประสงค์ของทุนหมุนเวียนอยู่ในข่ายที่สามารถให้ความช่วยเหลือฯพร้อมฐานะการเงิน จะมีทุนหมุนเวียนที่ สามารถดำเนินมาตรการการให้ความช่วยเหลือราษฎรที่ประสบปัญหาภัยแล้ง จำนวน ๑๕ ทุน เพื่อกำหนด มาตรการให้ความช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อนของผู้ได้รับผลกระทบจากปัญหาภัยแล้งตามนโยบายรัฐบาล เป็นการเร่งด่วน ดังนี้

๑) ขยายเวลาการชำระหนี้ และ/หรือ งดการจัดเก็บดอกเบี้ย/ค่าปรับ ซึ่งมีทุน หมุนเวียนที่สามารถช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อนให้แก่ลูกหนี้ของทุนหมุนเวียนที่ได้รับผลกระทบจาก ปัญหาภัยแล้ง ดังนี้

ลูกหนี้ค้างเหลือ ณ วันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๘		จำนวน (ราย/สัญญา/โครงการ)	กรอบมูลหนี้ ภายใต้มาตรการ (ล้านบาท)
๑	กองทุนหมุนเวียนเพื่อการกู้ยืมแก่เกษตรกรและผู้ ยากจน	๘,๐๓๐	๑,๘๐๐.๔๓
๒	กองทุนสงเคราะห์เกษตรกร	๒	๕๑๓.๕๑
๓	กองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม	๗๓,๖๖๖	๒,๙๑๐.๙๓
๔	กองทุนจัดรูปที่ดิน	๑,๓๒๕	๑๗.๐๐
๕	กองทุนพัฒนาสหกรณ์	๕๗๙	๑,๑๒๐.๔๖
๖	กองทุนปรับโครงสร้างการผลิตภาคเกษตรกรเพื่อเพิ่ม ขีดความสามารถการแข่งขันของประเทศ	๑๔	๑๙๐.๙๔
๗	กองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร	๑๒,๓๕๑	๒,๗๐๔.๐๐
๘	กองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร	๔๖	๒,๔๙๐.๔๘
๙	กองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ	๕,๒๐๔	๑๕๐.๐๐

ลูกหนี้คงเหลือ ณ วันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๘		จำนวน (ราย/สัญญา/โครงการ)	กรอบมูลหนี้ ภายใต้มาตรการ (ล้านบาท)
๑๐	กองทุนผู้สูงอายุ	๔,๐๐๐	๘๐.๐๐
รวม		๑๐๕,๒๑๗	๑๑,๙๗๗.๗๕

๒) พัฒนาแหล่งน้ำเดิมและจัดหาแหล่งน้ำเพิ่มเติม โดยการขุดเจาะบ่อบาดาล ลอกคูคลอง ขุดลอกทางน้ำชลประทาน โดยใช้แรงงานที่เป็นเกษตรกรในท้องถิ่นที่อยู่ในพื้นที่ประสบภัยแล้ง และไม่สามารถเพาะปลูกได้ตามฤดูกาล ซึ่งมีทุนหมุนเวียนเข้าดำเนินการให้ความช่วยเหลือ ดังนี้

ทุนหมุนเวียน		วงเงินประมาณ (ล้านบาท)
๑	เงินทุนหมุนเวียนเพื่อการชลประทาน (ขุดลอกคูคลองและรักษาแหล่งน้ำ)	๓๐๐.๐๐
๒	กองทุนพัฒนาน้ำบาดาล (จำนวน ๒๐๐ บ่อ)	๘๐.๐๐
รวม		๓๘๐.๐๐

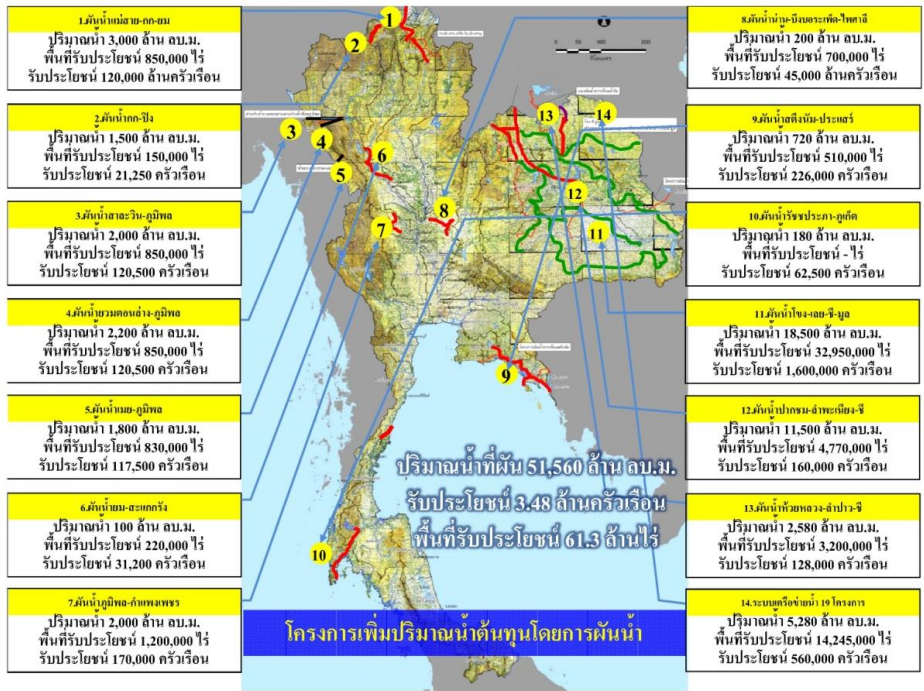
๓) สนับสนุนแหล่งเงินทุน และ/หรือ ปัจจัยการผลิตด้านการเกษตร โดยการลดดอกเบี้ยและต้นทุนปัจจัยการผลิต โดยทุนหมุนเวียนที่สามารถดำเนินมาตรการในการให้ความช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อนปัญหาภัยแล้ง ดังนี้

ทุนหมุนเวียน		วงเงินประมาณ (ล้านบาท)
๑	กองทุนสงเคราะห์เกษตรกร	๕๐๐.๐๐
๒	กองทุนพัฒนาสหกรณ์	๓๐๐.๐๐
๓	เงินทุนหมุนเวียนเพื่อผลิตและขยายพันธุ์พืช	๔๐๙.๐๐
๔	เงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์ปลา พันธุ์กุ้ง และพันธุ์สัตว์น้ำอื่นๆ	๑๕.๐๐
๕	เงินทุนหมุนเวียนเพื่อผลิตวัคซีนจำหน่าย	๕.๐๐
๖	กองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร	๑๕.๐๐
รวม		๑,๒๔๔.๐๐

ทั้งนี้ การให้ความช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากปัญหาภัยแล้งดังกล่าวเป็นการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๕๘ และภายใต้ขอบเขตภารกิจและวัตถุประสงค์ของทุนหมุนเวียนซึ่งเป็นอำนาจของคณะกรรมการบริหารทุนหมุนเวียน

ในการแก้ไขปัญหาในระยะยาว สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ได้จัดทำโครงการผันและเติมน้ำลงในเขื่อนหรืออ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ จำนวน ๑๙ โครงการ เพื่อให้เกิดความมั่นคงด้านน้ำ ดังรูปที่ ๗-๑

รูปที่ ๗-๑ โครงการเพิ่มปริมาณน้ำต้นทุนโดยการผันน้ำ

ในอนาคตการแก้ไขปัญหาขาดแคลนน้ำจะต้องประกอบด้วย การดำเนินในหลายรูปแบบ เช่นการนำน้ำกลับมาใช้ใหม่ (Reuse) หรือในพื้นที่ใกล้ทะเลและไม่มีแหล่งน้ำจืด จำเป็นจะต้องใช้วิธีการกลั่นน้ำทะเลมาเป็นน้ำจืด (Desalination Plant) รวมทั้งวิธีการอื่นที่สอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ตามแนวคิดยุทธการภัยแล้ง ดังรูปที่ ๗-๒

ยุทธการภัยแล้ง 2558-2559

สานต่อปัญหา

ฝนน้อยสุดในรอบ 28 ปี (2 ช่วยเหลือ 3 บรรเทา 11 การแก้ไข)

น้ำในลำน้ำส่วนใหญ่มีน้ำน้อย มีน้ำในเขื่อนน้อยที่สุดตั้งแต่สร้างมา

พื้นที่เกษตร น้ำดื่ม น้ำเพื่อการผลิต น้ำทะเลหนุน
บ้านบึง น้ำดื่ม น้ำดื่ม น้ำดื่ม น้ำดื่ม น้ำดื่ม น้ำดื่ม
ไม่มีน้ำปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ รายน่า รายน่า รายน่า รายน่า รายน่า รายน่า
ออดน้ำ รายน่า รายน่า รายน่า รายน่า รายน่า รายน่า

แนวทางแก้ปัญหา

2 การช่วยเหลือ

1. การจ้างงานเกษตรกร เพื่อสร้างรายได้ ในช่วงหน้าแล้ง
2. แจกจ่ายน้ำสะอาด เพื่อการอุปโภคบริโภค

3 การบรรเทา

1. สูบเติมน้ำ ให้กับแหล่งน้ำ ชุมชนเพื่อการอุปโภคบริโภค
2. ผลิตน้ำจืดจากน้ำทะเล
3. อนุมัติให้ใช้น้ำบาดาล ในพื้นที่วิกฤต เป็นการชั่วคราว

ใช้น้ำอย่างประหยัด

1. อ่างหมู่บ้าน (One Village One Water Supply - OVOWS)
2. แก้มลิง/อ่างนา โดยใช้ถนน และอาคาร บังคั้นน้ำที่มีอยู่แล้ว
3. จัดหาแหล่งน้ำสำรองสำหรับผลิตประปา ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ
4. ทำฝายชั่วคราว เพื่อเก็บกักน้ำในลำน้ำ
5. นำน้ำเสียที่บำบัดแล้วมาใช้
6. เพิ่มความจุของเขื่อน และอ่างเก็บน้ำ
7. ซ่อม/สร้างประปา ประปาหมู่บ้าน
8. เติมน้ำเขื่อนใหญ่

11 การแก้ไข

ใช้สิ่งก่อสร้าง

1. ควบคุมการเปิด ปิด ประตูระบายน้ำ ให้เหมาะสม เช่น เขื่อนปากมูล
2. ลดการระเหยของน้ำ เช่น การกำจัดพืชลอยน้ำ
3. อนุรักษ์การประหยัน้ำ ในทุกภาคส่วน โดยกรมมีส่วนร่วม

น้ำ มีความมั่นคงอย่างยั่งยืน

รูปที่ ๗-๒ ยุทธการภัยแล้ง ๒๕๕๘-๒๕๕๙

รายการอ้างอิง

กัลยาณี (๒๕๔๘). การประยุกต์ใช้ภูมิสารสนเทศในการศึกษาพื้นที่เสี่ยงจากภาวะภัยแล้งของประเทศไทย, กรมทรัพยากรน้ำ, กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.

กรมชลประทาน (๒๕๔๗). ภัยแล้ง, กรมชลประทาน, กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

กรมทรัพยากรน้ำ (๒๕๕๖). แผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๑, กรมทรัพยากรน้ำ, กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.

กรมทรัพยากรน้ำ (๒๕๕๓). คู่มือเตรียมความพร้อมรับมือสถานการณ์อุทกภัย/ภัยแล้ง, ศูนย์อำนวยการติดตามและแก้ไขปัญหาอุทกภัย/ภัยแล้ง, กรมทรัพยากรน้ำ, กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.

กรมทรัพยากรน้ำ (๒๕๕๗). รายงานการดำเนินงานของรัฐต่อสาธารณะรายปี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๕, กรมทรัพยากรน้ำ, กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.

กรมทรัพยากรน้ำ (๒๕๕๘). การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ, สำนักส่งเสริมและประสานมวลชน, กรมทรัพยากรน้ำ, กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.

กรมทรัพยากรน้ำ (๒๕๕๘). แผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการ พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๔, สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรน้ำ, กรมทรัพยากรน้ำ, กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.

กรมทรัพยากรน้ำ (๒๕๕๘). รายงานการดำเนินงานของรัฐต่อสาธารณะรายปี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘, กรมทรัพยากรน้ำ, กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.

กรมทรัพยากรน้ำ (๒๕๕๙). แผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ, คณะกรรมการกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ, กรมทรัพยากรน้ำ, กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (๒๕๕๘). แผนแม่บทป้องกันและบรรเทาภัยแล้ง, กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, กระทรวงมหาดไทย.

กรมพัฒนาที่ดิน (๒๕๕๘). แนวทางจัดการพื้นที่ประสบภัยแล้ง, กลุ่มป้องกันภัยธรรมชาติและความเสี่ยงทางการเกษตร, กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน, กรมพัฒนาที่ดิน, กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (๒๕๕๑). สาเหตุการเกิดภัยแล้ง, กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.

กรมอุตุนิยมวิทยา (๒๕๕๗). สาเหตุการเกิดภัยแล้ง. ภัยแล้ง, กรมอุตุนิยมวิทยา, กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.

กรมอุตุนิยมวิทยา (๒๕๕๘). การเฝ้าระวังปรากฏการณ์เอลนีโญ ลานีญา. ภูมิอากาศ, กรมอุตุนิยมวิทยา, กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.

กรมอุตุนิยมวิทยา (๒๕๕๘). สถานการณ์ภัยแล้ง. อุตุนิยมวิทยาเพื่อการเกษตร, กรมอุตุนิยมวิทยา, กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (๒๕๕๕). โครงการจัดทำแผนการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำอย่างเป็นระบบ, ภาควิชาวิศวกรรมทรัพยากรน้ำ, คณะวิศวกรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (๒๕๕๙). แผนเตรียมรับสถานการณ์ภัยพิบัติด้านการเกษตร ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๘, กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

ภาคผนวก
ผลการดำเนินงานช่วยเหลือพื้นที่ประสบปัญหาภัยแล้งของกรมทรัพยากรน้ำ

ภาคผนวก ก
ผลการดำเนินงานบรรเทาผลกระทบจากปัญหาภัยแล้ง

ข่าว กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กรมทรัพยากรน้ำ

๑๘๐/๓ ถนนพระรามที่ ๖ ซอย ๓๔ สามเสนใน พญาไท กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐ โทรศัพท์ ๐-๒๒๗๕-๖๐๐๒ โทรสาร ๐-๒๒๗๕-๖๐๐๕ www.dwr.go.th

นายกรัฐมนตรีมอบ กษ. มท. และ ทส.
ร่วมกันแก้ไขปัญหาและบริหารจัดการน้ำให้ประชาชนอย่างเป็นระบบ

เมื่อวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๖๐ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีเป็นประธานในการประชุมคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) ครั้งที่ ๑/๒๕๖๐ ณ ตึกสันติไมตรี (หลังใน) ทำเนียบรัฐบาล โดยมีผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้ทรงคุณวุฒิต่างๆเข้าร่วมประชุมด้วย ที่ประชุมมีมติมอบหมายให้หน่วยงานร่วมกันบูรณาการเพื่อแก้ไขปัญหาและบริหารจัดการทรัพยากรน้ำทั้งระบบ ให้เกิดผลสัมฤทธิ์โดยเร็วต่อการพัฒนาประเทศและคุณภาพชีวิตของประชาชน เน้นการสร้างความรับรู้ความเข้าใจกับประชาชนในด้านการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำทั้งระบบ

นายวราศานัน อภัยพงษ์ อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ ในฐานะเลขาธิการคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ เปิดเผยว่ารัฐบาลได้เร่งแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศ ทั้งปัญหาน้ำแล้ง น้ำท่วม และน้ำเสียมาอย่างต่อเนื่อง จากการประชุมคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติในวันนี้ มีประเด็นสำคัญสรุปได้ดังนี้

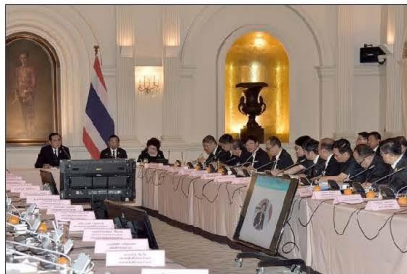
๑. นายกรัฐมนตรีได้มอบหมายให้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กษ.) กระทรวงมหาดไทย (มท.) และ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ทส.) ร่วมกันแก้ไขปัญหาและบริหารจัดการทรัพยากรน้ำอย่างเป็นระบบ ให้แก้ไขปัญหาเกี่ยวกับแหล่งกักเก็บน้ำทั่วประเทศให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด เน้นสร้างความรับรู้และความเข้าใจให้ประชาชนเพื่อให้พร้อมรับสถานการณ์น้ำที่แปรเปลี่ยนในแต่ละฤดูกาล และเร่งรัดจัดหาแหล่งน้ำในพื้นที่ขาดแคลนน้ำและทำระบบประปาให้ครบทุกหมู่บ้านตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศ

/๒. การแก้ไข...

๒. การแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการน้ำของประเทศ ที่ประชุมได้เห็นชอบโครงการปรับปรุงและฟื้นฟูแหล่งน้ำโดยความร่วมมือของกองทัพบกั่วมกับมูลนิธิอิฐุกพัฒนา จำนวน ๒๒ โครงการ ในพื้นที่ ๑๕ จังหวัด เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำในช่วงน้ำหลาก และกระจายน้ำให้กับพื้นที่การเกษตร ประมาณ ๒,๖๐๐ ไร่ มีน้ำต้นทุนเพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่า ๓.๕๗ ล้านลูกบาศก์เมตร มอบหมายให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จัดทำแผนพัฒนาแหล่งน้ำธรรมชาติขนาดใหญ่ ๔ แห่ง ประกอบด้วย บึงบอระเพ็ด บึงสีไฟ กว๊านพะเยา และหนองหาร โดยให้ทหารร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มอบหมายให้กรมทรัพยากรน้ำและกรมชลประทาน ร่วมกันศึกษาแนวทางการใช้ประโยชน์จากน้ำของโครงการไฟฟ้าพลังน้ำสตึงนึม ซึ่งมีศักยภาพน้ำนำมาใช้รองรับการพัฒนาในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงใต้ไม่น้อยกว่า ๔๐๐ ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี นอกจากนี้ ได้มอบหมายให้กรมทรัพยากรน้ำเป็นเจ้าภาพในการหารือเพื่อเร่งรัดการปรับปรุงซ่อมแซมแหล่งน้ำที่ได้ถ่ายโอนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปแล้วประมาณหนึ่งหมื่นแห่งทั่วประเทศ เพื่อให้ใช้ประโยชน์ได้อย่างคุ้มค่าและยั่งยืนต่อไป

๓. ที่ประชุมเห็นชอบให้มีกลไกกลั่นกรองแผนงานบูรณาการการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำอย่างเป็นระบบครบวงจร โดยให้พิจารณาในแต่ละพื้นที่ (Area base) ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ๒๐ปี

นอกจากนี้ กนช. ยังได้มอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งจัดทำชุดข้อมูลสร้างการรับรู้ที่ถูกต้องให้กับประชาชนในด้านการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำทั้งระบบผ่านสื่อต่างๆ แบ่งเป็น ๔ หมวดหลัก ได้แก่ (๑) การกักเก็บน้ำ ระบบส่งน้ำ และระบบการระบายน้ำในแต่ละสภาพภูมิประเทศ (๒) ข้อมูลสถานการณ์น้ำ จำแนกเป็นรายภูมิภาคและความเชื่อมโยงในการใช้น้ำร่วมกัน (๓) การดำเนินการของรัฐบาลทั้งที่เป็นมาตรการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า โดยจำแนกเป็นปัญหาน้ำท่วม น้ำแล้ง และมาตรการระยะยาวที่มีความยั่งยืน (๔) ผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นหากไม่มีการแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม/กรมทรัพยากรน้ำ
ข่าวแจกลำดับที่ ๔๐วันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๖๐

สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 1
กรมทรัพยากรน้ำ
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

555 หมู่ 15 ตำบลบ่อแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง 52100 โทรศัพท์ : 0-5421-8602 โทรสาร 0-5422-2938 , E-mail: dwr1@dwr.mail.go.th

รายงานผลการดำเนินงานการช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อน
ในสถานการณ์ภัยแล้ง

สรุปการแจกจ่ายน้ำสะอาดสำหรับอุปโภคบริโภค
ณ วันที่ 31 มีนาคม 2560

ที่	พื้นที่รับการแจกจ่ายน้ำ	จำนวนปริมาณน้ำ		ประชาชนรับประโยชน์	
		รถบรรทุกน้ำ (เที่ยว)	ลิตร	ครัวเรือน	ประชากร
1	บ้านนาแก้วตะวันออก หมู่ 3 ต.นาแสง อ.เกาะคา จ.ลำปาง	2	12,000	20	-
รวม		2	12,000	20	-

การสูบน้ำเติมในแหล่งน้ำอุปโภคบริโภค
ตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม ถึง 31 มีนาคม 2560

ที่	พื้นที่รับการแจกจ่ายน้ำ	ขนาด เครื่อง สูบน้ำ	จำนวน เครื่อง	ปริมาณ การสูบน้ำ	ประชาชนรับประโยชน์	
					ครัวเรือน	ประชากร
	(ยังไม่ได้รับการร้องขอ)	-	-	-	-	-
รวม						

การแจกจ่ายน้ำสะอาดของศูนย์ผลิตน้ำดื่มสะอาด สทก.1
ตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม ถึง 31 มีนาคม 2560

ที่	ศูนย์ผลิตน้ำดื่มสะอาด	ปริมาณน้ำ (ลิตร)	ประชาชนรับ ประโยชน์
			ครัวเรือน
1	ศูนย์ผลิตและบริการน้ำดื่มสะอาด สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 1	3,514	350
2	สำนักงานส่วนประสานและบริหาร จัดการลุ่มน้ำปิงตอนล่าง	4,465	440
3	สำนักงานส่วนประสานและบริหาร จัดการลุ่มน้ำกกและโขง(ภาคเหนือ)	1,036	103
4	สำนักงานส่วนประสานและบริหาร จัดการลุ่มน้ำสาละวิน	7,247	705
5	สำนักงานศูนย์สำรวจอุทกวิทยาที่ 13 (เชียงใหม่)	5,948	350
6	สำนักงานศูนย์สำรวจอุทกวิทยาที่ 12 (เชียงใหม่)	1,824	310
รวม 6 แห่ง		24,034	2,258

ลักษณะอากาศเมื่อวันที่ 20 มีนาคม – 26 มีนาคม 2560 (กรมอุตุนิยมวิทยา)
ภาคเหนือ มีอากาศร้อนทั่วไปตลอดสัปดาห์ กับมีอากาศร้อนจัดบางพื้นที่ในระยะ
ครึ่งหลังของสัปดาห์ โดยมีฝนกับพายุกระหน่ำ 10 - 30 % ของพื้นที่ในวันแรกและ
ระยะครึ่งหลังของสัปดาห์ กับมีฝนหนักบางแห่งในวันสุดท้ายของสัปดาห์
พื้นที่ในความรับผิดชอบของ สทก.1 ในระหว่างวันที่ 25 -31 มีนาคม 2560
จังหวัดเชียงราย พะเยา เชียงใหม่ ลำปาง ตาก และกำแพงเพชร มีฝนตกในพื้นที่
ทั้งนี้ พื้นที่ในความรับผิดชอบของ สทก.1 ยังไม่มีการประกาศพื้นที่ประสบภัยพิบัติ
(ภัยแล้ง) ตามการประกาศของสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ทั้ง 8
จังหวัด

สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค ๑
กรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สทท.๑ แจกจ่ายน้ำสะอาดสำหรับการอุปโภค บริโภคเพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำในสถานการณ์ภัยแล้งในพื้นที่
จังหวัดลำปาง

วันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๖๐ สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค ๑ นำรถบรรทุกน้ำสะอาดสำหรับอุปโภค บริโภค จำนวน ๒ คัน แจกจ่ายน้ำให้กับประชาชนผู้ประสบภัยแล้ง รวมปริมาณน้ำแจกจ่าย ๑๒,๐๐๐ ลิตร ณ บ้านนาแก้ว ตะวันออก หมู่ ๓ ตำบลนาแสง อำเภอเกาะตา จังหวัดลำปาง การช่วยเหลือครั้งนี้ มีผู้ได้รับประโยชน์ จำนวน ๒๐ ครัวเรือน

รวดเร็ว มีคุณภาพ โปร่งใส มีคุณธรรม

สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 1
กรมทรัพยากรน้ำ
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

555 หมู่ 15 ตำบลบ่อแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง 52100 โทรศัพท์ : 0-5421-8602 โทรสาร 0-5422-2938 , E-mail: dwr1@dwr.mail.go.th

รายงานผลการดำเนินงานการช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อน
ในสถานการณ์ภัยแล้ง

สรุปการแจกจ่ายน้ำสะอาดสำหรับอุปโภคบริโภค
ณ วันที่ 31 มีนาคม 2560

ที่	พื้นที่รับบริการแจกจ่ายน้ำ	จำนวนปริมาณน้ำ		ประชาชนรับประโยชน์	
		รถบรรทุกน้ำ (เที่ยว)	ลิตร	ครัวเรือน	ประชากร
1	บ้านนาแก้วตะวันออก หมู่ 3 ต.นาแล้ง อ.เกาะคา จ.ลำปาง	2	12,000	20	-
รวม		2	12,000	20	-

การสูบน้ำเติมในแหล่งน้ำอุปโภคบริโภค
ตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม ถึง 31 มีนาคม 2560

ที่	พื้นที่รับบริการแจกจ่ายน้ำ	ขนาด เครื่อง สูบน้ำ	จำนวน เครื่อง	ปริมาณ การสูบน้ำ	ประชาชนรับประโยชน์	
					ครัวเรือน	ประชากร
	(ยังไม่ได้รับการร้องขอ)	-	-	-	-	-
รวม						

การแจกจ่ายน้ำสะอาดของศูนย์ผลิตน้ำดื่มสะอาด สทท.1
ตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม ถึง 31 มีนาคม 2560

ที่	ศูนย์ผลิตน้ำดื่มสะอาด	ปริมาณน้ำ (ลิตร)	ประชาชนรับ ประโยชน์
			ครัวเรือน
1	ศูนย์ผลิตและบริการน้ำดื่มสะอาด สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 1	3,514	350
2	สำนักงานส่วนประสานและบริหาร จัดการลุ่มน้ำปิงตอนล่าง	4,465	440
3	สำนักงานส่วนประสานและบริหาร จัดการลุ่มน้ำกกและโขง(ภาคเหนือ)	1,036	103
4	สำนักงานส่วนประสานและบริหาร จัดการลุ่มน้ำสาละวิน	7,247	705
5	สำนักงานศูนย์สำรวจอุทกวิทยาที่ 13 (เชียงใหม่)	5,948	350
6	สำนักงานศูนย์สำรวจอุทกวิทยาที่ 12 (เชียงใหม่)	1,824	310
รวม 6 แห่ง		24,034	2,258

ลักษณะอากาศเมื่อวันที่ 20 มีนาคม - 26 มีนาคม 2560 (กรมอุตุนิยมวิทยา)
ภาคเหนือ มีอากาศร้อนทั่วไปตลอดสัปดาห์ กับมีอากาศร้อนจัดบางพื้นที่ในระยะ
ครึ่งหลังของสัปดาห์ โดยมีฝนกับฝนฟ้าคะนอง 10 - 30 % ของพื้นที่ในวันแรกและ
ระยะครึ่งหลังของสัปดาห์ กับมีฝนหนักบางแห่งในวันสุดท้ายของสัปดาห์
พื้นที่ในความรับผิดชอบของ สทท.1 ในระหว่างวันที่ 25 -31 มีนาคม 2560
จังหวัดเชียงราย พะเยา เชียงใหม่ ลำปาง ตาก และกำแพงเพชร มีฝนตกในพื้นที่
ทั้งนี้ พื้นที่ในความรับผิดชอบของ สทท.1 ยังไม่มีการประกาศพื้นที่ประสบภัยพิบัติ
(ภัยแล้ง) ตามการประกาศของสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ทั้ง 8
จังหวัด

สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค ๒
กรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สทภ.๒ ช่วยเหลือภัยแล้ง สูบน้ำจากแม่น้ำน่านเติมน้ำในบึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์

ปัจจุบันเข้าสู่ฤดูร้อน ปัญหาการบุกรุกบึงบอระเพ็ด เพื่อทำนา ปลูกแตงโม และทำการประมงผิดกฎหมาย ทำให้ระบบนิเวศเริ่มเสียหาย พันธุ์ปลาเหลือน้อย แหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติและระบบนิเวศถูกทำลาย น้ำในบึงบอระเพ็ดเริ่มลดลง ด้วยเหตุนี้ นายอเนก ชมพานิชย์ ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค ๒ จึงได้มอบหมายให้ นายยุทธนา ชมวงศ์ ผู้อำนวยการส่วนบริหารจัดการน้ำที่ ๓ พร้อมด้วยคณะทำงานบริหารงานโครงการระบบส่งน้ำจากแม่น้ำน่าน - บึงบอระเพ็ด ที่มีส่วนบริหารจัดการน้ำที่ ๓ สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค ๒ เป็นผู้ดูแลสถานีสูบน้ำ ตำบลทับกฤช อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ เริ่มเดินเครื่องสูบน้ำจากแม่น้ำน่านเข้าเติมน้ำในบึงบอระเพ็ดให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม ทั้งนี้ คณะทำงานฯ ได้มีความเห็นว่าราษฎรที่อยู่รอบขอบบึงและเกษตรกรควรเร่งเว้นการทำนาปรังรอบที่ ๒ เพื่อช่วยกันรักษาสภาพแวดล้อมของบึงบอระเพ็ด

รวดเร็ว มีคุณภาพ ไปรังใส มีคุณธรรม

สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค ๒
กรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สทภ.๒ ช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัยแล้งในพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์

นายอเนก ชมพานิชย์ ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค ๒ มอบหมายให้ นายยุทธนา ชมวงศ์ ผู้อำนวยการส่วนบริหารจัดการน้ำที่ ๓ นครสวรรค์ พร้อมด้วยเจ้าหน้าที่ส่วนบริหารจัดการน้ำที่ ๓ สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค ๒ นำรถบรรทุกทุกน้ำสะอาด แจกจ่ายน้ำให้กับประชาชนผู้ประสบภัยแล้งในพื้นที่ของจังหวัดนครสวรรค์ เมื่อวันที่ ๑๑-๑๒ เมษายน ๒๕๖๐ ณ บ้านวังคัลก หมู่ ๙ ตำบลบางเคียน อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ ประชาชนได้เตรียมภาชนะและถังเก็บน้ำขนาดต่างๆไว้รองรับน้ำเพื่อนำไปใช้ในการอุปโภคบริโภคในครัวเรือน การช่วยเหลือครั้งนี้ มีผู้ได้รับประโยชน์ จำนวน ๖๐ ครัวเรือน รวมปริมาณน้ำแจกจ่าย ๒๔,๐๐๐ ลิตร

รวดเร็ว มีคุณภาพ โปร่งใส มีคุณธรรม

สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค ๒
กรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สทภ.๒ ช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัยแล้งในพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์

เมื่อวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๖๐ นายเอก ชมพานิชย์ ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค ๒ มอบหมายให้ นายยุทธนา ชมวงค์ ผู้อำนวยการส่วนบริหารจัดการน้ำที่ ๓ นครสวรรค์ พร้อมเจ้าหน้าที่ส่วนบริหารจัดการน้ำที่ ๓ สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค ๒ ลงพื้นที่ช่วยเหลือบรรเทาสภาวะวิกฤตน้ำ (ภัยแล้ง) ตามคำร้องขอขององค์การบริหารส่วนตำบลเกรียงไกร อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ โดยนำเครื่องสูบน้ำขนาด ๑๒ นิ้ว จำนวน ๑ เครื่อง ไปติดตั้งสูบน้ำเข้าคลองบางกะแห่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเกรียงไกร อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนผู้ประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภคและเพื่อการเกษตร มีผู้ได้รับประโยชน์ในพื้นที่หมู่ ๓,๘,๙ ตำบลเกรียงไกร และหมู่ ๔ ตำบลควนใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ กว่า ๔๐๐ ครัวเรือน และพื้นที่การเกษตรกว่า ๖๐๐ ไร่

รวดเร็ว มีคุณภาพ โปร่งใส มีคุณธรรม

สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 3

กรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

“รายงานงานผลการดำเนินงานการช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อนสถานการณ์ภัยแล้งบ้านห้วยผึ้ง”

เมื่อวันที่ 8 พฤษภาคม 2560 นายสันติพร นิ่มกิ่งรัตน์ ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 3 ได้มอบหมายให้ชุดเผชิญเหตุของส่วนบริหารจัดการน้ำ และร่วมกับสำนักงานเทศบาลบ้านโป่งบ้านโป่ง อำเภอสรีธาตุ จังหวัดอุดรธานี ให้ความช่วยเหลือพื้นที่ประสบปัญหาภัยแล้ง โดยการสนับสนุนเครื่องสูบน้ำขนาด 8 นิ้ว อัตราการสูบน้ำที่ 450 ลบ.ม/ชั่วโมง จำนวน 1 เครื่อง โดยสูบน้ำจากแหล่งน้ำหนองปลาเชิงตอนล่าง เข้าหนองหนองปลาเชิงตอนบน (สระผลิตประปาหมู่บ้าน) ระยะส่งท่อ 20 เมตร ระบบประปาตั้งอยู่บ้านห้วยผึ้ง หมู่ที่ 2 ตำบลบ้านโป่ง อำเภอสรีธาตุ จังหวัดอุดรธานี

ประโยชน์ที่ได้รับราษฎรหมู่ที่ 2 และหมู่ 10 และบ้านโคกกลม หมู่ 3 รวม 3 หมู่บ้าน ประชากร 2,781 คน 620 ครัวเรือน สถานะปัจจุบันยังดำเนินการอยู่

สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 3 ตั้งอยู่ที่ 307 ม.14 ถ.นิตโย ต.หนองนาคำ อ.เมือง จ.อุดรธานี 41000 โทร 042-290350

สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 3

กรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

307 หมู่ 14 ถนนมิตรไมตรี ตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี 41000 โทร 042-290350

คู่มือบริหารจัดการน้ำ

รายงานผลการดำเนินงานการช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อนสถานการณ์ภัยแล้งและอุทกภัย

รายงานที่ 001 วันที่ 16 พฤศจิกายน 2559

ที่	พื้นที่ดำเนินการสูบน้ำ	ขนาดเครื่องสูบน้ำ	จำนวนเครื่อง	ปริมาณการสูบน้ำ (ลบ.ม)	ประโยชน์ที่ได้รับ			ระยะเวลาที่สูบ	หมายเหตุ
					อุปโภค - บริโภค		การเกษตร		
					หมู่บ้าน	หลังคาเรือน			
๑	บ้านหนองแดง หมู่ ๖ ต.สี้อ อ.กุมภวาปี จ.อุดรธานี	๘ นิ้ว	๑	๔๔,๑๐๐	๒	๒๙๑	๑,๒๔๕	๓ พ.ย ๕๙ - ๑๐ พ.ย ๕๙	ดำเนินการเสร็จแล้ว
๒	บ้านโนนขวา หมู่ ๘ ต.สี้อ อ.กุมภวาปี จ.อุดรธานี	๘ นิ้ว	๑	๓,๖๐๐	๑	๘๐	๓๗๔	๑๖ พ.ย ๕๙ - ปัจจุบัน	ดำเนินการอยู่
รวม				๔๗,๗๐๐	๓	๓๗๑	๑,๖๑๙		

รายงานการสำรวจเครื่องมือที่ใช้บรรเทาภัยแล้ง (Inventory Instrument) เฉพาะเครื่องสูบน้ำและรถบรรทุกน้ำของ สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค ๓

ลำดับที่	เครื่องสูบน้ำ (นิ้ว)	จำนวนเครื่องทั้งหมด (เครื่อง)	ชำรุดใช้งานไม่ได้ (เครื่อง)	นำไปใช้งาน (เครื่อง)	คงเหลือ (เครื่อง)	จังหวัดที่นำไปใช้	ลำดับที่	รถบรรทุกน้ำ เลขทะเบียน	จำนวนทั้งหมด (คัน)	นำไปใช้งาน (คัน)	คงเหลือ (คัน)	จังหวัดที่นำไปใช้
๑	๒๖	๑			๑		๑	๘๒-๒๖๓๔ อุดรธานี	๑	-	๑	
๒	๑๒	๑๔	๘		๑๔		๒	๕๑-๗๖๑๐ กทม	๑	-	๑	
๓	๑๐	๓	๒		๑	อุดรธานี = 1 เครื่อง						
๔	๘	๒		๑	๑							
รวม		๒๐	๑๐		๑๙		รวม		๒		๒	

หมายเหตุ : ๑. เครื่องสูบน้ำที่ชำรุด มีจำนวน ๑๐ เครื่อง คือ เครื่องสูบน้ำขนาด ๑๒ นิ้ว จำนวน ๘ เครื่อง เครื่องสูบน้ำขนาด ๑๐ นิ้ว จำนวน ๒ เครื่อง รอการบำรุงซ่อมแซมต่อไป

สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 3

กรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

307 หมู่ 14 ถนนมิตรภาพ ตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี 41000 โทร 042-290350

คู่มือบริหารจัดการน้ำ

รายงานผลการดำเนินงานการช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อนสถานการณ์ภัยแล้งและอุทกภัย

รายงานที่ 004 วันที่ 16 ธันวาคม 2559

ที่	พื้นที่ดำเนินการสูบน้ำ	ขนาดเครื่องสูบน้ำ (นิ้ว)	จำนวนเครื่อง	ปริมาณการสูบน้ำ (ลบม)	ประโยชน์ที่ได้รับ			ระยะเวลาที่สูบน้ำ	หมายเหตุ
					อุปโภค - บริโภค	การเกษตร	พื้นที่(ไร่)		
๑	บ้านหนองแดง หมู่ ๖ ต.สี้อ อ.กุมภวาปี จ.อุดรธานี	๘ นิ้ว	๑	๔๕,๑๐๐	๒	๒๙๑	๑,๒๔๕	๓ พ.ย ๕๙ - ๑๐ พ.ย ๕๙	ดำเนินการเสร็จแล้ว
๒	บ้านโนนเขวา หมู่ ๘ ต.สี้อ อ.กุมภวาปี จ.อุดรธานี	๘ นิ้ว	๑	๑๐๔,๐๐๐	๑	๘๐	๓๗๕	๑๖พ.ย ๕๙ - ปัจจุบัน	ดำเนินการอยู่
รวม				๑๕๒,๑๐๐	๓	๓๗๑	๑,๖๒๐		

รายงานการสำรวจเครื่องมือที่ใช้บรรเทาภัยแล้ง (Inventory Instrument) เฉพาะเครื่องสูบน้ำและรถบรรทุกน้ำของ สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค ๓

ลำดับที่	เครื่องสูบน้ำ (นิ้ว)	จำนวนเครื่องทั้งหมด (เครื่อง)	ชำรุดใช้งานไม่ได้ (เครื่อง)	นำไปใช้งาน (เครื่อง)	คงเหลือ (เครื่อง)	จังหวัดที่นำไปใช้
๑	๒๖	๑			๑	
๒	๑๒	๑๔	๘		๑๔	
๓	๑๐	๙	๒		๙	
๔	๘	๒	๑	๑	๑	อุดรธานี = 1 เครื่อง
รวม		๒๖	๑๑		๒๕	

ลำดับที่	รถบรรทุกน้ำ เลขทะเบียน	จำนวนทั้งหมด (คัน)	นำไปใช้งาน (คัน)	คงเหลือ (คัน)	จังหวัดที่นำไปใช้
๑	๘๒-๓๖๓๔ อุดรธานี	๑	-	๑	
๒	๕๑-๗๖๑๐ กทม	๑	-	๑	
รวม		๒		๒	

หมายเหตุ : ๑. เครื่องสูบน้ำที่ชำรุดมีจำนวน ๑๑ เครื่อง คือ เครื่องสูบน้ำขนาด ๑๒ นิ้ว จำนวน ๘ เครื่อง เครื่องสูบน้ำขนาด ๑๐ นิ้ว จำนวน ๒ เครื่อง เครื่องสูบน้ำ ๘ นิ้ว จำนวน ๑ เครื่อง รถการบำรุงซ่อมแซมต่อไป

สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 3

กรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

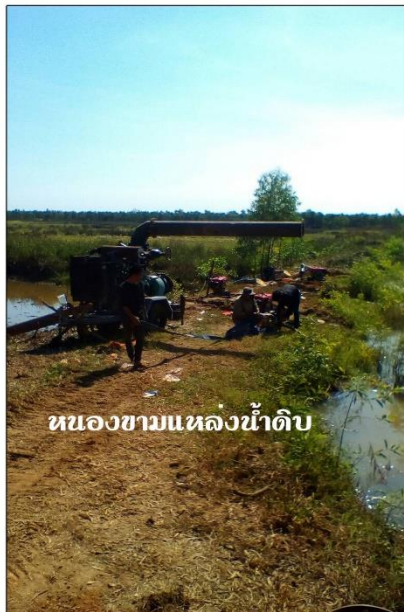
307 หมู่ 14 ถนนมิตรไทย ตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี 41000 โทร 042-290350

อำนวยการจัดการน้ำ

รายงานผลการดำเนินงานการช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อนสถานการณ์ภัยแล้งและอุทกภัย

รายงานที่ 006 วันที่ 18 มกราคม 2560

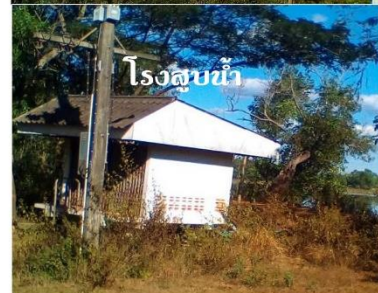
ที่	พื้นที่ดำเนินการสูบน้ำ	ขนาดเครื่องสูบน้ำ	จำนวนเครื่อง	ปริมาณการสูบน้ำ (ลบ.ม)	ประโยชน์ที่ได้รับ				ระยะเวลาที่สูบน้ำ	หมายเหตุ
					อุปโภค - บริโภค			การเกษตรพื้นที่(ไร่)		
					หมู่บ้าน	หลังคาเรือน	ประชากร			
๑	บ้านหนองแดง หมู่ ๖ ต.สี้อ อ.กุมภวาปี จ.อุดรธานี	๘ นิ้ว	๑	๕๔,๑๐๐	๒	๒๙๑	๑,๒๕๕	๓ พ.ย ๕๙ - ๑๐ พ.ย ๕๙	ดำเนินการเสร็จแล้ว	
๒	บ้านโนนขวา หมู่ ๕ ต.สี้อ อ.กุมภวาปี จ.อุดรธานี	๘ นิ้ว	๑	๑๓๓,๒๐๐	๑	๘๐	๓๗๔	๑๖ พ.ย ๕๙ - ๒๓ ธ.ค ๕๙	ดำเนินการเสร็จแล้ว	
๓	บ้านทรายทอง หมู่ ๑,๓,๑๗ ต.บ้านจันทร์ อ.บ้านดุง จ.อุดรธานี	๑๒ นิ้ว	๑	๕๐,๐๐๐	๓	๖๕๐	๒,๖๐๐	๑๕ มี.ค ๖๐ - ปัจจุบัน	ดำเนินการอยู่	
รวม				๒๒๗,๓๐๐	๖	๑,๐๒๑	๔,๒๑๙			

หนองขามแหล่งน้ำดิบ

เครื่องสูบน้ำ 12 นิ้ว

โรงสูบน้ำ

รายงานการสำรวจเครื่องมือที่ใช้บรรเทาภัยแล้ง (Inventory Instrument) เฉพาะเครื่องสูบน้ำและรถบรรทุกน้ำของ สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค ๓

ลำดับที่	เครื่องสูบน้ำ (นิ้ว)	จำนวนเครื่องทั้งหมด (เครื่อง)	ชำรุดใช้งานไม่ได้ (เครื่อง)	นำไปใช้งาน (เครื่อง)	คงเหลือ (เครื่อง)	จังหวัดที่นำไปใช้
๑	๒๒	๑		๑		
๒	๑๒	๑๔	๘	๑	๑๓	อุดรธานี
๓	๑๐	๙	๒		๗	
๔	๘	๒	๑		๑	
รวม		๒๖	๑๑	๑	๑๔	

ลำดับที่	รถบรรทุกน้ำ เลขทะเบียน	จำนวนทั้งหมด (คัน)	นำไปใช้งาน (คัน)	คงเหลือ (คัน)	จังหวัดที่นำไปใช้
๑	๘๒-๓๖๓๔ อุดรธานี	๑	-	๑	
๒	๕๑-๓๖๑๐ กทม	๑	-	๑	
รวม		๒		๒	

หมายเหตุ : ๑. เครื่องสูบน้ำที่ชำรุด มีจำนวน ๑๐ เครื่อง คือ เครื่องสูบน้ำขนาด ๑๒ นิ้ว จำนวน ๘ เครื่อง เครื่องสูบน้ำขนาด ๑๐ นิ้ว จำนวน ๒ เครื่อง เครื่องสูบน้ำ ๘ นิ้ว จำนวน ๑ เครื่อง รอการบำรุงซ่อมแซมต่อไป

สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 3

กรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

307 หมู่ 14 ถนนมิตรไทย ตำบลหนองนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี 41000 โทร 042-290350

คู่มือบริหารจัดการน้ำ

รายงานผลการดำเนินงานการช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อนสถานการณ์ภัยแล้งและอุทกภัย

รายงานที่ 008 วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2560

ที่	พื้นที่ดำเนินการสูบน้ำ	ขนาดเครื่องสูบน้ำ	จำนวนเครื่อง	ปริมาณการสูบน้ำ (ลบ.ม)	ประโยชน์ที่ได้รับ				ระยะเวลาที่สูบน้ำ	หมายเหตุ
					อุปโภค - บริโภค		การเกษตร	พื้นที่(ไร่)		
					หมู่บ้าน	หลังคาเรือน				
๑	บ้านหนองแดง หมู่ ๖ ต.สี้อ อ.กุมภวาปี จ.อุดรธานี	๘ นิ้ว	๑	๔๔,๑๐๐	๒	๒๙๑	๑,๒๔๕		๓ พ.ย ๕๙ - ๑๐ พ.ย ๕๙	ดำเนินการเสร็จแล้ว
๒	บ้านโนนขวา หมู่ ๘ ต.สี้อ อ.กุมภวาปี จ.อุดรธานี	๘ นิ้ว	๑	๑๓๓,๒๐๐	๑	๘๐	๓๗๔		๑๖ พ.ย ๕๙ - ๒๓ ธ.ค ๕๙	ดำเนินการเสร็จแล้ว
๓	บ้านทรายทอง หมู่ ๑๓,๑๗ ต.บ้านจันทร์ อ.บ้านดุง จ.อุดรธานี	๑๒ นิ้ว	๑	๑๑๐,๐๐๐	๓	๖๕๐	๒,๖๐๐		๑๔ มี.ค ๖๐ - ๒๗ มี.ค ๕๙	ดำเนินการเสร็จแล้ว
๔	ร.ร ชุมชนประสานมิตร ม.๒ ต.นาคุณใหญ่ อ.นาหว้า จ.นครพนม	๑๒ นิ้ว	๑	๗๘,๗๕๐	๑	๓๓๐	๑,๕๐๐		๑ ก.พ ๖๐ - ๗ ก.พ ๕๙	ดำเนินการเสร็จแล้ว
รวม				๓๖๖,๐๕๐	๗	๑,๓๕๑	๕,๗๑๙			

รายงานการสำรวจเครื่องมือที่ใช้บรรเทาภัยแล้ง (Inventory Instrument) เฉพาะเครื่องสูบน้ำและบรรเทาอุทกภัยของ สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค ๓

ลำดับที่	เครื่องสูบน้ำ (นิ้ว)	จำนวนเครื่องทั้งหมด (เครื่อง)	ชำรุดใช้งานไม่ได้ (เครื่อง)	นำไปใช้งาน (เครื่อง)	คงเหลือ (เครื่อง)	จังหวัดที่นำไปใช้	ลำดับที่	รถบรรทุกน้ำ เลขทะเบียน	จำนวนทั้งหมด (คัน)	นำไปใช้งาน (คัน)	คงเหลือ (คัน)	จังหวัดที่นำไปใช้
๑	๒๖	๑			๑		๑	๘๒๐-๗๖๓๔ อุดรธานี	๑	-	๑	
๒	๑๒	๑๔	๘		๑๔		๒	๕๑๑-๗๖๑๐ กทม	๑	-	๑	
๓	๑๐	๙	๒		๙							
๔	๘	๒	๑		๒							
รวม		๒๖	๑๑		๒๖		รวม		๒		๒	

หมายเหตุ : ๑. เครื่องสูบน้ำที่ชำรุด มีจำนวน ๑๐ เครื่อง คือ เครื่องสูบน้ำขนาด ๑๒ นิ้ว จำนวน ๘ เครื่อง เครื่องสูบน้ำขนาด ๑๐ นิ้ว จำนวน ๒ เครื่อง เครื่องสูบน้ำ ๘ นิ้ว จำนวน ๑ เครื่อง รอกการบำรุงซ่อมแซมต่อไป

สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 3

กรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

307 หมู่ 14 ถนนมิตรไทย ตำบลหนองหว้า อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี 41000 โทร 042-290350

ส่วนบริหารจัดการน้ำ

รายงานผลการดำเนินงานการช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อนสถานการณ์ภัยแล้งและอุทกภัย

รายงานที่ 013 วันที่ 15 พฤษภาคม 2560

ที่	พื้นที่ดำเนินการสูบน้ำ	ขนาดเครื่องสูบน้ำ	จำนวนเครื่อง	ปริมาณการสูบน้ำ (ลบ.ม)	ประโยชน์ที่ได้รับ			ระยะเวลาที่สูบน้ำ	หมายเหตุ
					อุปโภค - บริโภค		การเกษตรพื้นที่(ไร่)		
					หมู่บ้าน	หลังคาเรือน			
๑	บ้านหนองแดง หมู่ ๖ ค.สือ อ.กุมภวาปี จ.อุดรธานี	๘ นิ้ว	๑	๕๔,๑๐๐	๒	๒๙๑	๑,๒๕๕	๓ พ.ย ๕๙ - ๑๐ พ.ย ๕๙	ดำเนินการเสร็จแล้ว
๒	บ้านโนนเขวา หมู่ ๘ ค.สือ อ.กุมภวาปี จ.อุดรธานี	๘ นิ้ว	๑	๑๓๓,๒๐๐	๑	๘๐	๓๗๕	๑๖ พ.ย ๕๙ - ๒๓ พ.ย ๕๙	ดำเนินการเสร็จแล้ว
๓	บ้านทรายทอง หมู่ ๑๓,๑๗ ค.บ้านจันทร์ อ.บ้านดุง จ.อุดรธานี	๑๒ นิ้ว	๑	๑๑๐,๐๐๐	๓	๖๕๐	๒,๖๐๐	๑๕ มี.ค ๖๐ - ๒๗ มี.ค ๕๙	ดำเนินการเสร็จแล้ว
๔	ร.ร ชุมชนประสานมิตร ม.๒ ต.นาคุณใหญ่ อ.นาหว้า จ.นครพนม	๑๒ นิ้ว	๑	๗๘,๗๕๐	๑	๓๓๐	๑,๕๐๐	๑ ก.พ ๖๐ - ๗ ก.พ ๕๙	ดำเนินการเสร็จแล้ว
๕	บ้านโพนงาม ม.๑ ต.โพนงาม อ.อากาศอำนวย จ.สกลนคร	๑๒ นิ้ว	๑	๒๓๓,๒๘๐	๔	๗๑๒	๒,๕๘๓	๒ มี.ค ๖๐ - ๒๑ มี.ค ๖๐	ดำเนินการเสร็จแล้ว
๖	บ้านโนนสา ม.๔ ต.นาม่วง อ.ประจักษ์ศิลปาคม จ.อุดรธานี	๘ นิ้ว	๑	๕๗,๖๐๐	๒	๓๔๐	๑,๖๕๐	๗ มี.ค ๖๐ - ๒๑ มี.ค ๖๐	ดำเนินการเสร็จแล้ว
๗	บ้านคงเสียว ม.๑๓ ต.โพนงาม อ.อากาศอำนวย จ.สกลนคร	๑๒ นิ้ว	๑	๑๒๙,๖๐๐	๒	๒๙๑	๑,๒๕๕	๓ เม.ย ๖๐ - ๑๐ เม.ย ๖๐	ดำเนินการเสร็จแล้ว
๘	บ้านห้วยผึ้ง ม.๒ ต.บ้านโปร่ง อ.ศรีธาตุ จ.อุดรธานี	๘ นิ้ว	๑	๒๘,๘๐๐	๓	๒๒๐	๒,๗๘๑	๘ พ.ค ๖๐ - ๑๕ พ.ค ๖๐	ดำเนินการเสร็จแล้ว
รวม				๘๑๕,๓๓๐	๑๘	๓,๓๖๔	๑๓,๙๔๗		

จากการลงพื้นที่บ้านห้วยผึ้ง ม.2 ต.บ้านโปร่ง อ.ศรีธาตุ จ.อุดรธานี ชาวบ้านได้รับความเดือดร้อนจากปัญหาภัยแล้งทางสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 3 ได้ให้ความช่วยเหลือสูบน้ำเข้าสู่ระบบประปาของหมู่บ้านครั้งนี้พร้อมแบบสอบถามความพึงพอใจในการบริการของหน่วยงานพบว่า "พึงพอใจในการดำเนินงานเจ้าหน้าที่พร้อมอุปกรณ์เครื่องมือในครั้งนี้ พบว่าพอใจร้อยละ 90

รายงานการสำรวจเครื่องมือที่ใช้บรรเทาภัยแล้ง (Inventory Instrument) เฉพาะเครื่องสูบน้ำและรถบรรทุกน้ำของ สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค ๓

ลำดับที่	เครื่องสูบน้ำ (นิ้ว)	จำนวนเครื่องทั้งหมด (เครื่อง)	ชำรุดใช้งานไม่ได้ (เครื่อง)	นำไปใช้งาน (เครื่อง)	คงเหลือ (เครื่อง)	จังหวัดที่นำไปใช้	ลำดับที่	รถบรรทุกน้ำ เลขทะเบียน	จำนวนทั้งหมด (คัน)	นำไปใช้งาน (คัน)	คงเหลือ (คัน)	จังหวัดที่นำไปใช้
๑	๒๖	๑			๑		๑	๘๒-๓๒๖๓๔ อุดรธานี	๑	-	๑	
๒	๑๒	๑๕	๖		๑๕		๒	๕๑-๗๖๑๐ กทม	๑	-	๑	
๓	๑๐	๙	๑		๘							
๔	๘	๒			๒							
รวม		๒๖	๗		๒๖		รวม		๒		๒	

หมายเหตุ : ๑. เครื่องสูบน้ำที่ชำรุดมีจำนวน ๗ เครื่อง คือ เครื่องสูบน้ำขนาด ๑๒ นิ้ว จำนวน ๖ เครื่อง เครื่องสูบน้ำขนาด ๑๐ นิ้ว จำนวน ๑ เครื่อง รอการบำรุงซ่อมแซมต่อไป

สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค ๔
กรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค ๔ ดำเนินการสูบน้ำสำรองเพื่อการอุปโภค บริโภค จังหวัดขอนแก่น

เมื่อวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ - ๒๔ มกราคม ๒๕๖๐ สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค ๔ ได้ดำเนินการเตรียมความพร้อมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยแล้งให้กับชาวบ้าน ในเขตพื้นที่ตำบลท่านางแมว อำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่น โดยสนับสนุนเครื่องสูบน้ำ ขนาด ๑๐ นิ้ว จำนวน ๑ เครื่อง พร้อมท่ออุปกรณ์ และเจ้าหน้าที่ ดำเนินการสูบน้ำ ลงสระประปาหมู่บ้าน เพื่อใช้ผลิตน้ำประปาสำหรับอุปโภคบริโภค ปริมาณการสูบน้ำรวม ๒๐๓,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร การดำเนินการดังกล่าว คาดว่าจะทำให้ประชาชนตำบลท่านางแมว อำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่น จำนวน ๕๘๙ หลังคาเรือน ๑,๘๖๓ คน จะมีน้ำเพื่อใช้อุปโภคบริโภคเพียงพอตลอดช่วงหน้าแล้ง

รวดเร็ว มีคุณภาพ โปร่งใส มีคุณธรรม

สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค ๕
กรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค ๕ เตรียมการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยแล้ง

เมื่อวันที่ ๑๙ - ๒๘ มกราคม ๒๕๖๐ สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค ๕ ส่วนบริหารจัดการน้ำ ได้ดำเนินการเตรียมความพร้อมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยแล้งให้กับชาวบ้าน ในเขตพื้นที่ตำบลละหานปลาค้าว อำเภอเมืองยาง จังหวัดนครราชสีมา โดยสนับสนุนเครื่องสูบน้ำ ขนาด ๑๒ นิ้ว จำนวน ๑ เครื่อง พร้อมท่ออุปกรณ์และเจ้าหน้าที่ ดำเนินการสูบน้ำ จากคลองส่งน้ำลำห้วยใหญ่ แหล่งน้ำต้นทุน ลงสระประปาหมู่บ้าน เพื่อใช้ผลิตน้ำประปาสำหรับอุปโภคบริโภค ปริมาณการสูบน้ำรวม ๗๖,๘๐๐ ลูกบาศก์เมตร การดำเนินการดังกล่าว คาดว่าจะทำให้ประชาชนบ้านโนนเพชร หมู่ ๓ ตำบลละหานปลาค้าว อำเภอเมืองยาง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน ๓๑๖ หลังคาเรือน ๑,๒๙๖ คน จะมีน้ำเพื่อใช้อุปโภค บริโภคเพียงพอตลอดช่วงหน้าแล้ง

รวดเร็ว มีคุณภาพ โปร่งใส มีคุณธรรม

สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค ๕
กรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค ๕ ดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหากัญแล้ง

เมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ - ๓ มีนาคม ๒๕๖๐ สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค ๕ โดยส่วนบริหารจัดการน้ำ ได้ดำเนินการเตรียมความพร้อมในการป้องกันและแก้ไขปัญหากัญแล้งให้กับชาวบ้าน ในเขตพื้นที่บ้านตะครองงาม หมู่ที่ ๗ ตำบลลุงเขว้า อำเภอนองบุญมาก จังหวัดนครราชสีมา โดยสนับสนุนเครื่องสูบน้ำ ขนาด ๑๒ นิ้ว จำนวน ๑ เครื่อง พร้อมท่ออุปกรณ์และเจ้าหน้าที่ ดำเนินการสูบน้ำ จากคลองสารเพชร แหล่งน้ำต้นทุนข้ามคันฝาย เพื่อเติมน้ำเข้าแหล่งน้ำดิบในการผลิตน้ำประปาสำหรับอุปโภคบริโภค ปริมาณการสูบน้ำรวม ๓๓,๘๔๐ ลูกบาศก์เมตร การดำเนินการดังกล่าว คาดว่าจะทำให้ประชาชนบ้านตะครองงาม หมู่ ๗ ตำบลลุงเขว้า อำเภอนองบุญมาก จังหวัดนครราชสีมา จำนวน ๑๒ หลังคาเรือน จะมีน้ำเพื่อใช้อุปโภคบริโภคเพียงพอตลอดช่วงหน้าแล้ง

รวดเร็ว มีคุณภาพ โปร่งใส มีคุณธรรม

สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค ๖ กรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม “รวดเร็ว มีคุณภาพ โปร่งใส มีคุณธรรม”

วันศุกร์ที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ นายเสน่ห์ สาธุธรรม ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค ๖ มอบหมายให้ส่วนบริหารจัดการน้ำ ช่วยเหลือพื้นที่ประสบวิกฤตน้ำจากสถานการณ์ภัยแล้ง เนื่องจากปริมาณน้ำไม่เพียงพอต่อการอุปโภคบริโภคในพื้นที่ตำบลหนองแวง ตำบลโนนหมากหมุ่น และตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว โดยสนับสนุนเครื่องสูบน้ำขนาด ๑๒ นิ้ว จำนวน ๓ เครื่อง ซึ่งชุดเผชิญเหตุเข้าดำเนินการติดตั้งเครื่องสูบน้ำ ณ จุดที่ ๑ บ้านหนองหญ้าแก้ว ม.๙ ต.โคกสูง จำนวน ๒ เครื่อง และจุดที่ ๒ บ้านดอนหลุม ม.๖ ต.โคกสูง จำนวน ๑ เครื่อง สูบน้ำในอ่างเก็บน้ำคลองตะเคียนและอ่างเก็บน้ำห้วยยางเข้าสู่หมู่บ้าน ทั้งนี้ได้ดำเนินการติดตั้งแล้วเสร็จและสามารถดำเนินการสูบน้ำได้เรียบร้อยท่ามกลางความดีใจของชาวบ้านที่จะได้น้ำอุปโภคบริโภคอย่างเพียงพอ ในการนี้จะทำให้มีปริมาณน้ำใช้สำหรับ ๑,๑๑๑ ครัวเรือน ประชากรจำนวน ๓,๔๓๙ คน ในช่วงหน้าแล้งนี้อย่างแน่นอน

ในการนี้ได้ดำเนินงานตามกรอบทิศทางการบริหารจัดการน้ำของประเทศ ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ ยุทธศาสตร์การจัดการน้ำอุปโภคบริโภค โดยได้เพิ่มประสิทธิภาพระบบประปาหมู่บ้านให้ปริมาณน้ำจัดเพียงพอต่อความต้องการของประชาชน

“เข้าถึงเป้าหมาย คลี่คลายปัญหา เรื่องน้ำต้องมา ประชาอุ่นใจ”

สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค ๖ ที่ตั้ง ๘๒๐ ต.หน้าเมือง อ.เมือง จ.ปราจีนบุรี ๒๕๐๐๐ โทรศัพท์ ๐ ๓๗๒๑ ๓๖๓๘-๙

สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค ๖ กรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

“รวดเร็ว มีคุณภาพ โปร่งใส มีคุณธรรม”

วันพุธที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ นายสมฤทธิ์ วิไลพรรณนา ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค ๖ มอบหมายส่วนบริหารจัดการน้ำ โดยชุดเผชิญเหตุวิกฤตน้ำ ดำเนินการติดตั้งเครื่องสูบน้ำ ขนาด ๑๐ นิ้ว จำนวน ๑ เครื่อง เพื่อแก้ไขปัญหาอุปโภคบริโภค ณ จุดติดตั้งกองพลทหารราบที่ ๒ รักษาพระองค์ ค่ายพรหมโยธี ต.บ้านพระ อ.เมือง จ.ปราจีนบุรี เนื่องจากเครื่องสูบน้ำดิบประจำอ่างเก็บน้ำเขาอีโต้ชำรุด ทำให้กองพลทหารราบที่ ๒ รักษาพระองค์ประสบปัญหาไม่สามารถนำน้ำดิบมาใช้ในการผลิตประปาได้

ในการบรรเทาสภาวะวิกฤตน้ำครั้งนี้จะทำให้มีน้ำดิบสำหรับการผลิตน้ำประปาเพื่ออุปโภคบริโภค ให้กับกำลังพลและครอบครัวภายในค่าย จำนวน ๒,๐๐๐ ครอบครัว ประชากรจำนวน ๖,๐๐๐ คน ซึ่งดำเนินงานตามกรอบทิศทางการบริหารจัดการน้ำของประเทศ ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ ยุทธศาสตร์การจัดการน้ำอุปโภคบริโภค

“เข้าถึงเป้าหมาย คลี่คลายปัญหา เรื่องน้ำต้องมา ประชาอุ๋นใจ”

สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค ๖ ที่ตั้ง ๘๒๐ ต.หน้าเมือง อ.เมือง จ.ปราจีนบุรี ๒๕๐๐๐ โทรศัพท์ ๐ ๓๗๒๑ ๓๖๓๘-๙

สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค ๖ กรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

“เข้าถึงเป้าหมาย คลี่คลายปัญหา เรื่องน้ำต้องมา ประชาอุ๋นใจ”

“สทท.๖ ร่วมบรรเทาการขาดแคลนน้้าอุปโภคบริโภค บ.หนองผักกระเฉด ร่วมกับ อบต.วังดาล”

วันอังคารที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๐ นายสมฤทธิ วิไลพรรัตน์ ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค ๖ มอบหมายส่วนบริหารจัดการน้ำ โดยชุดเผชิญเหตุวิกฤตน้ำ ดำเนินการติดตั้งเครื่องสูบน้ำ ขนาด ๑๒ นิ้ว จำนวน ๑ เครื่อง เพื่อแก้ไขปัญหาน้ำอุปโภคบริโภค ณ จุดติดตั้งหมู่ที่ ๑๔ บ.หนองผักกระเฉด ต.วังดาล อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี เนื่องจากแหล่งน้ำที่ใช้ผลิตประปาที่ใช้งานในปัจจุบันกำลังแห้งขอดไม่มีน้ำสำหรับผลิตประปาให้บริการแก่ราษฎรภายในหมู่บ้าน

ซึ่งดำเนินการสูบน้ำจากสระสาธารณะบ.หนองผักกระเฉด เป็นระยะทาง ๕๐๐ เมตรไปยังสระน้ำดิบ โครงการอนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งน้ำหนองผักกระเฉด ที่กรมทรัพยากรน้ำดำเนินการไว้ ในปีงบประมาณ ๒๕๕๖ เพื่อเก็บกักไว้สำหรับผลิตน้ำประปา ต่อไป

ในการบรรเทาสภาวะวิกฤตน้ำครั้งนี้ จะมีน้ำดิบเพียงพอสำหรับการผลิตน้ำประปาเพื่ออุปโภคบริโภค ให้กับ ม.๒ บ้านหนองแก และ ม.๑๔ บ้านหนองผักกระเฉด ต.วังดาล อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี พื้นที่อยู่อาศัย จำนวน ๑๕๗ ครัวเรือน ประชากรจำนวน ๖๔๓ คน

สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค ๖ ที่ตั้ง ๘๒๐ ต.หน้าเมือง อ.เมือง จ.ปราจีนบุรี ๒๕๐๐ โทรศัพท์ ๐ ๓๗๒๑ ๓๖๓๘-๙

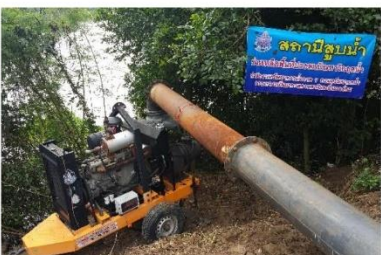

รายงานการช่วยเหลือในการป้องกันและบรรเทาปัญหาอุทกภัยและภัยแล้ง

สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 7 กรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
195 หมู่ 4 ต.ห้วยไผ่ อ.เมือง จ.ราชบุรี โทร.032-370405-7 โทรสาร.032-370408 <http://water.dwr.go.th/wro7>

ส่วนบริหารจัดการน้ำ

ปีงบประมาณ 2560

การติดตั้งเครื่องสูบน้ำ

บ.หนองกลางนา หมู่ 5 ต.หนองกลางนา อ.เมือง จ.ราชบุรี

สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 7 โดยส่วนบริหารจัดการน้ำ ร่วมกับ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองกลางนา เข้าติดตั้งเครื่องสูบน้ำพร้อม อุปกรณ์ ขนาด 12 นิ้ว อัตราการสูบ 1,620 ลบ.ม./ชม. จำนวน 1 เครื่อง

โดยทำการสูบน้ำจากแม่น้ำแม่กลอง เข้าสู่ลำรางสาธารณะส่งไปยัง คลองชลประทาน เพื่อช่วยเหลือพื้นที่เกษตรกรรมสวนผลไม้ ในพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองกลางนา อ.เมือง จ.ราชบุรี

ประโยชน์ที่ได้รับ 1 หมู่บ้าน 80 ครัวเรือน 320 คน พื้นที่เกษตร 450 ไร่
ระยะเวลาดำเนินงาน 5 มกราคม - 1 มีนาคม 2560

ปริมาณการสูบน้ำ 460,080 ลูกบาศก์เมตร
(อยู่ในระหว่างดำเนินการ)

รายงานการช่วยเหลือในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคอขวดภัยแล้ง

สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 7 กรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
195 หมู่ 4 ต.ท้ายไร่ อ.เมือง จ.ราชบุรี โทร.032-370405-7 โทรสาร.032-370408 <http://water.dwr.go.th/wrro7>

ส่วนบริหารจัดการน้ำ

ปีงบประมาณ 2560

การช่วยเหลือพื้นที่ภัยแล้ง

บ.คลองแค หมู่ 3 ต.พงสวาย อ.เมือง จ.ราชบุรี

เมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2560 สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 7 โดยส่วนบริหารจัดการน้ำ ร่วมกับเทศบาลตำบลหลักเมือง ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคอขวดภัยแล้ง โดยติดตั้งเครื่องสูบน้ำขนาด 12 นิ้ว อัตราการสูบ 1,620 ลบ.ม./ชม. จำนวน 1 เครื่อง เพื่อทำการสูบน้ำจากแม่น้ำแม่กลองเข้าสู่คลองแค เพื่อช่วยเหลือพื้นที่เกษตรกรรมไม่ผลิณดิน บ.คลองแค หมู่ 3 ต.พงสวาย อ.เมือง จ.ราชบุรี (พื้นที่ร่วม หมู่ 7, หมู่ 8, ต.โคกหม้อ หมู่ 3) ประโยชน์ที่ได้รับ 4 หมู่บ้าน 400 ครัวเรือน 1,600 คน พื้นที่เกษตร 800 ไร่

ระยะเวลาการดำเนินงาน 23 มีนาคม - 12 เมษายน 2560
ปริมาณการสูบน้ำ 149,040 ลูกบาศก์เมตร

(อยู่ระหว่างดำเนินการ)

รายงานการช่วยเหลือในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคัญภัยแล้ง

สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 7 กรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
195 หมู่ 4 ต.ห้วยไผ่ อ.เมือง จ.ราชบุรี โทร.032-370405-7 โทรสาร.032-370408 <http://water.dwr.go.th/wrro7>

ส่วนบริหารจัดการน้ำ

ปีงบประมาณ 2560

การช่วยเหลือพื้นที่ภัยแล้ง

บ.สนามชัย หมู่ 4 ต.เจ็ดเสมียน อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เมื่อวันที่ 29 มีนาคม 2560 สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 7 โดยส่วนบริหารจัดการน้ำ ร่วมกับเทศบาลตำบลเจ็ดเสมียน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคัญภัยแล้ง โดยติดตั้งเครื่องสูบน้ำขนาด 12 นิ้ว อัตราการสูบ 1,620 ลบ.ม./ชม. จำนวน 1 เครื่อง เพื่อทำการสูบน้ำจากแม่น้ำแม่กลองเข้าสู่คลองมะขาม เพื่อช่วยเหลือพื้นที่เกษตรกรรมไม่ผลิณดิน บ.สนามชัย หมู่ 4 ต.เจ็ดเสมียน อ.โพธาราม จ.ราชบุรี (พื้นที่ร่วม หมู่ 3, หมู่ 5) ประโยชน์ที่ได้รับ 3 หมู่บ้าน 120 ครัวเรือน 500 คน พื้นที่เกษตรกรรม 700 ไร่

ระยะเวลาการดำเนินงาน 29 มีนาคม – 10 เมษายน 2560
ปริมาณการสูบน้ำ 264,060 ลูกบาศก์เมตร

รายงานการช่วยเหลือในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัยและภัยแล้ง

สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 7 กรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
195 หมู่ 4 ต.ห้วยไผ่ อ.เมือง จ.ราชบุรี โทร.032-370405-7 โทรสาร.032-370408 <http://water.dwr.go.th/wro7>

ส่วนบริหารจัดการน้ำ

ปีงบประมาณ 2560

ในช่วงวันที่ 1 ตุลาคม 2559 – 12 เมษายน 2560

ลำดับ	สถานที่ดำเนินการ	จังหวัด	การสูบน้ำ		รถขายน้ำ (ลิตร)	ประเภชน้ำที่ได้รับ			หน่วยดำเนินการ	ช่วงเวลาดำเนินการ	หมายเหตุ	
			เครื่องสูบน้ำ (เครื่อง)	ปริมาณการสูบน้ำ (ลบ.ม)		ครัวเรือน (หลัง)	ประชากร (คน)	พื้นที่การเกษตร (ไร่)				
1	ชุมชนศรีบ้านนา ต.ท่าพี่เลี้ยง อ.เมือง (เทศบาลเมืองสุพรรณบุรี)	สุพรรณบุรี	12	1	115,020	-	157	696	-	สทก.7,ทต.สุพรรณบุรี	8 ตค.- 2 พย.59	อุทกภัย/เสร็จแล้ว
2	บ.สิงห์ หมู่ 4 ต.บ้านสิงห์ อ.โพธาราม (ร่วม ต.บ้านสิงห์ หมู่ 2, 4)	ราชบุรี	12	1	383,940	-	500	2,300	100	สทก.7,ทต.บ้านสิงห์	31 ตค.- 14 พย.59	อุทกภัย/เสร็จแล้ว
3	บ.หนองกลางแดง หมู่ 8 ต.คลองคาต อ.โพธาราม	ราชบุรี	12	1	439,020	-	125	530	-	สทก.7,ทต.คลองคาต	31 ตค.- 16 พย.59	อุทกภัย/เสร็จแล้ว
4	บ.แจ่มใส หมู่ 9 ต.บ้านสิงห์ อ.โพธาราม (อุโมงค์คอตถนน)	ราชบุรี	8	1	17,760	-	300	1,200	-	สทก.7,ทต.บ้านสิงห์	1 - 2 พย.59	อุทกภัย/เสร็จแล้ว
5	บ.หนองอ้อ หมู่ 3 ต.บ้านสิงห์ อ.โพธาราม (ร่วมหมู่ 4, 1)	ราชบุรี	12	1	330,480	-	920	2,300	1,200	สทก.7,ทต.บ้านสิงห์	1 - 13 พย.59	อุทกภัย/เสร็จแล้ว
6	บ.ทุ่ง หมู่ 12 ต.บ้านสิงห์ อ.โพธาราม (ร่วมหมู่ 7, 8, 9, 10)	ราชบุรี	12	1	293,220	-	123	475	615	สทก.7,ทต.บ้านสิงห์	2 - 13 พย.59	อุทกภัย/เสร็จแล้ว
7	บ.บางกระดี่ หมู่ 2 ต.บ้านสิงห์ อ.โพธาราม (ร่วมหมู่ 3, 1)	ราชบุรี	12	1	264,060	-	690	2,200	1,500	สทก.7,ทต.บ้านสิงห์	2 - 13 พย.59	อุทกภัย/เสร็จแล้ว
8	บ.เกาะสมปอน หมู่ 2 ต.เจ็ดเสมียน อ.โพธาราม (ร่วมหมู่ 4)	ราชบุรี	12	1	111,780	-	50	250	500	สทก.7,ทต.เจ็ดเสมียน	3 - 6 พย.59	อุทกภัย/เสร็จแล้ว
9	บ.คลองมะขาม หมู่ 5 ต.เจ็ดเสมียน อ.โพธาราม (ร่วมหมู่ 4)	ราชบุรี	10	1	33,840	-	80	400	100	สทก.7,ทต.เจ็ดเสมียน	4 - 6 พย.59	อุทกภัย/เสร็จแล้ว
10	สะพานเทศบาล ต.ท่าราบ อ.เมือง (เทศบาลเมืองเพชรบุรี)	เพชรบุรี	12	1	77,760	-	1,700	7,300	-	สทก.7,ทต.เมืองเพชรบุรี	4 - 6 พย.59	อุทกภัย/เสร็จแล้ว
11	สะพานเทศบาล ต.คลองกระแซง อ.เมือง (เทศบาลเมืองเพชรบุรี)	เพชรบุรี	12	1	74,520	-	1,800	7,400	-	สทก.7,ทต.เมืองเพชรบุรี	4 - 6 พย.59	อุทกภัย/เสร็จแล้ว
12	สะพานอุรุพงษ์ ต.คลองกระแซง อ.เมือง (เทศบาลเมืองเพชรบุรี)	เพชรบุรี	12	1	69,660	-	1,700	7,300	-	สทก.7,ทต.เมืองเพชรบุรี	4 - 6 พย.59	อุทกภัย/เสร็จแล้ว
13	บ.คลองมะขาม หมู่ 5 ต.เจ็ดเสมียน อ.โพธาราม (ร่วมหมู่ 4)	ราชบุรี	12	1	162,000	-	80	400	100	สทก.7,ทต.เจ็ดเสมียน	7 - 16 พย.59	อุทกภัย/เสร็จแล้ว
14	บ.ดินตาด หมู่ 1 ต.ศรีมอคล อ.ไทรโยค	กาญจนบุรี	12	1	204,120	-	130	760	300	สทก.7,อบต.ศรีมอคล	9 - 16 พย.59	อุทกภัย/เสร็จแล้ว
15	บ.หนองกระพี้ หมู่ 5 ต.บ้านแหลม อ.ดอนตูม (ร่วมหมู่ 3)	นครปฐม	12	1	72,900	-	150	800	1,000	สทก.7,อบต.บ้านแหลม	10 - 15 พย.59	อุทกภัย/เสร็จแล้ว
16	บ.คลองข่อย หมู่ 1 ต.คลองข่อย อ.โพธาราม (ร่วมหมู่ 2)	ราชบุรี	10	1	185,760	-	200	800	1,000	สทก.7,อบต.คลองข่อย	11 พย. - 14 ธค.59	อุทกภัย/เสร็จแล้ว
17	บ.คลองมะม่วง หมู่ 6 ต.หนองกลางนา อ.เมือง	ราชบุรี	10	1	196,560	-	80	320	450	สทก.7,อบต.หนองกลางนา	5 มค. - 22 มีค.60	ภัยแล้ง/เสร็จแล้ว
18	บ.หนองกลางนา หมู่ 5 ต.หนองกลางนา อ.เมือง	ราชบุรี	12	1	547,560	-	80	320	450	สทก.7,อบต.หนองกลางนา	5 มค. - 22 มีค.60	ภัยแล้ง/เสร็จแล้ว
19	ชุมชนบ้านกรูด หมู่ 3 ต.ธงชัย อ.บางสะพาน	ประจวบคีรีขันธ์	12	1	19,440	-	100	300	-	สทก.7,ทต.บ้านกรูด	12 - 13 มค.60	อุทกภัย/เสร็จแล้ว
20	บ.พสวาย หมู่ 1 ต.เจ็ดเสมียน อ.โพธาราม (ร่วมหมู่ 2, 6)	ราชบุรี	12	1	288,360	-	120	500	700	สทก.7,ทต.เจ็ดเสมียน	21 มีค. - 9 เมย.60	ภัยแล้ง/เสร็จแล้ว
21	บ.คลองมะขาม หมู่ 5 ต.เจ็ดเสมียน อ.โพธาราม (ร่วมหมู่ 4)	ราชบุรี	12	1	149,040	-	80	150	100	สทก.7,ทต.เจ็ดเสมียน	21 - 28 มีค.60	ภัยแล้ง/เสร็จแล้ว
22	บ.คลองเตย หมู่ 3 ต.พสวาย อ.เมือง (ร่วมหมู่ 3,7,8 ต.โคกหม้อ หมู่ 3)	ราชบุรี	12	1	149,040	-	60	220	800	สทก.7,ทต.หลักเมือง	23 มีค. - 12 เมย.60	ภัยแล้ง/ดำเนินการอยู่
23	บ.สนามชัย หมู่ 4 ต.เจ็ดเสมียน อ.โพธาราม (ร่วมหมู่ 3,5)	ราชบุรี	12	1	264,060	-	120	500	700	สทก.7,ทต.เจ็ดเสมียน	29 มีค. - 10 เมย.60	ภัยแล้ง/เสร็จแล้ว
รวมทั้งสิ้น			23		4,449,900	-	9,345	37,421	9,615			

เครื่องมือที่ใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัยและภัยแล้ง

ลำดับ	เครื่องสูบน้ำ (ตัว)	จำนวนทั้งหมด (เครื่อง)	นำไปใช้งาน (เครื่อง)	จำนวน (เครื่อง)	กม.เหลือ (เครื่อง)	รถบรรทุกน้ำไปใช้
1	8	2	-	-	2	
2	10	3	-	1	2	
3	12	25	1	1	23	ราชบุรี
4	26	2	-	-	2	
5	30	3	-	-	3	
6	รถบรรทุกน้ำ	2	-	-	2	
รวม		37	1	2	34	

สรุปการช่วยเหลือในการป้องกันและบรรเทาปัญหาอุทกภัยและภัยแล้ง

สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 7 กรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
195 หมู่ 4 ต.ห้วยไผ่ อ.เมือง จ.ราชบุรี โทร.032-370405-7 โทรสาร.032-370408 <http://water.dwr.go.th/wrro7>

ส่วนบริหารจัดการน้ำ

ในช่วงวันที่ 1 ตุลาคม 2559 – 11 พฤษภาคม 2560

ปีงบประมาณ 2560

เสร็จภารกิจแล้ว

ชุมชนศรีบัวบาน ต.ท่าที่เลี้ยง อ.เมือง จ.สุพรรณบุรี
เครื่องสูบน้ำขนาด 12 นิ้ว 1 เครื่อง (สปล.ทำจีน)
เพื่อบรรเทาอุทกภัย 157 หลัง 696 คน
วันที่ 8 ต.ค.-2 พ.ย.59 ปริมาณน้ำ 115,020 ลบ.ม.

เสร็จภารกิจแล้ว

บ.สิงห์ ม.4 ต.บ้านสิงห์ อ.โพธาราม จ.ราชบุรี
เครื่องสูบน้ำขนาด 12 นิ้ว 1 เครื่อง
เพื่อบรรเทาอุทกภัย 500 หลัง 2,300 คน 100 ไร่
วันที่ 31 ต.ค.-14 พ.ย.59 ปริมาณน้ำ 383,940 ลบ.ม.

เสร็จภารกิจแล้ว

บ.หนองกลางแดง ม.8 ต.คลองตาต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี
เครื่องสูบน้ำขนาด 12 นิ้ว 1 เครื่อง
เพื่อบรรเทาอุทกภัย 125 หลัง 530 คน
วันที่ 31 ต.ค.-16 พ.ย.59 ปริมาณน้ำ 439,020 ลบ.ม.

เสร็จภารกิจแล้ว

บ.แม่โสม ม.9 ต.บ้านฆ้อง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี
เครื่องสูบน้ำขนาด 8 นิ้ว 1 เครื่อง
เพื่อบรรเทาอุทกภัย 300 หลัง 1,200 คน
วันที่ 1-2 พ.ย.59 ปริมาณน้ำ 17,760 ลบ.ม.

เสร็จภารกิจแล้ว

บ.หนองอ้อ ม.3 ต.บ้านสิงห์ อ.โพธาราม จ.ราชบุรี
เครื่องสูบน้ำขนาด 12 นิ้ว 1 เครื่อง
เพื่อบรรเทาอุทกภัย 920 หลัง 2,300 คน 1,200 ไร่
วันที่ 1-13 พ.ย.59 ปริมาณน้ำ 330,480 ลบ.ม.

เสร็จภารกิจแล้ว

บ.ทุ่ง ม.12 ต.บ้านสิงห์ อ.โพธาราม จ.ราชบุรี
เครื่องสูบน้ำขนาด 12 นิ้ว 1 เครื่อง
เพื่อบรรเทาอุทกภัย 123 หลัง 475 คน 615 ไร่
วันที่ 2-13 พ.ย.59 ปริมาณน้ำ 293,220 ลบ.ม.

เสร็จภารกิจแล้ว

บ.บางกระโด ม.2 ต.บ้านสิงห์ อ.โพธาราม จ.ราชบุรี
เครื่องสูบน้ำขนาด 12 นิ้ว 1 เครื่อง
เพื่อบรรเทาอุทกภัย 690 หลัง 2,200 คน 1,500 ไร่
วันที่ 2-13 พ.ย.59 ปริมาณน้ำ 264,060 ลบ.ม.

เสร็จภารกิจแล้ว

บ.เกาะสมบุรณ์ ม.2 ต.เจ็ดเสมียน อ.โพธาราม จ.ราชบุรี
เครื่องสูบน้ำขนาด 12 นิ้ว 1 เครื่อง (สปล.ทำจีน)
เพื่อบรรเทาอุทกภัย 50 หลัง 250 คน 500 ไร่
วันที่ 3-6 พ.ย.59 ปริมาณน้ำ 111,780 ลบ.ม.

เสร็จภารกิจแล้ว

บ.คลองมะขาม ม.5 ต.เจ็ดเสมียน อ.โพธาราม จ.ราชบุรี
เครื่องสูบน้ำขนาด 10 นิ้ว 1 เครื่อง (สปล.ทำจีน)
เพื่อบรรเทาอุทกภัย 80 หลัง 400 คน 100 ไร่
วันที่ 4-6 พ.ย.59 ปริมาณน้ำ 33,840 ลบ.ม.

เสร็จภารกิจแล้ว

สะพานเทศบาล ต.ท่าราบ อ.เมือง จ.เพชรบุรี (ทม.เพชรบุรี)
เครื่องสูบน้ำขนาด 12 นิ้ว 1 เครื่อง
เพื่อบรรเทาอุทกภัย 1,700 หลัง 7,300 คน
วันที่ 4-6 พ.ย.59 ปริมาณน้ำ 77,760 ลบ.ม.

เสร็จภารกิจแล้ว

สะพานเทศบาล ต.คลองกระแจะ อ.เมือง จ.เพชรบุรี (ทม.เพชรบุรี)
เครื่องสูบน้ำขนาด 12 นิ้ว 1 เครื่อง
เพื่อบรรเทาอุทกภัย 1,800 หลัง 7,400 คน
วันที่ 4-6 พ.ย.59 ปริมาณน้ำ 74,520 ลบ.ม.

เสร็จภารกิจแล้ว

สะพานอู่พงษ์ ต.ท่าราบ อ.เมือง จ.เพชรบุรี (ทม.เพชรบุรี)
เครื่องสูบน้ำขนาด 12 นิ้ว 1 เครื่อง
เพื่อบรรเทาอุทกภัย 1,700 หลัง 7,300 คน
วันที่ 4-6 พ.ย.59 ปริมาณน้ำ 69,660 ลบ.ม.

แผนที่ 1/2

สรุปการช่วยเหลือในการป้องกันและบรรเทาปัญหาอุทกภัยและภัยแล้ง

สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 7 กรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
195 หมู่ 4 ต.ห้วยไผ่ อ.เมือง จ.ราชบุรี โทร.032-370405-7 โทรสาร.032-370408 <http://water.dwr.go.th/wro7>

ส่วนบริหารจัดการน้ำ

ในช่วงวันที่ 1 ตุลาคม - 11 พฤษภาคม 2560

ปีงบประมาณ 2560

เสร็จภารกิจแล้ว

บ.คลองมะขาม ม.5 ต.เจ็ดเสมียน อ.โพธาราม จ.ราชบุรี
เครื่องสูบน้ำขนาด 12 นิ้ว 1 เครื่อง
เพื่อบรรเทาอุทกภัย 80 หลัง 400 คน 100 ไร่
วันที่ 7-16 พ.ย.59 ปริมาณน้ำ 162,000 ลบ.ม.

เสร็จภารกิจแล้ว

บ.หินดาด ม.1 ต.ศรีมิ่งคล อ.ไทรโยค จ.กาญจนบุรี
เครื่องสูบน้ำขนาด 12 นิ้ว 1 เครื่อง
เพื่อบรรเทาอุทกภัย 130 หลัง 760 คน 300 ไร่
วันที่ 9 ต.ค.-16 พ.ย.59 ปริมาณน้ำ 204,120 ลบ.ม.

เสร็จภารกิจแล้ว

บ.หนองกระพี้ ม.5 ต.บ้านหลวง อ.คอนสาร จ.นครปฐม
เครื่องสูบน้ำขนาด 12 นิ้ว 1 เครื่อง (สปล.ทำจีน)
เพื่อบรรเทาอุทกภัย 150 หลัง 800 คน 1,000 ไร่
วันที่ 10-15 พ.ย.59 ปริมาณน้ำ 72,900 ลบ.ม.

เสร็จภารกิจแล้ว

บ.คลองข่อย ม.1 ต.คลองข่อย อ.โพธาราม จ.ราชบุรี
เครื่องสูบน้ำขนาด 10 นิ้ว 1 เครื่อง
เพื่อบรรเทาอุทกภัย 200 หลัง 800 คน 1,000 ไร่
วันที่ 11 พ.ย.- 14 ธ.ค.59 ปริมาณน้ำ 185,760 ลบ.ม.

เสร็จภารกิจแล้ว

บ.คลองมะม่วง ม.6 ต.หนองกลางนา อ.เมือง จ.ราชบุรี
เครื่องสูบน้ำขนาด 10 นิ้ว 1 เครื่อง
เพื่อบรรเทาภัยแล้ง 80 หลัง 320 คน 450 ไร่
วันที่ 5 ม.ค.- 22 มี.ค.60 ปริมาณน้ำ 196,560 ลบ.ม.

เสร็จภารกิจแล้ว

บ.หนองกลางนา ม.5 ต.หนองกลางนา อ.เมือง จ.ราชบุรี
เครื่องสูบน้ำขนาด 12 นิ้ว 1 เครื่อง
เพื่อบรรเทาภัยแล้ง 80 หลัง 320 คน 450 ไร่
วันที่ 5 ม.ค.- 22 มี.ค.60 ปริมาณน้ำ 547,560 ลบ.ม.

เสร็จภารกิจแล้ว

ชุมชนบ้านกรูด ม.3 ต.ธงชัย อ.บางสะพาน จ.ประจวบฯ
เครื่องสูบน้ำขนาด 12 นิ้ว 1 เครื่อง
เพื่อบรรเทาอุทกภัย 100 หลัง 300 คน
วันที่ 12 - 13 ม.ค.60 ปริมาณน้ำ 19,440 ลบ.ม.

เสร็จภารกิจแล้ว

บ.พงสวาย ม.1 ต.เจ็ดเสมียน อ.โพธาราม จ.ราชบุรี
เครื่องสูบน้ำขนาด 12 นิ้ว 1 เครื่อง
เพื่อบรรเทาภัยแล้ง 120 หลัง 500 คน 700 ไร่
วันที่ 21 มี.ค.- 9 เม.ย.60 ปริมาณน้ำ 288,360 ลบ.ม.

เสร็จภารกิจแล้ว

บ.คลองมะขาม ม.5 ต.เจ็ดเสมียน อ.โพธาราม จ.ราชบุรี
เครื่องสูบน้ำขนาด 12 นิ้ว 1 เครื่อง
เพื่อบรรเทาภัยแล้ง 80 หลัง 150 คน 100 ไร่
วันที่ 21 - 28 มี.ค.60 ปริมาณน้ำ 149,040 ลบ.ม.

เสร็จภารกิจแล้ว

บ.คลองแค ม.5 ต.พงสวาย อ.เมือง จ.ราชบุรี
เครื่องสูบน้ำขนาด 12 นิ้ว 1 เครื่อง
เพื่อบรรเทาภัยแล้ง 60 หลัง 220 คน 800 ไร่
วันที่ 23 มี.ค.- 11 พ.ค.60 ปริมาณน้ำ 353,160 ลบ.ม.

เสร็จภารกิจแล้ว

บ.สนามชัย ม.4 ต.เจ็ดเสมียน อ.โพธาราม จ.ราชบุรี
เครื่องสูบน้ำขนาด 12 นิ้ว 1 เครื่อง
เพื่อบรรเทาภัยแล้ง 120 หลัง 500 คน 700 ไร่
วันที่ 29 มี.ค.- 10 เม.ย.60 ปริมาณน้ำ 264,060 ลบ.ม.

เสร็จภารกิจแล้ว

บ.สระ ม.2 ต.บ้านสระ อ.สามชุก จ.สุพรรณบุรี
เครื่องสูบน้ำขนาด 12 นิ้ว 1 เครื่อง (สปล.ทำจีน)
เพื่อบรรเทาภัยแล้ง 200 หลัง 800 คน
วันที่ 1 - 4 พ.ค.60 ปริมาณน้ำ 69,660 ลบ.ม.

แผนที่ 2/2

สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค ๙
กรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สทท.๙ นำรถบรรทุกน้ำเข้าช่วยเหลือพื้นที่ประสบภัยแล้ง จังหวัดอุดรธานี

ด้วยสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค ๙ ได้รับการร้องขอจากเทศบาลตำบลจirim ให้เข้าช่วยเหลือประชาชนที่ประสบปัญหาภัยแล้ง ขาดแคลนน้ำอุปโภค บริโภค ในพื้นที่ตำบล จริม อำเภอท่าปลา จังหวัดอุดรธานี เนื่องจากฝายส่งน้ำโครงการช่วยเหลือผู้อพยพชายเขื่อนสิริกิติ์ ขอบหยุดส่งน้ำ (ท่าราชดำริ) เพื่อทำการวางท่อใหม่ทั้งระบบ ทำให้น้ำไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชน

วันที่ ๒๒ มีนาคม - ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๐ นายสุกิติ เกตราจินดารัตน์ ผู้อำนวยการส่วนบริหารจัดการน้ำ รักษาราชการแทน ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค ๙ ได้จัดส่งหน่วยปฏิบัติการพิเศษเผชิญเหตุทรัพยากรน้ำ นำรถบรรทุกน้ำขนาด ๖,๐๐๐ ลิตร จำนวน ๑ คัน เข้าช่วยเหลือพื้นที่ประสบภัยแล้ง ตำบลจirim อำเภอท่าปลา จังหวัดอุดรธานี แจกจ่ายน้ำให้กับประชาชนผู้ประสบภัยแล้ง รวมปริมาณน้ำแจกจ่าย ๔๐๒,๐๐๐ ลิตร การช่วยเหลือครั้งนี้ มีผู้ได้รับประโยชน์ จำนวน ๘๑๒ ครัวเรือน ๓,๒๔๘ คน

รวดเร็ว มีคุณภาพ โปร่งใส มีคุณธรรม

สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค ๑๑
กรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สทท.๑๑ ช่วยเหลือปัญหาภัยแล้งในพื้นที่บ้านตุม อำเภอค้อวัง จังหวัดยโสธร

ในระหว่างวันที่ ๑๘ - ๒๔ เมษายน ๒๕๖๐ สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค ๑๑ ได้มอบหมายให้ส่วนวิชาการ เข้าช่วยเหลือการแก้ไขปัญหาเนื่องจากแหล่งน้ำผลิตระบบประปา บ้านตุม หมู่ ๒ ตำบลกุดน้ำใส อำเภอค้อวัง จังหวัดยโสธร มีปริมาณน้ำน้อย โดยได้นำเครื่องสูบน้ำขนาด ๑๒ นิ้ว สูบน้ำจากลำน้ำชี ไปยังแหล่งน้ำหนองอีสานเขียว(หนองลิมงาย) ซึ่งเป็นแหล่งน้ำผลิตระบบประปาหมู่บ้าน ตามคำร้องขอของคณะกรรมการหมู่บ้านและองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ซึ่งการดำเนินงานในครั้งนี้มีหมู่บ้านได้รับประโยชน์ ๒ หมู่บ้าน คือ หมู่ ๒, ๑๐ จำนวน ๓๐๐ หลังคาเรือน ๑,๔๕๔ คน พื้นที่การเกษตร ๕๐ ไร่ ซึ่งสูบน้ำช่วยเหลือไปแล้ว ๖๓,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร

รวดเร็ว มีคุณภาพ โปร่งใส มีคุณธรรม

สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค ๑๑
กรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สทภ.๑๑ ช่วยเหลือปัญหาภัยแล้งโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๓๒ จังหวัดอุบลราชธานี

นายเดชา สินเดิม นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ รักษาการผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค ๑๑ ได้มอบหมายให้ส่วนวิชาการ เข้าช่วยเหลือการแก้ไขปัญหาเนื่องจากแหล่งน้ำผลิตระบบประปา ในระหว่างวันที่ ๑๑ - ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๐ ณ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๓๒ ตำบลกระโสม อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งมีน้ำประปาไม่เพียงพอต่อการอุปโภค บริโภค ของบุคลากรทางการศึกษาและนักเรียนประจำ โดยได้นำรถยนต์บรรทุกน้ำประปา ขนาดบรรจุ ๖,๐๐๐ ลิตร จำนวน ๒ คัน จำนวนน้ำลงในถังน้ำใสของระบบประปา ตามคำร้องขอของผู้อำนวยการโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๓๒ ซึ่งการดำเนินงานในครั้งนี้ มีผู้ได้รับประโยชน์ได้แก่นักเรียนและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน ๗๗๓ คน ซึ่งจ่ายน้ำช่วยเหลือไปแล้ว ๑๙๒,๐๐๐ ลิตร

รวดเร็ว มีคุณภาพ โปร่งใส มีคุณธรรม

สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค ๑๑
กรมทรัพยากรน้ำ
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ใฝ่รู้ มีคุณธรรม รับผิดชอบต่อสังคม

สรุปผลการดำเนินงาน
 ให้การช่วยเหลือราษฎร และ
 เครื่องมือที่ใช้แก้ไขปัญหาน้ำแล้ง
 ด้านน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค

๓๙ ถ.เลี้ยวเมือง ต.ในเมือง อ.เมือง จ.อุบลราชธานี ๓๔๐๐๐ โทร ๐๔๕ ๓๑๑๙๖๙ โทรสาร ๐๔๕ ๓๑๖๒๙๘ EMAIL:DWR๑๑UBON@GMAIL.COM

ระหว่างวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๙ ถึงวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๐

ที่	พื้นที่ดำเนินการ	ขนาด เครื่อง สูบน้ำ (นิ้ว)	จำนวน เครื่อง	ปริมาณน้ำที่ สูบน้ำได้ (ลบ.ม.)	รถจ่ายน้ำ (ลิตร)	ประชาชนได้ประโยชน์				ระยะเวลา ที่สูบ/จ่ายน้ำ	หมายเหตุ
						อุปโภค-บริโภค		การเกษตร			
						หมู่ บ้าน	หลังคา เรือน	ประชากร (คน)	พื้นที่ (ไร่)		
๑	บ.ดอนตูม ม.๗ ต.น้ำปลีก อ.เมือง จ.อำนาจเจริญ	๑๒	๑	๓๔,๐๐๐		๑	๒๒๐	๑,๐๑๐	-	๑๓ - ๒๑ ค.ค. ๕๙	แล้วเสร็จ
๒	บ.ทรายมูล ม.๑,๒,๓,๑๕ ต.ทรายมูล อ.ทรายมูล จ.ยโสธร	๑๒	๑	๒๔,๐๐๐		๔	๘๒๗	๓,๒๒๐	-	๗ - ๑๐ ก.พ. ๖๐	แล้วเสร็จ
๓	บ.สร้างถ่อ ม.๒,๑๕ ต.สร้างถ่อ อ.เขื่องใน จ.อุบลราชธานี	๑๒	๑	๒๔,๐๐๐		๒	๓๓๔	๑๔๓๕	-	๑๗ - ๒๒ มี.ค. ๖๐	อยู่ระหว่าง ดำเนินการ
รวม				๘๒,๐๐๐		๗	๑,๓๘๑	๕,๖๖๕	-		

รายงานการสำรวจเครื่องมือที่ใช้ในการบรรเทาภัยแล้ง
 (Inventory Instrument)

ลำดับ ที่	เครื่องสูบน้ำ (นิ้ว)	จำนวน ทั้งหมด	นำไปใช้งาน	คงเหลือ ที่ใช้งานได้	จังหวัด ที่นำไปใช้
๑	๑๒	๑๒ (รอการ ซ่อม๑)	๑	๑๐	อุบลราชธานี
๒	๑๐	๑	-	๑	
๓	๘	๑	-	๑	
๔	รถบรรทุกน้ำ	๒	-	๒	
รวม		๑๖	๑	๑๔	

สทภ.๑๑-๑๗๐๔๒๑/๐๔ สรุปผลการดำเนินงานให้การช่วยเหลือราษฎร และเครื่องมือที่ใช้แก้ไขปัญหาน้ำแล้ง

ใฝ่รู้ มีคุณธรรม
รับผิดชอบต่อสังคม

สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค ๑๑

เลขที่ ๓๙ ถ.เลี้ยวเมือง ต.โนนเมือง อ.เมือง จ.อุบลราชธานี ๓๔๐๐๐
โทร ๐๔๕-๓๑๗๓๐๘ E-MAIL; UBONWATER ๒๕๕๖@GMAIL.COM

โครงการบริหารจัดการเพื่อรองรับสภาวะวิกฤตน้ำ ปี ๒๕๖๐

สรุปผลการดำเนินงานให้การช่วยเหลือราษฎร และเครื่องมือที่ใช้แก้ไขปัญหาน้ำแล้ง ด้านน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค
ระหว่างวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๙ ถึงวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๖๐

ที่	พื้นที่ดำเนินการ	ขนาด เครื่อง สูบน้ำ (นิ้ว)	จำนวน เครื่อง	ปริมาณน้ำที่ สูบน้ำได้ (ลบ.ม.)	รถจ่ายน้ำ (ลิตร)	ประชาชนได้ประโยชน์				ระยะเวลา ที่สูบน้ำ/จ่ายน้ำ	หมายเหตุ
						อุปโภค-บริโภค			พื้นที่ (ไร่)		
						หมู่ บ้าน	หลังคา เรือน	ประชากร (คน)			
๑	บ.ดอนคุ้ม ม.๗ ต.น้ำปลีก อ.เมือง จ.อำนาจเจริญ	๑๒	๑	๓๔,๐๐๐		๑	๒๒๐	๑,๐๑๐	-	๑๓ - ๒๑ ค.ศ. ๕๙	แล้วเสร็จ
๒	บ.ทรายมูล ม.๑,๒,๓,๑๔ ต.ทรายมูล อ.ทรายมูล จ.ยโสธร	๑๒	๑	๒๔,๐๐๐		๔	๘๒๗	๓,๒๒๐	-	๗ - ๑๐ ก.พ. ๖๐	แล้วเสร็จ
๓	บ.สร้างถ่อ ม.๒,๑๕ ต.สร้างถ่อ อ.เขื่องใน จ.อุบลราชธานี	๑๒	๑	๕๗,๐๐๐		๒	๓๓๔	๑,๔๓๕	-	๑๗ - ๒๒ มี.ค. ๖๐	แล้วเสร็จ
๔	บ้านตุม ม.๒,๑๐ ต.กุดน้ำใส อ.ค้อวัง จ.ยโสธร	๑๒	๑	๓๐,๘๐๐		๒	๓๐๐	๑,๔๕๕	๕๐	๑๘ - ๒๔ เม.ย. ๖๐	อยู่ระหว่าง ดำเนินการ
รวม			๔	๑๔๕,๘๐๐		๙	๑,๖๘๑	๗,๑๑๙	๕๐		

รายงานการสำรวจเครื่องมือที่ใช้ในการบรรเทาภัยแล้ง (Inventory Instrument)

ลำดับ ที่	เครื่องสูบน้ำ (นิ้ว)	จำนวน ทั้งหมด	นำไปใช้งาน	คงเหลือ ที่ใช้งาน ได้	จังหวัดที่นำไปใช้
๑	๑๒	๑๒ (รอการ ซ่อม ๑)	๑	๑๐	ยโสธร
๒	๑๐	๑	-	๑	
๓	๘	๑	-	๑	
๔	รถบรรทุกน้ำ	๒	-	๒	
รวม		๑๖	๑	๑๔	

ใฝ่รู้ มีคุณธรรม
รับผิดชอบต่อสังคม

สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค ๑๑

เลขที่ ๓๙ ถ.เลียงเมือง ต.โนนเมือง อ.เมือง จ.อุบลราชธานี ๓๔๐๐๐
โทร ๐๔๕-๓๑๗๓๐๘ E-MAIL; UBONWATER ๒๕๕๖@GMAIL.COM

โครงการบริหารจัดการเพื่อรองรับสภาวะวิกฤตน้ำ ปี ๒๕๖๐

สรุปผลการดำเนินงานให้การช่วยเหลือราษฎร และเครื่องมือที่ใช้แก้ไขปัญหาน้ำแล้ง ด้านน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค
ระหว่างวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๙ ถึงวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๐

ที่	พื้นที่ดำเนินการ	ขนาด เครื่อง สูบน้ำ (นิ้ว)	จำนวน เครื่อง	ปริมาณน้ำที่ สูบน้ำได้ (ลบ.ม.)	รถจ่ายน้ำ (ลิตร)	ประชาชนได้ประโยชน์			ระยะเวลา ที่สูบน้ำ/จ่ายน้ำ	หมายเหตุ	
						อุปโภค-บริโภค		การเกษตร			
						หมู่ บ้าน	หลังคา เรือน				ประชากร (คน)
๑	บ.ดอนตูม ม.๗ ต.น้ำปลิก อ.เมือง จ.อำนาจเจริญ	๑๒	๑	๓๙,๐๐๐		๑	๒๒๐	๑,๐๑๐	-	๑๓ - ๒๑ ค.ศ. ๕๙	แล้วเสร็จ
๒	บ.ทรายมูล ม.๑,๒,๓,๑๔ ต.ทรายมูล อ.ทรายมูล จ.ยโสธร	๑๒	๑	๒๔,๐๐๐		๔	๘๒๗	๓,๒๒๐	-	๗ - ๑๐ ก.พ. ๖๐	แล้วเสร็จ
๓	บ.สร้างถ่อ ม.๒,๑๕ ต.สร้างถ่อ อ.เขื่องใน จ.อุบลราชธานี	๑๒	๑	๕๗,๐๐๐		๒	๓๓๔	๑,๔๓๕	-	๑๗ - ๒๒ มี.ค. ๖๐	แล้วเสร็จ
๔	บ้านตุม ม.๒,๑๐ ต.กุดน้ำใส อ.ค้อวัง จ.ยโสธร	๑๒	๑	๖๓,๐๐๐		๒	๓๐๐	๑,๔๕๔	๕๐	๑๘ - ๒๔ เม.ย. ๖๐	แล้วเสร็จ
๕	โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๓๒ ต.กระโสม อ.เมือง จ.อุบลฯ	รถน้ำ ๒ คัน	๐	๐	๑๙๒,๐๐๐	๑	๐	๗๗๓	๐	๑๑ - ๑๙ พ.ค. ๖๐	แล้วเสร็จ
รวม			๔	๑๗๘,๐๐๐	๑๙๒,๐๐๐	๑๐	๑,๖๘๑	๗,๑๑๙	๕๐		

รายงานการสำรวจเครื่องมือที่ใช้ในการบรรเทาภัยแล้ง (Inventory Instrument)

ลำดับ ที่	เครื่องสูบน้ำ (นิ้ว)	จำนวนทั้งหมด	นำไปใช้ งาน	คงเหลือ ที่ใช้งานได้	จังหวัดที่ นำไปใช้
๑	๑๒	๑๒ (รอการซ่อม๒)		๑๐	
๒	๑๐	๑	-	๐	ไม่มีอุปกรณ์ต่อ
๓	๘	๑	-	๐	ไม่มีอุปกรณ์ต่อ
๔	รถบรรทุกน้ำ	๒	-	๒	
รวม		๑๖ (รอการซ่อม๒)		๑๒	

ภาคผนวก ข
การช่วยเหลือพื้นที่ประสบปัญหาภัยแล้งโดยกรมทรัพยากรน้ำ ปี ๒๕๕๙ -๒๕๖๐

การช่วยเหลือพื้นที่ประสบปัญหาภัยแล้งโดยกรมทรัพยากรน้ำ
ในช่วงวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๙ - วันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๐
รายงาน ณ วันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๐

หน่วย ดำเนินงาน	จังหวัด	จุด ดำเนินการ (แห่ง)	ปริมาณ สูบน้ำ (ลบ.ม.)	ปริมาณ แจกจ่ายน้ำ (ลิตร)	ประโยชน์ที่ได้รับ		
					ครัวเรือน	ประชากร	พื้นที่ การเกษตร /ไร่
สทภ.๑	ลำปาง	๑	-	๒๒,๓๑๔	๓๗๐	๑,๑๓๐	-
	กำแพงเพชร	๑	-	๘,๗๖๕.๐๐	๔๔๐.๐๐	๑,๓๒๐.๐๐	-
	เชียงใหม่	๒	-	๑๐,๑๙๔	๔๑๓	๑,๒๓๙	-
	แม่ฮ่องสอน	๒	๒๙๔,๐๐๐	๑๕,๑๕๐	๓,๒๓๔	๑๒,๓๑๕	-
	เชียงใหม่	๑	-	๑๒,๘๕๗	๓๕๐	๑,๐๕๐	-
สทภ.๒	สระบุรี	๒	๔๐๕,๐๐๐	๒๗๐,๐๐๐	๓,๑๒๕	๑๐,๒๖๓	-
	นครสวรรค์	๓	๗,๗๑๔,๔๔๐	๑๗๔,๐๐๐	๖๐๙	๒,๑๘๕	๖๐๐
	อุทัยธานี	๑	๓๔๕,๐๖๐	-	๑๕๐	๖๐๐	-
	สิงห์บุรี	๑	๑๘๙,๕๔๐	-	๗๐	๔๐๐	-
สทภ.๓	อุดรธานี	๕	๓๗๓,๗๐๐	-	๒,๐๒๑	๘,๖๕๐	-
	นครพนม	๑	๗๘,๗๕๐	-	๓๓๐	๑,๕๐๐	-
	สกลนคร	๑	๓๖๒,๘๘๐	-	๗๒๒	๒,๕๘๓	-
สทภ.๔	ขอนแก่น	๑๒	๘๒๘,๕๔๐	-	๕,๔๔๗	๑๘,๔๒๑	-
	ชัยภูมิ	๑	๔๕,๐๐๐	-	๑๖๓	๗๔๑	-
	ร้อยเอ็ด	๑	๒๕,๐๐๐	-	๑๖๕	๖๖๐	-
	มหาสารคาม	๑	๑๐๒,๐๖๐	-	๓๘๗	๙๗๒	-
	กาฬสินธุ์	๑	๖๐,๐๐๐	-	๑๔๑	๔๘๕	-
สทภ.๕	นครราชสีมา	๑๒	๙๑๙,๘๘๐	-	๒,๒๑๑	๘,๖๘๗	-
	บุรีรัมย์	๓	๔๙๒,๓๐๐	-	๑,๓๖๕	๖,๐๖๙	-
สทภ.๖	สระแก้ว	๙	๒,๐๘๓,๕๖๐	-	๑๕,๗๐๔	๖๐,๙๓๑	๗,๕๐๐
	ปราจีนบุรี	๖	๑,๓๙๒,๖๔๐	-	๓,๔๒๒	๑๐,๙๔๙	๖,๑๕๐

หน่วย ดำเนินงาน	จังหวัด	จุด ดำเนินการ (แห่ง)	ปริมาณ สูบน้ำ (ลบ.ม.)	ปริมาณ แจกจ่ายน้ำ (ลิตร)	ประโยชน์ที่ได้รับ		
					ครัวเรือน	ประชากร	พื้นที่ การเกษตร /ไร่
	นครนายก	๑	๘๘,๖๐๐	-	๒๑๖	๘๐๓	-
สทภ.๗	ราชบุรี	๖	๑,๗๙๘,๗๔๐	-	๒,๑๐๐	๕,๗๖๐	๒,๐๕๐
	สุพรรณบุรี	๑	๖๙,๖๖๐	-	๒๐๐	๘๐๐	-
สทภ.๙	แพร่	๑	๔๑๗,๐๐๐	-	๕๘	๒๓๒	๓,๐๐๐
	อุตรดิตถ์	-	-	๘๖๔,๒๘๗	๓,๑๔๑	๑๔,๖๑๙	-
สทภ. ๑๑	อำนาจเจริญ	๑	๓๔,๐๐๐	-	๒๒๐	๑,๐๑๐	-
	ยโสธร	๒	๓๒,๔๐๐	-	๑,๑๒๗	๔,๖๗๔	๕๐
	อุบลราชธานี	๑	๒๔,๐๐๐	-	๓๓๔	๑,๔๓๕	-
	๒๙ จังหวัด	๘๐	๑๘,๑๓๗,๗๕๐	๑,๓๓๗,๕๖๗	๔๘,๒๓๕	๑๘๐,๔๘๓	๑๙,๓๕๐

ภาคผนวก ค
การวิเคราะห์พื้นที่ประสพภัยแล้งซ้ำซาก

ตารางข้อมูลพื้นที่ประสบภัยแล้งซ้ำซาก

คำอธิบายข้อมูล

- พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งน้อย (๑ - ๒ ครั้ง ในรอบ ๕ ปี)
- พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งปานกลาง (๓ - ๔ ครั้ง ในรอบ ๕ ปี)
- พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งมาก (๕ ครั้ง ในรอบ ๕ ปี)

ที่	จังหวัด/อำเภอ	พื้นที่เสี่ยงภัยแล้ง (ไร่)			
		น้อย	ปานกลาง	สูง	รวม (ไร่)
๑	เชียงใหม่	๙๗๑,๔๑๒.๘๗	๔๓,๖๐๓.๗๕	๑,๖๒๓.๓๔	๑,๐๑๖,๖๓๙.๙๖
๒	เชียงราย	๕๑๖,๖๐๗.๖๓	๔๓,๓๓๘.๗๘	๒,๔๒๕.๑๐	๕๖๒,๓๗๑.๕๑
๓	เพชรบุรี	๔๒๙,๙๑๗.๘๖	๔๕,๖๓๗.๙๖	๒,๖๑๓.๒๗	๔๗๘,๑๖๙.๐๙
๔	เพชรบูรณ์	๑,๙๕๕,๓๗๓.๑๒	๕๓๒,๘๕๕.๙๐	๕๗,๕๗๐.๙๕	๒,๕๔๕,๗๙๙.๙๗
๕	เลย	๑,๑๘๑,๑๒๓.๔๘	๘๐,๓๗๖.๙๒	๑,๓๖๕.๗๔	๑,๒๖๒,๘๖๖.๑๔
๖	แพร่	๔๓๔,๐๗๓.๒๔	๒๗,๙๕๖.๐๒	๑,๓๖๐.๔๗	๔๖๓,๓๘๙.๗๒
๗	แม่ฮ่องสอน	๓๗๘,๙๘๓.๒๕	๔,๔๑๕.๗๘	-	๓๘๓,๓๙๙.๐๓
๘	กระบี่	๕๕,๙๘๕.๕๐	๑,๑๙๗.๕๖	๑๕๙.๙๐	๕๗,๓๔๒.๙๖
๙	กรุงเทพมหานคร	๒๑,๓๘๘.๑๕	๑,๙๗๐.๘๐	-	๒๓,๓๕๘.๙๕
๑๐	กาญจนบุรี	๑,๙๕๓,๗๖๘.๘๖	๓๘๓,๓๖๑.๑๖	๑๙,๗๗๖.๔๓	๒,๓๕๖,๙๐๖.๔๖
๑๑	กาฬสินธุ์	๑,๔๔๑,๕๐๒.๓๗	๑๕๗,๔๙๐.๙๐	๖,๖๔๔.๘๒	๑,๖๐๕,๖๓๘.๑๐
๑๒	กำแพงเพชร	๑,๒๗๐,๖๙๐.๖๐	๑๔๙,๕๕๕.๙๒	๓,๒๓๐.๐๕	๑,๔๒๓,๔๗๖.๕๗
๑๓	ขอนแก่น	๒,๕๐๖,๘๗๙.๙๐	๓๕๔,๓๖๔.๓๖	๒๖,๒๙๕.๗๖	๒,๘๘๗,๕๔๐.๐๑
๑๔	จันทบุรี	๑๒๒,๒๖๗.๒๔	๑๑,๓๐๘.๙๓	๗๐๐.๕๕	๑๓๔,๒๗๖.๗๒
๑๕	ฉะเชิงเทรา	๕๒๘,๒๑๕.๕๖	๖๙,๗๐๘.๕๗	๖,๒๑๕.๒๕	๖๐๔,๑๓๙.๓๘
๑๖	ชลบุรี	๑๔๑,๓๒๙.๖๒	๑๒,๙๕๗.๔๒	๑,๑๒๐.๓๓	๑๕๕,๔๐๗.๓๗
๑๗	ชัยนาท	๕๕๔,๑๙๙.๓๓	๖๘,๒๕๖.๗๗	๑,๔๓๒.๔๕	๖๒๓,๘๘๘.๕๕
๑๘	ชัยภูมิ	๒,๓๑๙,๒๓๔.๔๓	๒๓๖,๖๔๓.๗๘	๑๙,๖๐๙.๙๔	๒,๕๖๕,๔๘๘.๑๔
๑๙	ชุมพร	๓๘,๙๙๑.๕๓	๔๑๗.๑๕	-	๓๙,๔๐๘.๖๘

ที่	จังหวัด/อำเภอ	พื้นที่เสี่ยงภัยแล้ง (ไร่)			
		น้อย	ปานกลาง	สูง	รวม (ไร่)
๒๐	ตรัง	๕๙,๒๐๒.๖๓	๑,๓๔๓.๓๑	๘๖.๕๒	๖๐,๖๓๒.๕๖
๒๑	ตราด	๕๐,๕๑๓.๒๖	๗,๙๑๐.๘๖	๔๐๓.๕๓	๕๘,๘๒๗.๖๕
๒๒	ตาก	๑,๗๕๒,๔๐๖.๐๑	๓๕๗,๗๖๓.๗๙	๓๒,๑๕๑.๑๕	๒,๑๔๒,๓๒๐.๙๕
๒๓	นครนายก	๑๙๙,๔๘๕.๐๓	๓๙,๖๓๐.๐๓	๘,๘๓๙.๙๑	๒๔๗,๙๕๔.๙๗
๒๔	นครปฐม	๓๒,๓๔๒.๓๕	๔,๐๑๓.๗๙	๔๑๖.๖๘	๓๖,๗๗๒.๘๒
๒๕	นครพนม	๑,๓๓๑,๓๘๘.๙๕	๑๗๘,๘๙๘.๓๒	๒,๑๖๘.๐๓	๑,๕๑๒,๔๕๕.๓๑
๒๖	นครราชสีมา	๔,๒๑๙,๒๕๑.๘๘	๑,๓๗๒,๔๑๘.๓๔	๑๒๑,๐๓๔.๔๐	๕,๗๑๒,๗๐๔.๖๒
๒๗	นครศรีธรรมราช	๒๑๓,๔๔๐.๒๕	๑,๙๗๐.๑๔	๑๔๑.๔๙	๒๑๕,๕๕๑.๘๘
๒๘	นครสวรรค์	๑,๙๐๙,๕๑๔.๙๒	๘๗๓,๒๐๑.๑๙	๑๘๘,๒๔๔.๖๗	๒,๙๖๐,๙๖๐.๗๘
๒๙	นนทบุรี	๖,๒๐๒.๔๔	-	-	๖,๒๐๒.๔๔
๓๐	นราธิวาส	๕๙,๔๖๔.๖๙	๒๐๑.๘๘	-	๕๙,๖๖๖.๕๗
๓๑	น่าน	๗๗๑,๒๙๓.๒๗	๔๐,๗๑๒.๕๖	๑,๕๘๖.๕๒	๘๑๓,๕๙๒.๓๕
๓๒	บึงกาฬ	๒๖๓,๔๘๓.๒๙	๑๖,๓๗๑.๐๖	๔๙๑.๖๐	๒๘๐,๓๔๕.๙๕
๓๓	บุรีรัมย์	๒,๖๔๒,๒๘๓.๐๕	๙๕๙,๓๐๙.๑๖	๗๒,๔๖๗.๐๗	๓,๖๗๔,๐๕๙.๒๘
๓๔	พทุมธานี	๕๑,๔๓๙.๐๙	๑,๑๑๑.๙๗	-	๕๒,๕๕๑.๐๖
๓๕	ประจวบคีรีขันธ์	๑๕๖,๖๔๔.๘๘	๑๐,๐๓๖.๒๐	๒๗๙.๕๘	๑๖๖,๙๖๐.๖๕
๓๖	ปราจีนบุรี	๕๔๕,๗๑๖.๑๖	๑๓๓,๗๒๙.๗๔	๓๕,๕๔๑.๖๑	๗๑๔,๙๘๗.๕๑
๓๗	ปัตตานี	๔๖,๒๗๔.๓๐	๒,๔๓๐.๗๓	๑๘๑.๗๔	๔๘,๘๘๖.๗๖
๓๘	พระนครศรีอยุธยา	๒๑๐,๘๑๑.๘๗	๓,๔๑๑.๗๗	-	๒๑๔,๒๒๓.๖๔
๓๙	พะเยา	๔๘๑,๖๒๔.๔๓	๗๖,๙๔๓.๔๔	๑๐,๐๒๓.๖๐	๕๖๘,๕๙๑.๔๗
๔๐	พังงา	๖๖,๗๗๕.๓๗	๑๘,๒๕๘.๒๓	๒,๒๘๒.๖๑	๘๗,๓๑๖.๒๑
๔๑	พัทลุง	๑๓๑,๖๒๗.๖๙	๑๑,๗๔๕.๓๘	-	๑๔๓,๓๗๓.๐๗
๔๒	พิจิตร	๖๕๐,๕๓๗.๙๖	๓๙๔,๖๗๕.๓๔	๗๖,๓๖๘.๔๒	๑,๑๒๑,๕๘๑.๗๒
๔๓	พิษณุโลก	๑,๐๙๒,๐๓๕.๔๓	๑๓๐,๗๘๖.๓๔	๑๔,๐๘๓.๙๑	๑,๒๓๖,๙๐๕.๖๘
๔๔	ภูเก็ต	๑๓,๑๔๐.๓๑	๒,๘๙๕.๓๖	๖๕๗.๒๕	๑๖,๖๙๒.๙๒
๔๕	มหาสารคาม	๑,๖๘๕,๒๙๕.๔๗	๕๑๓,๐๓๓.๑๑	๔๒,๓๑๖.๖๐	๒,๒๔๐,๖๔๕.๑๘

ที่	จังหวัด/อำเภอ	พื้นที่เสี่ยงภัยแล้ง (ไร่)			
		น้อย	ปานกลาง	สูง	รวม (ไร่)
๔๖	มุกดาหาร	๔๘๖,๑๗๙.๔๑	๑๐,๔๕๑.๒๖	๒๗๖.๖๖	๔๙๖,๙๐๗.๓๓
๔๗	ยโสธร	๑,๐๙๖,๒๗๙.๘๕	๒๖๑,๐๒๖.๒๗	๘,๓๖๔.๐๑	๑,๓๖๕,๖๗๐.๑๓
๔๘	ยะลา	๗๗,๖๐๐.๖๔	๘๐๓.๖๐	-	๗๘,๔๐๔.๒๔
๔๙	ร้อยเอ็ด	๑,๙๑๗,๖๐๐.๗๘	๘๓๑,๕๒๘.๗๙	๑๒๓,๙๐๘.๘๙	๒,๘๗๒,๐๓๘.๔๕
๕๐	ระนอง	๖๖,๒๒๗.๕๓	๖,๘๒๖.๘๒	๒๕๗.๕๔	๗๓,๓๑๑.๘๙
๕๑	ระยอง	๔๙,๐๐๕.๓๙	๗,๘๖๕.๘๖	๔๒๐.๕๙	๕๗,๒๙๑.๘๔
๕๒	ราชบุรี	๖๐๙,๓๒๖.๑๓	๑๐๑,๙๐๘.๕๕	๔,๖๗๘.๙๐	๗๑๕,๙๐๓.๕๘
๕๓	ลพบุรี	๑,๒๕๘,๗๓๐.๑๕	๓๔๕,๗๗๙.๓๔	๔๗,๑๘๙.๙๓	๑,๖๕๑,๖๙๙.๔๒
๕๔	ลำปาง	๑,๒๖๒,๖๒๐.๐๕	๙๘,๙๗๓.๘๘	๑,๙๔๒.๖๒	๑,๓๖๓,๕๓๖.๕๕
๕๕	ลำพูน	๔๓๙,๙๕๔.๗๙	๑๘,๕๕๕.๑๕	-	๔๕๘,๕๐๙.๙๔
๕๖	ศรีสะเกษ	๒,๔๑๕,๗๖๐.๑๓	๔๑๐,๔๒๗.๒๒	๑๖,๓๕๑.๖๘	๒,๘๔๒,๕๓๘.๐๓
๕๗	สกลนคร	๒,๓๐๘,๓๕๕.๕๐	๔๔๗,๑๘๔.๘๒	๒๐,๗๖๐.๙๘	๒,๗๗๖,๓๐๑.๓๐
๕๘	สงขลา	๓๔๙,๔๐๒.๘๘	๒๙,๙๗๖.๒๘	๒,๐๔๖.๐๓	๓๘๑,๔๒๕.๑๘
๕๙	สตูล	๓๗,๘๓๔.๙๓	๒,๖๕๖.๔๐	-	๔๐,๔๙๑.๓๓
๖๐	สมุทรปราการ	๔๒,๔๐๕.๔๙	๕,๓๒๔.๖๑	๒๗๘.๓๙	๔๘,๐๐๘.๔๙
๖๑	สมุทรสงคราม	๗๒๘.๘๒	-	-	๗๒๘.๘๒
๖๒	สมุทรสาคร	๑๗,๙๓๗.๔๖	๒,๑๕๔.๑๕	๒๗๘.๔๙	๒๐,๓๗๐.๑๐
๖๓	สระแก้ว	๑,๑๓๔,๕๙๔.๓๔	๑๙๔,๗๖๕.๖๕	๑๓,๐๐๗.๑๔	๑,๓๔๒,๓๖๗.๑๒
๖๔	สระบุรี	๒๙๕,๕๕๑.๕๙	๔๕,๒๘๗.๖๘	๕,๒๑๖.๖๒	๓๔๖,๐๕๕.๘๘
๖๕	สิงห์บุรี	๑๑๗,๓๕๕.๖๒	๑๑,๑๔๓.๖๖	-	๑๒๘,๔๙๙.๒๘
๖๖	สุโขทัย	๘๙๑,๑๔๖.๖๒	๓๒๒,๘๙๑.๐๒	๕,๑๑๙.๙๖	๑,๒๑๙,๑๕๗.๕๙
๖๗	สุพรรณบุรี	๔๖๖,๕๓๖.๔๑	๔๕,๕๕๒.๒๗	๑,๖๕๗.๙๗	๕๑๓,๗๔๖.๖๖
๖๘	สุราษฎร์ธานี	๒๕๘,๙๓๙.๙๒	๑๔,๗๘๐.๕๘	๕๔๒.๖๙	๒๗๔,๒๖๓.๑๙
๖๙	สุรินทร์	๒,๓๗๗,๖๑๐.๐๐	๑,๒๓๕,๖๖๑.๐๖	๑๓๑,๒๓๓.๕๗	๓,๗๔๔,๕๐๔.๖๒
๗๐	หนองคาย	๔๒๕,๕๑๘.๘๑	๑๐๔,๘๔๙.๖๘	๓,๗๖๙.๒๗	๕๓๔,๑๓๗.๗๖
๗๑	หนองบัวลำภู	๑,๓๐๗,๗๑๘.๔๕	๑๙๘,๔๘๒.๒๑	๖,๐๔๘.๖๐	๑,๕๑๒,๒๔๙.๒๖

ที่	จังหวัด/อำเภอ	พื้นที่เสี่ยงภัยแล้ง (ไร่)			
		น้อย	ปานกลาง	สูง	รวม (ไร่)
๗๒	อ่างทอง	๔๒,๓๔๙.๑๕	๑,๒๘๓.๗๔	๑๓๘.๗๐	๔๓,๗๗๑.๕๙
๗๓	อำนาจเจริญ	๙๔๔,๘๙๐.๖๙	๑๕๘,๒๓๘.๗๙	๔,๖๒๗.๕๗	๑,๑๐๗,๗๕๖.๐๕
๗๔	อุตรธานี	๒,๓๐๐,๙๒๖.๔๗	๔๒๑,๗๙๒.๒๓	๑๓,๒๑๓.๗๘	๒,๗๓๕,๙๓๒.๔๘
๗๕	อุตรดิตถ์	๗๕๕,๑๙๕.๖๒	๑๒๒,๖๗๑.๗๙	๔,๓๖๗.๒๘	๘๘๒,๒๓๔.๖๙
๗๖	อุทัยธานี	๗๓๖,๑๓๔.๕๖	๑๑๒,๓๖๙.๒๑	๒,๒๗๔.๖๔	๘๕๐,๗๗๘.๔๐
๗๗	อุบลราชธานี	๓,๙๘๘,๗๐๗.๙๘	๕๑๖,๐๔๖.๓๙	๑๘,๑๕๕.๒๕	๔,๕๒๒,๙๐๙.๖๒
รวม (ไร่)		๖๓,๙๔๓,๒๖๕.๖๘	๑๓,๔๖๕,๕๙๙.๕๒	๑,๑๙๘,๐๓๘.๙๔	๗๘,๖๐๖,๘๕๔.๐๔

ภาคผนวก ง
ผลการดำเนินงานตามมาตรการ/โครงการ ภายใต้แผนเตรียมความพร้อม
เพื่อลดความเสี่ยงจากภัยแล้งด้านการเกษตรปี ๒๕๕๙/๖๐

ผลการดำเนินงานตามมาตรการ/โครงการ ภายใต้แผนเตรียมความพร้อมเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยแล้งด้านการเกษตร ปี 2559/60
ข้อมูล ณ วันที่ 11 กรกฎาคม 2560 เวลา 16.30 น.

มาตรการ/โครงการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน		หมายเหตุ
			ผล	ร้อยละ	
1. มาตรการส่งเสริมความรู้เพื่อลดความเสี่ยงจากภัยแล้ง					
1.1) การส่งเสริมความรู้เพื่อลดความเสี่ยงจากภัยแล้งตามแผนการเพาะปลูกพืชฤดูแล้ง ปี 2559/60 (ทุกหน่วยงานในสังกัด กษ.)	งบประมาณ 7.88 ล้านบาท	พท.ในเขต ขบ.7.88 ล้านบาท พท.นอกเขต ขบ.4.30 ล้านบาท	6,583 ครั้ง 921,398 ราย	-	• ประชาสัมพันธ์ผ่านศูนย์ ศ.พ.ก. • ประชาสัมพันธ์ผ่านคณะกรรมการ JMC • ประชาสัมพันธ์ผ่านข่าวอื่นๆ
1.2) โครงการส่งเสริมถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกรเพื่อลดความเสี่ยงในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำช่วงฤดูแล้ง (ป.ม.)	งบประมาณ 99,313 บาท	99,313 บาท 77 จังหวัด	100		• อบรมแล้ว 99,313 ราย 77 จังหวัด
1.3) โครงการพัฒนาอาชีพการเลี้ยงสัตว์แบบผสมผสานในเกษตรกรรายย่อย (ป.ศ.)	2.22 (งบประมาณ)	8,870 ราย 77 จังหวัด	100		• อบรมแล้ว 8,870 ราย 77 จังหวัด
1.4) การวิเคราะห์ความเสี่ยงและความเปราะบางด้านน้ำเพื่อการเกษตรและสุขภาพในระดับพื้นที่แล้งซ้ำซาก 6 ปี (ป.ภ.)	1.03 (งบประมาณ)	พื้นที่แล้งซ้ำซาก	-		• ไม่ได้ปรับปรุงประเมิน
1.5) โครงการปรับปรุงข้อมูลแผนที่พื้นที่เสี่ยงซ้ำซากประเทศไทย (พต.)	4.02 (งบประมาณ)	1 ชุดข้อมูล	-		• จัดทำร่างแผนที่เสร็จเรียบร้อยแล้ว อยู่ระหว่างปรับปรุงรายละเอียด
1.6) การจัดทำแผนที่เตือนภัยแล้งในพื้นที่ทำการเกษตรก่อนฤดูกาลเพาะปลูก (พต.)	1.06 (งบประมาณ)	1 ชุดข้อมูล	-		
1.7) ผู้ระวังเตือนภัยจากดินล่ม น้ำป่าไหลหลาก น้ำท่วมและความแห้งแล้ง (พต.)	0.81 (งบประมาณ)	-	-		• แจ้งเตือนผ่านสถานีพัฒนาที่ดินทุก 7 วัน
2. มาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำเพื่อการเกษตร					
2.1) โครงการปลูกพืชโยธิต (พต.)	383.49 (งบปกติ 88.49 ลบ. งบกลาง 295 ลบ.)	194,510.27 ไร่ 19 จังหวัด	194,510.27 ไร่ 19 จังหวัด	100	• เกษตรกรเข้าร่วมโครงการ 12,477 ราย 194,510.27 ไร่ 19 จังหวัด • ดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้ว
- โดสิริวัฒน์		145,830.67 ไร่ 19 จังหวัด	124,347.44 ไร่ 19 จังหวัด	85.27	
- โฉกส		5,841.55 ตัน	116.69 ตัน	1.99	

มาตรการ/โครงการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน		หมายเหตุ
			ผล	ร้อยละ	
2.2) โครงการส่งเสริมการปลูกข้าวโดยวิธีเปียกสลับแห้ง (นาปรัง) ปี 2560 (กย. สป.)	งบปกติ (ล้านบาท)	15 ไร่ (กย.) 405 ไร่ (สป.)	3 แปลง 15 ไร่ 405 ไร่	100 100	ดำเนินการในพื้นที่ อ.สรรคโลก จ.สุโขทัย อ.โพธิ์ทะเล จ.พิจิตร อ.พรหมพิราม จ.พิษณุโลก
2.3) โครงการปรับเปลี่ยนพื้นที่นาไม่เหมาะสม เพื่อส่งเสริมอาชีพปศุสัตว์ (ปศ.)	663.45 (งบกลาง)	13,176 ไร่	11,240 ไร่	85.31	- เกษตรกรเข้าร่วมโครงการ 13,218 ราย ลดการทํานา 66,090 ไร่ - จังหวัดอนุมัติ 13,176 ราย ลดการทํานา 65,880 ไร่ พื้นที่ 37 จังหวัด - อ.ภ.ส.โอนเงินให้เกษตรกรแล้ว 11,240 ไร่ วงเงิน 224.80 ล้านบาท - ปลูกพืชอาหารสัตว์ 25,193 ไร่ - สร้างโรงเรือน 2,098 หลัง - ซื้อพันธุ์สัตว์ 1,883 ตัว
2.4) โครงการปรับเปลี่ยนการปลูกข้าวไปปลูกพืชหลากหลายฤดูนาปรัง ปี 2560 (กส.)	636.25 (งบกลาง)	300,000 ไร่ (22 จังหวัดลุ่มน้ำเจ้าพระยา)	175,641.75 ไร่ 37,428 ไร่ 351.28 ล้านบาท	58.55	- เกษตรกรเข้าร่วมโครงการ 66,800 ราย พื้นที่ 323,000 ไร่ - คณะกรรมการบริหารโครงการฯ รับรองสิทธิ์ 37,399 ราย พื้นที่ 175,498.25 ไร่ - ดำเนินการปลูกแล้ว 37,428 ไร่ 175,641.75 ไร่ - ได้รับอนุมัติเงินจาก สป. แล้ว 351.28 ล้านบาท - โอนเงินให้เกษตรกรเรียบร้อยแล้ว 36,900 ไร่ วงเงิน 350.43 ล้านบาท - ปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินงาน เนื่องจากสถานการณ์น้ำอยู่ในเกณฑ์ ส่งเสริมให้เกษตรกรเปลี่ยนใจกลับไปปลูกข้าว
2.5) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ทดแทนการปลูกข้าวรอบ 2 ปี 2559/60) (กส.)	103.76 (งบกลาง)	262,304 ไร่ (29 จังหวัด)	148,949 ไร่ 16,564 ไร่	56.78	- เกษตรกรเข้าร่วมโครงการ 27,941 ราย 262,304 ไร่ - เกษตรกรปลูกแล้ว 16,545 ไร่ 148,949 ไร่ในพื้นที่ 29 จังหวัด - ได้รับเงินจาก อ.ภ.ส.แล้ว 395 ไร่ วงเงิน 10.57 ล้านบาท - เก็บเกี่ยวผลผลิตเรียบร้อยแล้ว - สาเหตุที่ทำให้การดำเนินงานไม่ไปตามแผน เนื่องจาก เกษตรกรวงเงินสินเชื่อเดิม อ.ภ.ส.จึงไม่อนุมัติสินเชื่อเพิ่ม
3. มาตรการเพิ่มปริมาณน้ำต้นทุน					
3.1) การเพิ่มปริมาณน้ำต้นทุนเพื่อการเกษตรให้ทั่วถึงและเพียงพอ (สป.)	2,736.94 (งบปกติ)	อ่างเก็บน้ำ 10 แห่ง 10 จังหวัด	ความก้าวหน้าการก่อสร้าง	-	- ดำเนินการเสร็จแล้ว 2 แห่ง 2 จังหวัด มีครัวเรือนได้รับประโยชน์ 2,248 ครัวเรือน และเริ่มขุดน้ำเก็บกัก 21.60 ล้าน ลบ.ม. - อยู่ระหว่างดำเนินการก่อสร้าง 8 แห่ง 8 จังหวัด - ดำเนินการเสร็จแล้ว 3 แห่ง 3 จังหวัด มีครัวเรือนได้รับประโยชน์ 1,262 ครัวเรือน และมีปริมาณน้ำเก็บกัก 1.00 ล้าน ลบ.ม. - อยู่ระหว่างดำเนินการก่อสร้าง 21 แห่ง 17 จังหวัด
			ความก้าวหน้าการก่อสร้าง	74.14% 65.93%	

มาตรการ/โครงการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน		หมายเหตุ
			ผล	ร้อยละ	
3.2) โครงการก่อสร้าง ขุดลอก/ปรับปรุงแหล่งน้ำ ในเขตปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก.)	125.92 (งบปกติ)	113 แห่ง 33 จังหวัด	83 แห่ง	73.45	- ดำเนินการเสร็จแล้ว 83 แห่ง - ยกเลิก 20 แห่ง - อยู่ระหว่างดำเนินการก่อสร้าง 10 แห่ง
3.3) ปฏิบัติการฝนหลวงป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำแล้ง (ฝลช.)	497.98 (งบปกติ)	230 ล้านไร่ ครอบคลุม 25 ภูมิภาค ในพื้นที่ 77 จังหวัด	เปิดหน่วยปฏิบัติการ 5 หน่วย ซึ่งมีเงิน 110 ล้านบาท ฝนตก 56 จังหวัด	-	- ฝนตกจังหวัดเชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน พะเยา กำแพงเพชร ตาก พิจิตร พิษณุโลก เพชรบูรณ์ - หนองบัวลำภู นครสวรรค์ ชัยภูมิ เลย อุตรดิตถ์ ชัยนาท ลพบุรี สิงห์บุรี - อุทัยธานี กาญจนบุรี นครปฐม สุพรรณบุรี พระนครศรีอยุธยา อ่างทอง - สระบุรี นครราชสีมา กาฬสินธุ์ ขอนแก่น นครพนม สกลนคร หนองคาย - อุดรธานี บุรีรัมย์ อุบลราชธานี มหาสารคาม ยโสธร ร้อยเอ็ด ศรีสะเกษ - สุรินทร์ จันทบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ปราจีนบุรี ระยอง สระแก้ว ตรัง - ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี ราชบุรี พัทลุง ยะลา แะนตรักษ์
3.4) โครงการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ (พด.)	797.71 (งบปกติ)	187 แห่ง 64 จังหวัด	159 แห่ง	85.02	- ดำเนินการเสร็จแล้ว 159 แห่ง - อยู่ระหว่างดำเนินการก่อสร้าง 28 แห่ง
3.5) โครงการพัฒนาแหล่งน้ำชุมชน (พค.)	64.33 (งบปกติ)	7 แห่ง 7 จังหวัด	3 แห่ง	42.85	ดำเนินการเสร็จแล้ว 3 แห่ง อยู่ระหว่างดำเนินการก่อสร้าง 4 แห่ง 4 จังหวัด
3.6) โครงการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นาเกษตรชลประทาน (พด.)	752.40 (งบปกติ)	44,000 บ่อ 60 จังหวัด	44,000 บ่อ	100	
3.7) โครงการสนับสนุนเงินทุนเพื่อสร้างระบบน้ำในไร่นาของ สมาชิกสถาบันเกษตรกร (กสค.) *	-	สถาบันเกษตรกร 100 แห่ง สมาชิก 6,000 ราย	สถาบันเกษตรกร 350 แห่ง สมาชิก 5,154 ราย วงเงิน 241.97 ล้านบาท	85.90	สถาบันเกษตรกรได้รับอนุมัติเงินกู้แล้ว 350 แห่ง จำนวน 5,154 ราย วงเงิน 241.97 ล้านบาท
3.8) โครงการพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลเพื่อการเกษตรในพื้นที่ ประสบภัยแล้ง ปีงบประมาณ 2560 (ทบ.ทส.)	777.70 (งบปกติ)	จัดหาแหล่งน้ำบาดาล เพื่อการเกษตร จำนวน 1,750 บ่อ ในพื้นที่ 60 จังหวัด	954 บ่อ	52.63	- ดำเนินการเสร็จแล้ว 954 บ่อ - อยู่ระหว่างดำเนินการก่อสร้าง 796 บ่อ
3.9) โครงการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ ปีงบประมาณ 2560 (ทน.ทส.)	7,213.55 (งบปกติ 6,420.02 สบ. งบกลาง 499.16 สบ. งบขอเพิ่ม 294.35 สบ.)	862 แห่ง	121 แห่ง	14.04	- ดำเนินการเสร็จแล้ว 121 แห่ง - อยู่ระหว่างดำเนินการก่อสร้าง 741 แห่ง
4. มาตรการฟื้นฟูและพัฒนาพื้นที่เกษตรที่ประสบภัย					

มาตรการ/โครงการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน		หมายเหตุ
			ผล	ร้อยละ	
4.1) การช่วยเหลือผู้ประกอบการรายย่อยและรายกลาง (กลก. ปค. ปม. สป.ภษ.)	เงินอุดหนุนราชการ	พื้นที่ประสบภัย	6,106 ราย 111.83 ล้านบาท	-	- ประกาศเขตภัยแล้ง จ.สระแก้ว เมื่อวันที่ 15 พ.ย.59 - จ่ายเงินช่วยเหลือเกษตรกรแล้ว
4.2) การจ้างแรงงานเกษตรกรในพื้นที่ประสบภัย (ขป.)	2,400 (งบปกติ)	8,000,000 คน-วัน	3,631,114 คน-วัน 59,751 คน	45.39	จ้างงานแล้ว 59,751 คน วงเงิน 1,108.87 ล้านบาท
4.3) โครงการเพิ่มขีดความสามารถให้แก่เกษตรกร กิจกรรมหน่วยบริการชาวมาบตาพุดเคลื่อนที่ (กข.) - ศูนย์บริการชาวนา - หน่วยเคลื่อนที่ตรวจสุขภาพข้าว - หน่วยเคลื่อนที่ถ่ายทอดเทคโนโลยี	8.30 (งบปกติ)	51 ศูนย์ 5 หน่วย 51 หน่วย	เกษตรกร 7,522 ราย เกษตรกร 2,143 ราย เกษตรกร 13,936 ราย	- - -	- อบรมเกษตรกร 7,522 ราย ในพื้นที่ 16 จังหวัด - จัดตั้งศูนย์แล้ว 51 ศูนย์ 77 จังหวัด - เกษตรกรเข้ารับบริการ 2,143 ราย ในพื้นที่ 8 จังหวัด - เกษตรกรเข้ารับบริการ 13,936 ราย ในพื้นที่ 32 จังหวัด - ออกให้บริการ 127 ครั้ง 32 จังหวัด - สำรวจเมล็ดข้าวเสีย 59 ตัน - สำรวจเมล็ดข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 1 ตัน - คำนวณจากรายงานพื้นที่เสียหายของ กลก.
4.4) โครงการสำรวจเมล็ดพันธุ์ข้าวเพื่อเตรียมสนับสนุนเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากวิกฤตภัยแล้ง (กวก.)	2.55 (งบปกติ)	51 ตัน	51 ตัน	100	
4.5) ประเมินมูลค่าความเสียหายในภาคการเกษตรจากสถานการณ์ภัยพิบัติ (สศก.)	งบปกติ	-	37 ฉบับ	-	
4.6) โครงการส่งเสริมการเลี้ยงแพะ-แกะ ในพื้นที่เสี่ยงซ้ำซาก (นอกเขตชลประทาน) (ปศ.)	149.37 (งบปกติ)	กลุ่มเกษตรกร/สหกรณ์ ในพื้นที่นอกเขต ขป.	-	-	ยกเลิกโครงการ เนื่องจากไม่ได้รับ งบ.
4.7) โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (กสค. กข. กวก.)	งบปกติ	882 ศูนย์	- ปศอ.บมให้ความรู้แล้ว 100 ศูนย์ 1,200 ราย - กวก.บมให้ความรู้แล้ว 321 ศูนย์ 12,451 ราย	-	
4.8) สนับสนุนเงินกู้ปลอดดอกเบี้ยจากกองทุนพัฒนาสหกรณ์ให้สหกรณ์ที่ประสบภัย (กสค.) *	-	วงเงิน 100 ล้านบาท	43.49 ล้านบาท	-	ให้ความช่วยเหลือเกษตรกรแล้ว 21 จังหวัด (จ.แม่ฮ่องสอน จ.ร้อยเอ็ด จ.กำแพงเพชร จ.อุตรดิตถ์ จ.น่าน จ.สุโขทัย จ.เชียงใหม่ จ.ลำปาง จ.พิจิตร จ.หนองบัวลำภู จ.บุรีรัมย์ จ.นครสวรรค์ จ.เพชรบูรณ์ จ.อุบลราชธานี จ.ราชบุรี จ.อุทัยธานี จ.เพชรบูรณ์ จ.กาญจนบุรี จ.ประจวบคีรีขันธ์ จ.อ่างทอง และ จ.ชัยนาท)

มาตรการ/โครงการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน		หมายเหตุ
			ผล	ร้อยละ	
5. มาตรการสร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์					
5.1) กิจกรรมการประชาสัมพันธ์ป้องกันภัยแล้งด้านการเกษตร (กปส.นร.)	งบบุคิต	ทั่วประเทศ	อยู่ระหว่างดำเนินการ	-	• ข้อความประชาสัมพันธ์ในรายการ • ประชาสัมพันธ์ผ่านรายการสะพานใจ • ข่าว • ประชาสัมพันธ์ผ่านข้อความตัววิ่งบนโทรทัศน์
5.2) โครงการสร้างการรับรู้และเสริมสร้างการเรียนรู้แก่เกษตรกร เพื่อลดความเสี่ยงจากภัยแล้ง (หน่วยงานในสังกัด กษ.)	2.00 (งบบุคิต)	ทั่วประเทศ	75 ครั้ง	-	• ขอความร่วมมือจังหวัดพิจารณาขับเคลื่อนงานงบประมาณของจังหวัด
6. มาตรการจัดทำแผนความถี่ของการขอชุมชนที่ขอรับทราบผลกระทบนกยแล้ง					

หมายเหตุ :โครงการที่ ๓.๗ และ ๔.๘ เป็นโครงการที่เดิมของกรมส่งเสริมสหกรณ์

รายชื่อคณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

นายภาตล ถาวรภุชรัตน์
รองอธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ

อำนวยการจัดทำ

๑. นายสาธิต สือประเสริฐสุข

ผู้อำนวยการศูนย์ป้องกันวิกฤติน้ำ

๒. นายศรวิวัฒน์ จิตตสุนนท์

วิศวกรชำนาญการพิเศษ ผู้อำนวยการส่วนประสานการปฏิบัติงาน ศูนย์ป้องกันวิกฤติน้ำ

ผู้จัดทำ

๑. นางสาวอรรษา มณีขำ

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ ส่วนประสานการปฏิบัติงาน ศูนย์ป้องกันวิกฤติน้ำ

๒. นางสาวปทุมยวีร์ สวรรยาพานิช

วิศวกรโยธาชำนาญการ ส่วนประสานการปฏิบัติงาน ศูนย์ป้องกันวิกฤติน้ำ

๓. นายจිරพงษ์ เหล่าน้ำใส

วิศวกรโยธาปฏิบัติการ ส่วนประสานการปฏิบัติงาน ศูนย์ป้องกันวิกฤติน้ำ

“สังคมมีน้ำใช้ที่มั่นคง

มีความสมดุลทางธรรมชาติอย่างยั่งยืน”

mekhala@dwr.mail.go.th

๐๒ ๒๗๑ ๖๐๐๐ ต่อ ๖๔๑๓

ศูนย์ป้องกันวิกฤติน้ำ